İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ABDÜLLATİF SUPHİ PAŞA KONAĞI RESTORASYON PROJESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mimar Selin GENER DENİZ

Anabilim Dalı : MİMARLIK

Programı : RESTORASYON

Tez Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Deniz MAZLUM

HAZİRAN 2008

ÖNSÖZ

Tez çalışmam boyunca hiçbir konuda desteğini esirgemeyen değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Deniz Mazlum'a ve restorasyon konusunda uzmanlaşmamda büyük katkısı olan sevgili hocam Prof. Dr. Nur Akın'a teşekkür ederim. Cephe ölçümlerinde bana yardımcı olan Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisi arkadaşlarım Bora Sayın ve Yelda Ademoğlu'na, belgeleme çalışmalarımda bana her konuda yardımcı olan sevgili eşim İsmail Deniz'e ve bana her zaman destek olan anneme ve babama teşekkür ederim.

Mimar Selin GENER DENİZ

İÇİNDEKİLER **Sayfa No**

ŞEKİL LİSTESİ **vi**
ÖZET **xiii**
SUMMARY **xiv**

1. GİRİŞ **1**
1.1. Amaç 1
1.2. Kapsam ve Yöntem 2

2. ABDÜLLATİF SUPHİ PAŞA VE AİLESİ **4**
2.1. Abdüllatif Suphi Paşa'nın Devlet Adamı Olarak Kimliği 4
2.2. Abdüllatif Suphi Paşa , Ailesi ve Yaşamı 5

3. ABDÜLLATİF SUPHİ PAŞA KONAĞI'NIN BULUNDUĞU ÇEVRE **6**
3.1. Coğrafi Konum 6
3.2. Tarihsel Gelişim 6

4. ABDÜLLATİF SUPHİ PAŞA KONAĞI **8**
4.1. Konum 8
4.2. Tarihçe ve Yapının Geçirdiği Evreler 8
4.3. Vaziyet Planı 10
4.4. Genel Tanım 11
4.5. Plan Özellikleri 12
4.5.1. Zemin Kat 12
4.5.2. 1. Kat 25
4.5.3. 2. Kat 38
4.6. Cephe Özellikleri 51
4.6.1. Kuzeybatı Cephesi 51
4.6.2. Güneydoğu Cephesi 53
4.6.3. Kuzeydoğu Cephesi 54
4.7. Strüktür ve Malzeme Özellikleri 55
4.7.1. Temel 55
4.7.2. Duvar 56
4.7.3. Döşeme 57
4.7.3. Örtü 57
4.8. Mimari Öğeler 58
4.8.1. Kapılar 58
4.8.2. Pencereler 59
4.8.3. Korkuluklar 61

4.8.4. Bezemeler 61
4.8.4.1. Tavan Bezemeleri 61
4.8.4.2. Cephe Bezemeleri 62
4.8.5. Şömineler 62
4.9. Yapıdaki Bozulmalar 63
4.9.1. Yanlış Kullanıma Bağlı Bozulmalar ve Niteliksiz Ekler 63
4.9.2. Nemin Neden Olduğu Bozulmalar 64
4.9.3. Malzeme Bozulmaları 64
4.9.4. Cephelerde Görülen Bozulmalar 65

5. RESTİTÜSYON 66
5.1. Abdüllatif Suphi Paşa Konağı'nın Tarihine Işık Tutan Bilgi ve Belgeler 66
5.1.1. Eski Haritalar 66
5.1.2. Eski Fotoğraflar 68
5.1.3. Konağın Eski Kullanıcılarından Sağlanan Bilgiler 68
5.2. Abdüllatif Suphi Paşa Konağı ile Çağdaş İstanbul Konakları 71
5.2.1. Zeynep Hanım Konağı 71
5.2.2. Rauf Paşa Konağı 72
5.2.3. II. Darülfünun Binası (Saffet Paşa Konağı) 73
5.2.4. Mütercim Rüştü Paşa Konağı 74
5.3. Yapıdaki Restitüsyon Sorunları 76
5.3.1. Restitüsyon Önerisi 76
5.3.2.1. Vaziyet Planı Restitüsyonu 77
5.3.2.2. Plan Restitüsyonu 78
5.3.2.3. Cephe Restitüsyonu 81

6. RESTORASYON 82
6.1. Onarım ve Müdahale Kararları 84
6.1.1. Çatının Onarılması 85
6.1.2. Eksik Bölümlerin Bütünlenmesi 85
6.1.3. Dış Cephe ve İç Mekanda Taş Temizliği 86
6.1.4. Bezeme Onarımları 86
6.1.5. Sıva ve Çatlak Onarımları 87
6.2. Yeni İşlev Önerisi 87

7. SONUÇ 90

KAYNAKLAR 91

EKLER 94
EK A: Eski Haritalar 94
EK B: Abdüllatif Suphi Paşa Konağı ve Aileye ait Eski Fotoğraf ve Belgeler 99
EK C: Abdüllatif Suphi Paşa Konağı'nın Çevresine ait Fotoğraflar 110

EK D: Abdüllatif Suphi Paşa Konağı'nın Bugünkü Halini Belgeleyen Fotoğraflar 116
EK E: Abdüllatif Suphi Paşa Konağı'yla Çağdaş Benzer Yapılara Ait Fotoğraflar ve Çizimler 189
EK F: Çizimler 203

ÖZGEÇMİŞ **272**

ŞEKİL LİSTESİ **Sayfa No**

Şekil A.1 : Tarihi Yarımada'nın Hava Fotoğrafı……..…95
Şekil A.2 : Babahasan Alemi Mahallesi'nin Hava Fotoğrafı….....95
Şekil A.3 : 1870 Tarihli Fatih Horhor Caddesi İstikamet Planı……..……96
Şekil A.4 : 1874 Tarihli Ayverdi Haritası'ndan Detay…….……96
Şekil A.5 : 1914 Tarihli Alman Mavileri Haritası'ndan Detay…….96
Şekil A.6 : 1918 Tarihli Necib Bey Haritası'ndan Detay……..97
Şekil A.7 : 1923 Tarihli Şehremaneti Haritası'ndan Detay……...97
Şekil A.8 : 1934 Tarihli Pervititch Haritası 44 nolu Paftadan Detay……98

Şekil B.1 : Sami Paşa (1795-1879)……..100
Şekil B.2 : Suphi Paşa (1818-1886)……100
Şekil B.3 : H. Suphi Tanrıöver (1885-1966)……...…100
Şekil B.4 : Konağın Selamlık Bahçesi ve Melek Günersu……..…100
Şekil B.5 : Konağın Bahçesinde Aile Yemeği……101
Şekil B.6 : Konağın Selamlık Girişinde Nevbahar Hanım……...…101
Şekil B.7 : Konağın Giriş Kapısı ve Melek Günersu (2003)……..…….102
Şekil B.8 : Konağın Güneydoğu Cephesi ve Melek Günersu (2003)……..…102
Şekil B.9 : II. Mahmud Türbesi……...……103
Şekil B.10 : Suphi Paşa'nın Mezarı……...……103
Şekil B.11 : Sami Paşa'nın Mezarı……....……...103
Şekil B.12 : Zemin Kat Planı (S. H. Eldem, Türk Evi Osmanlı Dönemi c.2)...104
Şekil B.13 : 1. Kat Planı (S. H. Eldem, Türk Evi Osmanlı Dönemi c.2)……..104
Şekil B.14 : 2. Kat Planı (S. H. Eldem, Türk Evi Osmanlı Dönemi c.2)……..105
Şekil B.15 : Kesit (S. H. Eldem, Türk Evi Osmanlı Dönemi c.2)……....…....105
Şekil B.16 : Kuzeybatı Görünüşü (S. H. Eldem, Türk Evi Osmanlı Dönemi c.2)..106
Şekil B.17 : Güneydoğu Görünüşü (S. H. Eldem, Türk Evi Osmanlı Dönemi c.2).106
Şekil B.18 : Kuzeybatı Cephesi (S. H. Eldem, Türk Evi Osmanlı Dönemi c.2)...107
Şekil B.19 : Güneydoğu Cephesi (S. H. Eldem, Türk Evi Osmanlı Dönemi c.2).107
Şekil B.20 : 2. Kat Orta Sofa (S. H. Eldem, Türk Evi Osmanlı Dönemi c.2 s.267).108
Şekil B.21 : 2. Kat Orta Sofa Tavanı (S. H. Eldem, Türk Evi Osmanlı Dönemi c.2).108
Şekil B.22 : 2. Kat Başoda (S. H. Eldem, Türk Evi Osmanlı Dönemi c.2)..…109
Şekil B.23 : 2. Kat Planı (S. H. Eldem, Türk Evi Plan Tipleri s.164).....…109

Şekil C.1 : Yeşil Tekke Sokak'tan Konağa Bakış……..111
Şekil C.2 : Horhor Caddesi'nden Vatan Caddesi Yönüne Bakış……111
Şekil C.3 : Horhor Caddesi ve Elhac Süleyman Efendi Mektebi……112
Şekil C.4 : Horhor Caddesi ve Kırık Tulumba Sokak Köşesindeki Çeşme....112
Şekil C.5 : Kırık Tulumba Sokak Üzerinde Kalan Duvar Yıkıntıları..…...…113
Şekil C.6 : Konağın Eski Giriş Kapısının Yerindeki Yapı Yıkıntıları……113
Şekil C.7 : Yakın Çevredeki Bizans Kalıntıları ve Bozdoğan Kemeri..……114
Şekil C.8 : Kavala Sokak ve İstanbul Üniversitesi Binaları……114
Şekil C.9 : Horhor Caddesi'ne Bakış...……...……115
Şekil C.10 : Fatih İlçesi'nin En Önemli Ulaşım Aksı, Fevzipaşa Caddesi..…..115

Şekil D.1 : Kuzeybatı Cephesi ve Giriş Kapısı.……..……117

Şekil D.2 : Kuzeybatı Cephesi Geri Çekilen Kısım……..……..……117
Şekil D.3 : Kuzeybatı Cephesi Testeredişi Çıkma…....……..……118
Şekil D.4 : Giriş Kapısı Horhor Caddesi Görünüşü.……..……118
Şekil D.5 : Kuzeybatı Cephesi Çıkma Görünüşü……..……..……119
Şekil D.6 : Kuzeybatı Cephesi Çıkma Görünüşü …..……....……119
Şekil D.7 : Kuzeybatı Cephesi Duvar İç Kısım....……..……120
Şekil D.8 : Kuzeydoğu Cephesi…..……..……120
Şekil D.9 : Güneydoğu Cephesi……..……121
Şekil D.10 : Güneydoğu Cephesi Orta Çıkma…..……..……121
Şekil D.11 : Güneydoğu Cephesi Detay…….....……..…….……122
Şekil D.12 : Güneydoğu Cephesi Geri Çekilen Kısım……..…….……...…122
Şekil D.13 : Güneybatı Cephesi Çıkma Görünüşü……..…..…….……123
Şekil D.14 : Bahçe Kapısı Dış Görünüş..……..……..…….……123
Şekil D.15 : Arka Bahçe Üst Kısım……..……..…….……124
Şekil D.16 : Arka Bahçe Alt Kısım.……...……..…….……124
Şekil D.17 : Giriş Kapısı İç Görünüş ve Danışma…...…...……...……125
Şekil D.18 : Z01 Giriş Holü Orta Sofa……...……..…….……125
Şekil D.19 : Üç Kollu Ana Merdiven……..……...……..…….……126
Şekil D.20 : Tesisat Odası ve Kitaplıklar…...……..…….……126
Şekil D.21 : Z02 Mekanı…….……...……...…..…127
Şekil D.22 : Z02 Mekanı ve Kitaplıklar……..……..…….……127
Şekil D.23 : Z03 Mekanı Kuzeydoğu Duvarı…...……...…….……128
Şekil D.24 : Z03 Mekanı Güneybatı Duvarı…....……..……...…….……128
Şekil D.25 : Z04 Mekanı Güneydoğu Duvarına Bakış…..……..…….……129
Şekil D.26 : Z04 Mekanı Kuzeydoğu Duvarındaki Pencere……..…..…….……129
Şekil D.27 : Z05A Mekanı Kuzeydoğu Duvarına Bakış....……..…….……130
Şekil D.28 : Z05A Mekanı..……...……...……130
Şekil D.29 : Z05A Mekanı Tavan...……...……...……130
Şekil D.30 : Z05B Mekanı Kuzeybatı Duvarına Bakış……..……..…….……131
Şekil D.31 : Z05B Mekanı Güneydoğu Duvarına Bakış, Bahçe Kapısı...……131
Şekil D.32 : Z06 Mekanı Güneydoğu Duvarına Bakış..……...…….……132
Şekil D.33 : Z06 Mekanı Güneybatı Duvarı, Giriş Kapısı……..…….……132
Şekil D.34 : Z07 Mekanı Kuzeybatı Duvarına Bakış……...…….……133
Şekil D.35 : Z07 Kuzeydoğu Duvarı…...……..…….……...……133
Şekil D.36 : Z07 Giriş Kapısı..……..……..…….……133
Şekil D.37 : Z08 Mekanı Güneybatı Duvarına Bakış..…...……...……134
Şekil D.38 : Z08 Mekanı Kuzeydoğu Duvarına Bakış…...……..…….……134
Şekil D.39 : Z09 Mekanı Güneydoğu Duvarındaki Pencere……..……135
Şekil D.40 : Z09 Mekanı, Merdivenler……..……..…….……135
Şekil D.41 : Z09 Kuzeybatı Duvarı.……..……..……135
Şekil D.42 : Z10 Mekanı Kuzeybatı Duvarındaki Açıklıklar……...…….……136
Şekil D.43 : Z10 Mekanı Kuzeydoğu Duvarına Bakış…..……...……136
Şekil D.44 : Z11 Mekanı Güneydoğu Duvarındaki Açıklıklar……...…….……137
Şekil D.45 : Z11 Mekanı Kuzeybatı Duvarına Bakış……..……..……137
Şekil D.46 : Z12 Mekanı Kuzeydoğu Duvarına Bakış……...……..…..138
Şekil D.47 : Z12 Güneydoğu Duvarı…...……...……...…..138
Şekil D.48 : Z12 Güneybatı Duvarı.……...……..…….……138
Şekil D.49 : Z12 Mekanı Güneybatı Duvarına Bakış..…...……...……139
Şekil D.50 : Z13 Mekanı Kuzeydoğu Duvarına Bakış…...……..…….……139
Şekil D.51 : Z13 Mekanı, Ara Bölme……...……..…….……140

Şekil D.52 : Z14 Mekanı, Tavan……..……...……140
Şekil D.53 : Z15 ve Z16 Numaralı Mekanlara Bakış…….……..……141
Şekil D.54 : Z16 Numaralı Heladan Kuzeydoğu Yönüne Bakış……..……141
Şekil D.55 : Z01A Mekanından Z01B Numaralı Merdiven Holüne Bakış..…142
Şekil D.56 : Merdiven-Sahanlığa Bakış……....…..……142
Şekil D.57 : Dövme Demir Korkuluk..……...……..……142
Şekil D.58 : Sahanlık Pencereleri……...……..……143
Şekil D.59 : Merdivenler…..……...……..…143
Şekil D.60 : 1K01 1. Kat Merdiven Sahanlığı……..……143
Şekil D.61 : Sahanlıktan 2. Kata Bakış…...…...……..……144
Şekil D.62 : Sahanlık Pencereleri……..……..……144
Şekil D.63 : Merdiven Boşluğunun Tavanı.……..……...……145
Şekil D.64 : 1K02A Kuzeybatı Duvarına Bakış……..……145
Şekil D.65 : 1K02 Güneydoğu Duvarına Bakış…….……..…146
Şekil D.66 : 1K02A ve 1K02 Numaralı Mekanın Tavanı……..……..……146
Şekil D.67 : Orta Sofadan 1K02B Numaralı Mekana Bakış…..……..……147
Şekil D.68 : 1K02A Pencere Detayı...……...……..……147
Şekil D.69 : 1K02 Pencere Detayı...……...……..……147
Şekil D.70 : 1K02B Numaralı İç Sofadan Güneybatı Duvarına Bakış…..…..148
Şekil D.71 : 1K02B Mekanından Kuzeydoğu Duvarına Bakış……148
Şekil D.72 : 1K02C Güneydoğu Duvarı..……..……..……149
Şekil D.73 : 1K02C Kuzeybatı Duvarı……..……..……149
Şekil D.74 : 1K03 Mekanı Kuzeydoğu Duvarına Bakış……..……149
Şekil D.75 : 1K03 Mekanı Güneydoğu Duvarına Bakış...……..……150
Şekil D.76 : 1K03 Kapı…..……...……..……150
Şekil D.77 : 1K03 Pencere..……...……..……150
Şekil D.78 : 1K03 Çıtalı Tavan...……...……...…151
Şekil D.79 : 1K04 Numaralı Oda Kuzeybatı Duvarına Bakış……..……151
Şekil D.80 : 1K04 Numaralı Oda Giriş Kapısına Bakış…….……..……152
Şekil D.81 : 1K04 Numaralı Oda Şömine……..……..……152
Şekil D.82 : 1K04 Numaralı Oda Çıtalı Tavan…….……...……153
Şekil D.83 : 1K04 Pencere..……..……..……153
Şekil D.84 : 1K04 Kapı…..……..……..……153
Şekil D.85 : 1K05 Numaralı Oda Güneydoğu Duvarına Bakış…….……153
Şekil D.86 : 1K05 Numaralı Oda Kuzeybatı Duvarına Bakış…...……...……154
Şekil D.87 : 1K05 Numaralı Oda Şömine……...……...……..……155
Şekil D.88 : 1K05 Güneybatı Duvarı……....……...…155
Şekil D.89 : 1K05 Tavan……....……...……..……155
Şekil D.90 : 1K06 Numaralı Oda Kuzeybatı Duvarına Bakış……....……156
Şekil D.91 : 1K06 Numaralı Odanın Girişine Bakış……..……...…156
Şekil D.92 : 1K06 Kapı…..……..……..……157
Şekil D.93 : 1K06 Tavan…….……..……...……157
Şekil D.94 : 1K07 Kapı…..……..……..……157
Şekil D.95 : 1K07 Pencere…..……..……..……157
Şekil D.96 : 1K07 Merdivenden Kuzeybatı Duvarına Bakış.……..……158
Şekil D.97 : 1K07 Merdiven...……...……..……158
Şekil D.98 : 1K07 Merdiven Detayı……...……..……159
Şekil D.99 : 1K07 Merdiven Detayı……...……..……159
Şekil D.100 : 1K08 Mekanı Güneybatı Duvarına Bakış……..……..159
Şekil D.101 : 1K08 Mekanı Güneybatı Duvarına Bakış..……..……160

Şekil D.102 : 1K08 Tavan…..……..……..160
Şekil D.103 : 1K09 Güneydoğu Duvarı……..……...…...……161
ŞekilD.104 : 1K09 Kuzeybatı Duvarı…..……..……...……...……161
Şekil D.105 : 1K10 Mekanı…..…...……..……..……161
Şekil D.106 : 1K10 Mekanı Giriş..……..……...……162
Şekil D.107 : 1K11 Mekanı Pencere.……...……..……162
Şekil D.108 : 1K11 Depo Olarak Kullanılan Hamam Odası……....……..…162
Şekil D.109 : 1K12 Depo Olarak Kullanılan Bölüm……...…...……163
Şekil D.110 : 1K13 Kuzeybatı Duvarına Bakış……..…...……163
Şekil D.111 : 1K14 ve 1K15'e Bakış.....…....……...……..…164
Şekil D.112 : 1K15 Numaralı Hela...……..……...……164
Şekil D.113 : Sahanlık Pencereleri……..……...……164
Şekil D.114 : 2K01 Tavan……..……..……164
Şekil D.115 : 2K01 Kuzeybatı Duvarı……..……..……..……164
Şekil D.116 : 2K01 Güneydoğu Duvarı……...……..……164
Şekil D.117 : Orta Sofa Kuzeydoğu Duvarı……....……..……165
Şekil D.118 : 2K02 Orta Sofa…….……...……..……165
Şekil D.119 : Orta Sofa Güneybatı Duvarı……...……..……165
Şekil D.120 : Orta Sofa Tavan..……....……166
Şekil D.121 : 2K03 Numaralı İç Sofa…….....……..……166
Şekil D.122 : İç Sofa Güneybatı Duvarı……..……..……167
Şekil D.123 : İç Sofa Tavan..……...……..……..……167
Şekil D.124 : İç Sofa Kuzeydoğu Duvarı..……..……..……167
Şekil D.125 : 2K04 Numaralı Oda Güneydoğu Duvarına Bakış……168
Şekil D.126 : 2K04 Numaralı Oda Giriş Kısmı……...……..……168
Şekil D.127 : 2K04 Tavan…..……...……..……169
Şekil D.128 : 2K04 Şömine…...……...……..……169
Şekil D.129 : 2K05A Numaralı Mekandan 2K05C'ye Bakış..……..……169
Şekil D.130 : 2K05A Şömine……..……170
Şekil D.131 : 2K05A Pencere……....……..……170
Şekil D.132 : 2K05C Numaralı Mekandan 2K05A'ya Bakış.……..……170
Şekil D.133 : 2. Kat Kuzeybatı Cephesi Üçlü Pencere Grupları……171
Şekil D.134 : 2K05A Tavan…..……..……..……171
Şekil D.135 : 2K05B Tavan…..……..……..……172
Şekil D.136 : 2K05C Tavan…..……...……..……172
Şekil D.137 : 2K06 Numaralı Başoda Güneydoğu Duvarı..……..……173
Şekil D.138 : 2K06 Numaralı Başoda Kuzeybatı Duvarı……..……173
Şekil D.139 : 2K06 Şömine..……...……..……174
Şekil D.140 : 2K06 Beyzi Kubbe..……...……..……174
Şekil D.141 : Beyzi Kubbedeki Kuş Figürleri……..……...…175
Şekil D.142 : Beyzi Kubbedeki Kuş Figürleri…….……...…175
Şekil D.143 : Beyzi Kubbedeki Kuş Figürleri ve Tavanın Köşesi……....175
Şekil D.144 : 2K07 Numaralı Oda Güneydoğu Duvarı..……...…176
Şekil D.145 : 2K07 Numaralı Oda Kuzeybatı Duvarı…….……...…176
Şekil D.146 : 2K07 Şömine…..……..……...……...…177
Şekil D.147 : 2K07 Tavan…..……...……...…177
Şekil D.148 : 2K08 Güneydoğu Duvarı……...……...…178
Şekil D.149 : 2K08 Kuzeybatı Duvarı……..……...……...…178
Şekil D.150 : 2K08 Tavan…..……...……...…178
Şekil D.151 : 2K09 Yüklükler...……....……..……..179

Şekil D.152 : 2K09 Kuzeydoğu Duvarı……..…….……..179
Şekil D.153 : 2K09 Tavan…..……..…….……..179
Şekil D.154 : 2K09 Pencere..……..…….……..180
Şekil D.155 : 2. Kat Korkuluk Detayı……...……..…….……..180
Şekil D.156 : 2K10 Kuzeybatı Duvarı……..…...……..180
Şekil D.157 : 2K10 Güneydoğu Duvarı……..……..180
Şekil D.158 : 2K10 Tavan…..……...……..181
Şekil D.159 : 2K11 Güneybatı Duvarı……..……...……..181
Şekil D.160 : 2K11 Kuzeydoğu Duvarı……...……..181
Şekil D.161 : 2K11 Su Deposu ve Tavan……...……182
Şekil D.162 : 2K11 Kuzeybatı Duvarı…..……..……...…182
Şekil D.163 : 2K11 Kapı…...……..……...…182
Şekil D.164 : İç Sofa Güneybatı Pencereleri ve Çatıya Çıkış Merdiveni…...…183
Şekil D.165 : Hamamın Betonarme Örtüsü……..……...…183
Şekil D.166 : Hamamın Pencereleri..……...……...…184
Şekil D.167 : Külhanın Bacası…..……...……...…184
Şekil D.168 : Zemin Katın Sağır Duvar Arkasında Kalan Bölümü……184
Şekil D.169 : Çatıya Çıkılan Bölüm……..……...……...…185
Şekil D.170 : Parapet Duvarı…..……...……...…185
Şekil D.171 : Özgün Kiremit Detay...……....……...185
Şekil D.172 : Özgün Kiremit Detay……..……..……...185
Şekil D.173 : Çatı Arasına Giriş……..……...……185
Şekil D.174 : Kırma Çatı ve Bacalar.……..……..……185
Şekil D.175 : Özgün Yer Süzgeci…..……..……..……186
Şekil D.176 : Karo Mozaik……..…..……..……..……186
Şekil D.177 : Mermer Kaplama…….……..……..……..……186
Şekil D.178 : Karo Mozaik……..…..……..……..……186
Şekil D.179 : Altıgen Tuğla……..……...……..……186
Şekil D.180 : Zemin Kat Metal Kapı…….....……..…187
Şekil D.181 : Zemin Kat Ahşap Kapı.……....……..…….187
Şekil D.182 : Üç Aynalı Camlı Kapı...…..……..……..……187
Şekil D.183 : Üç Aynalı Kapı……..……..……187
Şekil D.184 : 1. Kat Kapı Detayı…...……..……..……188
Şekil D.185 : Mermer Hamam Kapısı…...……..……..……188
Şekil D.186 : Beş Aynalı Kapı……..…..…..……..……...……188
Şekil D.187 : 2K09 Kapısı…….……..……..……188

Şekil E.1 : Zeynep Hanım Konağı Giriş Cephesi……..……190
Şekil E.2 : Zeynep Hanım Koangı (Çelik, 2007)……...…..……..190
Şekil E.3 : Zeynep Hanım Konağı (http://www.istanbul.edu.tr/tarihce.php)..191
Şekil E.4 : Zeynep Hanım Konağı Kat Planı (S. H. Eldem, 1954)…….191
Şekil E.5 : Zeynep Hanım Konağı Vaziyet Planı (Pervititch-P51, 1934).…..192
Şekil E.6 : Rauf Paşa Konağı Vaziyet Planı (D.B.İ.A. c1, s525)…….....192
Şekil E.7 : Rauf Paşa Konağı Görünüş ve Kesiti (Anıtlar Kurulu)…….193
Şekil E.8 : Rauf Paşa Konağı Planları (Anıtlar Kurulu)……193
Şekil E.9 : Rauf Paşa Konağı Eski Hali (II. Abdülhamid Fotoğraf Albümü A. Freres, 1880-1893, http://lcweb2.loc.gov/pp/ahiiquery.html).193
Şekil E.10 : Rauf Paşa Konağı (2008).…….194
Şekil E.11 : Rauf Paşa Konağı Sütunlu Orta Sofa……..……194
Şekil E.12 : Rauf Paşa Konağı Giriş Sofası……...……..……195

Şekil E.13 : Zemin Kat-Koridor……..……195
Şekil E.14 : 2. Kat Odalarından Bir Örnek…….195
Şekil E.15 : A. Frères-AAEFA-Negatif No:24870……..……196
Şekil E.16 : A. Frères-Özendeş 185…..……196
Şekil E.17 : II. Darülfünun Binası Restorasyon Sırasında İç Mekanda Sütunlu Bölüm (Basın Müzesi Fotoğraf Sergisi)……...……...….197
Şekil E.18 : II. Darülfünun Binası Restorasyon Sırasında İç Mekandan Görünümler (Basın Müzesi Fotoğraf Sergisi)……...……....197
Şekil E.19 : II. Darülfünun Binası (Saffet Paşa Konağı) 2008……198
Şekil E.20 : İç Mekan-Merdiven……..……198
Şekil E.21 : Giriş Sofası……...……...…..198
Şekil E.22 : Sütunlu Bölüm……..……199
Şekil E.23 : Mütercim Rüştü Paşa Konağı Vaziyet Planı (Pervititch 1934)….199
Şekil E.24 : Vefa Lisesi Kompleksi İçinde Mütercim Rüştü Paşa Konağı (http://tr.wikipedia.org/wiki/Vefa_Lisesi)……200
Şekil E.25 : Mütercim Rüştü Paşa Konağı (2008)……..……200
Şekil E.26 : Mütercim Rüştü Paşa Konağı Güney Cephesi (2008)…..……..201
Şekil E.27 : Üç Kollu Merdiven……..…..……..….201
Şekil E.28 : Üç Kollu Merdiven Pencereleri……201
Şekil E.29 : Kapatılan Orta Sofa…..……202
Şekil E.30 : 1. Kat Sınıftan Görünüm..……202
Şekil E.31 : Tuvalet……..……202
Şekil E.32 : Giriş Sofası……...……202

Şekil F.1 : Vaziyet planı; 1/500 rölöve……..204
Şekil F.1a : Vaziyet planı ve silüet; 1/250 rölöve……....….205
Şekil F.2 : Zemin kat planı; 1/100 rölöve……..…….206
Şekil F.2a : Zemin kat planı, ölçülü; 1/100 rölöve……207
Şekil F.2b : Zemin kat tavan planı; 1/100 rölöve…….….208
Şekil F.3 : 1. kat planı; 1/100 rölöve……...209
Şekil F.3a : 1. kat planı, ölçülü; 1/100 rölöve……...……210
Şekil F.3b : 1. kat tavan planı; 1/100 rölöve……211
Şekil F.4 : 2. kat planı; 1/100 rölöve……..212
Şekil F.4a : 2. kat planı, ölçülü; 1/100 rölöve……...….213
Şekil F.4b : 2. kat tavan planı; 1/100 rölöve…….….214
Şekil F.5 : Çatı planı; 1/100 rölöve……215
Şekil F.6 : Kesit 1-1; 1/100 rölöve…….….216
Şekil F.7 : Kesit 2-2; 1/100 rölöve……..217
Şekil F.8 : Kesit 3-3; 1/100 rölöve…….…….218
Şekil F.9 : Kesit 4-4; 1/100 rölöve……..……219
Şekil F.10 : Kesit 5-5; 1/100 rölöve……..….220
Şekil F.11 : Kesit 6-6; 1/100 rölöve…….……221
Şekil F.12 : Kesit 7-7; 1/100 rölöve……..……222
Şekil F.13 : Kesit 8-8; 1/100 rölöve…….……223
Şekil F.14 : Kesit 9-9; 1/100 rölöve…….……224
Şekil F.15 : Kesit 10-10; 1/100 rölöve…….……225
Şekil F.16 : Kesit 11-11; 1/100 rölöve……..226
Şekil F.17 : Kesit 12-12; 1/100 rölöve……..227
Şekil F.18 : Kesit 13-13; 1/100 rölöve…….……228
Şekil F.19 : Kesit 14-14; 1/100 rölöve…….……229

Şekil F.20 **:** Kesit 15-15; 1/100 rölöve…….….230
Şekil F.21 **:** Kesit 16-16; 1/100 rölöve…….…….231
Şekil F.22 **:** Kuzeybatı görünüşü; 1/100 rölöve……..……..232
Şekil F.23 **:** Güneydoğu görünüşü; 1/100 rölöve……..233
Şekil F.24 **:** Kuzeydoğu görünüşü; 1/100 kroki……..…….234
Şekil F.25a **:** Giriş kapısı detayı (Dış görünüş); 1/25 rölöve……..235
Şekil F.25b **:** Giriş kapısı detayı (İç görünüş); 1/25 rölöve …...……...……..236
Şekil F.25c **:** Camlı bölme detayı; 1/25 rölöve……...…….237
Şekil F.25d **:** İç kapı detayları; 1/20 rölöve……...……..238
Şekil F.25e **:** Pencere detayları; 1/20 rölöve……..….239
Şekil F.25f **:** Bahçe kapısı detayı; 1/20 rölöve……..…..240
Şekil F.25g **:** Hamamdaki mermer kapı ve pencere detayları; 1/20 rölöve…….241
Şekil F.25h **:** Korkuluk detayları; 1/10 rölöve……...….242

Şekil F.26a **:** Kat planları, malzeme analizi……243
Şekil F.26b **:** Cepheler, malzeme analizi……..…244
Şekil F.26c **:** Kesit 3-3/Kesit 4-4, malzeme analizi…….245
Şekil F.26d **:** Kesit 9-9/Kesit 10-10, malzeme analizi……246

Şekil F.27a **:** Cepheler, hasar analizi……..…….247
Şekil F.27b **:** Kesit 1-1/Kesit 6-6, hasar analizi……..……248
Şekil F.27c **:** Kesit 7-7/Kesit 9-9, hasar analizi……...…249
Şekil F.27d **:** Kesit 12-12/Kesit 16-16, hasar analizi……..……250
Şekil F.27e **:** Çatı planı, hasar analizi……..251

Şekil F.28a **:** Kat planları, dönem analizi……252
Şekil F.28b **:** Cepheler, dönem analizi……253
Şekil F.28c **:** Kesit 4-4/Kesit5-5, dönem analizi…….254
Şekil F.28d **:** Kesit 7-7/Kesit10-10, dönem analizi…….255
Şekil F.28e **:** Kesit 11-11/Kesit14-14, dönem analizi……...…..256

Şekil F.30a **:** Vaziyet Planı; 1/200 restitüsyon……...257
Şekil F.30b **:** Zemin Kat Planı; 1/100 restitüsyon……...……258
Şekil F.30c **:** 1. Kat Planı; 1/100 restitüsyon……...……259
Şekil F.30d **:** 2. Kat Planı; 1/100 restitüsyon……..260
Şekil F.30e **:** Kuzeybatı Görünüşü; 1/100 restitüsyon……...…..261
Şekil F.30f **:** Güneydoğu Görünüşü; 1/100 restitüsyon…….…..262
Şekil F.30g **:** Kuzeydoğu Görünüşü; 1/100 restitüsyon……..…263

Şekil F.31a **:** Zemin Kat Planı; 1/100 restorasyon…….….264
Şekil F.31b **:** 1. Kat Planı; 1/100 restorasyon…….265
Şekil F.31c **:** 2. Kat Planı; 1/100 restorasyon…….….266
Şekil F.31d **:** Kuzeybatı Görünüşü; 1/100 restorasyon……...267
Şekil F.31e **:** Güneydoğu Görünüşü; 1/100 restorasyon…….……268
Şekil F.31f **:** Kuzeydoğu Görünüşü; 1/100 restorasyon…….……269
Şekil F.31g **:** Kesit 3-3; 1/100 restorasyon…….……270
Şekil F.31h **:** Kesit 9-9; 1/100 restorasyon……..…….271

ABDÜLLATİF SUPHİ PAŞA KONAĞI RESTORASYON PROJESİ

ÖZET

1855 yılında inşa edildiği ve İstanbul'daki ilk kargir konak olduğu öne sürülen Abdüllatif Suphi Paşa Konağı, Fatih İlçesi Babahasan Alemi Mahallesi'nde Horhor Caddesi üzerinde yer almaktadır. Tanzimat Dönemi'nin önemli paşa konaklarından biri olan yapı, bir sivil mimarlık örneği olmasının yanı sıra devlet işlerinin görüşüldüğü idari bir yapı olma özelliği de taşımaktadır.

Evkaf, Maarif, Maliye ve Ticaret Nazırlığı görevlerinde bulunmuş Abdüllatif Suphi Paşa, Sultan II. Mahmud döneminde Sadaret Kethüdası olan Hadi Efendi'nin ahşap konağını satın almış ve selamlık olarak yeni bir kargir konak inşa ettirmiştir. Günümüze ulaşmayan 40 odalı, üç hamamlı ve içinde havuzları bulunan iki katlı ahşap konağın 1945 yılında yandığı bilinmektedir. Suphi Paşa tez konusu olan taş konağı harem dairesi olarak İtalyan bir mimara yaptırmıştır. İmparatorluğun gerileme dönemiyle birlikte, konaktaki görkemli yaşam da etkisini kaybetmeye yüz tutmuş, konak sakinleri yeni yapılarda yaşamaya başlamıştır. 1930'lu yıllarda harap halde olduğu bilinen konak, 1940'larda paşanın en küçük oğlu Hamdullah Suphi Tanrıöver tarafından diğer varislerden satın alınmıştır. 1949–50 yıllarında Ekrem Hakkı Ayverdi tarafından yapılan kapsamlı bir onarım sayesinde, konak pek çok özgün detayını koruyarak günümüze ulaşmıştır.

1966 yılında Hamdullah Suphi Tanrıöver'in ölümünün ardından 1970'te konak İ.Ü. Rektörlüğü olarak kullanılmak üzere Prof. Dr. Nazım Terzioğlu tarafından alınmıştır. Yapı 1984 yılında rektörlüğün Beyazıt'a taşınmasıyla İstanbul Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Deontoloji Kürsüsü'ne tahsis edilmiş, aynı işlevle bugüne gelmiştir.

Konak, geçirdiği kapsamlı restorasyondaki değişimlerin yanı sıra, üniversite kullanımıyla da müdahaleye uğramıştır. Aynı zamanda başta çatıdan giren yağmur suyu olmak üzere çeşitli sorunları bulunmaktadır. Yapının tez konusu olarak seçilmesindeki amaç, İstanbul Üniversitesi öğretim üyelerinden gelen duyarlı istek sonucu onarıma ilişkin teknik müdahaleleri belirlemek, daha aktif olarak kullanımı sağlayacak bir işlev önermek ve konağın tarihini aydınlatmaktır. Bu nedenle öncelikle yapının 1/50 ölçekli rölöveleri çizilerek ayrıntılı bir betimlemesi yapılmıştır. Eşzamanlı olarak yapı ve çevresine ilişkin görsel ve yazılı kaynaklar taranarak, konağın geçirdiği değişimler belirlenmiş ve ilk yapıldığı dönemi gösteren restitüsyon önerisi hazırlanmıştır. Son olarak da, yapı için gerekli müdahaleler araştırılmış ve yeni işlev programını içeren restorasyon projesi geliştirilmiştir. Yeni işlevle, konağın bugüne ulaşmasında büyük payı olan mevcut kullanıcıları tutulmuş, buna ek olarak konağın aktif şekilde kullanıldığı, yaşayan bir dönem yapısı olarak geleceğe aktarılmasını sağlayacak bir program önerilmiştir.

RESTORATION PROJECT FOR THE MANSION OF A. SUPHI PASHA

SUMMARY

The mansion of Abdulatif Suphi Pasha, which is supposed to be the first masonry mansion in İstanbul constructed in 1855, is situated in Horhor Street at Babahasan Alemi quarter of Fatih district. The mansion is an administrative building where state affairs were discussed besides being an important civil architecture sample of Tanzimat period.

Abdullatif Suphi Pasha, who had worked in Ministry of Foundations, Education, Finance and Commerce, bought Hadi Efendi's timber mansion and constructed a new masonry mansion as 'Selamlık' building. It is known that the two-storeyed timber mansion which had 40 rooms, 3 Turkish baths and pools inside burned down in 1945. Suphi Pasha, made construct the masonry mansion to an Italian architect as the harem section. With the decadence of the empire, the glorious life in the mansion also began to lose its effect and people started to move to new buildings. The mansion which was almost ruined in 1930's, was bought in 1940's from other successors by Hamdullah Suphi Tanrıöver, the last son of the pasha. The mansion could survive with its original details thanks to the extensive restoration work conducted by Ekrem Hakkı Ayverdi in 1949-50.

After the death of Hamdullah Suphi Tanrıöver in 1966, the mansion is bought by Prof. Dr. Nazım Terzioğlu, to be used as the Istanbul University rectorate building. By the moving of the rectorate building to Beyazıt, the mansion was consigned to the Faculty of Medicine , Medical History and Deontology Chair, and it has been used with the same function up to the present day.

The mansion had changed by the usage of the university, near to the changes in the big restoration in 1950. At the same time, the building has different problems, especially due to the rainwater leaking from the roof. The reason for choosing the mansion as the subject of this thesis is to document the building while determining the technical interventions for its restoration, to propose an active usage with a new function and to shed light to its history. Therefore, the mansion's 1/50 scaled survey drawings are prepared and a detailed description is made. In the same time, written and visual sources are searched and after the masion's changes were determined, the restitution proposal showing the first construction period is prepared. Finally, the necessary interventions for the mansion are searched and the restoration project that includes new functional program is developed. With the new function, the present users who take care of the mansion are kept, but some changes that will help to carry over the mansion as a living historic structure to the future are proposed.

1. GİRİŞ

İçinde geniş ve varlıklı ailelerin yaşadığı büyük sivil mimarlık örneklerinin, günümüze çok sayıda örneği ulaşamamıştır. Mevcut örnekler de, kullanıcılarının çeşitli nedenlerle bu yapıları terk etmeleriyle el değiştirmiş ya da bakımsız durumda kaderlerine bırakılmışlardır. Bakımsızlık ve yeni ev sahiplerinin yapıyı özel istekleri doğrultusunda bilinçsizce yenilemeleri, bu yapıların özgünlüklerini büyük ölçüde yitirmelerine, hatta kimi zaman ortaya eskisinden farklı yepyeni yapıların ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Bu tezde incelenen Tanzimat Dönemi yapısı Abdüllatif Suphi Paşa Konağı, 1950'de geçirdiği bir onarım sayesinde özgünlüğünü büyük ölçüde koruyarak günümüze ulaşabilen ilk kargir konaklardan biridir. Döneminin tipik mimarisinin mirası olan konak, devlet işlerinin görüşüldüğü idari bir yapı olma özelliğini de taşımaktadır. Bu nedenle konağın korunmasının ve korunurken seçilecek müdahalelerin önemi daha da artmakta, yapının geleceğe en özgün ve sağlıklı biçimde aktarılabilmesi için titizlikle, restorasyon projesinin hazırlanması gerekmektedir.

1.1 Amaç

Abdüllatif Suphi Paşa Konağı özgünlüğünü ve mekansal bütünlüğünü büyük ölçüde korumuş bir 19. yy yapısıdır. Hamdullah Suphi Tanrıöver'in konağı satın alması ve 1949–50[1] yıllarında Ekrem Hakkı Ayverdi'ye restore ettirmesi ile konak oldukça sağlam bir şekilde günümüze ulaşmıştır. Ne var ki, aynı kapsamlı onarım konağın bazı özgün yapı elemanlarını da kaybetmesine yol açmıştır. 1983 yılından beri, İ. Ü. İstanbul Tıp Fakültesi Deontoloji Anabilim Dalı'na ait bir eğitim yapısı olarak hizmet veren yapı, öğretim üyesi odalarının yanı sıra, kısmen kütüphane ve müze, kısmen de eski kitap yığınlarının bulunduğu depo-odaların bir araya gelmesinden oluşan sıradan bir yapı gibi kullanılmaktadır (Terzioğlu 2007, s.15).

[1] http://www.kubbealti.org.tr/DesktopDefault.aspx?tabid=348

Bu durumun iyi yanı, üniversite öğretim üyelerinin bilinci ve ödenek yetersizliği gibi nedenlerle yapıya ek müdahalelerin minimum derecede kalmış olmasıyla konağın özgünlüğünü büyük ölçüde koruyabilmiş olmasıdır. Yapının tez konusu olarak seçilmesindeki amaç, İstanbul Üniversitesi öğretim üyelerinden gelen duyarlı istek sonucu onarıma ilişkin teknik müdahaleleri belirlemek, daha aktif olarak kullanımı sağlayacak bir işlev belirlemek ve konağın tarihini aydınlatmaktır.

1.2 Kapsam ve Yöntem

Bu çalışma Abdüllatif Suphi Paşa Konağı'nın günümüzdeki halini belgeleyen kapsamlı bir rölöve, konağın ilk yapıldığı dönemi gösteren restitüsyon çalışması ve onarım sonrası yeni işleviyle daha aktif kullanılmasını sağlayacak olan restorasyon projesini kapsamaktadır.

Belgeleme çalışmalarına, plan krokilerinin çizilmesiyle başlanmıştır. Plan ölçümünde üçgenleme yöntemi kullanılmıştır. Planlar, hortumla yapılan su terazisiyle aynı kottan alınan duvar ölçüleri ve çapraz ölçülerle çizilmiştir. Tüm pencere ve kapı boşluklarından tek tek ölçü alınmıştır. Ayrıca dış yüzeylerdeki mimari elemanların planda çizilebilmesi için de gerek profil tarağıyla gerekse metre ile plan düzleminde cepheden ölçü alınmıştır. Plan ölçümünün ardından yapının daha ayrıntılı betimlenebilmesi için detaylı kesit krokileri üzerine, duvar üzerindeki yapı elemanları her katta belirlenen yatay düzlemlere göre işlenmiştir. Düşey mesafelerin ölçümünde mira ve lazermetre kullanılmıştır. Katlar birbirine merdiven boşluklarında yapılan ölçümlerle bağlanmıştır. Dış cephe çizimlerinde, altlık olarak total station verileri kullanılmıştır. Bu yöntemde çizilen krokiler üzerine cepheden alınan noktalar yazılmış, daha sonra sayısal ortama geçirilen total station verileri ve bu verileri destekleyici el ölçümleriyle cepheler çizilmiştir. Konağın iç mekan ve cephesinde bulunan pek çok detay, profil tarağıyla kalıp alınarak 1/1 ölçekte belgelenmiştir. Tavan duvar birleşimlerindeki detayların çiziminde ise çekül kullanılmıştır. Bezeme öğeleri için, el ölçümüne destek olarak, dijital fotoğraf makinesi ile çekilen fotoğraflar bilgisayar ortamına aktarılmış ve çizimler bu fotoğraflar yardımıyla detaylandırılmıştır.

Yapılan ölçümlerin çizime dönüştürülmesi bilgisayar ortamında gerçekleşmiştir. Yapının çevresinin genel planı 1/500, bu planı detaylandıran vaziyet planı 1/200, plan, kesit ve görünüşler 1/50 tekniğinde çizilmiştir. Yapıya ait farklı türdeki kapı ve pencereler için 1/10 ölçeğinde detay çizimleri hazırlanmıştır (Ek F). Yapıda kullanılan malzemeler, yapının geçirmiş olduğu farklı dönemler ve yapı üzerindeki hasarlar rölöve üzerinde farklı lejantlarla gösterilmiştir.

Yapının geçirdiği değişimlere ışık tutabilmesi için benzer dönem yapıları incelenmiş; eski harita, fotoğraf ve kaynaklar araştırılmıştır. Yapı üzerinden elde edilen verilerle bu araştırmalar birlikte değerlendirilerek restitüsyon önerisi hazırlanmıştır.

Konağın tarihi değerini ve özgünlüğünü en iyi şekilde koruyarak, aktif bir biçimde kullanılabilmesi için bünyesindeki eğitim işlevinin küçük değişikliklerle devam etmesi önerilmiştir. Bu değişiklik ve düzenlemelere ilişkin onarım ve müdahaleler belirlenmiş, yeni öneri restorasyon projesi çizimleri ile gösterilmiştir.

2. ABDÜLLATİF SUPHİ PAŞA VE AİLESİ[2]

2.1 Abdüllatif Suphi Paşa'nın Devlet Adamı Olarak Kimliği (Şekil B.2)

Vezir Abdurrahman Sami Paşa'nın oğlu olan Abdüllatif Suphi Paşa, 1818'de Mora Tripolis'te dünyaya gelmiştir. Mora ayaklanması sırasında çocuk yaşta babasıyla Mısır'a giderek, Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın özel kaleminde katiplik yapmıştır (Şekil B. 1). 1849'da İstanbul'a gelen Abdüllatif Suphi Paşa, Sultan Abdülaziz döneminde, 1861 yılında Evkaf Nazırlığına atanmıştır. Sultan II. Abdülhamid döneminde Maarif Nazırlığı yapan paşa, Maliye ve Ticaret Nazırlığı görevlerinde de bulunmuştur. Yüksek İktisat ve Ticaret Lisesi ve Sanayi-i Nefise Lisesi'nin kurucularındandır. Abdüllatif Suphi Paşa devlet adamlığının yanı sıra bir yandan da nümismatik ve tarihle ilgilenmiştir. İlk Türk nümismatı unvanına sahip olan Suphi Paşa'nın anısına Türk Nümismatik Derneği kuruluşunun 10. yılında bir hatıra madalyonu bastırmıştır[3] (1978).

Devlet adamı kimliğinin yanı sıra güzel sanatlara da meraklı olan paşa, İstanbul Arkeoloji Müzesi'nin kurulmasını sağlamış ve müdürlüğüne Osman Hamdi Bey'i getirmiştir. Arkeoloji eserlerinin Aya İrini'den Çinili Köşk'e nakledilmesi de Abdüllatif Suphi Paşa tarafından gerçekleştirilmiştir. Arapça, Farsça, Fransızca, Yunanca ve Latince'ye vakıf olduğu bilinen paşa, halk arasında Frenk Suphi Paşa olarak anılmaktaydı. 1886'da İstanbul'da vefat etmiştir. Babası Vezir Sami Paşa'nın yanına, II. Mahmud Türbesi haziresine defnedilmiştir (Şekil B. 10).

[2] Bu bölüm Günersu ve Terzioğlu'ndan sağlanan bilgilerle derlenmiştir.
[3] http://www.bilimtarihi.org/bilimadamlari/terzioglu/biyografi.html

2.2 Abdüllatif Suphi Paşa, Ailesi ve Yaşamı

Abdüllatif Suphi Paşa ve ailesine ait bilgilerin en yoğun olarak elde edildiği kaynak Melek Günersu'nun[4] yazdığı kitaptır. Buradan elde edilen bilgilere göre paşanın 11'i erkek, 22 çocuğu bulunmaktadır (Günersu 2004, s.27). Paşanın Ülfet Hanım'dan olan en küçük oğlu Hamdullah Suphi Tanrıöver, Türk edebiyatı ve siyasetinin önemli isimlerindendir (B. 3). 1885 yılında tez konusu olan, Horhor'daki konakta dünyaya gelen Tanrıöver, konağı diğer varislerden satın alarak 1950 yılında Ekrem Hakkı Ayverdi'ye tamir ettirmiştir. Abdüllatif Suphi Paşa döneminde konut işlevine ek olarak, devlet işlerinin de görüşüldüğü idari bir yapı olan konak, Hamdullah Suphi Tanrıöver zamanında ise Türk Ocakları toplantılarına ev sahipliği yaparak bu özelliğini devam ettirmiştir[5].

[4] Kitabın yazarı Günersu, paşanın oğullarından Yusuf Bey'in torunudur.
[5] http://www.biyografi.net/kisiayrinti.asp?kisiid=2411

3. ABDÜLLATİF SUPHİ PAŞA KONAĞI'NIN BULUNDUĞU ÇEVRE

3.1 Coğrafi Konum

Horhor, İstanbul'un Fatih ilçesinin güneybatısında yer alır. Doğuda Saraçhanebaşı ve onun yanında Şehzadebaşı, Haliç'e doğru Zeyrek, batı yönünde Çarşamba, Sultan Selim ve güneyinde Aksaray ile sınırlıdır. Atatürk Bulvarı'na paralel uzanan cadde, Vatan Caddesi ve Macarkardeşler Caddesi'ni birleştirmektedir (Şekil A. 2).

3.2 Tarihsel Gelişim

Horhor'un içinde bulunduğu Fatih ilçesi, kenti fetheden sultanın lakabını taşıyan Türk döneminin en ünlü ve dinsel simge statüsü taşıyan yerleşim bölgesidir (Şekil A. 1) Fetih sonrası Fatih Külliyesi'nin kurulmasıyla (1463–1470) bölgede yeni mahalleler gelişmeye başlamıştır. Kentte yapılan dini ve sosyal işlevli yapılar Haliç yamaçlarında yoğunlaşmış, bu da nüfusun buralarda artmasına neden olmuştur. 18.yy.a kadar Fatih semti sürekli bir gelişim göstermiştir. İnşa edilen külliyelerle Fatih, başkentin sosyal ve kültürel yaşamındaki önemli statüsünü korumuştur. Bölgedeki önemli yapılar arasında Fatih Külliyesi ve Mihrimah Sultan Külliyesi bulunmaktadır (Pervititch, 2001). Ayrıca Bozdoğan Kemeri de bu bölgeden geçmektedir (Şekil C. 7).

18. yy.da Fatih ilçesinin gelişmesi durmuş, bu dönemde çıkan yangınlar eski mahallelerin çoğunu tahrip etmiştir. 1766 yılında yaşanan deprem de bölgeyi büyük ölçüde olumsuz etkilemiş, pek çok anıt ve sivil mimari örneği hasar görmüştür.

Çırçır ve Cibali yangınları, 20. yy başlarında bölgeyi tahrip eden diğer felaketlerdir. I. Dünya Savaşı öncesi dik açılarla oluşturulan yol dokusuyla yeniden planlanan ilçede, ahşap yapılar yerlerini 2–3 katlı apartmanlara bırakmıştır. Bölgeyi etkileyen

diğer bir imar hareketi ise Menderes döneminde etkisini göstermiştir. 1954–1960 yılları arasındaki bu dönemde, yapı yoğunluğuyla beraber çok katlı apartmanlar da çoğalmıştır. Nüfus yoğunluğu ticareti etkilemiş, Fevzi Paşa Caddesi konut alanlarını besleyen bir ticaret aksı haline gelmiştir (Pervititch, 2001) (Şekil C.10).

4. ABDÜLLATİF SUPHİ PAŞA KONAĞI

4.1 Konum (Şekil A. 2)

İstanbul'da Fatih İlçesi, Babahasan Alemi Mahallesi'nde bulunan Abdüllatif Suphi Paşa Konağı Horhor Caddesi üzerinde, 936 ada 62 parselde yer almaktadır. Konağın bulunduğu ada kuzeybatıda Horhor Caddesi, kuzeydoğuda Kavala Sokak ve güneydoğuda Lütfü Efendi Sokağı ile sınırlanmaktadır. Konağa giriş Horhor Caddesi üzerinde yer alan bir kapıyla gerçekleşmektedir (Şekil D. 1).

4.2 Tarihçe ve Yapının Geçirdiği Evreler

Abdüllatif Suphi Paşa Konağı'nın tarihiyle ilgili elde edilen, konağa özel en önemli kaynak, yukarıda da belirtildiği gibi Abdüllatif Suphi Paşa'nın torunlarından biri olan Nevbahar Hanım'ın kızı Melek Günersu'nun yazdığı kitaptır. Bunun yanı sıra çeşitli kaynaklardan konakla ilgili bilgiler taranmıştır. Sedad Hakkı Eldem'in 1940 öncesinde çizmiş olduğu rölöve, yapının o dönemdeki halini aydınlatmada yararlı olmuştur (Şekil B 12- Şekil B 17). Ayrıca çeşitli tarihlerde çizilmiş olan haritaların incelenmesiyle konak ve çevresinin tarihi aydınlatılmaya çalışılmıştır.

Terzioğlu ve Günersu'nun belirttiğine göre, Abdüllatif Suphi Paşa, II. Mahmud döneminde Sadaret Kethüdası Hadi Efendi'nin ahşap konağını satın almış ve İtalyan bir mimara selamlık olarak yeni bir taş konak inşa ettirmişti. Eldem, 'Türk Evi Osmanlı Dönemi' adlı yapıtında konağın yapım yılı olarak 1865, 'Türk Evi Plan Tipleri' adlı yapıtında ise 1855 yılını belirtmekte, giriş kapısı üzerinde yer alan mermer yazıt üzerinde ise 1854 ve 1271 yılları yazmaktadır[6] (Şekil D. 4)

[6] 1271, 1854 yılının hicri takvimdeki karşılığıdır.

Günümüze ulaşmayan 40 odalı, üç hamamlı ve içinde havuzları bulunan iki katlı ahşap konak, 20.000 m² arazi üzerinde, meyve ağaçları ve çiçeklerle süslü bir bahçe içinde yer almaktaydı. Konağın bulunduğu arsaya, Babahasan Alemi ve Muhtesip Karagöz Hüseyin Efendi mahalleleri ile Horhor Caddesi üzerinde yer alan üç adet kapıdan girilmekteydi. Günersu'nun yazdığına göre, büyük bir de bostana sahip olan konağın ahır ve arabalıkları, sokak aşırı bahçeli bir binada yer almaktaydı. Ahşap konak, şarklı bir misafirin nargilesinden düşen ateşle 1845 yılında yanmıştır (Günersu 2004, s.27).

Ahşap konağın yok olmasıyla tüm aile fertleri kargir konağa yerleşmiştir. Taş konağın 2. katta yer alan başodası, paşanın Hindistan, Afganistan, İran ve Avrupa'dan gelen bilim adamlarıyla fikir alışverişinde bulunduğu özel bir bilimler akademisi işlevi görmekteydi (Terzioğlu 2007, s.14). İçi değerli mobilya, tablo ve sanat eserleri ile dekore edilmişti. Konak aynı zamanda devlet işlerinin de görüşüldüğü idari bir yapıydı.

Suphi Paşa'nın ölümünden sonra, aile fertleri konakta yaşamaya devam etmiş, fakat imparatorluğun gerileme dönemiyle beraber konak da ihtişamını kaybetmeye başlamıştır. Hamdullah Suphi Tanrıöver, eski haritalarda harap konak olarak görülen konağı diğer varislerden satın alarak, Y. Müh. Mim. Ekrem Hakkı Ayverdi'ye 1949–50 yıllarında tamir ettirmiştir. Hamdullah Suphi Tanrıöver'in 1966 yılındaki vefatından dört yıl sonra, İstanbul Üniversitesi rektörü Prof. Dr. Nazım Terzioğlu, rektörlük binası olarak kullanılmak üzere 2,5 milyon liraya konağın satın alınmasını sağlamıştır (Terzioğlu 2007, s.14). Rektörlük olarak kullanılmaya başlanan konak, rektörlüğün Beyazıt'a taşınmasıyla, 1984 yılında İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Deontoloji Anabilim Dalı ve Tıp Tarihi Anabilim Dalı kullanımına tahsis edilmiştir. Terzioğlu'nun ölümünün 10. yıldönümünde 19 Aralık 1986 günü yapılan bir törenle konağın bir odasına Prof. Dr. Nazım Terzioğlu Kütüphanesi adı verilmiştir[7].

[7] http://bilimtarihi.org/bilimadamlari/terzioglu/biyografi.html

4.3 Vaziyet Planı (Şekil F.1)

Abdüllatif Suphi Paşa Konağı, İstanbul Tarihi Yarımadası'nın Vatan Caddesi ve Macarkardeşler Caddesi gibi iki önemli ulaşım aksını birleştiren ve kuzey-güney doğrultusunda uzanan Horhor Caddesi üzerinde yer almaktadır (Şekil C.2). Horhor Caddesi, Vatan Caddesi istikametinden konağın hemen karşısında yer alan Yeşil Tekke Sokağı'na kadar çift yön, buradan itibaren daralan kesim ise Vatan Caddesi'ne doğru tek yönlü olarak işlemektedir. Cadde kuzey-güney doğrultusunda eğimli olup, her iki yönde yüksek yapılarla sınırlanmaktadır (Şekil C. 2).

Günersu'nun belirttiğine göre, ilk yapımında İstanbul Büyükşehir Belediyesi arsasını da içine alan büyük bir arazi üzerinde bulunan konut kompleksi, günümüzde doğu yönünde yer alan arka bahçesi ile çevredeki yapıların arasında kalmıştır. Daha önce de belirtildiği gibi konağın bulunduğu yapı adası; güneybatıda Kavala Sokak, güneydoğuda Lütfü Efendi Sokağı, kuzeydoğuda Kırma Tulumba Sokak ve kuzeybatıda Horhor Caddesi ile sınırlıdır. 936 ada, 62 parselde yer alan ve 526 m^2'lik taban alanına sahip konağa giriş, Horhor Caddesi üzerinde yer alan büyük cümle kapısından gerçekleşmektedir. Konağın girişi, yükselen yol ve kaldırım nedeniyle alt kotta kalmıştır. Bölüm 5.1.1'de de anlatılacağı gibi eskiden Kırma Tulumba ve Lütfü Efendi Sokağı'ndan da kapıları olan konak arazisi, zamanla parsellenip satılarak bugünkü sınırlarına gerilemiştir.

Konak eğimli bir arazi üzerinde yer almaktadır. Arka tarafta, bahçe de kot farkından dolayı doğu-batı doğrultusunda bir istinat duvarı ile iki bölüme ayrılmıştır. Bahçenin doğu ucunda yer alan merdivenler alt ve üst bahçe arasındaki bağlantıyı sağlamaktadır. Eskiden çiçek tarhlarının bulunduğu bahçe, günümüzde bakımsızlıktan dolayı kötü durumda olup, üst bahçede üniversitenin kullanmadığı hurda araçlar durmaktadır (Şekil D. 15). Konağın yapıldığı dönemden kaldığı tahmin edilen birkaç anıtsal ağacın bulunduğu bahçe, diğer parsellerden de kargir duvarlarla ayrılmıştır (Şekil D. 16). Konağın eski haritalarda görülen ve neredeyse yapı adasının tamamını çevreleyen bahçe duvarları günümüze ulaşmamıştır (Şekil C. 5). 1934 tarihli Pervititch haritasında Lütfü Efendi Sokağı ile Kırma Tulumba Sokağı'nın kesiştiği bölümde görülen pahlı duvar hizası korunmuştur, fakat duvar tamamıyla değişime uğramıştır (Şekil C. 6). Yapı adası boyunca geçmişten kalan tek özgün duvar parçası, Horhor Caddesi ve Kırma Tulumba Sokağı'nın kesiştiği noktada

bulunan ve 1870 tarihli istikamet haritasında akar çeşmeler olarak görülen kısımdır (Şekil A.3). Çeşme özelliğini kaybetmiş olan bu bölümün kemerli nişleri ve kitabesi hala mevcut olup, kesme taş duvar boyanmıştır (Şekil C. 4). Yapı adasının kuzey köşesinde ise yüksek ağaçların yoğun olarak bulunduğu hazire yer almaktadır (Şekil C. 9).

Konağın bulunduğu çevre, ilk yapım döneminde olduğu gibi konut bölgesi olma özelliğini korumaktadır. Bazı apartmanların altında yer alan bakkal, kırtasiyeci gibi küçük ölçekli ticaret işlevinin yanı sıra, eğitim yapıları da bölgede yer almaktadır. İstanbul Üniversitesi'ne ait bu eğitim yapıları konakla aynı yapı adası içindedir. Konağın hemen karşısında Elhac Süleyman Efendi Mektebi[8] bulunmaktadır (Şekil C. 3). Bu yapılara ek olarak, Kırma Tulumba Sokağı üzerindeki Horhor Antikacılar Çarşısı, çevredeki en büyük ölçekli yapıdır.

4.4 Genel Tanım

Konak, Türk sivil mimarisinin orta sofalı eyvanlı plan tipinde inşa edilmiş yığma bir yapıdır. Arka bahçe kotu, giriş kotundan daha yukarıda olan yapı, kuzeybatı yönünden üç katlı, güneydoğu yönündeki arka bahçeden ise kısmen iki, kısmen üç katlı görünmektedir (Şekil D. 1, Şekil D. 9). Horhor Caddesi üzerinde yer alan cümle kapısı, yaklaşık olarak kuzeybatı cephesinin testere dişi şeklindeki bölümünün orta ekseninde yer almaktadır. Konağın planı, merkezde bulunan dikdörtgen bir sofa ve iki uzun kenar üzerinde karşılıklı yer alan eyvanlardan ulaşılan odalar şeklinde gelişmektedir. Plandaki yamukluğu gidermek amacıyla kuzeybatı yönünde Horhor Caddesi boyunca testere dişi şeklinde olan cephe konturu, güneydoğu yönünde ortadan çıkmalı simetrik bir düzene dönüşmektedir. Plan, güneybatı yönünde ön ve arka cepheden geriye çekilmiş ek bir parçayla genişletilmiştir (Şekil D. 2). Zemin kattan arka bahçeye çıkışı sağlayan kapı bu bölümde yer almaktadır (Şekil D. 12). Konağın düşey sirkülasyonunu sağlayan üç kollu merdiven, planın kuzeydoğu yönünde yer almaktadır ve cephede eğrisel bir çıkma ile belirtilmiştir (Şekil D. 8). 1. kat ve 2. kat arasında bağlantı kuran dairesel bir servis merdiveni de bulunmaktadır.

[8] Elhaç Süleyman Efendi Mektebi'nin rölövesi Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Mimarlık Bölümü Rölöve Kürsüsü yayınlarından **Rölöve I** isimli kitapta yer almaktadır.

1.kat konağın hamam bölümünün yer aldığı kattır. Bu katta ayrıca üst bahçeye çıkışı sağlayan bir kapı yer almaktadır.

Konakta zemin kattan üst katlara çıkıldıkça bezemeler yoğunlaşmaktadır. Özellikle 2. kat tavan bezemeleri ilgi çekicidir. Ampir üslupta elemanların kullanıldığı dış cephede, kesme taş ve sıvalı yüzeyler bir denge içindedir. Köşelerde Toskan başlıklı pilastırlar kullanılmış, cephe kat silmeleri ile zenginleştirilmiştir. Pencere kenarlarındaki taş söveler ve özellikle güneydoğu cephesinde görülen parmaklıklar cephedeki diğer bezeme elemanlarıdır.

4.5 Plan Özellikleri

4.5.1 Zemin Kat (Şekil F. 2)

Abdüllatif Suphi Paşa Konağı'nın yaklaşık 526 m² alana sahip zemin katına çift kanatlı, masif ahşap bir kapıyla girilmektedir (Şekil D. 4). Konağa girildiğinde Z01A numaralı giriş holü ve bu mekanla bağlantılı, bugün bölme duvarlarıyla kapatılmış olan eyvanlar dikkati çekmektedir. Giriş holünün kuzeydoğusunda güvenlik odası olarak kullanılan Z03 ve bu odanın hemen yanında üst kata çıkan anıtsal üç kollu merdiven yer almaktadır. Giriş holü olarak adlandırılan sofanın kuzeydoğu ve güneybatı yönündeki eyvanlarla birleştiği açıklıklar ikişer mermer sütunla geçilmiştir. Bu sütunlar konağın orta sofasını zenginleştiren elemanlardır (Şekil D. 19).

Giriş holünde kapının hemen karşısında bulunan Z02 numaralı eyvan, sunta bir duvarla bu bölümden ayrılmıştır (Şekil D. 18). Kuzeydoğu yönünde bulunan Z04 numaralı odaya bu eyvandan ulaşılmaktadır. Z01A numaralı holün güneybatısında, anıtsal merdivenin karşısında yer alan Z05A numaralı eyvan bölücü bir duvarla giriş holünden ayrılmıştır. Z05A numaralı eyvan ve onun bir alt kotta bulunan Z05B numaralı uzantısı olan bölüm, zemin katın bu yönde yer alan odalarına ulaşımı sağlayan bir hol olma görevini üstlenmektedir (Şekil D. 31) Bu holden ulaşılan Z11 numaralı mekan yemekhane olarak kullanılmaktadır. Yemekhane giriş kapısının karşısında bulunan kapı Z07 numaralı odaya girişi sağlamaktadır. Z12 numaralı ara mekandan geçilerek ulaşılan Z13 ise mutfak işlevini sürdürmektedir. Mutfağın içinden geçilerek ulaşılan Z14 mekanı depo olarak kullanılmaktadır. Lavaboların yer

aldığı Z12 numaralı mekandan geçilerek ulaşılan Z15, Z16 numaralı tuvalet mekanına geçişi sağlayan bir koridor görevini görmektedir. Mutfak ve tuvalet holüne ise lavaboların yer aldığı Z14 holünden geçilerek ulaşılmaktadır. Z11 mekanının yanında yer alan Z10 numaralı oda ise üniversite görevlilerinin dinlenme odası olarak işlevlendirilmiştir. Z10 numaralı odanın karşısındaki Z06 numaralı odaya da Z05B numaralı holden ulaşılmaktadır. Z05B holü üzerinde güneydoğu yönünde bahçe kotuna ulaşımı sağlayan M02 merdivenleri yer alır. Bu merdivenlerle bahçe kapısı sahanlığına ulaşılır. Mekanın güneybatı yönünde Z08 mekanına girişi sağlayan kapı yer alır. Z08 mekanı Z10 numaralı mekan ile ilişkili olup bu odaya göre üst kotta yer almaktadır ve Z09 isimli odaya giriş de buradan sağlanmaktadır. Bu oda depo olarak kullanılmaktadır.

Zemin kat, konağın en sade ve en fazla değişime uğramış olan katıdır. Kattaki odaların büyük bölümü yukarıda da bahsedildiği gibi depo-oda olarak kullanılmaktadır. Bu kötü kullanıma ek olarak, yeni ıslak hacimlerin bulunduğu batı köşesi konağın mimari bütünlüğünü olumsuz etkilemektedir (Şekil D. 30).

- Z01A Mekanı (Giriş Holü-Orta Sofa)

Çift kanatlı, masif ahşap bir kapıyla girilen Z01A, konağın giriş kat orta sofasıdır (Şekil D. 17). Bağlantılı olduğu Z02A ve Z05A numaralı mekanlar, geç dönemde farklı malzemelerle kapatılmış ve ayrı birer bölme haline gelmiştir. Orta sofanın asıl özelliği zemin kat odaların dağılımı sağlamanın yanında, Z01B numaralı merdiven holü vasıtasıyla üst katlara ulaşıma da olanak vermesidir (Şekil D. 19). Mekan yaklaşık 594x1075 cm boyutlarındadır. Zemin, bir kenarı yaklaşık 16 cm olan altıgen tuğlalarla kaplıdır. Bu kaplamaların yer yer zarar gördüğü gözlemlenmektedir. Z01A numaralı orta sofa çevresindeki özgün beden duvarları açık kahverengi yağlı boya ile boyanmıştır. Özgün olmayan bölücü duvarlar ise ahşap malzemenin yanı sıra, beyaz renkte boyanmış sunta elemanlardan oluşmaktadır. Mekanın tavanı güneydoğu-kuzeybatı doğrultusunda ahşap çıtalı tavan ile örtülüdür. Tavan da duvarlar gibi yağlı boya ile boyanmıştır. Tavan çıtalarıyla aynı doğrultuda yan duvarlara yakın asılmış olan alçıpan plakalar, üstte geçen tesisat borularını gizlemek amacıyla mekana sonradan eklenmiştir. Z01A numaralı orta sofaya kuzeybatı yönünde yer alan ana giriş kapısından ulaşılmaktadır. Kapının her iki yanında, kuzeybatı duvarı üzerinde sonradan eklenmiş ahşap kaplamalar yer almaktadır (Şekil D. 18). Bu kaplamalar

yaklaşık +3,89 kotuna kadar devam etmektedir. Bu kotun üzeri boyalı bir yüzey olarak arkada gözükmektedir. Ahşap kaplama kuzeydoğu yönünde dönerek bu duvarın da yaklaşık 3,74 m.lik kısmını kaplamaktadır. Kaplama üzerinde yer alan tek kanatlı kapıdan Z02 numaralı güvenlik odasına geçilmektedir. Kapının hemen yanında pencere yer almaktadır. Mekanın, kuzeydoğusunda bulunan Z01B numaralı merdiven holü ile kesiştiği bölgede açıklık iki adet mermer sütunla geçilmiştir. Bu sütunlar da beden duvarları gibi yağlı boya ile boyanmıştır. Sütunlar +0,88 kotundaki platformda bulunmaktadır ve bu kota sütunların her iki yanında yer alan beş adet basamakla çıkılmaktadır. Bu sütunların karşısında güneybatı yönünde de iki adet mermer sütun yer almaktadır. Bu sütunların zemini ise mekanın asıl zemininden yaklaşık 12 cm yüksekte bulunmaktadır. Bu bölüm geç dönemde sunta bir paravanla ayrılmış olduğu Z05A numaralı mekan ile aynı mermer kaplamaya sahiptir. Sunta duvarın +2,91 kotundan yukarısı kare modüller şeklindeki camlı doğramalar ile geçilmiştir. Güneybatı yönündeki mermer sütunların hizasındaki beden duvarları kısmı ahşap kaplanmıştır. Güneydoğu yönünde ise orta sofanın Z01B numaralı mekandan ayrılmasını sağlayan, sonradan eklenmiş bölücü duvar yer almaktadır. Beyaz renkte boyalı sunta plakalardan oluşan duvarın +3,58 kotundan yukarısı çıtalı tavana kadar boşluktur. Konağa girildiğinde ilk karşılaşılan mekan olma özelliğini taşıyan Z01A numaralı sofa, sonradan eklenen bölücü duvarlarla bütünlüğünün kaybetmiştir (Şekil D. 18). Bu niteliksiz eklerin dışında, mekandaki diğer sorunlar, zemin kaplamasının yer yer bozulmuş olması ve tesisat borularının yoğunluğudur. Bu tesisat boruları, tavandan sarkıtılan alçıpan eklerle gizlenmeye çalışılmıştır.

- Z01B Mekanı ve M01 Merdiven Boşluğu (Eyvan)

Yaklaşık 185x595 cm boyutlarında olan Z01B mekanı, Z01A numaralı giriş holünden yaklaşık 88 cm yüksek olması nedeniyle ayrı bir bölüm olarak ele alınmıştır. Üst kata çıkan merdivenin boşluğu da bu mekanla birleştiği için mekan anıtsallık kazanmaktadır. Orta sofa ile kesişen düzlemdeki açıklık iki adet mermer sütunla geçilmiştir (Şekil D. 19). Konağın zemin kat sofasından beş adet basamakla çıkılan mekanın zemini traverten ile kaplanmıştır ve üzerine halı serilmiştir. Duvarlar açık kahverengi yağlı boya ile boyanmıştır. Tavan merdiven boşluğuna kadar kısmen beyaz renkte boyalı ahşap çıtalı, kısmen de duvarlar gibi açık kahverenginde boyanmış haliyle görülmektedir. Mekana ulaşılan basamaklar ve mermer sütunlar güneybatı yönünde yer almaktadır. Güneydoğu ve kuzeybatı yönündeki duvarlar ise

masif olup her iki duvar üzerinde de radyatörler bulunmaktadır. Kuzeydoğu yönünde ise 1. kata çıkan üç kollu anıtsal merdiven yer almaktadır. M01 numaralı merdiven evi eğrisel olarak cepheye çıkma yapmaktadır (Şekil D. 56). Merdivenin başladığı noktadan itibaren eğrisel duvara kadar olan bölümün zemini 8,5 cm yükseltilmiştir. Betonarme olarak yeniden inşa edilen merdivenin basamakları ahşap kaplanmış, dövme demir korkuluk ve ahşap küpeşte ile çevrelenmiştir (Şekil D. 57). Bezemeli merdivenin korkulukları beyaz renkte boyanmıştır. Z01B aynı zamanda, orta sofalı eyvanlı plan tipine sahip olan konağın haçvari sirkülasyon alanının kuzeydoğu koludur.

- Z02 Mekanı (Tesisat Odası)

Z01A mekanının devamı olan Z02, sonradan eklenen sunta bölme duvarıyla ayrı bir bölüm haline getirilmiştir (Şekil D. 20). 595x795 cm boyutlarında olan Z02, Z01A'dan 8 cm yükseltilmiştir. Zemin 30x30 cm karo mozaik kaplıdır. Duvarlar +2,02 kotuna kadar 25x20 cm beyaz renkte fayansla kaplı olup, bu kotun üzeri beyaz boya ile boyanmıştır. Mekanın tavanında farklı bir oluşum göze çarpmaktadır. Z01A'dan itibaren uzanan çıtalı tavan güneydoğu yönünde, dış cephedeki çıkma boyunca tonoza dönüşmektedir. Güneybatı yönündeki pencerenin kemeriyle kesişen ana tonoz, güneydoğu yönünde ise üst katta bahçeye çıkışı sağlayan merdivenin altındaki pencerenin kemeri ile kesişmektedir (Şekil D. 21). Güneydoğu yönündeki pencere özgünlüğünü kaybetmiştir ve içerisinden borular geçmektedir. Güneybatı yönündeki kemerli pencerenin ise camlarından bazılarının eksik olması, hem doğramayı hem de mekanı olumsuz etkilemektedir. Mekana ışık, kötü durumda olan bu iki pencereden sağlanmaktadır. Z02'nin kuzeydoğu duvarında Z04'e girişi sağlayan kapı ve ikisi üst kotta üç adet pencere yer almaktadır. Alt kottaki pencere ve kapı arasına ise bir lavabo eklenmiştir. Güneybatı duvarında yer alan ve Z06'ya geçişi sağlayan kapı ise seramik karoların bitiş kotuna kadar kapatılmış ve önüne dolap yerleştirilmiştir. Yapının kalorifer dairesi olarak kullanılan oda; nemden, mekanda yer alan yoğun kitap raflarından ve kalorifer tesisatından dolayı çok kötü durumdadır (Şekil D. 22).

- Z03 Mekanı (Danışma Odası)

Ana giriş holünden ulaşılan Z03 mekanı yaklaşık 290x490 cm boyutlarındadır. Oda güneybatı yönünde ahşap bir bölücü duvar eklenerek Z01A'dan ayrılmıştır. Mekana

giriş bu bölücü duvar üzerinde yer alan ahşap bir kapıyla sağlanmaktadır (Şekil D. 24). Zemin ahşap parke olup, üzeri sonradan halı ile kaplanmıştır. Parke, 10 cm genişliğinde kapıya paralel doğrultuda sıralanan ahşap elemanlardan oluşmaktadır. Kuzeybatı, kuzeydoğu ve güneydoğu yönündeki duvarlar 5 cm yüksekliğinde taş bir süpürgelik ile çevrelenmiştir. Duvarlar ve tavan açık kahverengi yağlı boya ile boyanmıştır. Z03'ün güneydoğu duvarında bir radyatör ve buna bağlı olarak tesisat boruları bulunmaktadır. Mekanın Z01A ile arasında bulunan duvar açıklığı kemer ile geçilmiştir. Bu kemerin tam karşısında bulunan kuzeydoğu duvarında yarım daire şeklindeki bir pencere yer almaktadır (Şekil D. 23). Denizliği bulunmayan bu pencerenin ahşap doğramaları yağlı boya ile duvar rengine boyanmış olup, demir parmaklıkları paslanmıştır. Pencerenin altında bir radyatör daha bulunmaktadır. Odayı çevreleyen duvarlarda, boya üzerinde kabarma ve soyulma görülmektedir.

- Z04 (Oda)

Z02 mekanından çift kanatlı metal bir kapı ile girilen Z04, yaklaşık 390x525 cm boyutlarındadır. Z02'ye göre 30 cm yüksekte bulunan odanın zemini 30x30 cm karo mozaik ile kaplanmıştır. Duvarlar +1,90 kotuna kadar 25x20 cm pembe fayans ile kaplanmış olup, bu kotun üzeri ve tavan kireç esaslı sıva üzerine beyaz boya ile boyanmıştır. Odanın kuzeydoğu duvarında üst kotta bulunan basık kemerli pencere değişime uğramıştır ve kullanılmamaktadır (Şekil D. 26). Pencerenin bulunduğu kuzeydoğu duvarında rutubet izi ve yoğun bir kir tabakası göze çarpmaktadır. Odanın kuzeybatı duvarında üst kotta bulunan niş kuzeydoğu duvarında bulunan pencere boşluğu ile yaklaşık aynı özelliklere sahiptir. Mekanın Z02 ile arasında bulunan güneybatı duvarında üç adet pencere ile mekana girişi sağlayan kapı yer almaktadır. Kapı ve pencere açıklıkları kemerle geçilmiştir. Pencerelerden ikisi üst kotta bulunmaktadır. Kötü kullanımdan dolayı özgünlüğünü koruyamayan bu üst kottaki iç pencerelerden, Z02 numaralı mekandan gelen tesisat boruları geçmektedir. Bu borular tavanda ve mekanın bütününde olumsuz etki yaratmaktadır. Z04 numaralı oda çeşitli kitapların rasgele depolandığı bir mekan olup, rutubet ve düzensiz kullanımdan dolayı kötü durumdadır (Şekil D. 25).

- Z05A (Eyvan)

Z05A mekanı aslında Z01A ile bağlantılı olup, sonradan sunta panellerle buradan ayrılmıştır. Mekana bu sunta duvarın içinde yer alan tek kanatlı ahşap kapıdan

geçilmektedir (Şekil D. 28). 600x470 cm boyutlarında olan Z05A, Z01A ve Z05B'den yükseltilerek 27,5x27,5 cm boyutlarında mermer malzemeyle kaplanmıştır. Beyaza boyanmış olan duvarlar, 6 cm yüksekliğinde mermer süpürgelikle sonlanmaktadır. Z05A'nın beyaz tavanında, kuzeydoğu yönünde farklı bir oluşum göze çarpmaktadır. Z01A'nın uzantısı olan çıtalı tavan burada da kısmen görülmektedir. Çıtalı tavanın sonlandığı noktada ise kirişli tavan başlamaktadır (Şekil D. 29). Bu kirişler tavan çıtalarına ve sunta duvara paralel doğrultuda Z05A ve Z05B'in üzerinden geçerek güneybatı duvarında sonlanmaktadır. Tavanın hemen altında tesisat boruları mekanın bütünlüğüne olumsuz etki etmektedir. Mekanın kuzeybatı ve güneydoğu duvarlarında yirmişer petekli iki adet kalorifer bulunmaktadır. Bu duvarlar üzerinde kir oluşumu gözlemlenmektedir. Kuzeydoğu yönünde bulunan sunta duvarın önü ise büyük bir kitaplıkla örtülmüştür (Şekil D. 27).

- Z05B (Hol)

1320x220 cm boyutlarında olan Z05B mekanı, içinden Z05A, Z06, Z07, Z08, Z10, Z11 ve Z12'e ulaşılan bir koridor niteliğindedir. Zemin 20x 20 cm boyutlarında iki renk karo mozaik ile kaplıdır. Z05A numaralı eyvana göre yaklaşık 10 cm alt kotta bulunan Z05B, güneydoğu-kuzeybatı doğrultusunda uzanmaktadır. Mekanın duvarları ve tavanı beyaz renkte boyanmıştır. Z05A numaralı mekan üzerinden gelen kirişli tavan Z05B numaralı holün de üzerinden geçerek, mekanın güneybatı duvarında sonlanmaktadır. Z05A numaralı eyvan hizasındaki bu kirişli tavan, mekanın geri kalan bölümlerinde tonoza dönüşmektedir. 12,80 m uzunluğundaki güneybatı duvarı, Z08, Z10 ve Z11 numaralı odalara geçişi sağlayan kapıların bulunduğu duvardır. Tüm kapıların ahşap kasa profilleri aynı detaydadır. Kapılar ikişer kanatlıdır. Ancak diğerlerinden daha geniş çerçeveye sahip Z11 numaralı yemekhaneye girişi sağlayan kapının kanatları yok olmuştur. Duvar üzerinde kapıların dışında yerden 116 cm yükseklikte 50x70 cm boyutlarında, içine yangın musluğu yerleştirilmiş bir niş yer almaktadır. Bu nişin her iki yanında ve tavanda tesisat boruları bulunmaktadır. Mekanın kuzeybatı duvarı kemerli büyük bir ahşap doğrama şeklindedir. Değişime uğramış bu kemerli doğrama, alt kotta Z12 numaralı mekana açılmakta (Şekil D. 30), yerden yaklaşık 280 cm yukarıdan ise mekana ışık sağlanmaktadır. Z05B numaralı koridorun güneydoğu duvarına yedi basamaklı bir merdivenden çıkılarak ulaşılmaktadır. Güneydoğu yönünde bulunan Z06 numaralı

odaya geçişi sağlamak amacıyla bu merdivenin ilk dört basamağı üstteki üçünden daha kısa bırakılmıştır (Şekil D. 31).

Basamakların ulaştığı sahanlık, asıl zeminden yaklaşık 140 cm yüksektedir ve buradan bahçeye çıkılmaktadır. Merdiven basamakları ve yükseltilmiş olan bu bölüm dökme mozaiktir. Bahçe kapısı, çift kanatlı ahşap bir kapıdır ve üzerinde basık kemerli bir tepe penceresi yer almaktadır. Ahşap doğramalı bu pencerenin dövme demir parmaklıkları dikkat çekicidir. Güneydoğu duvarının güneybatı ve kuzeydoğu duvarları ile kesişimi pahlanmıştır. Z05B numaralı holün kuzeydoğu duvarı üzerinde Z07 ve Z06 numaralı odalara geçişi sağlayan kapılar bulunmaktadır. Duvarın Z05A numaralı eyvanla kesiştiği bölgede duvar geniş bir açıklıkla kesintiye uğramaktadır. Z07 numaralı odaya geçişi sağlayan kapının çerçevesi ahşap, kanatları metaldir. Bu kapı kasasının yere yakın olan bölümleri hasar görmüştür. Duvarın güneydoğu yönündeki diğer kısmı üzerinde ise Z06 numaralı odaya geçişi sağlayan kapı da aynı özelliklere sahiptir. Z05B numaralı mekanın özgünlüğünü büyük ölçüde kaybetmesine ek olarak, konağın çoğu odasında görülen sıva kabarması bu mekanda da izlenmektedir.

- Z06 (Oda)

Z05B'den çift kanatlı metal bir kapıyla ulaşılan mekan yaklaşık 365x530 cm boyutlarındadır. Odaya girildiğinde zeminde, 20 cm genişliğinde mermer bir eşik ve duvar kalınlığı ile kapı genişliği boyunca Z05B ile aynı kotta karo mozaik görülmektedir. Odanın içerisinde ise zemin 16 cm yükseltilmiş ve 30.5x28 cm boyutunda kesilmiş mermer plaklarla döşenmiştir. Duvarlar ve tavan açık kahverengiye boyanmıştır. Zemin duvar birleşimlerinde 6 cm yüksekliğinde mermer süpürgelik bulunmaktadır. Ancak odanın depo şeklindeki kullanımından dolayı bu süpürgeliğin sürekli olup olmadığı izlenememektedir. Odaya girişi sağlayan kapı güneybatı yönündeki duvarda yer almaktadır (Şekil D. 33). Giriş kapısının tam karşısında bulunan ve Z02 ile bağlantıyı sağlayan kapı ise duvar örülerek kapatılmıştır. Ancak kemerli kapı açıklığının izleri görülmektedir. Odanın güneydoğu duvarında üst kotta bulunan iki adet metal kapaklı pencere, bahçe zemin kotundan ışık almayı sağlamaktadır (Şekil D. 32). Bu pencereler sürekli kapalı tutulduğundan oda havasızdır. Mekanın güneybatı duvarında 16 petekli bir kalorifer bulunmaktadır. Tüm duvarlarındaki boyalar kabarmış olan oda, bakımsızlık ve kir

nedeniyle çok kötü durumdadır. Z06 numaralı mekan da bu kattaki pek çok oda gibi çeşitli kitapların rasgele depolandığı aşırı yüklenmiş bir mekandır.

- Z07 (Oda)

Z05B'den çift kanatlı metal bir kapıyla ulaşılan mekan yaklaşık 385x485 cm boyutlarındadır. Oda Z05A mekanına göre Z06 ile simetrik konumlandırılmıştır. Z07'ye girişte de, zeminde Z06 gibi mermer bir eşik ve karo mozaik kullanılmıştır. Odada ise yükseltilen döşeme 28x27,5 cm boyutlarında mermer malzemeyle kaplanmıştır. Duvarlar ve tavan açık kahverengi boyalı olup, zemin duvar birleşiminde 6 cm yüksekliğinde mermer süpürgelik yer almaktadır. Güneybatı duvarında bulunan kapı ile girilen mekanın bu duvarında 155x70 cm boyutlarında bir de niş bulunmaktadır (Şekil D. 36). Kuzeybatı duvarı üzerinde Horhor Caddesi'ne bakan üç adet pencere yer almaktadır. Pencereler, basık kemerli nişler içerisinde mermer denizlikli metal kapaklı ve ikişer kanatlı olarak yaklaşık +2,85 kotunda yer almaktadır (Şekil D. 34). Kuzeydoğu duvarında kapının karşısına denk gelen kısımda 50x140 cm boyutlarında bir girinti bulunmaktadır (Şekil D. 35). Duvar örülerek kapatılmış bir kapı olduğu düşünülen bu girinti, +1,03 kotuna kadar 20x20 cm mozaik karolarla kaplanmıştır. Mozaik kaplama güneydoğu duvarında da dönerek 180 cm kadar devam etmekte ve üzerinde bir musluk yer almaktadır. Musluğun altında duvara saplanmış iki adet metal eleman görülmektedir. Duvara dik saplanan bu iki metal borunun hemen üzerinde duvara paralel giden su borusu bulunmaktadır. Oda bu kattaki birçok oda gibi büyük dolapların yerleştirildiği aşırı yüklenmiş bir depo mekanı olarak kullanılmaktadır. Duvarlar ve tavanda yağlı boya üzerinde soyulmalar ve yoğun bir kir tabakası görülmektedir.

- Z08 (Hol)

Z05B koridoru üzerinde +1,22 kotundan çift kanatlı metal bir kapı ile girilen Z08 mekanı, Z10 numaralı oda ile de bağlantısı olan ve Z09 numaralı odaya geçişi sağlayan bir geçit görevi üstlenmektedir. Yaklaşık 400x135 cm boyutlarında olan mekan, aynı tonoz örtüyü paylaştığı Z10 numaralı odaya göre 122 cm üst kotta yer almaktadır. Zemin karo mozaik ile kaplı olup, duvarlar ve tonoz açık kahverengi yağlı boya ile boyanmıştır. Kuzeybatı yönünde, mekanın Z10 numaralı odadan ayrılmasını sağlayan ahşap bölme duvarı yer almaktadır (Şekil D. 38). Kuzeydoğu duvarı üzerinde Z05B numaralı koridora geçişi sağlayan kapı, güneybatı duvarı

üzerinde ise Z09 numaralı odaya geçilen kapı bulunmaktadır (Şekil D.37). Mekanı aydınlatan ve arka bahçeye bakan üç adet pencere, güneydoğu duvarı üzerinde yer almaktadır. Bu pencereler kemerli açıklıklar içine yerleştirilmiş, düz atkılı, ikişer kanatlı pencerelerdir. Denizlikleri mermer, pencere kasa ve kanatları ahşaptır. Mekan kötü kullanıldığı ve pencereler sürekli kapalı tutulduğu için havasız durumdadır.

- Z09 (Geçit)

Z08 numaralı mekandan geçilerek ulaşılan Z09, yaklaşık 140x330 cm boyutlarında tonoz örtülü bir geçittir. Oldukça küçük boyutlarda olan mekanın özgün işlevi bilinmemekte, halen fazla eşyaların rasgele istiflendiği bir depo şeklinde kullanılmaktadır (Şekil D. 41). Zemin Z08 numaralı mekanın devamı olarak karo mozaik kaplanmıştır. Duvarlar ve tonoz açık kahverenginde yağlı boya ile boyanmıştır. Güneydoğu duvarı üzerinde mekanı aydınlatan ve arka bahçeye bakan düz atkılı, iki kanatlı bir pencere yer almaktadır. Pencere kemerli bir açıklık içinde yer almaktadır ve denizliği mermerdir. Kemerli pencere açıklığı önüne kapakları yok olmuş bir metal çerçeve yerleştirilmiştir (Şekil D. 39). Mekanda bulunan dört adet basamak, kuzeybatı duvarına doğru çıkarak burada sonlanmaktadır (Şekil D. 40). Bu da S. Hakkı Eldem'in 50'lerde çizmiş olduğu rölövede görülen bölümün varlığına ve daha sonradan kapatıldığına işaret etmektedir. Malzemesi dökme mozaik olan basamaklar oda genişliğindedir. Zemin kat duvarlarının büyük bir bölümünde görülen kir tabakası ve sıva kabarması bu mekanın duvarlarında da görülmektedir.

- Z10 (Oda)

Z05B numaralı koridordan çift kanatlı ahşap bir kapıyla girilen mekan yaklaşık 400x320 cm boyutlarındadır. İstanbul Üniversitesi bünyesinde çalışan bir görevlinin kaldığı odaya ancak kısa bir süreliğine girmek mümkün olabilmiştir. Bu nedenle odaya ilişkin fotoğraflar yeterli sayıda ve detayda değildir (Şekil D. 43). Mekanın kuzeybatısında Z11 numaralı oda, güneydoğusunda ise Z08 numaralı geçit yer almaktadır. Karo mozaik kaplı olan zeminin üzerine halıfleks serilmiştir. Duvarlar ve mekanın örtüsü olan tonoz, açık kahverengi yağlı boya ile boyanmıştır. Mekan üzerindeki tonoz Z08 numaralı mekanın da üzerinden geçerek güneydoğu yönündeki duvara saplanmaktadır. Mekanın güneybatı duvarında yangın musluğu için olduğu tahmin edilen, 40x80 cm boyutlarında oda zemininden 135 cm yüksekte bir niş yer almaktadır. Kuzeybatı duvarı Z11 numaralı mekanla ilişkiyi sağlayan kapı ve

pencerelerin bulunduğu duvardır (Şekil D. 42). Ahşap giyotin pencereler ve tek kanatlı kapı kullanılmamaktadır; üzerleri oda ile aynı renkte yağlı boya ile boyanmıştır. Güneydoğu yönünde yer alan Z08 numaralı geçit niteliğindeki mekan, Z10 numaralı odaya göre üst kotta yer almaktadır. Bu yükseklik farkına ek olarak iki mekan arasına ahşap bölücü bir eleman yerleştirilmiş ve bu iki mekan birbirinden ayrılmıştır. Kuzeydoğu duvarı üzerinde ise mekana girişi sağlayan kapı ve üst kotta bir radyatör bulunmaktadır.

- Z11 Mekanı (Yemekhane)

Z05B numaralı holden ulaşılan Z11, yemekhane olarak kullanılmaktadır. Güneybatı yönünde 395x290 cm boyutlarında olan mekan kuzeydoğu yönünde daralarak 350x405 cm boyutlarına ulaşmaktadır. Bu girinti nedeniyle tonoz örtü de iki kademeli olarak mekanın üzerini örtmektedir. Aynı zamanda 1. katta yer alan duvar hizalarında, tonoz üzerinde kemercikler yer almaktadır. Zemin, dört karonun bir araya gelmesiyle kare şekil oluşturan 20x20 cm boyutlarında iki renkli karolardan oluşmaktadır. Zemin duvar birleşimlerinde 5 cm yüksekliğinde taş süpürgelik yer almaktadır. Duvarlar ve tonoz örtü beyaz boya ile boyanmıştır. Z11 numaralı yemekhane mekanına kuzeydoğu duvarı üzerinde yer alan bir kapıdan girilmektedir. Ahşap kapı kasası yerinde bulunmakla birlikte kapı kanatları yok olmuştur. Kuzeydoğu duvarı üzerinde ahşap kapakları bulunan bir de yüklük yer almaktadır. Yüklük üst kotu aynı zamanda tonoz kemerinin başlangıç kotudur. Mekanın güneydoğu duvarı, Z10 numaralı oda ile ilişkiyi sağlayan açıklıkların bulunduğu duvardır. Tek kanatlı ahşap kapı ve iki adet ahşap giyotin pencereden oluşan bu açıklıklar sürekli kapalı tutulmaktadır (Şekil D. 44). Cam ve çerçeveler yağlı boya ile boyanmıştır. Duvarın güneydoğu yönündeki parçası üzerinde yerden yaklaşık 92 cm yükseklikte 42 cm derinlikte kemerli bir niş yer almaktadır. Kuzeybatı yönünde duvar oda yönünde 32,5 cm çıkma yapmaktadır. Duvarın bu bölümünde kenarları tuğla, üzeri mermer bir şömine bulunmaktadır. Kuzeybatı duvarı ise odanın Z13 numaralı mutfak ile arasında bulunan duvardır (Şekil D. 45). Duvar üzerindeki açıklıktan Z13'ten servis alımı sağlanmaktadır. Bu doğrama yerden 89 cm yüksekliğine kadar çıkan duvar parçası üzerine oturmaktadır. Tezgah görevi gören bu duvar parçası 20x20 cm boyutlarında fayans ile kaplanmıştır. Ahşap doğrama kısmen buzlu kısmen saydam camlardan oluşmaktadır ve üstü kemerlidir. Ahşap kısımlar odanın diğer ahşap elemanlarıyla aynı renkte yağlı boya ile boyanmıştır.

- Z12 Mekanı

Konağın büyük ölçüde bozulmuş, kötü durumdaki mekanlarından olan Z12 yaklaşık 340x180 cm boyutlarındadır ve kısa kenarı kuzeybatı yönünde 130 cm'e kadar daralmaktadır. Mekana Z05B numaralı holden ulaşılmaktadır. Zemin 20x20 cm boyutlarında karo mozaik ile kaplıdır. Duvarlar ve üzerinde dışarı çıkışı sağlayan bir doğrama yer alan tavan, beyaz renkte boyanmıştır. Duvarlar 5 cm yüksekliğinde taş süpürgelikle çevrelenmiştir. Mekana giriş güneydoğu yönündendir. Bu yönde odaya girişi sağlayan, kemerli, büyük ahşap kasa büyük ölçüde zarar görmüş, kapı kanatları yok olmuştur (Şekil D. 47). Kuzeydoğu yönünde yer alan duvar, mekandaki lavaboların yer aldığı ve konağın ana duvarından bağımsız örülmüş olan tuğla bir duvardır (Şekil D. 46). Duvarın lavabo arkasına gelen bölümü, yerden 90 cm yüksekte, 20x20 cm boyutlarında, dört sıra fayans kaplıdır. Duvardaki nem sıva üzerinde kendini göstermektedir. Kuzeybatı yönündeki duvar, konağın Horhor Caddesi üzerindeki sağır duvarına denk gelmektedir. Duvar alt kotta oyularak içine su saati yerleştirilmiştir. Bu duvar üzerinde de neme bağlı bozulmalar gözlemlenmektedir. Mekanın güneybatı duvarı üzerinde, iki adet tek kanatlı ahşap kapı bulunmaktadır (Şekil D. 48). Bu kapılardan biri Z13 numaralı mutfağa, diğeri ise Z15 numaralı tuvalet holüne açılmaktadır. Konağın özgünlüğünü kaybetmiş bölümlerinden olan mekan tavandan aldığı su nedeniyle kötü durumdadır. Tavandan gelen suyun neden olduğu rutubet özellikle dışarı çıkışı sağlayan doğrama çevresinde yoğun olarak görülebilmektedir. Havasızlık ve kötü kullanım mekandaki diğer sorunlardır.

- Z13 Mekanı (Mutfak)

Z12 numaralı mekandan ulaşılan Z13, mutfak olarak işlevlendirilmiştir. Yaklaşık 210x505 cm boyutlarında olan bölüm güneydoğu yönünde Z11, kuzeybatı yönünde ise Z14, Z15 ve Z16 numaralı mekanlarla komşudur. Zemin 20x20 cm boyutlarda karo mozaik döşenmiştir. Duvarlar, tezgah üst kotundan itibaren dört sıra fayans ile kaplıdır. Fayans yüzeyler dışında kalan duvar yüzeyleri ile tavan beyaz boya ile boyanmıştır. Tavan üzerinde, dışarı açılan iki adet doğrama yer almaktadır. Zemin duvar birleşiminde süpürgelik bulunmamaktadır. Kuzeydoğu duvarı üzerinde yer alan tek kanatlı ahşap kapı ile mekana girilmektedir (Şekil D. 50). Kapı kanadının üst bölümünde cam bulunmaktadır. Kapının ahşap bölümleri mekandaki diğer ahşap

elemanlarla aynı renkte boyanmıştır. Kapının hemen yanında yerden 150 cm yüksekte bir radyatör yer almaktadır. Duvar, radyatörün altında, mutfak tezgahının denk geldiği bölümde dört sıra fayans ile kaplanmıştır. Konağın özgün olmayan mekanlarından biri olan Z13'ün kuzeydoğu duvarında, 55 cm yüksekliğindeki betonarme kiriş görülebilmektedir. Mekanın güneydoğu duvarı üzerinde, Z11 numaralı yemekhaneye servis yapılmasını sağlayan bir açıklık yer almaktadır. Servis bölmesinin ahşap kasası, 88 cm yüksekliğindeki bir duvar parçası üzerine oturmaktadır ve bu duvar parçası tezgah olarak kullanılmak üzere fayans ile kaplanmıştır. Bu servis penceresinin hemen yanında mutfak tezgahı başlamaktadır. Güneydoğu duvarı bu bölümde, tezgah üstünde mekanın diğer duvarlarında olduğu gibi fayans ile kaplıdır. Güneydoğu duvarı ile güneybatı duvarının kesiştiği noktada davlumbaz görevi gören bir eleman ve baca bulunmaktadır (Şekil D. 49). Güneydoğu duvarında başlayan tezgah, güneybatı duvarında da dönerek duvar boyunca devam etmektedir. Mekanın kuzeybatı duvarı üzerinde Z14 numaralı bölüme geçişi sağlayan tek kanatlı, pvc doğramalı bir kapı yer almaktadır. Kapının hemen yanında başka bir mutfak tezgahı başlamaktadır. Seramik kaplama bu tezgah üzerinde de görülmektedir. Z13 konağın en çok değişime uğramış mekanlarından biridir. Buna ek olarak tavanda özellikle açıklıkların çevresinde görülen rutubet, mekanı olumsuz etkilemektedir. Duvar yüzeylerinde de suya bağlı bozulmalar gözlemlenmektedir.

- Z14 Mekanı

Z13 numaralı mutfaktan ulaşılan Z14, 140x110 cm boyutlarında küçük bir mekandır. Zemin şap kaplı, duvarlar ve tavan ise beyaz renkte boyalıdır (Şekil D. 51). Mekana güneydoğu duvarı üzerinde bulunan tek kanatlı, pvc doğramalı bir kapıdan girilmektedir. Z16 numaralı tuvalet ile komşu olduğu kuzeydoğu duvarında, üst kotta bir vasistas yer almaktadır. Diğer duvarları sağır olan mekanın tavanında 101x102 cm boyutlarında dışarı açılan bir doğrama yer almaktadır. Zemin duvar birleşiminde süpürgelik bulunmamaktadır. İçinde şofben ve tüp bulunan mekanın, en büyük sorunu tavandan gelen sudur (Şekil D. 52). Bu nedenle sıvada bozulmalar gözlemlenmektedir. Bölüm konağın en çok değişime uğramış olan batı köşesinde bulunmaktadır. Tamamıyla özgünlüğünü kaybetmiştir.

- Z15 Mekanı (Tuvalet Holü)

Konağın kuzeybatısında yer alan Z15 numaralı mekan, Z16 numaralı tuvalet kısmına geçişi sağlayan küçük bir hol görevini üstlenmektedir (Şekil D. 54). Bu hole Z12 numaralı mekanın içinden geçilerek ulaşılmaktadır. Mekanın boyutları 200x115 cm civarındadır. Zemin, 20x20 cm boyutlarında karo mozaik ile kaplıdır ve Z16 yönünde belirgin şekilde eğimlidir. Duvarlar yerden belli bir kota kadar 20x20 cm boyutlarında fayans ile kaplıdır. Bu kotun üzeri ve tavan beyaz renkte boyanmıştır. Mekanın zemin duvar birleşiminde süpürgelik bulunmamaktadır. Kuzeydoğu duvarı üzerinde yer alan tek kanatlı, ahşap kapı ile mekana girilmektedir. Bu duvarın karşısında yer alan güneybatı duvarı üzerindeki benzer kapıdan ise Z16 numaralı tuvalete girilmektedir. Güneydoğu ve kuzeybatı yönündeki karşılıklı duvarlar ise sağır olmakla beraber +1,42 kotuna kadar fayans ile kaplıdır. Bu kotun üzeri beyaz renkte boyanmıştır. Mekan, konağın özgünlüğünü tamamen kaybetmiş bölümlerindendir. Rutubet, kir ve havasızlık nedeniyle kötü durumdadır.

- Z16 Mekanı (Tuvalet)

Z16 numaralı tuvalete, kuzeydoğu yönünde bulunan Z15 numaralı tuvalet holünden geçilerek ulaşılmaktadır (Şekil D. 53). Yaklaşık 130x115 boyutlarında olan mekanın zemini dökme mozaik kaplıdır. Mekanın ortasında beyaz bir alaturka helataşı bulunmaktadır. Duvarlar belli bir kota kadar 20x20 cm boyutlarında beyaz fayans ile kaplıdır. Bu kotun üzeri ve tavan beyaz renkte boyanmıştır. Mekana girişi sağlayan tek kanatlı ahşap kapı, kuzeydoğu duvarı üzerinde yer almaktadır. Z16 numaralı tuvaletin güneydoğu ve kuzeybatı duvarları sağırdır. +1,42 kotuna kadar fayans kaplı olan duvarların geri kalan yüzeyleri beyaz renkte boyanmıştır. Güneybatı duvarı da aynı şekilde kısmen fayans ile kaplanmıştır. Bu duvar üzerinde üst kotta Z14 numaralı odaya açılan bir vasistas yer almaktadır. Bu nedenle mekana dışarıdan temiz hava gelmemekte ve mekan havalandırılamamaktadır. Nem, kir, kötü kullanım ve havasızlık tıpkı Z15 numaralı hol gibi bu mekanın da sorunlarındandır. Z16 numaralı tuvalet, konağın özgünlüğünü kaybetmiş bölümlerinden biridir ve gerek kullanım, gerekse görünüm bakımından konağın bütünlüğünü olumsuz etkilemektedir.

4.5.2 1. Kat (Şekil F. 3)

Konağın kuzeydoğusunda bulunan üç kollu merdivenle çıkılan 1. kat, zemin kata göre yaklaşık +4,96 kotunda yer almaktadır ve yaklaşık 475 m² dir. 1K01 numaralı merdiven sahanlığı, 1. katın mekanlara ilk dağılma merkezidir (Şekil D. 59). Bu sahanlıktan güneydoğu yönünde bulunan 1K03 ve kuzeybatı yönündeki 1K04 numaralı odalara giriş sağlanmaktadır. 1K01 numaralı mekandan ahşap bölücü bir duvarla ayrılmış olan 1K02 ise, 1. katın orta sofasıdır (Şekil D. 67). Orta sofalı, eyvanlı plan tipinde olan konağın sirkülasyon alanı eyvanlar ve sofanın birleşmesiyle haçvari bir şekil almaktadır. Bu haçvari planın güneydoğu yönündeki kolundan arka bahçeye çıkış sağlanmaktadır. Bu çıkış önüne ahşap bir rüzgarlık eklenmiştir (Şekil D. 65).

1K02 numaralı orta sofadan güneydoğu yönünde yer alan 1K03 ve 1K05 numaralı odalara ulaşılırken, kuzeybatı yönünde de 1K04 ve 1K06 numaralı odalara girilebilmektedir. Haçvari planın kuzeybatı kolu sonradan sofaya katıldığı anlaşılan 1K02A numaralı mekandır. Orta sofanın kuzeydoğu ve güneybatı yönündeki kollarla kesiştiği düzlemlerde açıklıklar ikişer mermer sütunla geçilmiştir. 1K02B numaralı mekan ise haçın güneybatı yönündeki kolunu oluşturmaktadır. Bu bölümden, 1K02A numaralı sofadan da ulaşılabilen 1K06 ile 1K05 numaralı odalara geçilebilmektedir. 1K02B numaralı eyvanın uzantısı şeklinde gelişen 1K02C de, kendisini çevreleyen mekanlara ulaşımı sağlayan ara bir mekan görevini üstlenmektedir. Bu mekanın güneydoğusunda yer alan 1K07, konağın 2. katına çıkan servis merdiveninin bulunduğu servis holüdür (Şekil D. 72). Güneybatı yönünde yer alan 1K08 ve 1K10 numaralı mekanlara da 1K02C numaralı holden ulaşılabilmektedir. Bu mekanlara ek olarak kuzeybatı cephesine bakan 1K12 ve 1K13 numaralı bölümler de 1K02C ile bağlantılıdır. Konağın güneybatısında iç içe geçmiş üç birim şeklinde konağın hamamı yer almaktadır. Bu mekanlar güneydoğudan kuzeybatıya doğru sırasıyla 1K08, 1K10 ve 1K11 numaralı mekanlardır. 1K08 ile 1K10 arasındaki geçiş duvar örülerek kapatılmıştır. 1K11 numaralı hamam bölümüne ise 1K10 numaralı mekandan geçilerek ulaşılabilmektedir. 1K13 numaralı küçük holden geçilerek ulaşılan 1K14 de 1. katın kuzeybatısında yer alan ıslak hacimlerden biridir. 1K15 numaralı tuvalete geçişi sağlayan mekanda lavabo ve su depoları bulunmaktadır. Bu odalara ek olarak Sedad Hakkı Eldem'in çizimlerinde hamam ve ıslak hacimlerin

arkasında, güneybatı yönünde bir mekan daha yer almaktadır. Fakat günümüzde böyle bir mekanın izine rastlanmamaktadır.

1. Kat, konağın üst katlara çıkıldıkça artan zenginliğinin geçiş bölgesidir. Zemin kata göre daha zengin, 2. kata göre daha yalındır. Korunmuşluk açısından da zemin kata göre daha iyi durumda olan 1. kat, ahşap çıtalı tavanları, odalarının çoğunda bulunan şömineleri ve hamamın bu kattaki varlığıyla öne çıkmaktadır.

- 1K01 Mekanı (Merdiven Sahanlığı)

Zemin kattan çıkan anıtsal merdivenin 1. kata ulaştığı ilk nokta olan 1K01 yaklaşık 135x600 cm boyutlarındadır. Ahşap parke kaplı olan zemin üzerine halı serilmiştir. Duvarlar açık kahverengi yağlı boya ile boyanmıştır. 1K01 numaralı mekanın tavanı kısmen beyaz renkte boyalı bir yüzey, kısmen de beyaz renkte boyalı çıtalı ahşap bir yüzey olarak görülmektedir. Güneybatı yönünde konağa sonradan eklenmiş olan ahşap bölücü duvar bulunmaktadır (Şekil D. 60). Bu bölücü duvar merdiven sahanlığını 1K02 numaralı mekandan ayırmaktadır. 1K01 numaralı mekandan, güneydoğu yönünde 1K03 numaralı odaya, kuzeybatı yönünde ise 1K04 numaralı odaya geçilmektedir. Her iki oda kapısı da çift kanatlı ve üç aynalı ahşap kapılardır. Kapıların üst aynaları renkli camdan meydana gelmektedir. Mekanın kuzeydoğusunda ise konağın düşey sirkülasyon aksı olan merdiven yer almaktadır. Merdiven basamakları ve küpeştesi ahşap, korkulukları ise dövme demirdir. Merdivenin bezeme elemanı olma özelliğini de taşıyan korkuluklar, beyaz renkte boyanmıştır. 1K01 aynı zamanda, orta sofalı eyvanlı plan tipine sahip olan konağın, haçvari sirkülasyon alanının 1.kat kuzeydoğu bölümüdür.

- 1K02 Mekanı (Orta Sofa)

1K01 numaralı merdiven sahanlığından ulaşılan 1K02, konağın 1. kat orta sofasıdır. 600x1460 cm boyutlarında kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanan mekan, güneydoğu yönünde arka bahçeye açılmaktadır (Şekil D. 65). Konağın haçvari sirkülasyon alanının güneydoğu kolunu oluşturan mekanın, kuzeybatısında 1K02A numaralı bölüm yer almaktadır. Aralarında duvar bulunmayan bu iki bölümün sonradan birleştirildikleri tahmin edilmektedir. Değişen döşeme kaplamaları ve tavan kompozisyonundaki değişiklikler bu tahmini doğrulamaktadır. Haç planın güneybatısında ise orta sofanın yine direkt bağlantılı olduğu 2K02B numaralı iç sofa

yer almaktadır. Mekanın zemini traverten malzeme ile kaplanmıştır. Ahşap tavan ise parke kaplı bölümde çıtalı iken, burada geometrik olarak bölümlenmiş ve bu bölümler de manzara resimleri ile bezenmiştir (Şekil D. 66). Orta sofanın tüm duvarları açık kahverengiye boyanmıştır. Mekanın kuzeydoğu yönünde 1K01 ve güneybatı yönünde 1K02B ile kesiştiği açıklıklarda ikişer adet sütun yer almaktadır (Şekil D. 67). Bu mermer sütunlar da duvarın rengine boyanmıştır. Mekana, kuzeydoğu yönünde, sütunların arkasında bulunan ahşap bölme duvarı üzerindeki kapıdan girilmektedir. Konağın ahşap bölme duvarının hemen yanından başlayan özgün taş duvarı üzerinde 1K03 numaralı odaya geçişi sağlayan ahşap bir kapı bulunmaktadır. Arka cepheye çıkma yapan bölümde ise +5,10 ile +7,78 kotları arasına yerleştirilmiş bir de pencere yer almaktadır. Pencere açıklığı düz atkılı olmakla beraber, kasası sepetkulpu kemerlidir (Şekil D. 69). Çift kanatlı ahşap pencere 2,5 cm kalınlığında mermer bir denizliğe oturmaktadır. Pencere ile 1K03 numaralı odanın kapısı arasına bir radyatör yerleştirilmiştir. Duvar üzerinde ayrıca iki adet eski aplik de yer almaktadır. Küçük sıva çatlakları bulunan duvarın tavan köşe profilleri +7,96 kotunda başlamakta ve +8,49 kotunda sonlanmaktadır. Mekanın kuzeydoğu duvarında yer alan pencerenin simetriği, güneybatı duvarı üzerinde de bulunmaktadır. Bu duvar üzerinde bulunan kapıdan da 1K05 numaralı odaya geçilmektedir. Konağın giriş aksında bulunan arka bahçeye çıkış kapısı, güneydoğu duvarı üzerinde yer almaktadır. Mekandaki pencereler gibi sepetkulpu kemerli, çift kanatlı bahçe kapısı içeriden ahşap bir rüzgarlıkla çevrilmiştir (Şekil D. 65). Bunun yanında kapının her iki yanında, onunla aynı boyutlarda iki de pencere bulunmaktadır (Şekil D. 64). Duvar üzerindeki kapı ve pencereler, 1. kat arka cephe düzeninde kullanılan dövme demir parmaklıklarla çevrelenmiştir. Genel olarak iyi durumda olan mekan, İstanbul Üniversitesi Deontoloji Anabilim Dalı'nca Tıp Tarihi Müzesi olarak işlevlendirilmiştir. Duvarlarda sıva çatlakları dışında, tavanda belli kesimlerde sıva kabarması ve dökülmesi görülmektedir. 1. katın ana sirkülasyon merkezi olma özelliğini taşıyan mekan, aynı zamanda bu kattaki en önemli karşılama ve toplanma mekanıdır.

- 1K02A Mekanı

1K02 numaralı orta sofanın kuzeybatı yönündeki uzantısı olan 1K02A, gerek tavanı gerekse zeminde kullanılan malzeme değişikliği nedeniyle farklı bir bölüm olarak ele

alınmıştır. Zemini 30x3,5 cm boyutlarında ahşap parke ile kaplanmış olan bu bölümün sonradan orta sofaya katıldığı anlaşılmaktadır. Konağın 1. kat genel kurgusunda, sofaların dışında kalan odaların bu şekilde parke ile kaplanmış olduğu görülmektedir. Sofanın güneydoğu yönünde doğrudan bağlantılı olduğu 1K02 numaralı orta sofa hizasında değişen döşeme kaplaması ve tavan kompozisyonundaki değişiklik bu kanıyı desteklemektedir. Ahşap çıtalı tavan yağlı boya ile boyanmıştır. Açık kahverengiye boyanmış olan duvarların zemin birleşiminde 8 cm yüksekliğinde ahşap süpürgelik yer almaktadır. Mekanın kuzeydoğu duvarı üzerinde 1K04 numaralı odaya geçişi sağlayan üç aynalı ahşap kapı yer almaktadır. Kapı, önüne yerleştirilmiş olan dolap nedeniyle kullanılmamaktadır. Duvar üzerinde bir de radyatör yer almaktadır. Tavan duvar birleşiminde ilk ahşap profil +7,93 kotunda bulunmaktadır. Sonrasında, tavan köşe profili +7,93 ile +8,65 kotları arasına yerleştirilmiştir. Mekanın kuzeybatı duvarı, Horhor Caddesi'ne bakan üç adet düz atkılı pencerenin yer aldığı duvardır (Şekil D. 64). Düz atkılı, çift kanatlı, ahşap pencereler içeriden üç parçalı metal kapaklarla örtülmektedir. Dikdörtgen pencere açıklıkları, +5,40 ile +7,75 kotları arasında yer almaktadır (Şekil D. 68). Mekanın kuzeydoğu duvarı 1K06 numaralı odaya komşu olan duvardır. Fakat mekana girişi sağlayan kapı önüne yerleştirilmiş olan dolaplar nedeniyle kullanılmamaktadır. Bu duvar üzerinde ayrıca, iki adet eski aplik ve bir radyatör yer almaktadır. Mekan genel olarak iyi durumdadır.

- 1K02B Mekanı (İç Sofa)

565x600 cm boyutlarında olan mekan, kuzeydoğu yönünde 1K02A, güneybatı yönünde ise 1K02C numaralı mekanlarla doğrudan ilişkilidir. İç sofa olarak isimlendirebileceğimiz bölümün zemini 30x30 cm boyutlarında karo mozaik ile kaplanmıştır. Duvarlar ve iki bölümden oluşan ahşap çıtalı tavan yağlı boya ile boyanmıştır. Zemin duvar birleşiminde 9 cm yüksekliğinde ahşap süpürgelik yer almaktadır. Mekanın kuzeydoğu ve güneybatısında duvar bulunmamaktadır. Bu açıklıklar kuzeydoğu yönünde iki adet mermer sütun, güneybatı yönünde ise iki adet ahşap dikmeyle geçilmiştir (Şekil D. 70, Şekil D. 71)). Mekanın güneydoğu duvarında 1K05 numaralı geçişi sağlayan ahşap kapı bulunmaktadır. Profilli ahşap bir kasaya sahip olan kapı çift kanatlı ve üç aynalıdır. Duvar üzerinde bir de kalorifer yer almaktadır. Mekanın kuzeybatı duvarında ise 1K06 numaralı oda kapısı yer almaktadır. Çift kanatlı ahşap kapı üç aynalıdır. Duvar üzerinde ayrıca elektrik

sigorta panosu ile kalorifer bulunmaktadır. Mekan genel olarak iyi durumdadır ancak bazı bölümlerde sıva çatlakları görülmektedir.

- 1K02C Mekanı (Geçiş Holü)

Yaklaşık 240x720 cm boyutlarında olan 1K02C, güneybatı yönündeki odalara geçişi sağlayan ve 1K02B'nin uzantısı şeklinde gelişen bir mekandır. Zemin 30x30cm boyutlarında karo mozaik ile kaplanmış olup, duvarlar ve çıtalı ahşap tavan boyanmıştır. Zemin duvar birleşiminde 7 cm yüksekliğinde süpürgelik vardır. Tavan köşe profili ise yaklaşık +8,18 kotunda başlamaktadır. Mekanın kuzeydoğu yönündeki 1K02B numaralı mekanla arasındaki açıklık iki adet ahşap dikmeyle geçilmiştir (Şekil D. 70). Güneydoğu yönünde ise üst kata çıkan servis merdiveninin bulunduğu bölüm yer almaktadır. Duvar üzerindeki giyotin pencere ve tek kanatlı ahşap kapı bu küçük servis mekanına açılmaktadır (Şekil D. 72). Mekanın güneybatısında ise konağın hamam kısmı bulunmaktadır. 1K08 ve 1K10 numaralı odalara geçişi sağlayan açıklıklar profilli mermer sövelere sahiptir. 1K08 numaralı oda kapısı ahşap ve tek kanatlı olup, 1K10 numaralı odaya geçiş sağlayan açıklıktaki kapı kanadı yok olmuştur. Güneybatı duvarı üzerinde ayrıca 50x75 cm boyutlarında yangın musluğunun yerleştirilmiş olduğu bir niş bulunmaktadır. Mekanın son duvarı olan kuzeybatı duvarında ise 1K12 ve 1K13 numaralı bölümlere geçiş sağlayan kapılar yer almaktadır (Şekil D. 73). Bu kapılardan 1K13 numaralı tuvalet holüne açılan kapı kanadı yok olmuştur. 1K12 numaralı mekana geçişi sağlayan ahşap kapı ise çift kanatlı olup, kanatların camlı bölümleri bulunmaktadır.

- 1K03 Mekanı (Oda)

1K01 numaralı merdiven sahanlığından ulaşılan 1K03, konağın güneydoğusunda yer almaktadır. 430x550 cm boyutlarında olan odanın zemini, 30x3,5 cm.lik parke malzeme ile kaplanmıştır. Duvarlar yeşil renkte boyanmış olup, zemin birleşimlerinde 8 cm yüksekliğinde ahşap süpürgelik bulunmaktadır. +7,97 kotunda başlayan tavan köşe profili, +8,52 kotunda sonlanmaktadır. Mekanın üzerini örten ahşap ve çıtaları kahverengi yağlı boya ile boyanmıştır (Şekil D. 78). Odaya kuzeybatı duvarı üzerinde çift kanatlı ahşap bir kapıdan girilmektedir (Şekil D. 74). Üç aynalı ahşap kapının üstteki aynası sarı renkli buzlu camdan oluşmaktadır (Şekil D. 76). Kapı açıklığının hemen yanından oda duvarlarının büyük bir kısmını kaplayan kitaplıklar başlamaktadır. Güneybatı duvarı üzerinde, 1K02 numaralı orta

sofaya geçişi sağlayan çift kanatlı ahşap kapı yer almaktadır. Fakat bu kapı açıklığı dosya yığınlarıyla kapatılmıştır. 1K02 yönünden görüldüğü kadarıyla bu çift kanatlı ahşap kapı üç aynalıdır. Güneybatı duvarının büyük bölümü önüne dayanmış olan kitaplıklarla kapatılmıştır. Odanın sağır olan kuzeydoğu duvarı üzerinde ise mekanı ısıtan radyatör bulunmaktadır. Duvar üzerinde, radyatör hizasında ısı nedeniyle sıva çatlakları görülmektedir. Odanın güneydoğu cephesine bakan iki adet düz atkılı penceresi bulunmaktadır (Şekil D. 75). 1. kat arka cephe pencere düzeninde olan düz atkılı pencereler, +5,11 kotu ile +7,43 kotu arasındaki dikdörtgen açıklıklar içinde yer almaktadır (Şekil D. 77). Dövme demir parmaklıkları bulunan pencereler arasında 110 cm yüksekliğinde mermer bir şömine yer almaktadır. Bu şöminenin içine de dosyalar ve kitaplar istiflenmiştir. Duvar üzerinde pencere üst kotundan itibaren yatay olarak sıva çatlakları görülmektedir. Özellikle +7,97 kotunda yer alan ahşap profil üzerinde bu çatlaklar artmıştır. Genel olarak duvarların üst kotunda sıva çatlakları görülmesine ek olarak, oda kitaplıklarla aşırı şekilde yüklenmiştir.

- 1K04 Mekanı (Oda)

1K01 numaralı mekandan ulaşılan 1K04, yaklaşık 420x335 cm boyutlarındadır (Şekil D. 79). Kuzeybatı yönünde Horhor Caddesi'ne bakan odanın bir kapısı da 1K02A numaralı bölüme açılmaktadır. Zemin 30x3,5 cm boyutlarında ahşap parke ile kaplanmıştır. Duvarlar yeşil renkte boyanmıştır. Zemin duvar birleşimlerinde 8 cm yüksekliğinde ahşap süpürgelik bulunmaktadır. Ahşap tavan beyaz, eğik çizgili figürlerle oluşturulmuş tavan çıtaları mavi ve duvar birleşimlerindeki köşe profilleri ise pembe renkte yağlı boya ile boyanmıştır (Şekil D. 82). Odaya güneydoğu duvarı üzerinde yer alan çift kanatlı ahşap kapıdan girilmektedir (Şekil D. 80). Kapı üç aynalı olup, üstteki aynası buzlu cam olan kapının, kolu değiştirilmiştir (Şekil D. 84). Güneydoğu duvarının diğer köşesinde ise 22 petekli bir radyatör yer almaktadır. Buna bağlı iki adet tesisat borusu tavan profilini delerek üst kata ulaşmaktadır. Yan cepheye bakan düz atkılı pencerenin bulunduğu kuzeydoğu duvarı üzerinde, +5,98 kotunda sonlanan mermer bir şömine yer almaktadır (Şekil D. 81). Mermer olan bölümünde bezeme bulunmayan şöminenin, içinde yer alan siyah renkte boyalı demir parça eğrisel çizgiler ve yaprak motifleriyle süslenmiştir. +5,37 ve +7,75 kotları arasında yer alan pencere çift kanatlı ve metal kapaklıdır. Her biri dört parçalı olan metal kapaklar duvarla aynı renkte boyanmıştır. Mekanı aydınlatan diğer üç pencere kuzeybatı duvarı üzerinde yer almaktadır. Bu pencereler de ön cephe 1. kat pencere

düzenine uygun, düz atkılı ve metal kapaklıdır (Şekil D. 83). +8,00 kotunda yer alan ahşap profilin hemen altında perdelerin asılı olduğu korniş bulunmaktadır. Odanın güneybatı duvarının ise büyük bölümü büyük bir kitaplığın arkasında kalmış durumdadır. Dolabın hemen yanında 1K02A numaralı odaya geçişi sağlayan çift kanatlı kapı yer almaktadır. Kapı boşluğu büyük bir dolapla kapatılmış durumdadır. 1K02A yönünden görüldüğü kadarıyla ahşap kapı, çift kanatlı ve üç aynalıdır. Yeni boyanmış olduğu anlaşılan odanın duvarlarında problem görülmemekle birlikte, tavanda ahşap malzeme yönünde sıva çatlakları bulunmaktadır. Odayı ve yapının genelini etkileyen diğer bir sorun da kitaplıklar ve diğer demirbaşların aşırı yük getirmesidir.

- 1K05 Mekanı (Oda)

Konağın güneydoğusunda yer alan 1K05 numaralı odaya, 1K02B numaralı sofadan geçilerek ulaşılmaktadır. Yaklaşık 430x555 cm boyutlarında olan oda, 1K02B numaralı mekana göre 1K03 numaralı odanın simetriği konumundadır. Zemin 30x3,5 cm.lik ahşap parke ile kaplanmıştır. Duvar birleşimlerinde 8 cm yüksekliğinde ahşap süpürgelik kullanılmıştır. Duvarlar yeşil renkte boyanmış olup, çıtalı ahşap tavanda pembe ve beyaz renkler kullanılmıştır (Şekil D. 89). Odaya kuzeybatı duvarı üzerinde yer alan çift kanatlı ahşap kapıdan girilmektedir (Şekil D. 86). Üç aynalı kapı yağlı boya ile boyanmıştır. Kapının hemen yanından kuzeybatı duvarının büyük bölümünü kaplayan kitaplık başlamaktadır. Odanın 1K02A numaralı sofaya açılan ikinci kapısı kuzeydoğu duvarı üzerinde yer almaktadır. Bu duvarda kapının yanında yer alan kitaplığa ek olarak, bir de radyatör bulunmaktadır. Radyatörün üst bölümünde ısıdan kaynaklandığı tahmin edilen sıvası kabarmış olan kısımlar mevcuttur. Bunun dışında kitaplığın üstünde yaklaşık +6,97 kotunda eski bir aplik bulunmaktadır. Mekanı aydınlatan iki düz atkılı pencere güneydoğu duvarı üzerinde yer almaktadır (Şekil D. 85). +9,17 kotu ile +11,84 kotu arasında yer alan pencereler 1. kat pencere düzeninde ve dışardan demir parmaklıklıdır. Bu pencereler arasında yer alan mermer şömine, plastırlar ve bitki motifleri ile bezenmiştir (Şekil D. 87). Şöminenin üzerinde +12,23 kotunda bacaya açılan bir delik mevcuttur. Odaya ait son pencere ise güneybatı duvarı üzerinde yer almaktadır (Şekil D. 88). Pencerenin yanında kuzeydoğu duvarındakine ek olarak 10 petekli bir radyatör bulunmaktadır. Duvar üzerinde ayrıca iki de aplik vardır. Oda genel olarak iyi durumda olmakla beraber kitaplıklar nedeniyle aşırı yüklenmiş durumdadır.

- 1K06 Mekanı (Oda)

Konağın kuzeybatı cephesine bakan 1K06 numaralı oda, testere dişi şeklindeki çıkmanın sondaki en geniş bölümüdür. Yaklaşık 425x500 cm boyutlarında olan odaya 1K02B numaralı sofadan geçilmektedir. Mekanın zemininde 30x3,5 cm boyutlarında ahşap parke vardır. Duvar birleşimlerinde 8 cm yüksekliğinde ahşap süpürgelik bulunmaktadır. Duvarlar ve çıtalı ahşap tavan farklı renkte boyanmıştır (Şekil D. 93). Tavan köşe profili +7,92 kotunda başlayıp, +8,47 kotunda sonlanmaktadır. Odaya girişi sağlayan kapı güneydoğu duvarı üzerinde yer almaktadır (Şekil D. 91). Çift kanatlı ahşap kapı, üç aynalıdır (Şekil D. 92). Kapının hemen yanından oda duvarlarının çoğunu kaplayan kitaplık başlamaktadır. 1K02A numaralı sofadan odaya girişi sağlayan kuzeydoğu duvarı üzerindeki kapı, önüne yerleştirilmiş dosya dolapları nedeniyle kullanılmamaktadır. Bu kapı da odadaki diğer kapıyla aynı özellikleri taşımaktadır. Kapının yanında başlayan kitaplıklar kuzeybatı duvarına kadar devam etmektedir. Bu duvar üzerinde iki adet eski aplik ve cepheye yakın bölümde yoğun bir sıva kabarması görülmektedir. Sıva dökülen bölgelerde alttan bir önceki boya ortaya çıkmıştır. Horhor Caddesi'ne bakan üç düz atkılı pencere, kuzeybatı duvarı üzerinde yer almaktadır (Şekil D.90). Çift kanatlı ahşap pencereler, oda yönünde metal kapaklarla örtülmektedir. Pencere açıklıkları +5,41 ile +7,78 kotları arasında yer almaktadır. Odanın bir dosya dolabıyla kapatılmış olan son penceresi de güneybatı duvarı üzerindedir. 1. kat pencere düzeninde olan düz atkılı, metal kapaklı bu pencere de +5,39 ve +7,77 kotları arasında bulunmaktadır. Mekanı ısıtan 20 petekli radyatör, bu pencerenin hemen yanındadır. Ayrıca iki adet eski aplik bu duvara dayanmış olan kitaplıkların üzerinde yer almaktadır. Kitaplıklarla çevrili olan oda genel olarak iyi durumda olmakla beraber, duvarlarda sıva kabarması görülmektedir.

- 1K07 Mekanı (Servis Holü)

1K02C numaralı mekandan ulaşılan 1K07, 1. katı 2. kata bağlayan servis merdiveninin yer aldığı servis holüdür. Mekan 235x300 cm boyutlarında olup, konağın güneydoğu cephesine yaslanmaktadır. Zemin 30x30 cm boyutlarında karo mozaik ile kaplanmıştır. Duvarlar açık kahverengi, çıtalı ahşap tavan ise beyaz renkte yağlı boya ile boyanmıştır. Zemin duvar birleşimlerinde 7,5 cm yüksekliğinde karo mozaik süpürgelik bulunmaktadır. 17 basamakla üst kata çıkan ahşap dönel

merdiven, mekanın doğu köşesine yakın bir yere yerleştirilmiştir (Şekil D. 97). Merdivenin korkulukları ve küpeştesi de ahşaptır (Şekil D. 98, Şekil D. 99). Bu servis holünü 1K02C numaralı mekandan ayıran duvar üzerinde biri giyotin pencere, biri tek kanatlı kapı olmak üzere iki adet doğrama yer almaktadır (Şekil D. 96, Şekil D. 94). Pencere önüne, hem mekanın görünümünü etkileyen hem de yapıya yük getiren bir eşya yerleştirilmiştir. Güneybatı duvarı üzerinde, konağın çoğu odasında bulunan şöminelerden biri bulunmaktadır. Günümüzde kullanılmayan şömine beyaz renkte boyanarak içine heykel yerleştirilmiş bir nişe dönüştürülmüştür. Güneydoğu duvarı üzerinde yer alan iki adet çift kanatlı ahşap pencere ise 1K07 numaralı mekanı aydınlatmakta ve havalandırmaktadır (Şekil D. 95). Bu pencerelerde güneydoğu cephesi 1. kat pencere düzeninde kullanılan demir parmaklıklar kullanılmıştır. Mekanın ısıtması ise güneybatı duvarı üzerinde bulunan 10 petekli radyatörden sağlanmaktadır. Odanın duvarlarında konağın çoğu odasında görülen sorunlardan sıva kabarması ve dökülmesi görülmektedir. Bunun dışında mekanda ciddi bir değişim gözlemlenmemektedir.

- 1K08 Mekanı (Oda)

1K02C numaralı holden ulaşılan 1K08, yaklaşık 430x400 cm boyutlarındadır. 1K02C gibi koyu renk karo mozaik kaplı zeminin üzerine halı serilmiştir. Zemin duvar birleşimlerinde 6,5 cm yüksekliğinde karo mozaik süpürgelik yer almaktadır. Duvarlar yeşil renkte boyanmıştır. Üniversite öğretim üyelerinin kullandığı odanın tekne tavan tipindeki tavanı ise ağırlıklı olarak beyaza boyanmıştır (Şekil D. 102). Odaya kuzeydoğu duvarı üzerinde yer alan tek kanatlı ahşap bir kapıdan girilmektedir. Konağın hamam kısmının bir parçası olan odanın, 1K10 numaralı oda ile olan geçişi kuzeybatı duvarı üzerinde bulunmaktadır (Şekil D. 100). Bu bölüm duvar örülerek kapatılmıştır; fakat geçişin mermer sövesi her iki mekandan da görülebilmektedir. Odanın güneybatı duvarı üzerinde, ahşap kapakları olan bir yüklük ile 1K09 numaralı mekana geçişi sağlayan metal bir kapı bulunmaktadır. Bu kapı ve yüklük arasına bir radyatör yerleştirilmiştir. Odanın basık kemerli nişler içerisinde yer alan üç adet düz atkılı, çift kanatlı penceresi güneydoğu duvarı üzerindedir (Şekil D. 101). Bu pencerelerde, dış cephede 1. kat pencerelerinde kullanılan demir parmaklıklar kullanılmıştır.

- 1K09 Mekanı (Depo)

1K08 numaralı odanın içinden metal bir kapıyla ulaşılan 1K09 numaralı mekan, konağın güney köşesinde yer almaktadır. Yaklaşık 140x430 cm boyutlarında olan bu küçük bölüm kuzeybatı yönünde daralan bir geometriye sahiptir. 1K08 numaralı odaya göre 18 cm yüksekte yer alan mekana iki basamak çıkılarak ulaşılmaktadır. Şap olan zeminin üzerine halı serilmiştir. Duvarlar ve tonoz örtü açık kahverengi yağlı boya ile boyanmıştır. Zemin duvar birleşiminde süpürgelik bulunmamaktadır. Mekanın güneybatı duvarı komşu binaya dayanan duvarıdır. Kuzeybatı yönünde 92 cm.lik kısım yerden 130 cm kadar yükseltilmiştir (Şekil D. 104). Bu bölüm tonozun daraldığı yönde bulunmaktadır. Bölümün kuzeydoğu duvarı, mekana girişi sağlayan kapının yer aldığı duvardır. Mekan, tonoz kemerinin en geniş olduğu güneydoğu duvarı üzerinde yer alan 73x93 cm boyutlarındaki pencere ile aydınlatılmaktadır (Şekil D. 103). Ahşap pencere önünde içerde metal tek kanatlı bir kapak bulunmaktadır. 1K09 numaralı mekan, zemin katta yer alan Z09 numaralı mekanın üst kattaki izdüşümüdür. Özgün işlevi hakkında bilgi edinilemeyen bu bölüm, evrak deposu olarak kullanılmaktadır.

- 1K10 Mekanı (Hamam)

Konağın güneybatı kenarında yer alan 1K10 yaklaşık 410x173 cm boyutlarındadır. Zemin 20x20 cm.lik karo mozaikler ile kaplanmıştır. Konaktaki diğer mekanlardan farklı olarak 54 cm yüksekliğinde mermer bir süpürgeliğin çevrelediği duvarlar çoğunlukla krem renginde boyanmıştır. Küvet çevresi, lavabo arkası gibi yerlerde kısmen fayans kaplı yüzeyler de bulunmaktadır. Onarım sonrası betonarme olarak yeniden inşa edilen tavanda üç kademeli bir kiriş oluşumu gözlemlenmektedir. Tavan beyaz renkte boyanmıştır. İçerde bulunan lavabonun kullanımıyla işlevine devam eden mekana, kuzeydoğu duvarı üzerinde yer alan mermer söveli bir kapıdan geçilerek ulaşılmaktadır (Şekil D. 106). Mermer sövenin köşelerinde kare ayna üzerine oturtulmuş çiçek motifleri yer almaktadır. Kapı kanadı bugüne ulaşmamıştır. Mekanın giriş kapısında kullanılan mermer söve güneydoğu duvarı üzerinde de tekrarlanmıştır. Konağın hamam bölümlerinden biri olan 1K10 numaralı odaya geçişi sağlayan güneydoğu duvarı üzerindeki bu açıklık, duvar örülerek kapatılmıştır. Kapatılan bu bölüm yerden 80 cm yüksekten 130 cm yüksekliğe kadar beyaz fayansla kaplanmıştır. Bu fayansların çevresi yeşil renkte 5 cm.lik bir bordürle

çevrelenmiştir. Güneydoğu duvarının güneybatı duvarı ile kesiştiği bölümde duvar, burada yer alan küvetin üst kotundan 64 cm yükseğe kadar beyaz fayansla kaplıdır. Güneybatı duvarı üzerinde +8,22 kotunda 2. katın boşluğuna açılan dikdörtgen bir pencere yer almaktadır. Zemine ise duvar boyunca 74 cm genişliğinde bir küvet yerleştirilmiştir. Küvet üst kotundan itibaren dört sıra beyaz seramik kaplı duvar üzerinde banyo armatürleri ve su boruları yer almaktadır. 1K10 numaralı mekan ile kuzeybatısında yer alan 1K11 numaralı mekan arasındaki duvar üzerinde mermer söveli bir geçiş ve hemen yanında aynı mermer söve ile çevrelenen bir pencere açıklığı yer almaktadır (Şekil D. 105, Şekil D. 107). Duvarlarda genel olarak görülen sıva kabarması ve dökülmesi bu mekanda da görülmektedir. İç avluya açılan güneybatı duvarı üzerindeki pencere ve çevresi mekandaki en yoğun bozulmanın olduğu bölgedir. Tavan üzerinde de rutubet izi ve buna bağlı bozulmalar gözlemlenmektedir.

- 1K11 Mekanı (Hamam)

1. katın güneybatı kenarında yer alan 1K11 numaralı mekana 1K10 içerisinden geçilerek ulaşılmaktadır. Hamam bölümlerinden biri olan oda yaklaşık 370x310 cm boyutlarındadır. Zemin açık renkte, 20x20 cm boyutlarında karo mozaik ile kaplıdır. Duvarlar krem renginde, sonradan betonarme olarak yeniden inşa edilmiş olan tavan ise beyaz renkte boyanmıştır. Zemin duvar birleşimlerinde 1K10 numaralı bölümde olduğu gibi, 54 cm yüksekliğinde mermer süpürgelik bulunmaktadır. Oda 1. katın yoğun bir depolama alanı olarak kullanıldığı için bazı detaylara ulaşılamamıştır. Mekana güneydoğu duvarında yer alan mermer söveli bir açıklıktan geçilerek ulaşılmaktadır. Bu geçişin hemen yanında 35x62 cm boyutlarında yerden 111 cm yüksekte bir pencere yer almaktadır. Bu pencerede de kapı açıklığıyla aynı mermer detay kullanılmıştır. Odanın kuzeydoğu duvarı depolanan eşyalardan görülebildiği kadarıyla sağır bir duvardır ve üzerinde herhangi bir detay bulunmamaktadır. Kuzeybatı duvarı üzerinde ise önünde kurna bulunan bir niş yer almaktadır (Şekil D. 108). Mekanda istiflenen eşyalar nedeniyle bu kurnaya ulaşılamamaktadır. 1K11 numaralı hamam odasının güneybatı duvarı üzerinde ise üst kotta yan yana üç pencere bulunmaktadır (Şekil D. 166). Bu pencereler yer yer değişime uğramış ve farklı malzemelerle örtülmüştür. Mekanda gözlemlenen en büyük bozulma ise tavandan gelen su nedeniyle görülen sıva dökülmesidir (Şekil D. 165). Duvarlar üzerinde de nem ve havasızlıktan dolayı sıva kabarması ve dökülmesi görülmektedir.

- 1K12 Mekanı

Konağın kuzeybatısında yer alan 1K12 numaralı bölüme, 1K02C numaralı holden ulaşılmaktadır. Abdüllatif Suphi Paşa'nın torunlarından Nevbahar Hanım'ın kızı Melek Günersu'nun kitabında bahsettiği kasalı odalardan biri olduğu düşünülen bu küçük mekan, dosya yığınlarının bulunduğu ve bu yüzden içeri girmekte bile güçlük çekilen bir depo olarak kullanılmaktadır (Şekil D. 109). Yaklaşık 115x145 cm boyutlarında olan bölümün zemini 30x30 cm.lik karo mozaik ile kaplanmıştır. Duvarlar ve çıtalı ahşap tavan ise krem renginde yağlı boya ile boyanmıştır. Mekana güneydoğu yönünde bulunan çift kanatlı ahşap bir kapıdan girilmektedir. Kapının üstte üç parçalı camlı bir bölüm ve altta tek aynalı ahşap bir bölümden oluşan kanatları, zemine yakın bölümlerde zarar görmüş durumdadır. Kapının üzerinde kalan duvar parçası üzerinde de malzeme bozulmaları görülmektedir. Bu bölümlerde sıvalar kabarmış, bazı yerlerde ise dökülmüştür. İçerideki düzensiz depolama nedeniyle kısıtlı ölçüm yapılabilen mekanı aydınlatan pencere, kuzeybatı duvarı üzerinde +5,41 ile +7,71 kotları arasında bulunmaktadır. Ön cephe, 1. kat pencere düzenine uygun olarak düz atkılı, çift kanatlı olan pencere, iki parçalı metal kapakla örtülmektedir. Pencere açıklığının hemen üzerinde eskiden kornişin monte edilmiş olduğu iki adet metal parça yer almaktadır. Bunun dışında, mekanın genelinde görülen sıva problemleriyle bu duvar üzerinde de karşılaşılmaktadır. Kuzeydoğu ve güneybatı yönlerinde karşılıklı bulunan diğer iki duvar, sağırdır. Bu duvarlardan güneybatı yönündeki, +8,23 kotunda ahşap bir profille kesilmektedir ve bu bölümden sonrası tavana kadar boşluk bırakılmıştır. Ayrıca tavanı delip geçen beş adet kalorifer borusu da bu duvar üzerinde yer almaktadır. Boruların hemen yanında bir radyatör bulunmaktadır. Tavan ve duvarlarda görülen sıva problemlerine ek olarak döşemeyi delen bu borular da görünümü olumsuz etkilemektedir. Ancak mekandaki en önemli problem, yanlış kullanıma bağlı doluluk ve beraberindeki bakımsızlık sorunudur.

- 1K13 Mekanı

1K02C numaralı holden ulaşılan 1K13 numaralı mekan, konağın bu kattaki ıslak hacimlerine giriş holü olma görevini üstlenmektedir. Yaklaşık 105x150 cm boyutlarında olan mekanın zemini, 30x30 cm.lik koyu renkli karo mozaik ile kaplanmıştır. Duvarlar açık pembe renkte, 1K12 ile ortak olan çıtalı ahşap tavan ise krem renginde boyanmıştır. Mekana giriş güneydoğu yönünde yer alan, kanatları yok

olmuş kapıdan sağlanmaktadır. Kapının hemen karşısında bulunan kuzeybatı duvarı üzerinde ise mekanı aydınlatan çift kanatlı pencere yer almaktadır. Düz atkılı pencere açıklığı +5,41 ile +7,71 kotları arasında bulunmaktadır (Şekil D. 110). Mekanın 1K12 numaralı oda ile arasında bulunan kuzeydoğu duvarı üzerinde ise 12 petekli bir radyatör bulunmaktadır. Bu duvar +8,23 kotunda bulunan ahşap profille kesilmiş ve üzeri tavana kadar boşluk bırakılmıştır. Mekanın güneydoğu duvarı ise 1K14 numaralı mekana geçişi sağlayan kapının bulunduğu duvardır. Kasa ve kanatları değişime uğramış olan bu kapı üstte camlı bir bölüm ve altta ahşap kısım olmak üzere iki bölümden meydana gelmektedir. Küçük bir geçiş holü olan 1K13 yeni boyanmış olduğu için konağın duvarlarında genel olarak görülen sıva bozulması bu bölümde görülmemektedir. Ancak çıtalı ahşap tavan üzerinde ahşap lifleri doğrultusunda çatlaklar bulunmaktadır. Mekanda, kapıların değişime uğraması dışında bir problem görülmemektedir.

- 1K14 Mekanı

Konağın kuzeybatısında yer alan mekana 1K13 numaralı holden geçilmektedir. Yanında bulunan 1K15 numaralı helanın lavabosunun bulunduğu bölüm olan 1K14, yaklaşık 145x210 cm boyutlarındadır. Zemin, koyu renkte 30x30 cm.lik karo mozaik ile kaplanmıştır. Duvarlar belli bir kota kadar 15x15 boyutlarında seramik ile kaplanmış olup, bu kotun üzeri yağlı boya ile boyanmıştır. Mekanın üzeri basık kemerli bir tonoz ile örtülüdür. Bu tonoz da, duvarlarla aynı renkte boyanmıştır. 1K14 numaralı mekana kuzeydoğu duvarı üzerinde yer alan tek kanatlı ahşap kapıdan girilmektedir. Kapı kasası 47 cm lik kuzeydoğu duvarının dış kısmına yerleştirilmiştir. Kapı kanadı; üstte camlı, altta ahşap olmak üzere iki bölümden meydana gelmektedir. Kasa ve kanatlar değişime uğramıştır. Kapı dışında kalan duvar parçası +6,79 kotuna kadar beyaz fayans ile kaplanmıştır. Mekanın kuzeybatı duvarı üzerinde mekanı aydınlatan 89x105 cm boyutlarında metal kapaklı pencere yer almaktadır. Fayans kaplı olan bölüme lavabo, ayna, sabunluk ve havluluk monte edilmiştir. Lavabonun su tesisatı fayans üst kotuna çıkıp, duvar boyunca devam etmektedir. Duvar üzerinde ayrıca +7,50 kotunda bir su deposu yer almaktadır. Tonoz başlangıç çizgisi +7,97 kotunda görülmektedir. Mekanın güneybatı duvarı, 1K15 numaralı helaya geçiş kapısının yer aldığı duvardır (Şekil D. 111). Kapının her iki yanında duvar, fayans ile kaplanmıştır. +6,79 kotuna kadar kaplanmış olan seramik, güneydoğu duvarında da devam etmektedir. 1. katın en çok değişime

uğramış olan odalarından biri olan 1K14, yeni boyanmış olduğu için malzeme sorunları görülememektedir. Ancak kullanıma bağlı olarak kötü durumdadır.

- 1K15 Mekanı

1K14 numaralı mekandan geçilerek ulaşılan 1K15, yaklaşık 165x145 cm boyutlarındadır. Konağın kuzeybatısında yer alan ve hela olarak kullanılan mekan, 30x30 cm boyutlarında karo mozaik ile kaplanmıştır. Alaturka helataşı, zeminde kuzeybatı duvarına yakın bir bölümde yer almaktadır (Şekil D. 112). Güneybatı yönünde bulunan yer süzgecine doğru belirgin bir eğim bulunmaktadır. Duvarlar belli bir kota kadar seramik ile kaplanmıştır. Bu kotun üzeri ve tonoz örtü ise yağlı boya ile boyanmıştır. Tonoz başlangıcı, yaklaşık 7,87 kotundadır. Mekana kuzeydoğu yönünde yer alan tek kanatlı ahşap kapıdan girilmektedir. Üç aynalı kapının üstte camlı bir parçası bulunmaktadır. Değişik renklerde boyanmış olan kapı, 7,47 kotunda sonlanmaktadır. Kapının her iki tarafı ve helanın diğer duvarları, +6,79 kotuna kadar 15x15cm boyutlarında beyaz fayans ile kaplanmıştır. Bu kotun üzeri yağlı boya ile boyanmıştır. Mekanın güneydoğu duvarı, 1K11 numaralı hamam ile aralarında bulunan duvardır. Bu duvara komşu olan güneybatı duvarı üzerinde taharet musluğu ve ona bağlı tesisat borusu yer almaktadır. Kuzeybatı duvarında ise üst kotta helanın rezervuarı ve mekanı aydınlatan pencere açıklığı bulunmaktadır. Bu pencere açıklığı önündeki metal kapakla kapatılmıştır. Metal kapağın arkasında pencere açıklığı, kuzeydoğu duvarı hizasının gerisine geçmektedir. Yeni boyanmış olan mekanda sıva üzerinde herhangi bir sorun görülmemektedir. Güneybatı duvarı üzerinde yer alan musluktan sürekli akan suyun olumsuz etkisi ve mekanın kötü kullanımı 1K15'in başlıca sorunlarıdır.

4.5.3 2. Kat

Konaktaki zenginliğin en yoğun seviyede olduğu ikinci kata ulaşım, yapının kuzeydoğusunda yer alan üç kollu anıtsal merdiven ile sağlanır (Şekil D. 113). İkinci kat yaklaşık 438 m² alana sahiptir. Zemin kata göre +9,05 kotunda bulunan kat, aynı zamanda konağın özgünlüğünü en iyi şekilde korumuş katıdır. Merdiven sahanlığının üç parça ahşap doğramayla kapatılmasıyla oluşan 2K01 holü, 2. katta karşılaşılan ilk mekandır. Bu küçük koridordan güneydoğu yönünde yer alan 2K04 numaralı oda ile kuzeybatı yönünde yer alan 2K05A numaralı odaya girilmektedir. Mekanın

güneybatısında 2. katın orta sofası ve aynı zamanda konağın en özel mekanlarından biri olan 2K02 yer alır. Dört kenarı üçer parçalı doğramalarla oluşturulan mekan, 2. katın ana dağılma merkezidir. Güneydoğu yönünde 2K06, güneybatı yönünde 2K03, kuzeybatı yönünde 2K05B ve kuzeydoğu yönünde 2K01 numaralı mekanlara ulaşım buradan sağlanmaktadır. 2K02 numaralı sofa gibi, güneybatı yönünde yer alan 2K03 numaralı iç sofa da kendisini çevreleyen odalara geçişle işlevlendirilmiştir. Bu mekan; güneydoğu yönünde 2K07 numaralı oda ve 2K08 numaralı merdiven holüne, kuzeybatı yönünde ise 2K05C, 2K10 ve 2K11 numaralı mekanlara ulaşımı sağlamaktadır. Mekanın güneybatısında zemin ve 1. katlarda görülen süreklilik bozulmuş, 1. kattaki hamamın üstüne tekabül eden bölümde iç avlu benzeri bir oluşum meydana gelmiştir (Şekil D. 165). Bu iç avludan çatıya da ulaşılabilmektedir (Şekil D. 164).

Katta göze çarpan en önemli özellik tavan bezemelerinin zenginliğidir. Özellikle 2K02 numaralı orta sofa ve konağın başodası olarak adlandırabileceğimiz 2K06 numaralı odanın kalemişi[9] tavanları dikkat çekicidir. Kuzeybatı cephesi üzerinde sıralanan 2K05A, 2K05B ve 2K05C numaralı mekanların ayrı birer bölüm iken geç dönemde aralarındaki duvarların kaldırılmasıyla tek mekan haline getirilmesi katta görülen en büyük değişimdir.

- 2K01 Mekanı (Hol)

Üç kollu merdivenin sahanlığının kapatılmasıyla oluşan 2K01, yaklaşık 145x600 cm boyutlarındadır. Mekan 2K02 numaralı orta sofaya geçişi sağlayan ara bir koridor görevi görmektedir. Zemin ahşap parke ile kaplanmıştır. Duvarlar pembe renkte boyanmıştır. Zemin rengi kahve tonlarında olan tavan, göbekte manzara resimleri etrafında bitki figürleri ve tavanın kenarlarında kullanılan tekrar eden bitki figürleriyle bezenmiştir (Şekil D. 114). Kuzeydoğu yönünde sahanlığı merdiven boşluğundan ayıran duvar üzerinde üç adet basık kemerli doğrama yer almaktadır. Bu doğramalardan ortadaki çift kanatlı bir kapı, kenardakiler ise giyotin pencerelerdir. Bu duvarın karşısında yer alan güneybatı duvarı da üç adet basık kemerli doğramayla 2K02'ye açılmaktadır. 2K01 numaralı mekandan, güneydoğu

[9] Fırçayla renkli olarak yapılan mimari bezemedir. Genellikle sıva üstüne uygulanan kalemişi tekniğinin ahşap ve taş üstüne de uygulamaları vardır. Mimari öğelerin yüzeylerinin boyayla bezenmesi çeşitli mimarlık üsluplarında uygulanan yaygın bir bezeme tekniğidir.

yönünde 2K04 numaralı odaya, kuzeybatı yönünde ise 2K05A numaralı odaya geçilmektedir (Şekil D. 115, Şekil D. 116). Her iki oda kapısı da çift kanatlı ve beş aynalı ahşap kapılardır.

- 2K02 Mekanı (Orta Sofa)

Konağın en bezemeli bölümü olan 2K02, 2. katın orta sofasıdır. 590x590 cm boyutlarında olan mekana giriş, 2K01 numaralı holdendir (Şekil D. 117). Zemin, 35x5 cm boyutlarında parke malzeme ile kaplanmıştır. Dört tarafı üçer doğramadan oluşan duvarlarla çevrili olan mekanın tavanı kalem işi bezemelidir (Şekil D. 118). Orta sofanın dört duvarı da birbirinin aynıdır. Her bir duvarda üç adet doğrama yer almaktadır. Bu doğramalar basık kemerli kasalara sahiptir ve ahşap profilleri aynı detaydadır. Her iki doğramanın arasında ve köşelerde korint başlıklı plastırlar yer almaktadır. Köşe plastırlar, ortadakilerden farklıdır. Kesişen duvarlardan gelen plastırlar köşelerde birleşmektedir. Duvarlardaki her üç doğramadan ortadaki, hemen arkasındaki mekana açılan çift kanatlı ahşap kapılardır. Kapıların her iki yanında, üstte üç parçalı buzlu cam bölüme ek olarak altta tek parçalı ahşap ayna yer almaktadır (Şekil D. 119). Kapı doğramalarının üzerinde duvar, kalemişi bitki motifleriyle bezenmiştir. Kapı doğramasının her iki yanında onunla aynı boyutta, giyotin pencere kasaları bulunmaktadır. Pencere denizlikleri +9,81 kotunda olup, pencerenin sabit kısmı +10,76 kotunda başlamaktadır. Duvarlarda pencere olan bölümlerin üzerinde ise kalemişi çiçek figürleri bulunmaktadır. Bu pencere sistemi ve bezemeler, mekanın tüm duvarlarında tekrar etmektedir. Kapı ve pencere üstlerindeki bezeme modüllerinden hemen sonra +12,84 kotunda yaldızlarla süslü tavan köşe profili başlamaktadır. 2. kat orta sofasının tavanı, konaktaki en özel tavanlardan biridir. 'Trompe l''œil' adı verilen 2. boyutta 3. boyut hissi verme tekniği kullanılmış ve tavanın göbek kısmı yaldızlı elemanlarla süslenmiştir (Şekil D. 120). Tavanın çiçek motifleriyle bezenmiş olan göbeğinden mekanı aydınlatan büyük bir avize sarkmaktadır. Özgünlüğünü büyük ölçüde koruyabilmiş olan 2K02 numaralı orta sofa, kuzeydoğu yönünde 2K01, güneydoğu yönünde 2K06, güneybatı yönünde 2K03 ve kuzeybatı yönünde ise 2K05B numaralı mekanlara açılmaktadır. Mekanda kuzeybatı yönüne yerleştirilmiş olan yüksek kitaplıklar nedeniyle, bu yöndeki kapı ve pencereler kullanılamamaktadır (Şekil D. 118). Mekanın diğer duvarları önündeki dolaplar daha küçük boyutta olmakla beraber, yapıya yük getirmektedir. Bunun dışında mekandaki en önemli sorunlardan biri de tavandan

gelen suyun bezeme elemanlarına zarar vermeye başlamış olmasıdır. Özellikle güneybatı yönündeki kapı üzerindeki kalemişlerinde boya dökülmesi görülmektedir.

- 2K03 Mekanı (İç Sofa)

Konağın orta sofasından geçilerek ulaşılan 2K03, yaklaşık 770x600 cm boyutlarındadır. Mekan, konağın dış sofası olup, güneydoğu ve kuzeybatı yönündeki odalara dağılımı sağlamaktadır. Zemin 2K02 numaralı orta sofada olduğu gibi 35x5 cm boyutlarında ahşap parke ile kaplanmıştır. Duvarlar pembe renkte boya ile boyanmıştır. Zemin duvar birleşimlerinde yaklaşık 8 cm yükseklikte ahşap süpürgelik bulunmaktadır. Tavan, kalemişi çiçek figürleriyle bezenmiştir (Şekil D. 123). Mekana giriş kapısının bulunduğu kuzeydoğu duvarı üzerinde, kapının her iki yanında onunla aynı boyutlarda iki adet doğrama yer almaktadır. Kapı kasasıyla aynı detaya sahip bu doğramalar giyotin pencereleri çevrelemektedir (Şekil D. 124). +12,86 kotundan itibaren ahşap tavan köşe profili başlamaktadır. Güneydoğu yönündeki duvar üzerinde 2K07 ve 2K08 numaralı odalara geçişi sağlayan kapılar yer almaktadır. 2K07 numaralı odanın giriş kapısı beş aynalı olup, 2. katta kullanılan tipik kapı detayındadır. Aynı ahşap kasa profiline sahip olan 2K08 numaralı odaya giriş kapısı ise üç aynalıdır. Kapının 45 cm üzerinde soba borusu için açılmış olan 17 cm çaplı bir delik bulunmaktadır. Kapının hemen yanındaki eğrisel girinti ise güneybatı yönünde yer alan 2K09 numaralı odanın giriş kapısının hareketini sağlamaktadır (Şekil D. 121). Bu çeyrek daire şeklindeki girinti 271 cm yüksekliğinde ve yaklaşık 138 cm yarıçapındadır. Güneydoğu duvarı üzerinde bulunan 20 petekli radyatör duvar üzerindeki iki kapı arasında 2K08 numaralı odanın kapısına daha yakın bir konuma yerleştirilmiştir. Güneybatı yönünde ise 2K09 numaralı odaya giriş sağlayan tek kanatlı ahşap kapı bulunmaktadır. 2K09 numaralı odanın kapısı kattaki ve konaktaki diğer tüm kapılardan farklıdır. Beyaz renkte boyanmış olan tek kanatlı kapı güneydoğu duvarı üzerinde açılmış olan eğrisel girinti sayesinde kullanılabilmektedir (Şekil D. 121). Kapının hemen yanında yer alan ve 1. kat hamamının üzerinde bulunan iç avluya bakan üç adet sepetkulpu kemerli pencere önlerine yerleştirilmiş olan büyük kitaplıklar nedeniyle kullanılamamaktadır (Şekil D. 122, Şekil D. 164). Yerden 45 cm yüksekte yer alan mermer denizliklerin üzerinde, ikişer kanat ve kemer kısmında bulunan sabit doğrama parçasından oluşan pencereler yağlı boya ile boyanmıştır. Duvar üzerinde çatıdan gelen suyun neden olduğu sıva kabarması ve dökülmesi görülmektedir. Ayrıca duvarda +12,39 kotunda

yer alan ve yapıyı bu kotta sardığı görülen metal elemanların izleri de boya dökülen kısımlarda görülebilmektedir. Bu kuşaklama geniş boyutlardaki tavanın deforme olmasını engellemiştir. Mekanın kuzeybatı duvarı üzerinde 2K05C, 2K10 ve 2K11 numaralı mekanlara geçişi sağlayan kapılar yer almaktadır. İkişer kanatlı kapılar beşer aynalıdır. 2K05C ve 2K10 numaralı mekanlara geçişi sağlayan kapıların arasında 20 petekli bir radyatör yer almaktadır. 2K10 ve 2K11 numaralı mekanların giriş kapıları ise birbirine bitişiktir. Bu duvar üzerinde mekanı çevreleyen kuşaklamanın izi görülebilmektedir. Buna ek olarak sıva çatlakları oluşmuştur. 2K03 numaralı holün rutubet ve etkileri dışında en büyük sorunu, yapıya aşırı yük getiren kitaplıkların yoğunluğudur. Duvara bitişik olan kitaplıkların dışında mekanın ortasına da daha alçak kitaplıklar yerleştirilmiştir.

- 2K04 Mekanı

Konağın güneydoğusunda yer alan 2K04 numaralı odaya, 2K01 numaralı holden ulaşılmaktadır. Zemini 35x5 cm boyutlarında ahşap parke ile kaplanmış olan mekan yaklaşık 450x570 cm boyutlarındadır. Duvarlar yeşil renkte boyanmıştır. Zemin duvar birleşiminde 8 cm yüksekliğinde ahşap süpürgelik bulunmaktadır. Tavan ise kalemişi bitki motifleriyle bezenmiştir (Şekil D. 127). Mekana kuzeybatı duvarı üzerinde bulunan çift kanatlı ahşap bir kapıdan girilmektedir (Şekil D. 126). Beş aynalı kapının hemen yanında başlayan büyük dolap duvar boyunca devam ettiği için duvardaki diğer detaylar görülememektedir. Kuzeydoğu yönündeki duvar üzerinde ise iki adet pencere yer almaktadır. Yaklaşık +9,19 kotunda başlayan pencereler, +11,86 kotunda sonlanmaktadır. Düz atkılı sistemde yapılmış olan her iki pencere de 177 cm yüksekliğinde açılan ikişer kanat ve bu kanatların üzerinde sabit camlı bir bölümden oluşmaktadır. Pencerelerin dış kısmına geç dönemde demir parmaklıklar eklenmiştir. Bu parmaklıkların hemen altında, ikinci kat pencere düzeninin bir parçası olan 55 cm yüksekliğinde özgün dövme demir parmaklıklar bulunmaktadır. İki pencere arasındaki boşluğa radyatör yerleştirilmiştir. Pencere üst kotu ile +12,98 kotunda başlayan tavan profili arasındaki bölgede sıva kabarması görülmektedir. +12,67 kotunda yapıyı saran kuşaklama bu kısımda da sıva üzerinden okunabilmektedir. Güneydoğu yönünde ise arka bahçeye bakan iki adet düz atkılı pencere ve bu pencerelerin arasında mermer bir şömine yer almaktadır (Şekil D. 125). Kuzeydoğu duvarındaki pencerelerle aynı özellikleri taşıyan pencerelerin ahşap kısımları yağlı boya ile boyanmıştır. Mekanda bulunan şöminenin yüksekliği

yaklaşık 118 cm'dir. Şöminenin yandaki mermer parçaları sade iken, üst kısmındaki parçada bitki motifleri kullanılmıştır (Şekil D. 128). Şömine siyah renkte boyanmış metal bir elemanla kapatılmıştır. Bu metal parçasının da üzerinde eğrisel motifler kullanılmıştır. Duvarda pencerelerin üzerinde perdelerin takılı olduğu kornişler görülmektedir. Bu kotun üzerinde de sıva kabarması görülmektedir. Güneybatı duvarı, 2K06 numaralı odaya geçişi sağlayan kapının bulunduğu duvardır. Bu kapı da beş aynalı ve çift kanatlıdır. Duvar üzerinde kapı dışında, bir de radyatör yer almaktadır. Bu duvarda da mekanın diğer duvarlarında olduğu gibi sıva kabarması görülmektedir.

- 2K05A Mekanı

2K01 numaralı holden ulaşılan 2K05A, yaklaşık 440x350 cm boyutlarındadır. Sedad Hakkı Eldem'in çizimlerinde, bağımsız kapalı bir bölüm olarak görülen mekanın güneybatı duvarında basık kemerli bir açıklık oluşturularak, 2K05B ile birleşmesi sağlanmıştır (Şekil D. 133). Zemin 35x5 cm boyutlarında ahşap parke ile kaplanmıştır. Zemin duvar birleşimlerinde 8 cm yüksekliğinde ahşap süpürgelik vardır. +13,02 kotunda ise tavan köşe profili başlamaktadır. Duvarlar pembe renkte boyanmış olup, tavan kalemişi eğrisel motifler ve manzara resimleriyle bezenmiştir (Şekil D. 134). Konağın kuzeybatısında bulunan odaya, güneydoğu duvarı üzerinde yer alan beş aynalı kapıdan ulaşılmaktadır. Mekanın kuzeydoğu duvarı üzerinde metal kapaklı bir pencere ve yanında mermer bir şömine yer almaktadır. Şömine üzerinde çiçek figürleri ve sanat tarihçilerince II. Mahmud güneşi diye anılan bezeme elemanları kullanılmıştır (Şekil D. 130). Mermer şömine içine siyaha boyanmış metal bir eleman yerleştirilmiştir. Bu parça da kendi içinde eğrisel çizgilerle bezenmiştir. Şöminenin yanında yer alan pencere ise yerden yaklaşık 4 cm yükseklikte mermer bir denizliğe oturmaktadır. 273 cm yüksekliğinde olan pencere önünde iki adet metal kapak bulunmaktadır. Kuzeybatı yönündeki duvar üzerinde bulunan üç adet pencere mekanı aydınlatmaktadır. Dikdörtgen açıklıklar içine yerleştirilmiş olan çift kanatlı pencereler, düz atkılıdır (Şekil D. 131). Pencere açıklık üst kotundan tavan profiline kadar olan bölgede çatıdan gelen suyun etkileri yoğun olarak görülebilmektedir. Bu bölümde sıvası kabarmış hatta dökülmüş olan bölümler mevcuttur.

- 2K05B Mekanı

Konağın kuzeybatısında yer alan 2K05B numaralı oda yaklaşık 450x600 cm boyutlarındadır. Zemin 35x5 cm boyutlarında parke ile kaplanmıştır. Zemin duvar birleşiminde 8 cm yüksekliğinde ahşap süpürgelik bulunmaktadır. Duvarlar pembe renkte boyanmış, tavan ise kalemişi çiçek motifleriyle bezenmiştir (Şekil D. 135). Mekanın kuzeydoğusunda 2K05A, güneybatısında ise 2K05C numaralı odalar yer almaktadır. Her iki yöndeki duvarlar, sonradan açılarak bu bölümler basık kemerlerle geçilmiştir (Şekil D. 133). Mekana asıl giriş güneydoğu yönündeki duvar üzerinde yer almaktadır. Ancak kuzeydoğu ve güneybatı yönündeki duvarlar kısmen açıldıktan sonra bu bölüm önüne büyük kitaplıklar yerleştirilerek bu giriş kapatılmıştır (Şekil D. 132). Kitaplıkların arkasından üç adet basık kemerli doğrama görülebilmektedir. Bu doğramalardan ortadaki çift kanatlı bir kapı, yanlardakiler ise giyotin pencerelerdir. Kuzeybatı yönündeki duvar üzerinde bulunan üç adet pencere mekanı aydınlatmaktadır. Dikdörtgen açıklıklar içine yerleştirilmiş olan çift kanatlı pencereler, sepetkulpu kemerli çerçeveye sahiptir. Pencere önlerinde üçer kanattan oluşan metal kapaklar bulunmaktadır. Açık kahverengi boya ile boyanmış olan kapakların her bir parçası dörder bölümden oluşmaktadır. Mekanın kuzeydoğu yönünde kemerli bir açıklıkla geçilen bölümde, kalan duvar parçası üzerinde 12 petekli bir radyatörle mekan ısıtılmaktadır. Mekanda en çok bozulmanın görüldüğü duvar olan kuzeybatı duvarında, çatıdan gelen su, sıva dökülmesi dışında, alttaki taşın yapısal bozulmaya uğrayıp toz halinde dökülmesine neden olmuştur. Yağmurlu günlerde su, duvarlardan sızacak kadar ciddi hale gelmektedir. Bu duvar üzerinde, yapıyı çepeçevre saran kuşaklama da sıva üzerinde kendini göstermektedir.

- 2K05C Mekanı

Kuzeybatı cephesi üzerinde testere dişi şeklindeki oluşumun dışarıya en çok çıkıntı yapan odası olan 2K05C, yaklaşık 440x520 cm boyutlarındadır. Mekana güneydoğu yönünde bulunan 2K03 numaralı dış sofadan ulaşılmaktadır. Aynı zamanda daha sonradan basık kemerli bir geçişle açılmış olan 2K05B numaralı odadan da mekana geçilebilmektedir (Şekil D. 129). Zemin 35x5 cm boyutlarında ahşap parke ile kaplanmıştır. Zemin duvar birleşiminde 8 cm yüksekliğinde ahşap süpürgelik bulunmaktadır. +13,00 kotunda ise tavan köşe profili başlamaktadır. Duvarlar pembe renkte boyanmış, tavan ise büyük bir yıldız figürüyle bezenmiştir (Şekil D. 136).

Odanın güneydoğu duvarında yer alan giriş kapısı çift kanatlı olup, kanatlar beşer aynalıdır. Kapının hemen yanından odada yoğun olarak bulunan kitaplıklar başlamaktadır. Kitaplık güneybatı yönünde dönerek, bu duvar boyunca da pencere hizasına kadar devam etmektedir. Kitaplık içinde, ortadaki ızgaralı bölümde mekanı ısıtan bir radyatör bulunmaktadır. Duvardaki pencere ise düz atkılı olup konağın 2. kat cephe düzeninde genel olarak kullanılan pencere tipindedir ve metal kapaklıdır (Şekil D. 129). Odanın kuzeybatı duvarı üzerinde yer alan üç adet pencere mekanı aydınlatmaktadır. +9,08 kotunda başlayan pencere açıklıkları, +11,86 kotunda sonlanmaktadır. Düz atkılı pencereler, güneybatı duvarındaki pencere ile aynı tiptedir. Çifter metal kapakları olan bu pencerelerin üst kotundan itibaren tavan profiline kadar olan bölümde rutubete bağlı bozulmalar görülmektedir. Sıva kabarması ve dökülmesi kemerle açılmış olan kuzeydoğu duvarı üzerinde de yoğun olarak hissedilmektedir. Yapıyı çevreleyen kuşaklamanın hizası da sıva üzerinden okunabilmektedir.

- 2K06 Mekanı

Konağın güneydoğusunda yer alan 2K06 numaralı odaya 2K02 numaralı orta sofadan geçilerek ulaşılmaktadır. 595x830 cm boyutlarında olan mekan, gerek boyutlarıyla gerekse tavan form ve bezemesiyle konağın başodası konumundadır. Zemin 35x5 cm boyutlarında ahşap parke ile kaplanmıştır. Duvarlar yeşil renkte boya ile boyanmış olup, zemin duvar birleşiminde 8 cm yüksekliğinde ahşap süpürgelik vardır. Mekanın yaldızlı öğelerle bezenmiş beyzi kubbeli tavanı üzerinde, kalemişi kuş, meyve ve çiçek figürleri bulunmaktadır (Şekil D. 140). Beyzi kubbeli bölümde yer alan bütün kuş figürleri birbirinden farklı olmakla beraber, köşelerde yer alan bezemeler aynıdır (Şekil D. 141, Şekil D. 142, Şekil D. 143). Tavan duvar birleşimindeki yaldızlı elemanlarla bezenmiş olan köşe profili +13,04 kotunda başlamaktadır. Tavan kubbesinin en yüksek kotunda bulunan yaldızlı tavan göbeğinden mekanın ortasına büyük bir avize sarkmaktadır. Başodaya giriş, kuzeybatı duvarı üzerinde yer alan, basık kemerli kasa ile çevrili, çift kanatlı ahşap bir kapıdan sağlanmaktadır (Şekil D. 138). Kapının her iki yanında, onunla aynı boyutta iki doğrama yer almaktadır. Bu doğramalar giyotin pencerelere ait doğramalar olup, beyaz renkte yağlı boya ile boyanmıştır. Mekanın kuzeydoğu duvarı üzerinde, 2K04 numaralı odaya geçişi sağlayan kapı ile bu yöndeki cepheye bakan bir pencere yer almaktadır. Kapı kasa ve kanatları, özgünlüğünü korumakla

beraber, 2K06 numaralı oda yönündeki kasaya hemyüz şekilde deri kaplı bir kanat daha eklenmiştir. Beden duvarlarının kalın olması nedeniyle kasa, iki oda yönünde iki farklı kanat taşımaktadır. Arka bahçeye doğru çıkma yapan bölümde kuzeydoğu yönünde, cepheden ışık alan sepetkulpu kemerli büyük bir pencere yer almaktadır. Dikdörtgen bir açıklık içinde yer alan bu pencere genel geometrisi dışında, bölümlenme biçimi ve kanatları açısından değişime uğramıştır. Pencerenin içinde bulunduğu açıklığın alt kotu +9,21 iken, üst kotu +12,18 civarındadır. Duvar üzerindeki kapı ve pencere arasında kalan bölümde iki adet aplik ve bir radyatör bulunmaktadır. Arka bahçeye bakan güneydoğu duvarı üzerinde, mekanın önünde yer alan balkona çıkışı sağlayan iki adet kapı ve aralarında Terzioğlu ve Günersu'nun İtalyan bir mimarın eseri olduğunu belirttiği bir şömine yer almaktadır (Şekil D. 137). Yaklaşık 158x 302 cm boyutlarında dikdörtgen açıklıklar içinde bulunan balkon çıkış kapıları kullanılmamaktadır. Bu odadan elde edilen veriler ve dışarıdan yapılan ölçümlerle balkon detayları çizilebilmiştir. Balkonun dövme demir parmaklıkları dikkat çekicidir. Kapıların arasında bulunan 120 cm yüksekliğindeki mermer şömine üzerine kaval çalan bir çoban ve İstanbul figürü işlenmiştir (Şekil D. 139). Duvar üzerinde özellikle güneybatı yönündeki balkon kapısı üzerinde rutubete bağlı sıva kabarması ve dökülmesi görülmektedir. Bu duvarda, taş yapısının bozulması yanında, sıva dökülen yerlerde +12,75 kotundan geçen kuşaklama da görülebilmektedir. Güneybatı duvarı üzerinde, mekandaki diğer pencerelerle aynı boyutlarda bir pencere ve 2K07 numaralı odaya girişi sağlayan kapı yer almaktadır. +9,20 ile +12,13 kotları arasında yerleşmiş olan pencere doğraması değişime uğramıştır. Pencere üzerinde rutubete bağlı sıva dökülmesi görülmektedir. Duvarın diğer köşesinde yer alan kapıya da, hemen karşısında kuzeydoğu duvarı üzerindeki kapı gibi deri kaplı bir kapı kanadı daha eklenmiştir. Kapı ve pencere arasında kalan duvar parçası üzerinde iki adet aplik ve radyatör ile onun boruları yer almaktadır. Konağın en görkemli, en önemli odası olan 2K06, özgünlüğünü büyük ölçüde koruyabilmiştir. Güney köşesinde kendini gösteren rutubet, başodanın en önemli sorudur.

- 2K07 Mekanı

2K03 numaralı dış sofadan ulaşılan, konağın güneydoğusunda yer alan 2K07 numaralı oda, yaklaşık 460x570 cm boyutlarındadır. Zemin 35x5 cm boyutlarında ahşap parke ile kaplanmıştır. Duvarlar yeşil renkte boyanmıştır. Zemin duvar

birleşiminde 8 cm yüksekliğinde ahşap süpürgelik bulunmaktadır. Tavan koyu kahverengi zemin üzerine geometrik desenlerle bezenmiştir (Şekil D. 147). Odanın giriş kapısı, kuzeybatı duvarı üzerinde yer almaktadır (Şekil D. 145). Beş aynalı, çift kanatlı ahşap kapının hemen yanından duvarın büyük bir kısmını kaplayan kitaplık başlamaktadır. Kuzeydoğu duvarı üzerinde ise mekanın, 2K06 ile bağlantısını sağlayan kapı yer almaktadır. Odanın ısıtması bu duvar üzerinde yer alan 20 petekli bir radyatör sayesinde gerçekleşmektedir. Radyatör borusunun hemen yanında, fazla ısı nedeniyle sıvanın dikey doğrultuda kabardığı görülmektedir. Güneydoğu duvarı ise iki adet düz atkılı pencere ve aralarında bir de mermer şöminenin bulunduğu duvardır (Şekil D. 146). Pencere açıklıklarının üzerinde +12,63 kotunda yapıyı saran kuşaklama açıkça görülebilmektedir. Bu pencereler ikinci kat pencere düzenine uygun olarak açılır iki kanat üzerinde, sabit bir camlı bölümden oluşan pencerelerdir (Şekil D. 144). Ayrıca dövme demir parmaklıkları bulunmaktadır. Pencereler arasında bulunan mermer şömine 107 cm yüksekliğinde olup, II. Mahmud güneşi adıyla anılan figürle bezenmiştir. Güneybatı duvarı üzerinde ise 107x267 cm boyutlarında dikdörtgen açıklık içine yerleştirilmiş olan bir pencere daha bulunmaktadır. Ayrıca kuzeydoğu duvarındakine ek olarak 20 petekli bir radyatör de bu duvar üzerinde yer almaktadır. Oda genel olarak özgünlüğünü büyük ölçüde korumuş durumdadır. Güneydoğu duvarı üzerindeki sıva kabarması ve dökülmesi dışında ciddi bir sorun görülmemektedir.

- 2K08 Mekanı

Konağın güneybatısında bulunan servis merdiveninin bulunduğu bir servis holü olan oda, yaklaşık 230x370 cm boyutlarındadır. Odanın batı köşesinde, yerden 271 cm yüksekliğinde yer alan eğrisel bir girinti, 2K09 numaralı odaya giriş kapısının, 2K03 numaralı iç sofadan kullanılır hale getirilmesini sağlamaktadır (Şekil D. 149). Duvarın 271 cm.lik bu eğrisel kısmından yukarısı tekrar dikdörtgen plana dönmektedir. Mekanın zemini 35x5 cm boyutlarında ahşap parke ile kaplanmış olup, zemin duvar birleşiminde 8 cm yüksekliğinde süpürgelik bulunmaktadır. Duvarlar açık kahverengi, tavan ise beyaz renkte boyanmıştır (Şekil D. 150). İkinci katın yoğun bezemeli tavanlarına göre, bu mekanın tavanı çok sadedir. Odaya kuzeybatı duvarı üzerinde yer alan üç aynalı ahşap bir kapıdan girilmektedir (Şekil D. 149). Kapı, eğrisel girintinin hemen yanında yer almaktadır. Bu eğrisel parça üzerinde yoğun olarak sıva kabarması ve dökülmesi görülmektedir. Güneybatı duvarı ise

mekanın 2K09 numaralı oda ile arasında bulunan duvardır. Mekanı aydınlatan iki adet düz atkılı pencere kapının hemen karşısında bulunan güneydoğu duvarı üzerinde yer almaktadır (Şekil D. 148). Bu pencereler de diğer odalardaki pencereler gibi ikinci kat pencere düzenine uygun fakat daha dar boyutta karşımıza çıkmaktadır. Pencerelerde arka cepheyi de zenginleştiren özgün dövme demir parmaklıklar bulunmaktadır. Duvar üzerinde pencere açıklıklarının köşelerinde sıva kabarması görülmektedir. Bu sıva kabarması kuzeydoğu duvarı üzerinde de devam etmektedir. Bu duvar üzerinde ise mekanı ısıtan 14 petekli bir radyatörün yanı sıra, 50x60 cm boyutlarında bir niş yer almaktadır. Mekanın en önemli özelliği 17 basamakla alt kata inen servis merdiveninin burada bulunmasıdır. Dolayısıyla döşemede doğu yönünde, bu merdiven için bir boşluk açılmıştır. Servis merdiveninin bu konumda olması konak mekanlarının tanımlanmasında ipuçları vermektedir. (Konağın servis mekanlarının güneybatı yönünde yer alması gibi) Ahşap merdivenin basamakları pahsız olmakla beraber, korkulukları dikkat çekicidir. Dönel merdivenin çevresinde, merdiven boyunca çıkan ahşap korkuluk 2K08 numaralı mekanın güneydoğu ve kuzeydoğu duvarlarında sonlanmaktadır.

- 2K09 Mekanı

Konağın güney köşesinde yer alan oda, yaklaşık 430x565 cm boyutlarındadır. Ölümünün 10. yılında, 19 Aralık 1986'da Nazım Terzioğlu Kütüphanesi adını alan 2K07, İstanbul Üniversitesi öğretim üyelerinin kullanımındadır. Zemin, kattaki diğer odalar gibi 35x5 cm boyutlarında ahşap parke ile kaplanmıştır. Duvarlar yeşil, tavan ise beyaz renkte boyanmıştır. Zemin duvar birleşimlerinde 8 cm yüksekliğinde ahşap süpürgelik bulunmaktadır. +13,00 kotunda başlayan tavan köşe profili, +13,65 kotunda tavanla birleşmektedir. 2K06 numaralı odada görülen tavanın çok daha sade bir benzeri olan bu tavan da beyzi kubbeli bir yapıya sahiptir (Şekil D. 153). Odaya kuzeydoğu duvarı üzerinde yer alan tek kanatlı ahşap bir kapıdan girilmektedir. Kapının kullanılabilmesi için 2K03 numaralı sofadan, 2K08 numaralı merdiven holüne doğru 271 cm yüksekliğinde eğrisel bir girinti oluşturulmuştur. Odanın kapısı konağın genel kapı stilinden farklıdır ve yeni olduğu anlaşılmaktadır. Kuzeydoğu duvarı üzerinde bu kapıya ek olarak bir de radyatör yer almaktadır. Odanın duvarları 2 mm yüksekliğinde şeritlerle üzerlerinde yer alan yapı öğelerine göre bölümlere ayrılmıştır. Kuzeydoğu duvarı da kendi içinde; kapının olduğu bölüm, bu bölümün simetriği ve arada kalan bölüm olmak üzere üçe ayrılmıştır (Şekil D. 152).

Güneydoğu duvarında ise bu şeritlerle ayrılmış bölüm sayısı beştir. Aralardaki bölümlerde mekanı aydınlatan iki adet pencere yer almaktadır. 106x267 cm.lik açıklıklar içine yerleştirilmiş olan bu pencereler ikinci kat pencere düzenine uygundur (Şekil D. 154). Dış cephede dövme demir parmaklıklar bulunmaktadır (Şekil D. 155). Güneybatı duvarı üzerinde ise, yapı bitişik nizam olmasına rağmen bu yönde açılmış bir pencere yer almaktadır. İki yapı arasındaki dar boşluğa bakan pencere açıklığı, +9,13 kotu ile +11,80 kotu arasındadır. Pencere üç parçalı metal kapakla örtülmüştür. Mekanın bu duvarı da kuzeybatı duvarı gibi üç parçaya bölünmüştür. Pencere açıklığı ve duvar kitaplıklarla örtülmüş durumdadır. Duvar üzerinde yer alan, +12,62 kotunda bacaya bağlanan delik, kağıt parçalarıyla kapatılmıştır. Güneybatı duvarı üzerinde iki adet yüklük bulunmakta ve dolayısıyla duvar, kuzeydoğu duvarı gibi beş bölüme ayrılmaktadır (Şekil D. 151). Yüklükler +9,13 ile +11,75 kotu arasına yerleştirilmiş olup, ikişer bölümden oluşmaktadır. Her bölümde ikişer ahşap kanat bulunmaktadır. Odada görülen en belirgin bozulma; batı köşesinde, kapı girişinin hemen üzerinde, tavanda gözlenen rutubet ve etkileridir.

- 2K10 Mekanı

2K03 numaralı dış sofadan ulaşılan 2K10, 110x195 cm boyutlarında bir mekandır. Birinci kattaki benzerinin hemen üzerinde yer alan oda, ek tesisat ve elemanlarla küçük bir mutfak olarak kullanılmaktadır. Zemin 20x20 cm boyutlarında seramik ile kaplanmıştır. Duvarlar kısmen fayans kaplanmış, seramik yüzeyler dışında kalan bölümler ve tavan pembe renkte boyanmıştır. Tavan kattaki diğer odalara göre sade bir oluşum göstermektedir (Şekil D. 158). Odaya güneydoğu duvarı üzerinde yer alan çift kanatlı ahşap bir kapıdan ulaşılmaktadır (Şekil D. 157). Beş aynalı kapının çıtalarından bazıları yok olmuştur. Mekanın kuzeydoğu duvarı +10,47 kotuna kadar 20x20 cm fayans kaplıdır. Bu kısım odanın mutfak tezgahı ve dolabının bulunduğu kısımdır. +11,85 kotunda yer alan 8x16 cm.lik ahşap kiriş güneybatı duvarına saplanmaktadır. Mekana eklenen tezgah ve dolapların olumsuz görüntüsüne ek olarak, duvar üzerinde nemden dolayı sıva kabarması ve dökülmesi görülmektedir. Kuzeybatı yönünde bulunan duvar üzerinde mekanı aydınlatan metal kapaklı pencere yer almaktadır (Şekil D. 156). Pencere ikinci kat ön cephe düzeninde olduğu gibi düz atkılı, iki açılır kanatlı ve üstte sabit parçalı bir doğramadır. Mekanın güneybatı duvarı ise sağır bir duvardır. Melek Günersu'nun kitabında bahsetmiş olduğu

kasaların bulunduğu odalardan biri olduğu tahmin edilen odanın bu duvarında, sıva üzerinde kapatılmış olan bazı duvar bölümlerinin izi görülmektedir.

- 2K11 Mekanı

2. kat ıslak hacimlerinden biri olan 2K11 numaralı banyoya 2K03 numaralı dış sofadan geçerek ulaşılmaktadır. 1. kattaki benzer oluşuma ve mekandaki izlere dayanılarak iki birimin birleştirilmesinden oluştuğu tahmin edilen mekan, konağın kuzeybatısında yer almaktadır. Giriş bölümü 110x190 cm boyutlarında olan mekanda, 53 cm.lik kemerli geçişten sonra ve 385x170 cm boyutlarında olan asıl mekana ulaşılmaktadır. Zemin 20x20 cm boyutlarında mermer ile kaplanmıştır. Duvarlar +10,84 kotuna kadar 15x15 cm boyutlarında beyaz fayans ile şaşırtmalı olarak kaplanmıştır. Bu kotun üzeri pembe renkli yağlı boya ile boyanmıştır. İki parçadan oluşan çıtalı tavan ise krem renginde boyanmıştır (Şekil D. 161). Mekana güneydoğu yönünde yer alan çift kanatlı ahşap kapıdan ulaşılmaktadır (Şekil D. 163). Mekanın mermer kaplı zemini, 2K03 numaralı dış sofanın zeminine oturan kapı kasasına göre 15 cm düşürülmüştür. Kapı üzerine metal kilit eklenmiştir. Kapının hemen yanından başlayan 53 cm genişliğindeki kemer kuzeybatı duvarına saplanmaktadır. Bu hizadan sonra asıl banyo mekanına geçilmektedir (Şekil D. 159). Duvar üzerinde fayans bitiş kotu hizasına, şofben yerleştirilmiştir. Buna ek olarak duvara monte edilen demir elemanlar üzerine +12,38 kotuna su deposu yerleştirilmiştir (Şekil D. 161). Duvarın boyalı olan üst bölümü üzerinde çatıdan geldiği tahmin edilen su ve buna bağlı bozulmalar görülmektedir. Mekanın güneybatı duvarı ise çevresi fayans kaplı olan küvetin dayandığı duvardır. Bu bölüm iki duvar arasına gerilen bir duş perdesi ile kapatılmıştır. Duvar üzerinde ayrıca +11,50 kotunda bir aydınlatma armatürü ile +12,32 kotunda bacaya bağlanan delik bulunmaktadır. Bunun dışında küvetin banyo armatürleri, fayans kaplı yüzey üzerinde +9,50 kotu civarında yer almaktadır. Mekanın kuzeybatı duvarı ise Horhor Caddesi'ne bakan üç pencerenin bulunduğu duvardır. Asıl banyo bölümünde yer alan iki pencere +10,40 ile +11,84 kotu arasındadır (Şekil D. 162). Bu pencerelerin üçer parçalı ikişer metal kapağı bulunmaktadır. Banyonun giriş bölümünde yer alan ve daha büyük boyutlarda olan pencere ise sonradan eklenen metal kapaklarla kapatılmış, pencereye dolap görünümü verilmiştir. Pencere doğramaları ve camlar dış hava koşullarından zarar görmüş durumdadır. Kuzeybatı duvarı üzerinde klozet, bide ve lavaboya ek olarak üst kotta, iki pencere arasında rezervuar yer almaktadır.

Lavabonun tesisat boruları, duvarı geçerek büyük pencerenin üzerinden kuzeydoğu duvarına saplanmaktadır. Mekanın kuzeydoğu duvarı üzerinde ise mekanı ısıtan radyatör yer almaktadır (Şekil D. 160). 2K11 numaralı mekanın en önemli sorunu tavanda görülmeye başlanan ve duvarlarda da devam eden rutubet sorunudur. Doğramaların kötü durumda olması da mekanı dış hava şartlarına karşı korumasız duruma getirmektedir.

4.6 Cephe Özellikleri

Abdullatif Suphi Paşa Konağı'nın planında arsaya uyma kaygısıyla görülen farklılaşma, cepheleri de etkilemektedir. Tanzimat Dönemi büyük mimarlık yapıtlarında, batı etkisiyle görülen cephede yalınlaşma bu konakta da görülmektedir (Şekil D. 1). Ampir üslupta bezenmiş olan cepheler arazideki kot farkı nedeniyle zemin katta farklı oranlara sahiptir. Taş kaplama ve sıvalı yüzeylerin dengeli bir biçimde kullanıldığı cephelerde, kat hizaları profilli taş silmelerle belirginleştirilmiştir. Cephelerdeki hareketlilik ve düşey hatların öne çıkarılması ise köşelerde kullanılan pilastırlarla olmuştur. Cephelerde kullanılan diğer mimari elemanlar ise taş pencere söveleri ve silmeleri ile korkuluklardır. Dönemin kasır ve konaklarında sıklıkla görülen üçlü pencere grupları bu konakta da kullanılmıştır. Konağın çatısını çevreleyen parapet, yüksekliğiyle örtü sistemini gizlemektedir.

4.6.1 Kuzeybatı Cephesi (Şekil F. 22)

Yapının giriş cephesidir. Giriş kapısı ve üç adet pencere dışında açıklığı bulunmayan zemin kat duvarı, arsanın yamuk planı üzerine oturmaktadır. 254x365 cm boyutlarında olan cümle kapısı üzerinde, basık kemerli bir tepe penceresi bulunmaktadır. Pencere üzerindeki dövme demir parmaklıklar, sade bir yapıya sahip olan kapıyı bir bezeme elemanı gibi zenginleştirmektedir. Kapı ile tepe penceresi arasında bulunan mermer yazıtta 'Abdüllatif Suphi Paşa Konağı' yazmaktadır. Üç aynalı büyük cümle kapısı, kuzeybatı cephesinde iki adet mermer sütun arasında yer almaktadır. Bu mermer sütunların üzerindeki başlıkların birinde 1854, diğerinde 1271 tarihi yazmaktadır. Cephe düzlemine göre içerlek olan kapı, basık bir kemerle asıl cephe düzlemine bağlanmaktadır. Kapı üzerindeki basık kemerin kilit taşı, yaprak motifleriyle belirginleştirilmiştir (Şekil D. 4). Kemerin cepheye bağlandığı

düzlemde de kapının her iki yanında taş plastırlar bulunmaktadır. Bu plastırlar 1. kat hizasında yer alan profilli taş silmeye kadar yükselmektedir. Kapının hemen yanında yer alan üçlü pencere grubu taş bir silme üzerinde yer almaktadır. Bu taş silme aslında cephe üzerindeki kırılmayı, üçgen bir parça yardımıyla kapatmaktadır. Baklava biçimli demir parmaklıklı pencerelerin çevresindeki taşlar sıvasız bırakılmıştır. Bu bölüm ve kapı dışındaki alanlar sıvalıdır. Duvarda, sıva üzerinde çatlamalar ve rutubet izi gibi sorunlar görülmektedir. Özellikle cephenin sağ tarafında sıvanın büyük bir bölümü dökülmüş, alttaki tuğla duvar ortaya çıkmıştır (Şekil D. 2).

Konağın 1. katında arsanın yamukluğunu gidermek amacıyla, testere dişi şeklinde çıkma yapılmıştır (Şekil D. 3). Kuzeybatı cephesinin bir bölümü ise bu testere dişi çıkmadan 3,65 m geri çekilerek cepheye hareketlilik kazandırılmıştır (Şekil D. 2). Üçlü çıkmanın bulunduğu bölüm kesme taş, geriye çekilmiş olan bölüm ise sıvalı taş duvardır. 1. kat pencere düzeninde kullanılan pencere tipi, düz atkılı çift kanatlı ahşap penceredir. Pencereler tümüyle açılan ve üç parçaya bölünmüş iki kanattan oluşmaktadır ve içeride metal kapakları bulunmaktadır. Kapının üzerindeki çıkmada bulunan pencereler diğer çıkmalardakine göre daha geniştir. Bu şekilde kapı aksı belirginleştirilmiştir. Tüm pencereler taş sövelerle çevrilmiş olup, her pencere grubunun üzerinde profilli taş bir silme bulunmaktadır. 1. katın geriye çekilmiş olan bölümünde ise iki adet tip pencereye ek olarak ıslak hacimlerin önünde iki de küçük pencere bulunmaktadır. Çift kanatlı ahşap pencereler, düz bir taş silme üzerine oturmaktadır.

2. katta da cephe çizgisi ve kullanılan malzeme değişmemektedir. 1. katta olduğu gibi üçlü pencere gruplarının oluşturduğu düzen, bu katta kapı üzerinde yer alan sepetkulpu kemerli pencerelerle küçük bir değişikliğe uğramıştır (Şekil D. 1). Bu kat düzeninde, çift kanatlı pencerelerin açılır kanatları dışında, üstte sabit bir parçası da bulunmaktadır. Kat hizasında yer alan taş silmeye ek olarak, pencere grupları üzerinde farklı bir taş silme bulunmakta ve en üst kotta taş saçak silmesiyle, cephe taçlandırılmaktadır. Cephenin köşeleri, saçak silmesi kotuna kadar iki kat boyunca uzanan Toskan başlıklı plastırlarla vurgulanmıştır. Geri çekilmiş olan cephe bölümünde ise, 1. katta olduğu gibi iki büyük pencerenin dışında iki de ıslak hacim penceresi bulunmaktadır. Bu katta geri çekilmiş olan bölüm komşu binaya

bitişmemektedir. Yaklaşık 113 cm boşluk olan kısımda da Toskan başlıklı sütun kullanılmıştır.

Cephe üzerinde sıvalı yüzeylerde çatlaklar görülmektedir. Bunun yanında taş yüzeylerde aşınma, kir oluşumu ve yüzey kaybı gibi problemler bulunmaktadır (Şekil D. 1). Genel olarak iyi durumda olan kuzeybatı cephesi, özgünlüğünü büyük ölçüde koruyarak günümüze ulaşmıştır.

4.6.2 Güneydoğu Cephesi (Şekil F. 23)

Güneydoğu cephesi, konağın arka bahçesine bakan cephedir. Arazideki kot farkı nedeniyle bahçe bir istinat duvarı ile ikiye ayrılmıştır, böylece güneydoğu cephesinin üst bahçede kalan kısmı iki katlı, alt bahçeye bakan kısmı ise üç katlı görünmektedir (Şekil D 9). Bunun yanı sıra plandaki hareketlilik de cepheye yansımaktadır. Konağın ön cephede testere dişi şeklinde gelişmiş olan cephe düzeni, güneydoğu yönünde giriş aksında çıkma yapan simetrik bir düzene dönüşmektedir (Şekil D. 10, Şekil D. 13). Cephe, bu simetrik bölümün hemen yanından geriye çekilmiştir. Kuzeydoğu cephesinde olduğu gibi bu cephede de; kat hizalarında, pencere söveleri üzerinde ve saçak hizasındaki taş silmelerle yatay hat, köşelerde kullanılan Toskan başlıklı plastırlarla ise düşey hat vurgulanmıştır. Güneydoğu cephesinde kullanılan pencere tipleri, kuzeydoğu cephesindekilerle aynıdır. Bu cephedeki farklılık, pencerelerin içeriden kapaklı olması yerine dışarıdan parmaklıklı olmasıdır.

Güneydoğu cephesinde zemin kata bağlı olan açıklıklar alt bahçe tarafında kalmaktadır (Şekil D. 12). Cephenin geriye çekilmiş olan bölümünde yer alan bahçe çıkış kapısı çift kanatlı ahşap bir kapı olup, üzerinde basık kemerli bir tepe penceresi yer almaktadır (Şekil D. 14). Tepe penceresi dövme demir parmaklıklarla bezenmiştir. Kapının hemen yanında düz atkılı, çift kanatlı, ahşap pencereler yer almaktadır. Bu pencereler bahçe kotuna çok yakın bir yerden başlamakta ve üzerlerinde baklava biçimli demir parmaklıklar bulunmaktadır. Zemin katın diğer pencereleri ise cephenin simetrik olan kısmının ilk bölümünde yer almaktadır. Bu iki ahşap pencere, daha üst kottadır.

Konağın güneydoğu cephesi, 1. katta daha zengin bir düzene dönüşmektedir. Ana giriş aksında yer alan üst bahçeye çıkış da bu kattan gerçekleşmektedir. Cephenin

simetrik olan bölümünün orta çıkmasında yer alan bu çıkış, pencere boyutları ve tipindeki farklılıkla belirginleştirilmiştir. Bu bölümde kapı, düz atkılı, yanındaki pencereler sepetkulpu kemerlidir. Orta çıkma önünde yer alan mermer merdiven, kat silmesi hizasından kapıya ulaşmaktadır. Üçlü pencere düzenindeki cephede, odalarda ortadaki pencere hizasına gelen şömineler, sağır taş sövelerle bu düzeni devam ettirmektedir (Şekil D. 11). Çift kanatlı pencereler önünde pencere açıklığı boyunca demir parmaklıklar bulunmaktadır. 1. katta cephe malzemesi ağırlıklı kesme taş olup, cephenin geriye çekildiği bölümde sıvanmış olan yüzeyler de mevcuttur.

Güneydoğu cephesinin 2. katında ise kuzeydoğu cephesinden farklı olarak göze çarpan ilk şey, giriş aksı üzerinde yer alan balkondur (Şekil D. 10). Kuzeydoğu cephesi pencere düzeninin devamı olan cephede pencerelerdeki değişiklik, dövme demir parmaklıklardır. Bu parmaklıklara ek olarak, balkonun demir korkuluğu ve taşıyıcı demir elemanları cepheyi hareketlendiren diğer unsurlardır. Güneydoğu cephesindeki bazı pencerelerin, özgün parmaklıkların üzerinde kalan kısımları da sonradan demir parmaklıklarla kapatılmıştır. 1. katta olduğu gibi bu katta da simetrik olan bölüm kesme taş, geriye çekilmiş olan bölüm ise sıvalıdır.

4.6.3 Kuzeydoğu Cephesi (Şekil F. 24)

Konağın kuzeydoğu cephesinde, önündeki hazire duvarı nedeniyle detaylı ölçüm yapılamamıştır. Yapılabilen ölçümler, içeriden alınan ölçülerle birleştirilerek kroki niteliğinde bir cephe çizimi elde edilmiştir. Bu verilere dayanarak, bu bölümde kuzeydoğu cephesi betimlenmeye çalışılmıştır.

Güneydoğu ve kuzeybatı cephelerinden farklı olan kuzeydoğu cephesinde, anıtsal merdivenin bulunduğu bölüm eğrisel bir çıkma ile vurgulanmıştır (Şekil D. 8). Eğrisel çıkma üzerinde üçerli gruplar halinde iki kotta, kemerli pencereler yer almaktadır. Bu pencere gruplarından altta yer alan beşik kemerli pencereler alt kat sahanlığına açılmaktadır ve baklava biçimli dövme demir parmaklıklarla kapatılmıştır. Üst kotta yer alan sepetkulpu kemerli pencereler ise merdiven sahanlığından başladığı için 1,5 kat yüksekliğinde bir alanı kaplamaktadır ve yapının anıtsal mimari elemanlarındandır. Bu pencereler de dışarıdan demir parmaklıklarla kapatılmıştır. Anıtsal pencerelerin üzerinde yatay hattı vurgulayan silmeler

bulunmaktadır. Bu kotun üzerinde ise konağın tüm cephelerini saran taş saçak silmesi ve üzerinde çatının parapet duvarı yer almaktadır.

Cephenin eğrisel çıkması dışında kalan kısmında zemin kat arazi eğimi nedeniyle belli bir pencere düzeni içerisinde değildir. Biri basık kemerli ve küçük, diğeri yarım daire şeklinde ve daha büyük olan iki adet havalandırma penceresi bulunmaktadır (Şekil F. 24).

Kuzeydoğu cephesinin eğrisel çıkma dışında kalan bölümünde, 1. ve 2. katta kuzeybatı ve güneydoğu cephelerindeki pencere düzeninin devamı görülmektedir. Cephenin bütününde, köşelerde konağın ön ve arka cephelerinde kullanılan Toskan başlıklı sütunlar kullanılmıştır. Cephenin sağ tarafında yer alan iki adet düz atkılı pencere kuzeybatı cephesinde kullanılan pencere düzeninin devamıdır (Şekil D. 8). Kat hizalarında ve pencere üzerlerinde kullanılan taş silme yatay hattı belirginleştirmektedir. Pencereler taş sövelerle çevrelenmiştir ve kuzeybatı cephesinde olduğu gibi parmaklıksızdır. Kuzeydoğu cephesinin sol tarafında ise yaklaşık 120x155 cm boyutlarında bir duvar bulunmaktadır. Bu ek duvarın her iki yanında 2. kat güneydoğu cephesinde kullanılan pencerelerden bulunmaktadır. Pencereler dövme demir parmaklıklıdır. Özgün parmaklıkların üzerine sonradan demir parmaklıklar eklenmiştir. Taş sövelerle çevrili olan bu pencerelerin altında 2. kat hizasında profilli taş bir silme yer almaktadır. Pencerelerin üzerinde de güneydoğu cephesinde görülen taş silme bulunmaktadır.

4.7 Strüktür ve Malzeme Özellikleri

4.7.1 Temel

Gerek konakta yapılan rölöve çalışmaları sırasında, gerekse literatür araştırmaları sonucunda, konağın temellerine ait herhangi bir bilgi edinilememiştir. Ancak, güneydoğu ve kuzeydoğu cepheleri arasındaki kot farkı nedeniyle temel duvarlarının farklı kotlarda sonlandığı bilinmektedir. Güneydoğu cephesinin kısmen bodrum duvarı olan bölümlerinde 120 cm'e varan duvar kalınlıkları düşünüldüğünde, temel duvarlarının kalınlığı hakkında yorum yapılabilir (Şekil F. 2a). Buna ek olarak, yine güneydoğu yönünde, zemin kattan ulaşılan bahçe kapısı önündeki özgün yer süzgeci,

yapının drenaj sisteminin bir parçası olarak işlevini hala devam ettirmektedir (Şekil D. 175).

4.7.2 Duvar

Konağın duvarları, Eldem'in belirttiği gibi ağır kargir, yani taş-tuğla karışımı ve horasan sıvalıdır. Dış duvar kalınlığı zemin katta, arsadaki kot farkı nedeniyle farklı boyutlardadır. Kuzeybatı yönündeki giriş cephesinde duvar kalınlığı ortalama 80 cm civarındadır. Önünde yer alan hazire duvarı nedeniyle tam ölçülemeyen kuzeydoğu duvarı ise zemin katta yaklaşık 85–90 cm kalınlığındadır (Şekil F. 2a). Büyük bir bölümü toprağın altında kalan güneydoğu yönündeki duvarlar ise simetrik olan cephe düzeni yönünde ortalama 95 cm, geriye çekilmiş olan cephe düzeninde ise yaklaşık 75 cm kadardır. Zemin kat özgün iç duvar kalınlığı da 80 cm ile 95 cm arasında değerlerde ölçülmüştür. Özgün duvarlara ek olarak onarımlar sırasında zemin kata, kalınlıkları yaklaşık 12 cm olan ahşap bölücü duvarlar ile 15 cm kalınlığında tuğla duvarlar eklenmiştir.

Konağın 1. katında dış duvar kalınlığı, 65 cm ile 75 cm arasındaki değerlere düşmektedir (Şekil F. 3a). İç duvarlar da dış duvarlarla aynı boyutlardadır. Yalnızca hamamın bulunduğu güneybatı yönünde taş duvarlar incelmekte ve 55–65 cm boyutlarına inmektedir. Tuvaletin olduğu kısımdaki tuğla ara duvarlar ise 18 cm kadardır.

Konağın özgünlüğünü en iyi şekilde koruyabilmiş katı olan 2. katta da dış duvar kalınlığı 65–75 cm arasındadır (Şekil F. 4a). İç duvarlarda ise bu kalınlık 50 cm ile 70 cm arasında değişen değerlerdedir. Merdiven sahanlığı olan 2K01'in camekanlı kuzeydoğu duvarı 18 cm.lik, orta sofası olan 2K02 numaralı camekanlı mekanı çevreleyen duvarlar ise yaklaşık 26 cm.lik tuğla duvarlardır. Katta görülen bir diğer farklı duvar kalınlığı da 16 cm olarak, 2K08 numaralı merdiven holündeki eğrisel duvarda ve kuzeybatı cephesi üzerindeki 2K10 ve 2K11 numaralı ıslak hacimlerde görülmektedir. Kat duvarlarında görülen önemli bir strüktürel özellik yaklaşık +12,25 kotunda yapıyı saran kuşaklamanın varlığıdır. Paslanan demir elemanlar yer yer ortaya çıkmıştır (Şekil F. 6). Bu kuşaklama sayesinde tavanlardaki deformasyon minimum düzeyde kalmıştır.

4.7.3 Döşeme

Konağın özgün döşeme sistemi görülemediğinden kiriş boyutları ya da plaka kalınlıkları hakkında detaylı bilgi edinilememiştir. Merdiven sahanlıklarından ölçüldüğü kadarıyla 1. kat döşemesi 65 cm, 2. kat döşemesi ise yaklaşık 55 cm kalınlığındadır. Taşıyıcı sistemin üzeri plakalarla örtülmüş ve üzerine parke, taş ya da seramik olan kaplama malzemesi döşenmiştir. Tavanlarda da aynı şekilde, kaplama tahtaları ya 1. katın genelinde görüldüğü gibi çıtalarla tutturulmuş, ya da 2. kattaki gibi kalemişleriyle bezenmiştir. Ahşap sisteme ek olarak yapıda kemer ve tonozlarla taşıtılan bölümler de mevcuttur. Bu bölümler, zemin katta yer alan Z08, Z09, Z10 ve Z11 numaralı mekanlar ile 1. kattaki 1K09, 1K14 ve 1K15 numaralı mekanlardır.

Konağın Pervititch haritalarından da görüldüğü gibi 1930'larda harap bir vaziyette olduğu bilinmektedir. 1950'de Ekrem Hakkı Ayverdi tarafından yapılan restorasyonda döşeme sistemi yenilenmiştir[10]. Betonarme olarak yeniden inşa edilen bu döşeme sisteminde, konağın özgün tavanları korunmuştur. Üç kollu ana merdiven de dahil olmak üzere betonarme olarak yenilenen döşemelerin kaplama malzemeleri de yenilenmiştir.

4.7.4 Örtü

Konağın çatısına 1. kat hamamı üzerinde bulunan iç avludaki merdivenle çıkılabilmektedir (Şekil D. 164). Paslanmış olan merdiven çatı parapeti üzerinde sonlanmaktadır (Şekil D. 170). Konağın kırma çatı örtüsü, 45 cm yüksekliğindeki bu parapet duvarları arkasına gizlenmiştir. Profilli taş saçak silmesi arkasındaki taş parapet duvarları, yaklaşık 21 cm kalınlığındadır ve üzeri 27 cm genişliğinde harpuşta ile kapanmıştır. Harpuştanın üzerinde yosunlanma görülmektedir. Güneş gören bölgelerde yosunlar kurumuş olmakla beraber, gölgede kalan yerlerde sorun devam etmektedir. Saçak silmesinin üzeri çinko ile kaplanmıştır. Klasik bir kırma çatı örneği olan örtü sistemi, konağın kuzeydoğu cephesinde yer alan dairesel kısımda da iki yönlü olarak kırılmıştır (Şekil D. 173, Şekil D. 174). Kaplama malzemesi Marsilya tipi kiremit olan çatı çeşitli dönemlerde yenilenmiş olmakla

[10] http://www.kubbealti.org.tr/DesktopDefault.aspx?tabid=348

beraber, bu yenilemeler sırasında, sağlam kalmış olan özgün kiremitler tekrar tekrar kullanılarak yaklaşık %70 oranında bugüne gelmiştir. Kiremitler üzerinde ARNAUD Ene B□□□□□□□□ie SCDC[11] MARSEILLE St. HENRI ya da GUICHARD Fres. St. HENRI MARSEILLE[12] yazmaktadır (Şekil D. 171, Şekil D. 172). Eğimi yaklaşık 20° olan çatıdan dokuz adet baca çıkmaktadır. Buna ek olarak 2K03 numaralı mekanı örten eğimli yüzey üzerinde çinko kaplı bir kapak yer almaktadır. Çatı arasına geçişi sağlayan bu kapak yaklaşık 65x70 cm boyutlarındadır (Şekil D. 173).

4.8 Mimari Öğeler

4.8.1 Kapılar

Konağın kapılarına ait detaylı bilgiler 4.5 numaralı plan özellikleri bölümünde verilmiştir. Bu bölüm ise konaktaki kapılar hakkında genel bir özet olacaktır. Hangi döneme ait olduğu tam olarak belirlenemeyen, ancak bazılarının onarım gördüğü anlaşılan kapılar, konağın ilk yapıldığı döneme ait olmasa bile nitelikli dönem ekleri olarak değerlendirilmektedir. Konağın eski/özgün kapıları genel olarak çift kanatlı ahşap kapılardır. Ancak farklı tipte ve değişime uğramış kapılar da mevcuttur.

Konağa girişin sağlandığı ana kapı, ahşap ve çift kanatlı bir kapıdır. 254x365 cm boyutlarında olan kapı menteşelerle taş duvara tutturulmuştur (Şekil D. 17). Üç aynalı kapı üzerinde ahşap çıtalar dışında herhangi bir bezeme elemanı bulunmamaktadır. Kapı üzerinde bir tepe penceresi yer almaktadır. Bahçeye açılan diğer kapı da ahşap ve çift kanatlıdır, ancak daha küçük boyutlardadır. Bu pencerenin de üzerinde tepe penceresi mevcuttur. Konağın zemin katında bulunan iç kapıların ise çoğu değişime uğramıştır. Ahşap kasaları günümüze ulaşmış olan kapılardan sadece iki tanesinin kanatları da ahşaptır (Şekil D. 181). Geri kalan kapıların kanatları, metal ve çift kanatlı olarak yenilenmiştir (Şekil D. 180). Kapılar ortalama 200 cm yüksekliğinde olup, 125 cm ile 150 cm arasında değişen genişliklere sahiptir. Zemin katta bulunan diğer kapılar ise yapıya sonradan eklenmiş olan tuğla ya da ahşap bölücü duvarlar üzerinde yer alan ve tarihi bir değer taşımayan kapılardır.

[11] Société de Conseils et de Développement Commersial (Ticari Kalkınma Derneği)
[12] St Henri Marsilya'nın kiremit üretimiyle ünlenmiş bir bölgesidir. Raymond'un 1908'de yazmış olduğu kitapta belirttiğine göre, 1000 adet Guichard markalı yassı Marsilya kiremidi 560 TL'dir.

1. katta yer alan kapıların tamamına yakını ahşap ve çift kanatlıdır. Haçvari planın dört köşesinde yer alan odalara girişi sağlayan kapılar aynı tiptendir. Bu kapıların yüksekliği 251-261 cm arasındadır. Üç aynalı kapıların genişliği 129 cm ile 131 cm arasında değişmektedir (Şekil D. 182, Şekil D. 183). Katta bulunan diğer özgün kapı grubu ise hamam ve bölümlerine girişlerde yer almaktadır. Profilli mermer sövelerin köşelerindeki aynalarda çiçek motifi kullanılmış olan kapıların özgün kapıları günümüze ulaşmamıştır (Şekil D. 185). Bu katta ayrıca 1K07 numaralı servis holü ile 1K12 ve 1K13 numaralı mekanlara girişi sağlayan kapılar farklılık göstermektedir (Şekil D. 184). Bu kapıların yüksekliği ortalama 288 cm kadardır. Ahşap kasa profilleri aynı olan bu kapılardan 1K07 tek kanatlı, 1K12 ise çift kanatlıdır. 1K13 numaralı kapının ise kanatları bugüne ulaşmamıştır.

Konağın 2. katında ise iki tip kapı bulunmaktadır. Bunlardan ilki konağın en özel bölümlerinden biri olan orta sofayı çevreleyen kapı ve pencereler sistemini oluşturan kapılardır (Şekil D. 119). Sepetkulpu kemerli ve çift kanatlı olan bu ahşap kapılar, ortalama 323 cm yüksekliğinde ve 177 cm genişliğindedir. Konağın kuzeybatı ve güneydoğu yönünde yer alan odalara geçişi sağlayan diğer kapılar ise aynı tipte profilli ahşap kapılardır (Şekil D. 186). 275 cm ya da 265 cm yüksekliğinde olan çift kanatlı, beş aynalı kapıların genişliği 125 cm ile 135 cm arasında değişmektedir. Konakta değişime uğramış olan kapılardan biri de 2K09 numaralı odaya girişi sağlayan tek kanatlı ahşap kapıdır.

4.8.2 Pencereler

Abdüllatif Suphi Paşa Konağı'nda çift kanatlı, tek kanatlı, giyotin ve vasistaslı olmak üzere dört tip pencere görülmektedir. Bunlardan tek kanatlı ve vasistaslı olanlar özgünlüğünü yitirmiş olan pencerelerdir.

Konağın genelinde görülen pencere tipi çift kanatlıdır. Zemin katta kuzeybatı cephesi üzerinde yer alan üç adet pencere 94x130 cm boyutlarındadır ve her bir kanat ahşap bir çıtayla iki bölüme ayrılmıştır. Pencerelerin önünde baklava biçimli demir parmaklıklar bulunmaktadır. Güneydoğu cephesinde de zemin kat pencereleri çift kanatlı ve baklava biçimli demir parmaklıklıdır (Şekil D. 32). Bu yöndeki pencere boyutları daha değişken boyutlardadır.

Konağın 1. kat cephe düzeninde kullanılan pencerelerin hepsi çift kanatlıdır. Pencereler Horhor Caddesi'ne bakan kuzeybatı cephesinde içeriden metal kapaklarla kapatılırken, arka bahçeye bakan güneydoğu cephesinde dövme demir parmaklıklarla korunmaktadır (Şekil D. 64). Metal kapaklar pencere genişliğine göre kimi yerde ikili, kimi yerde ise üçlü gruplar halinde bulunmaktadır. Kuzeybatı cephesindeki metal kapaklı pencerelerin hepsi düz atkılıdır ve ahşap çıtalarla üçe bölünmüştür. Taş söveli pencerelerin ortalama yüksekliği 225 cm kadardır. Bu pencerelerin genişlikleri ise, 75 cm, 95 cm ve 140 cm olmak üzere üç farklı boyuttadır. Güneydoğu cephesi üzerinde bulunan pencereler ise pencere açıklığı boyunca geometrik figürlerle oluşturulmuş dövme demir parmaklıkların arkasında kalmıştır. Bu pencereler de çift kanatlıdır ve düz atkılı olanların yanında, sepetkulpu kemerli pencereler de bulunmaktadır (Şekil D. 65). Profilli taş sövelerle çevrili pencerelerin düz atkılı tipte olanları ortalama 230 cm yüksekliktedir. Genişlikleri ise 80 cm ya da 98 cm'dir. Dövme demir parmaklıkların şekli ve çubuk sayısı, pencerenin genişliği ve şekline göre değişmektedir. 264 cm yüksekliğinde, 148 cm genişliğindeki kemerli pencerede kullanılan parmaklık da pencere açıklığıyla aynı şekilde kemerle çevrelenmiştir.

2. kat pencere düzeninde de 1. katta olduğu gibi güneydoğu cephesinde metal kapaklı, kuzeybatı cephesinde ise demir parmaklıklı pencereler kullanılmıştır. Kuzeybatı cephesinde yer alan çift kanatlı ahşap pencereler, profilli taş sövelerle çevrilmiştir. Düz atkılı olan pencereler yaklaşık 260 cm yüksekliğindedir ve genişlikleri ise 75 cm ya da 95 cm civarındadır (Şekil D. 131). 1. kat pencerelerinden farklı olarak bu pencerelerin üst kısmında açılmayan sabit bir camlı bölüm yer almaktadır. Kattaki sepetkulpu kemerli bazı pencereler ise ortalama 140 cm genişliğinde olup, 300 cm yüksekliğindedir. Güneydoğu cephesinde aynı özelliklerdeki pencerelerin önünde bu sefer 55 cm yüksekliğinde bitki motifleriyle bezenmiş dövme demir korkuluk yerleştirilmiştir (Şekil D. 154).

Konaktaki en büyük boyutlu pencereler merdiven kovasında kullanılmıştır. Sepetkulpu kemerli bu pencerelerin yüksekliği 435 cm, genişlikleri ise yaklaşık 138 cm.dir (Şekil D. 62).

4.8.3 Korkuluklar

Konakta kullanılan korkuluklar, merdiven korkulukları, balkon korkuluğu ve pencerelerde kullanılan korkuluklar olmak üzere üç farklı türdedir. Pencere korkulukları detaylı olarak 4.8.2 numaralı bölümde pencerelerle beraber incelenmiştir. Bu bölümde balkon ve merdiven korkulukları irdelenecektir. M01 numaralı anıtsal merdiven konağın ana düşey sirkülasyon aracıdır. Dövme demir korkulukları bitki motifleriyle zenginleştirilmiştir (Şekil D. 57). Beyaz renkte boyanmış olan korkuluklar demir profillerle merdivene monte edilmiştir. M04 numaralı servis merdiveni ise ahşap bir korkulukla çevrelenmiştir. Eğrisel çizgilerin kullanıldığı korkuluk Osmanlı Baroğu üslubundadır (Şekil D. 98, Şekil D. 99).

2K06 numaralı başodadan geçilerek ulaşılan balkon, dövme demir korkulukla çevrilmiştir. 88 cm yüksekliğinde olan korkuluk, 2 cm kalınlığındaki demir çubukların dışında bitki motifleriyle zenginleştirilmiştir (Şekil D. 10). Dört yerinden demir profillerle zemine bağlanan korkuluk, beyaz renkte boyanmıştır.

4.8.4 Bezemeler

Konağın içi dışına göre daha fazla bezeme elemanı içermektedir. Tanzimat Dönemi etkisi ve ampir üslubuyla gelen cephelerdeki yalınlık, içerde yerini zengin bezemelere bırakmaktadır. Konağın bezeme yoğunluğu üst katlara çıkıldıkça artmakta, özellikle 2. katta tavanlarda görülen bezeme, konağın değerini açık bir biçimde sergilemektedir.

4.8.4.1 Tavan Bezemeleri

Konağın göze çarpan en özel bezeme unsurları tavanlarıdır. Plan özelliklerinin anlatıldığı 4.5 numaralı bölümde her bölüm için ayrı ayrı değerlendirilmiş olan bu bezeme elemanları burada genel olarak açıklanacaktır. Konağın zemin katında giriş aksı dışında özgün ahşap tavan bulunmamaktadır (Şekil D. 17). Giriş sofasının üzerinde yer alan ahşap çıtaların profili, profil tarağı yardımıyla 1/1 ölçekte detaylandırılmıştır. 1. kata çıkıldığında tavanlarda yine ahşap çıtaların kullanıldığı görülmektedir. Bu katta orta sofada tavan çıtaları diğer odakilerden farklı bir biçimde kullanılmıştır. Tavan üzerinde geometrik şekillerle oluşturulan üç bölgede değişik manzaralar resmedilmiştir (Şekil D. 66). Kattaki diğer tavanlarda ahşap tavan

çıtaları, klasik bir biçimde dikdörtgen çerçeveler olarak kullanılmıştır. Odalarda kullanılan çoğu ahşap çıta profili farklı detaydadır (Şekil D. 78). En yoğun bezemenin bulunduğu 2. katta ise ahşap tavanlar kalemişleriyle bezenmiştir. Her bölümde farklı şekillerde olan kalemişi bezemeler uyumlu desenleriyle dikkati çekmektedir. Plan özellikleri bölümde detayları verilmiş olan bezemelerin en görkemlileri, 2K02 numaralı orta sofa ve 2K06 numaralı başoda tavanlarında kullanılanlardır (Şekil D. 120, Şekil D. 140).

4.8.4.2 Cephe Bezemeleri

Abdüllatif Suphi Paşa Konağı'nın cephesi, Tanzimat Dönemi kargir yapılarında sıklıkla görülen ampir üsluptadır. Bu nedenle cephe sadedir. Yatay hattı vurgulamak için kat hizalarında ve pencerelerin üzerinde kullanılan profilli taş silmeler cephenin bezeme elemanı olarak değerlendirilmiştir. Cepheye hareket katan diğer bezeme elemanları ise köşelere yerleştirilmiş olan ve düşey hattı vurgulayan Toskan başlıklı pilastırlardır. Güneydoğu ve kuzeydoğu cephelerindeki pencerelerde kullanılan demir parmaklıklar ve balkon korkuluğu da cepheyi zenginleştiren unsurlar olarak öne çıkmaktadır (Şekil D. 1).

4.8.4.3 Şömineler

Konağın özgün ısıtma sistemini oluşturan şömineler, yeni kalorifer tesisatıyla işlevsiz kalmış olduğu ve üzerlerinde kullanılan detayların her biri ayrı özellik taşıdığı için bu bölümde bezeme elemanı olarak kısaca değerlendirilmiştir. Zemin katta sadece Z11 numaralı yemekhanede, kattaki diğer şöminelerden farklı olarak tuğla malzemeden yapılmış bir ocak bulunmaktadır (Şekil D. 45). Konağın 1. katında bulunan şömineler güneydoğu ve kuzeydoğu duvarlarında yer almaktadır (Şekil F. 3). Odalarda bulunan büyük mermer şöminelere ek olarak 1K07 numaralı servis holünde küçük bir ocak bulunmaktadır. Servis edilecek yiyeceğin sıcak tutulması ya da kahve pişirme gibi küçük işlerin yapılabileceği bir ocak olan bu bölüm alçı elemanlarla bezenmiştir (Şekil D. 97). 2. kattaki şömineler de 1. kattakilerin devamı olarak aynı noktalara yerleştirilmişlerdir. Konaktaki en özel şömine İtalyan bir sanatçının eseri olduğu söylenen şöminedir ve K06 numaralı başodada yer almaktadır. Bu mermer şömine üzerine kaval çalan bir çoban figürü ve İstanbul manzarası işlenmiştir (Şekil D. 139).

4.9 Yapıdaki Bozulmalar

Abdüllatif Suphi Paşa Konağı, oldukça iyi bir durumda bugüne ulaşmıştır. Geçirmiş olduğu restorasyon, bunun en önemli sebebidir. Strüktürel açıdan da gayet iyi durumda olan yapının en önemli sorunu, örtüsündeki problemdir. Çatıdan ve açıklıklardaki problemli bölgelerden giren su yapıdaki hasarların artmasına neden olmaktadır. Tezin bu bölümünde söz konusu hasarların yanı sıra yapının kullanımından doğan problemler anlatılmaktadır.

4.9.1 Yanlış Kullanıma Bağlı Bozulmalar ve Niteliksiz Ekler

İstanbul Üniversitesi'ne geçmesiyle birlikte rektörlük binası olarak kullanılmaya başlanan konağa, işlev değişikliği ile bazı ek yükler getirilmiş ve yeni işlev bazı değişikliklere neden olmuştur. Ancak asıl değişim 1984 yılında rektörlüğün yerine Deontoloji Anabilim Dalı'na geçmesiyle gerçekleşmiştir. Bu yeni işlevle konağın özellikle zemin katına niteliksiz ekler yapılmış ve kullanıma bağlı problemler başlamıştır. Z02 numaralı mekan sunta bölücü bir duvarla giriş holünden ayrılmış ve tesisat odası olarak düzenlenmiştir (Şekil D. 20). Odanın duvarlarının tamamına yakını tesisat donanımıyla kapatılmıştır. Zemin kattaki ek ıslak hacimler de yeni işlevle oluşturulmuş olup, konağın mekansal bütünlüğünü ve özgünlüğünü olumsuz etkilemektedir. İşleve bağlı en çok değişikliğin yapıldığı zemin katta birçok oda depo olarak kullanılmaktadır ve bazı oda geçişleri de duvar örülerek kapatılmıştır.

1. katta düzenlenen müze işlevi, hem sergileme ortamı olarak uygun olmaması hem de konağın mekansal olanaklarına uyarlanamaması nedeniyle olumsuz bir işlev olarak değerlendirilmektedir (Şekil D. 67). Müzeciliğin gerektirdiği yeni donanımlar ve etkili bir sergileme ortamı oluşturulmadığı gibi, konağın özgün değerleri de geri plana atılmıştır. Konaktaki diğer bir sorun da güneybatı yönünde yer alan ıslak hacimlerin kötü kullanım sonucu yapıyı olumsuz etkileyen mekanlar haline gelmesidir. Bu hacimlerde suyun sürekli bir biçimde akması bozulma sürecini hızlandırmaktadır (Şekil D. 112).

Konakta işleve bağlı oluşan en önemli sorunlardan biri de mekanların büyük kitaplıklarla aşırı derecede yüklenmiş olmasıdır. Bu durum hem yapısal olarak

olumsuz sonuçlar doğurmakta, hem de özgün yapı detaylarının geri planda kalmasına neden olmaktadır (Şekil D. 121).

4.9.2 Nemin Neden Olduğu Bozulmalar

Konağın örtüsünün işlevini tam olarak yerine getirememesi nedeniyle yapıya sürekli yağmur suyu ve nem geçişi olmaktadır. Özellikle konağın kuzeydoğu yönünde 2. kat duvarlarında, çatıdan gelen yağmur suyu nedeniyle sıva dökülmeleri ve problemin boyutuna göre taş yapısında bozulmalar gözlemlenmektedir (Şekil D. 121). Tavandan gelen su öncelikle tavan bezemelerinde sıva bozulması olarak kendini göstermektedir. 2. kat duvar üst kotunda yapıyı çevreleyen demir kuşaklama da çatıdan gelen sudan olumsuz yönde etkilenmektedir (Şekil D. 137). Korozyona uğrayan demir elemanlar, bu noktalarda taşın parçalanmasına neden olmaktadır. Tavandan gelen yağmur suyu, bazı bölümlerde ise parkeye ulaşarak kabarma ve çürümeye neden olmaktadır. Damlayan bölümlerin altına kova koyularak, probleme geçici olarak çözüm üretilmiştir.

4.9.3 Malzeme Bozulmaları

Çatıdan ve açıklıklardan yapıya sızan su, duvarlarda sıva kabarması ve dökülmesi gibi sorunlara yol açmıştır. Yapının dış duvarlarında yoğun olarak görülen sıva problemleri en çok yapının kuzeybatı duvarlarında yoğunlaşmıştır. Özellikle 2. kat duvarlarında çatıdan gelen suyun en üst seviyeye ulaştığı köşelerde kireç taşının yapısı olumsuz etkilenmiş ve toz halinde dökülür hale gelmiştir (Şekil D. 137). Güneydoğu duvarlarında ise sıva kabarması ve dökülmesi özellikle zemin katta görülmektedir (Şekil D. 32). Konakta kullanılan metal elemanların çoğu yeni boyanmış olduğu için paslanma sorunu çok az görülmektedir. Güneydoğu cephesinde yoğun olarak kullanılan metal korkuluklarda kısmen pas sorunu gözlenmektedir. Demir korkulukların duvarlara tespit edildiği noktalarda taşın bünyesine giren su, bu bölgelerde taşın ayrışmasına neden olmuştur. 2. kat duvarlarında bulunan demir kuşaklama elemanlarının paslanması ise sıva katmanının dökülmesine ve taş yüzeyinde sorunlara yol açmaktadır.

Konağın giriş sofasında kullanılan altıgen tuğlalarda uzun süreli kullanıma bağlı aşınma görülmektedir (Şekil D. 179). Konağın arka bahçeye çıkış kapısı önündeki

mermer merdivende, basamaklarda da malzeme aşınmıştır. Buna ek olarak çatıdan gelen su, ahşap parkeye ulaştığı bölümlerde kabarma ve çürümeye neden olmaktadır.

Yapının pencerelerinden bazılarında ahşap malzemede bozulma görülmektedir. En yaygın görülen sorun, ahşap malzemenin bünyesine su aldığı bölümlerde çalışmasıdır. Bazı ahşap elemanlar ise gerekli bakım yapılmadığı için çürümüştür. Arka bahçeye çıkışı sağlayan kapının alt bölümlerinde ise aşınma gözlemlenmektedir.

4.9.4 Cephelerde Görülen Bozulmalar

Konağın cepheleri genel olarak iyi durumda olmakla beraber, özellikle kat silmesi, pencere denizliği gibi elemanların yağmurla temizlenemeyen bölgelerinde kir oluşumu gözlemlenmektedir (Şekil D. 1). Bunun dışında özellikle yapının köşe kısımlarında kireç taşında aşınmalar olmuştur. Bazı silme parçalarında dış etkenler nedeniyle kopma görülmektedir. Güneydoğu cephesindeki pencere korkuluklarının yapıya tespit edildiği bölgelerde suyun taş bünyesine girmesiyle sorun oluşmuştur. Bunların dışında yapının zeminle birleştiği noktalarda rutubet izinin görüldüğü bölgeler bulunmaktadır.

5. RESTİTÜSYON

Abdüllatif Suphi Paşa Konağı, özgünlüğünü büyük ölçüde koruyarak günümüze ulaşmış bir yapı olmasına rağmen, konağın asıl kullanıcılarının yapıdan ayrılmasıyla değişim süreci de başlamıştır. Her yeni kullanıcı ve işlev, yapıyı çeşitli oranlarda etkilemiş; ancak yine de yapılan müdahaleler, yapının genel karakterini ve bütünlüğünü bozmamıştır. Bu nedenle konağın ilk yapımındaki şekline dair karmaşık bir restitüsyon sorunu bulunmamaktadır.

Restitüsyon önerisinin hazırlanması aşamasında, yapının kendisinden elde edilen veriler çeşitli kaynaklarla desteklenmiştir. Konağın tarihiyle ilgili ulaşılabilen tüm kaynakların araştırılmasına ek olarak, konakla çağdaş kargir yapılar da incelenmiştir. Abdüllatif Suphi Paşa'nın ailesinden olan Melek Hanım ve Tanzimat Dönemi yapıları konusunda uzman, Yıldız Teknik Üniversitesi öğretim üyesi Doç. Dr. Cengiz Can'la yapılan kişisel görüşme de birçok konuyu aydınlatmada etkili olmuştur. Aşağıda, restitüsyon için yapılan araştırmalar sıralanmakta ve sonrasında toplanan veriler ışığında hazırlanan öneri yer almaktadır.

5.1 Abdüllatif Suphi Paşa Konağı'nın Tarihine Işık Tutan Bilgi ve Belgeler

Konağın ve çevresinin tarihini aydınlatan görsel veriler, eski harita ve fotoğrafları içermektedir. 21.03.2008 tarihinde konağın eski kullanıcılarından Abdüllatif Suphi Paşa'nın ailesinden Melek Günersu ile yapılan kişisel görüşme de bazı konuları aydınlatmaya yardımcı olmuştur. Restitüsyon önerisi için de, önemli veri teşkil eden bu kaynaklar aşağıda sıralanmaktadır.

5.1.1 Eski Haritalar

Konak ve çevresinin tarihine ışık tutabilmek için eski haritalar incelenmiştir. Bunlardan ilki 1870 tarihli Fatih-Horhor Caddesi istikamet haritasıdır (Şekil A. 3).

Haritada Horhor Caddesi konturu ve binaların yol ile ilişkisi görülmektedir. Abdüllatif Suphi Paşa Konağı da detay verilmeden konak olarak gösterilmiştir. Haritadan elde edilen en önemli bilgi, bölgenin cadde boyunca Abdüllatif Suphi Paşa Konağı dışında başka büyük konakların da bulunduğu bir konut alanı olmasıdır.

Bölgeye ait ikinci harita 1874 tarihli Ayverdi haritasıdır (Şekil A. 4). Büyük bir bahçe içinde taş konak ve ahşap konağın birlikte görüldüğü bu harita, daha çok yol ağının işlendiği şematik bir çizimdir. Haritada, bugün Kırık Tulumba Sokak olarak görünen yol, paşanın ismini taşımakta olup, Horhor Caddesi'ne paralel başka bir sokakta da Suphi Paşa Selamlığı görülmektedir. Bu iki sokağın kesiştiği bölgede konağın kapısı olduğu bilinen pahlı bölüm bulunmaktadır. Bugün İstanbul Üniversitesi'ne ait yeni binanın bulunduğu yerde ise Karagöz Camii yer almaktadır.

I. Dünya Savaşı öncesi İstanbul'una ait Alman Mavileri'nde konakla ilgili olan tek veri cephe konturudur (Şekil A. 5). Çevre yapılardan Karagöz Camii bu haritada da mevcut olup, buna ek olarak aynı yapı adasında Kız Rüştiye Mektebi de görülmektedir. Konağın bulunduğu yapı adasında ise kuzeyde bir tekke ve hemen yanında Bekir Ağa Darülhadis Medresesi bulunmaktadır. Ayverdi Haritası'nda Suphi Paşa Selamlığı olarak görünen sokak ise Lütfi Efendi Sokağı adını almıştır. Konakla ilgili ayrıntı içermeyen bu harita da çevre hakkında genel bir bilgi vermektedir.

Alman Mavileri'nden sonra 1918 yılında hazırlanan Necib Bey haritası da Ayverdi Haritaları gibi şematik olarak işlenmiştir (Şekil A. 6). Bu haritada Horhor Caddesi üzerinde gösterilen yapılar arasında Abdüllatif Suphi Paşa Konağı mevcut değildir. Aynı şekilde 1923 tarihli Şehremaneti Haritası da taş konağın gösterilmediği haritalardandır (Şekil A. 7).

Konak ve çevresine ait en detaylı eski harita 1934 tarihli Pervititch sigorta haritasıdır (Şekil A. 8). Yapının o tarihte harap halde olduğunu gösteren haritada Suphi Paşa'nın aynı parseldeki diğer konağı da görülmektedir. İki konak arasındaki geçiş ve bu konak kompleksinin sokaklara açılan kapıları ile geniş bahçede yer alan ek yapılar da haritada yer almaktadır. Lütfi Efendi Sokağı ve Kırma Tulumba Sokağı üzerinde yer alan kapılar konağın farklı kotlar üzerine oturan bahçesine açılmaktadır. Kapılardan biri, Melek Günersu ile yapılan görüşmede de belirtildiği gibi en alt kotta yer alan bahçesine, yani konağın sebze-meyve de yetiştirilen bostanına açılmaktadır.

Doğu yönündeki iki kapı ise konağın selamlık kısmının bahçesine açılmaktadır. Taş konak ile selamlık arasındaki bahçe duvarı üzerinde de bir kapı yer almakta, taş konak ise direkt sokak üzerine cephe verdiği için girişi sokak üzerinden gerçekleşmektedir. Haritada çevredeki yapılara bakıldığında konutlara ek olarak eğitim yapıları dikkati çekmektedir.

5.1.2 Eski Fotoğraflar

Atatürk Kitaplığı, Alman Arkeoloji Enstitüsü, IRCICA, İstanbul Araştırmaları Enstitüsü ve Arkeoloji Müzesi kurumlarında yapılan araştırmalar sonucu konağın 1950'lerden öncesine ait fotoğrafı bulunamamıştır. Melek Günersu'nun yazdığı kitapta yer alan eski resimlerin çoğu da aile fertlerinin resimleridir. Konağın bahçesinde çekilmiş olan fotoğraflardan da geçmişe dair bilgi edinilememektedir (Şekil B. 4, Şekil B. 5, Şekil B. 6). Bu fotoğraflar, konaktaki kalabalık aile yaşamını ve bahçenin konakla bir bütün olarak yaşadığını belgeleyen veriler olmaktan öteye geçememektedir.

Sedad Hakkı Eldem'in 'Türk Evi' adlı yapıtında yer alan fotoğraflar, konağın restorasyon öncesindeki halini göstermektedir (Şekil B. 18, Şekil B. 19). Konağın ön ve arka cephesinden çekilmiş olan fotoğraflarda doğramaların günümüzden farklı olduğu görülmektedir. Ayrıca arka bahçe ve cadde üzerindeki yapılar da bugünden farklıdır. İç mekandan çekilmiş olan fotoğrafların tümü 2. kat orta sofası ve başodasına aittir (Şekil B. 20, Şekil B. 21, Şekil B. 22).

5.1.3 Konağın Eski Kullanıcılarından Sağlanan Bilgiler

Abdüllatif Suphi Paşa Konağı'nın tarihine ışık tutan verilerin bir kısmını da eski kullanıcılarından elde edilen bilgi oluşturmaktadır. Bu verilerden en önemlisi Suphi Paşa ailesinin konağın içinde yaşadığı döneme ait bilgilerin alındığı, 21.03.2008 tarihinde Melek Günersu ile yapılan ikili görüşmedir. Bu görüşme daha çok röportaj şeklinde gerçekleşmiş olup, konak ve içindeki yaşamla ilgili alınan cevaplar aşağıda özetlenmektedir.

1923 yılında dünyaya gelen Melek Günersu, 17 yaşına kadar konakta yaşamıştır. Konağın kalabalık eşrafıyla, hizmetkarların bir arada yaşadığı zengin dönemi anlatan Günersu, odaların işlevi hakkında da bilgi vermiştir. Bu bilgilere göre, büyük cümle

kapısından geçerek, taşlığın içine faytonlarla girilen zemin kat, konakta çalışanların yaşadığı ve hizmet hacimlerinin bulunduğu kattır. Kuzeydoğu yönündeki, gül ve ceviz ağacından özenle imal edilmiş olan üç kollu ahşap merdiven, ailenin ve konağa gelen misafirlerin kullandığı merdivendir. Atlı arabalar bu merdivene yaklaşarak misafirleri indirirler, seyisler ise merdivenin hemen yanında yer alan bölümde dinlenirlerdi. Anıtsal merdivenin hemen karşısında konağın hizmetkarlarının kullandığı 'karanlık merdiven'[13] yer almaktaydı. 'Karanlık merdiven'in arkasında yer alan hacim, konağın çamaşırhanesiydi ve aynı zamanda burada bulunan kurnalarda hizmetkarlar yıkanabiliyordu. Konakta yemek pişmezdi. Bahçede yer alan müştemilatlarda ya da selamlıkta pişen yemek, erkek uşaklarla alt bahçe kotunda yer alan kapıdan zemin kata getirilir, büyük cümle kapısının güneybatısında yer alan dönen dolaplarla konağın kadın hizmetkarlarına ulaştırılırdı. Servis merdiveniyle üst katlara çıkarılıp, servis edilirdi. Konağın 1. katı zemin kattan anıtsal merdivenle çıkan ya da güneydoğu yönündeki bahçe kapısından gelen misafirlerin ilk ulaştıkları karşılama mekanıydı. Haçvari orta sofanın köşelerinde yer alan odalar paşanın çocuklarının odalarıydı. 1. kat aynı zamanda konağın en özel bölümlerinden biri olan hamamın bulunduğu kattı. Yaldızlı kubbesiyle, Sultan II. Mahmud'un (1808–1839) bile gelip yıkandığı rivayet edilen bu hamamın soyunmalığından geçilen küçük odada, havlular bulunmaktaydı. Horhor Caddesi'ne bakan duvar üzerinde konağın güzel ve büyük tuvaleti vardı. Tuvaletin hemen yanında yer alan kilitli küçük odada önemli evraklar saklanırdı. Hamam bölümü ile karşılama salonu arasında ayırıcı bir duvar yoktu. Bu bölümün güneydoğusunda üst kata çıkan dönel merdiven holünde küçük bir ocak vardı. Bu ocakta, aile bireylerinin istediği kahve gibi küçük ikramlar hazırlanıp servis edilirdi. Konağın en önemli katı 2. kattı ve önemli resepsiyonlar bu kattaki orta sofada bulunan camekanların açılmasıyla oluşan geniş mekanda gerçekleşirdi. Bu katta da köşe odalar, konak eşrafının yatak odalarıydı. Orta sofadan bakıldığında güneybatı yönündeki pencerelerden 1. kattaki hamamın üzerinde yer alan iç avludan, hamamın güzel kubbeleri görülürdü. İç avlunun hemen solunda yer alan oda paşanın tüm servetinin bulunduğu kasa odasıydı. Ağır bir demir kapıdan girilen odanın pencereleri kol demirleriyle kilitli dururdu. Duvarları geçmeli pembe taşlardan olan bu odada, kat kat kasa rafları bulunurdu. Katta kuzeybatı yönünde 1.

[13] Günersu ve yaşıt kuzenleri, servis merdivenine bu adı takmışlardır.

katta olduğu gibi tuvalet ve küçük evrak odası bulunmaktaydı. Konağın duvarları çok güzel bir çağla yeşili ile boyanmıştı.

Döşeme kaplaması, ağırlıklı olarak bordo taştandı. 2. katta bordo taş ve beyaz taş işlemeli olarak kullanılmıştı ve konaktaki değerli halılar gibi döşeme kaplaması da dikkat çekiciydi. Konağın bahçesi farklı kotlardaki teraslardan oluşmaktaydı ve bu oluşuma mehtabiye[14] adı verilirdi. En alttaki bahçe konağın bostanıydı ve burada aynı zamanda konakta çalışan bir ailenin evi bulunmaktaydı. En üst bahçe ise deniz manzarasının izlenebildiği, selamlığı gören, çiçek tarhlarıyla süslü, havuzlu bir bahçeydi. Bahçede yer alan küçük müştemilatlar da, ya konağın hizmetkarlarının evleri ya da mutfak, kömürlük gibi işlevleri sağlayan yapılardı. Günersu konaktaki yaşamın, imparatorluğun gerileme dönemiyle beraber eski ihtişamını kaybettiğini, konakta beraber büyüyen hala-teyze çocuklarının evlenerek ayrı aileler kurduğunu ve zamanla konağın boşaldığını anlatmaktadır. Paşanın en küçük oğlu Hamdullah Suphi Tanrıöver, bu gidişi konağı diğer varislerden satın alarak durdurmaya çalışmış, baba ocağını kapsamlı bir onarıma sokmuştur.

Hamdullah Suphi Tanrıöver'in ölümünden sonra konağın Nazım Terzioğlu tarafından alınıp, İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü'nün kullanımına geçtiği bilinmektedir. Konağın bu yeni işlevi, bugüne iyi bir durumda ulaşmasını sağlamıştır. Nazım Terzioğlu'nun oğlu ve aynı zamanda İstanbul Üniversitesi öğretim üyesi Arslan Terzioğlu, babası tarafından yapılan bu satın alma işini ve konağın tarihçesini 'Abdüllatif Suphi Paşa ve Konağı' başlıklı makalede kaleme almıştır. Bu yazı çeşitli süreli yayınlarda çıkmış, en son Türk Dünyası-Tarih Kültür Dergisi 2007 yılı ağustos sayısında yer almıştır.

5.2 Abdüllatif Suphi Paşa Konağı ile Çağdaş İstanbul Konakları

Abdüllatif Suphi Paşa Konağı, özgünlüğünü büyük ölçüde koruyarak günümüze ulaşmış bir yapıdır. 1950'de Ekrem Hakkı Ayverdi tarafından gerçekleştirilen restorasyonda yapılan değişiklikler de nitelikli dönem ekleri olarak kabul edilmiştir. Yapının ilk yapıldığı dönemi aydınlatmak ve restitüsyon önerisinin hazırlanabilmesi

[14] Mehtabiye/Kameriye: Bahçelerde küçük köşk biçiminde yapılan ve üstüne sarmaşık sardırılan ahşap ya da metal çardak; bir tür pergola

için benzer yapılar araştırılmış, Tanzimat Dönemi'nde inşa edilmiş olan bazı kargir konaklar seçilerek incelenmiştir. Bu kargir konaklar aşağıda sıralanmaktadır.

5.2.1 Zeynep Hanım Konağı

Günümüzde mevcut olmayan konak, Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın kızı ve Sadrazam Yusuf Kamil Paşa'nın eşi Zeynep Hanım tarafından 19. yy'ın sonlarında yaptırılmıştır. İstanbul'un Eminönü ilçesinde, bugün İstanbul Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi'nin bulunduğu binanın yerindeki bu konak, Mihrişah Valide Sultan'ın Kethüdası Yusuf Ağa'ya ait 17. yy'da yapılmış bir konağın yerine inşa edilmiştir (Tanman 1994, s.549) (Şekil E. 5).

Sultan Abdülaziz döneminde zenginliğiyle ünlenen konak, 1903–1909 yıllarında ilk Müslüman yetimhanesi ve sanat okulu olan Darü'l-Hayr-ı Ali olarak kullanılmıştır. 1909 yılında Darülfünun'a tahsis edilmiş, 1922 yılında Ekrem Hakkı Ayverdi tarafından onarılmıştır. 28 Şubat 1942'de çıkan yangında yok olan konaktan günümüze Türk ve İslam Eserleri Müzesi'nde bulunan 1280/1864 tarihini taşıyan, Hattat Vahdeti Efendi tarafından yazılan kitabesi kalabilmiştir (Tanman 1994, s. 549; Çelik 2007, s.225).

Zeynep Hanım Konağı, yapımında ampir ve neo-rönesans üsluplarının kullanıldığı kuzey-güney doğrultusunda gelişen, üç katlı büyük boyutlu bir yapıydı. Kusursuz bir simetrinin gözetildiği anıtsal cephe, ileri ve geri çekilmelerle hareketlilik kazanmıştı (Şekil E. 1). Kat aralarında, saçak hizalarında görülen silmeler ve köşelerde kullanılan plastırlarla cephenin tekdüzeliği kırılmaya çalışılmış, farklı pencere tipleri kullanılarak bu hareket desteklenmişti (Şekil E. 3). Her katta farklı düzen kullanılan konakta, zemin kat Toskan, 1. kat İyon ve 2. kay Korint başlıklı plastırlarla bezenmişti. Bu plastırlar ve pencere alınlıklarında kullanılan kıvrımlı dal kabartmaları cephenin önemli bezeme elemanlarıydı (Tanman 1994, s. 549-550; Çelik 2007, s.226).

Konağın giriş cephesinin ortasında dışarıya çıkıntı yapan bölümün üzerinde basık kemerli bir alınlık bulunmaktaydı. Bu alınlıkta da kemerli pencerelerde kullanılan bezeme türü kullanılmış ve ortasına yapının kitabesi yerleştirilmişti. Orta ve iç sofalı plan tiplerinin iç içe geçtiği konakta, harem ve selamlık kısımları bu alınlıklı

bölümün iki yanında bulunmaktaydı. Her iki bölüme de Toskan başlıklı iki sütun arasından geçilmekte, düşey sirkülasyon üç kollu anıtsal merdivenlerle sağlanmaktaydı (Tanman 1994, s. 550).

Zeynep Hanım Konağı'nın Abdüllatif Suphi Paşa Konağı ile benzer özellikleri, yazılı kaynaklardan elde edilen veriler ve birkaç cephe fotoğrafı sayesinde saptanabilmiştir (Şekil E. 2). Bu verilere göre Zeynep Hanım Konağı çok daha büyük boyutlu bir yapı olmasına rağmen, Abdüllatif Suphi Paşa Konağı'yla Tanzimat Dönemi ortak özelliklerini taşımaktadır. Bu özelliklerden biri, çoğu dönem yapısında görülen üçlü pencere düzenleri olan cephe hareketleridir. Zeynep Hanım Konağı'nda daha bezemeli olarak görülen bu hareketlerde ortak kullanılan kat silmeleri, köşe plastırları ve pencere söveleri, Suphi Paşa Konağı'nda da mevcuttur. Cephedeki bu benzerliklere ek olarak yazılı kaynaklardan edinilen bilgiye göre orta ve iç sofanın iç içe geçtiği plan tipindeki Zeynep Hanım Konağı'nda düşey sirkülasyon da Suphi Paşa Konağı'ndaki gibi üç kollu anıtsal merdivenlerle yapılmaktaydı. Aynı zamanda Suphi Paşa Konağı'nın orta sofasının, ek bir iç sofanın eklenmesiyle genişletildiği bir plan tipinde olması da benzer bir yapıda olduğunu düşündürmektedir (Şekil E. 4).

5.2.2 Rauf Paşa Konağı (Şekil E. 10)

Günümüzde İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü A Blok olarak kullanılan Rauf Paşa Konağı, Eminönü İlçesi'nde Babıâli Yokuşu ile Prof. Kazım İsmail Gürkan Caddesi'nin kesiştiği köşede yer almaktadır (Şekil E. 6). Rıfat Paşa'nın, 1865 tarihli Hocapaşa yangınında yanan ahşap konağı yerine, Rıfat Paşa'nın büyük oğlu Rauf Paşa tarafından kargir olarak yaptırılan konak, dört katlıdır (Çelik 2007, s.235).

Osmanlı İmparatorluğu'nun son döneminde diğer bazı paşa konakları gibi Rauf Paşa Konağı da yönetim yapısı olarak kullanılmaya başlamıştır. 1885'te Maliye hazinesine geçen yapı, daha sonra Nafia Nezareti'ne devredilmiştir. 1932'den itibaren ise İstanbul Bayındırlık Müdürlüğü ve Maarif Müdürlüğü tarafından kullanılmaya başlamıştır. 1983'te tamamen Milli Eğitim Bakanlığı'na verilen konak halen bu bakanlığın hizmetindedir (Çelik 2007, s.235).

Yaklaşık 735 m² lik bir taban alanına sahip olan konak, birçok Tanzimat Dönemi yapısı gibi dikdörtgen bir plandadır (Şekil E. 8). Babıali Yokuşu'nun genişletilmesi

sırasında konağın asıl giriş kapısının bulunduğu kuzeybatı cephesindeki iki kollu merdiven ve üzerinde mermer sütunlarla taşıtılan cumba yıkılmış yerine üçlü bir pencere dizisi yapılmış, pencerelerin her iki yanına da pilastırlar yerleştirilmiştir (Çelik 2007, s.235) (Şekil E.9; Şekil E. 10). Özgün cephe tasarımı incelenen diğer yapılardan farklı olmakla beraber, Tanzimat Dönemi yapıları ile ortaklık gösteren pek çok detay bulundurmaktadır. Örneğin katlar profilli taş silmelerle belirginleştirilmiş, yapının cephe hareketleri de köşelerdeki taş elemanlarla vurgulanmıştır. Konak cephesinin genelinde kemerli pencereler kullanılmış olup, cumbada büyük boyutlu, düz atkılı bir pencere yer almaktadır.

Rauf Paşa Konağı, orijinal giriş cephesine göre simetrik bir plana sahiptir (Şekil E. 8). Giriş kapısının hemen karşısında yer alan merdiven, arkasında küçük bir aydınlık ve aydınlığın da arkasında yer alan üç kollu anıtsal merdiven konağın çekirdeğini oluşturmaktadır (Şekil E. 11). Bu iki merdivenin biri harem diğeri selamlık bölümüne hizmet etmektedir. Çekirdeğin etrafındaki koridordan dört cephe boyunca sıralanan odalara ulaşılmaktadır (Şekil E. 14). Plan şeması olarak Abdüllatif Suphi Paşa Konağı'ndan farklı olan bu yapı, düşey sirkülasyonun üç kollu anıtsal merdivenle gerçekleştirilmesi ve bu merdiven boşluğunun sütunlarla taşıtılması gibi özellikleriyle Suphi Paşa Konağı'yla benzerlik göstermektedir. Ancak bu yapıda kullanılan sütun düzeni daha farklıdır.

5.2.3 II. Darülfünun Binası (Saffet Paşa Konağı) (Şekil E. 19)

Dershane, kütüphane, müze ve laboratuarlarıyla yüklü bir eğitim programı düşünülerek inşa edilen ilk Darülfünun binası, eğitim işlevini istenen düzeyde yerine getiremediği için 1865 yılında yeni Darülfünun binası yapılması kararlaştırılmış ve tasarım görevi, İtalyan mimar Giovanni Battista Barborini'ye verilmiştir. Osmanlı döneminin bilinen planlı ilk yol genişletme çalışması kapsamında inşa edilen ve Maarif Nazırı Saffet Paşa tarafından yaptırılmış olan konağın inşaatı 1869'da tamamlanmıştır(Can 1999, s. 134). Divanyolu üzerinde, II. Mahmud Türbesi'nin yanındaki arsada yapılan konak, Darülfünun hizmeti dışında Maarif-i Umumiye Nezareti olarak kullanılmıştır (Şekil E. 15; Şekil E. 16). Sultan II. Abdülhamid döneminde sansür binası olarak kullanılan konak, 1908 yılından 1983 yılına kadar İstanbul Belediyesi'ne hizmet vermiştir. 1983 yılında Belediye ile Gazeteciler Cemiyeti Yönetim Kurulu'nun görüşmeleri sonucunda, yapının Basın Müzesi olarak

kullanılması kararı alınmıştır. 1984-1988 yılları arasında kapsamlı bir onarımdan geçen konak, 9 Mayıs 1988 günü hizmete açılmıştır. Bu onarımla iç mimarisi kapsamlı şekilde değişmesine rağmen II. Darülfünun binası, cephe düzenlemesi ve kütle etkisiyle Tanzimat Dönemi mimarlığının günümüze ulaşmış özgün bir örneğidir[15].

Yukarıda da bahsedildiği gibi yapı, geçirdiği restorasyon sonrasında özgün iç mekan özelliklerini büyük ölçüde yitirmiştir (Şekil E. 17; Şekil E. 18). Özgün merdivenler yerine ortasında asansör yer alan yeni bir merdiven yapılmıştır (Şekil E. 20). Mermer sütunların çevrelediği merdiven boşluğu ise günümüzde galeri boşluğu gibi kalmıştır (Şekil E. 22). Özgünlüğünü koruyan cephede ise Tanzimat Dönemi etkileri görülmektedir. Vurgulanmış cephe hareketleri, kat hizalarında görülen profilli silmeler ve üst kata çıkıldıkça artan bezeme elemanları, konağın Abdüllatif Suphi Paşa Konağı ile benzeşen özellikleridir.

5.2.4 Mütercim Rüştü Paşa Konağı (Şekil E. 24)

Tarihi Yarımada'da, Şehzade Külliyesi'nin arkasındaki Dede Efendi Caddesi üzerinde yer alan üç katlı kargir konak, Tanzimat Dönemi'nde seraskerlik ve sadrazamlık makamlarında bulunan Mütercim Rüştü Paşa tarafından yaptırılmıştır. Konağın yapım yılı ve mimarına ait kesin bir bilgiye ulaşılamamış olup, kapısındaki levhada 1850 tarihi yazmaktadır. [16]

Konak bir dönem Gazi Ahmet Muhtar Paşa tarafından kullanılmış ve onun adıyla anılmıştır. [17] Yapı 1881 yılında Maarif Nezareti'ne geçmiş, İstanbul'da ilk Türkçe eğitim veren mülkiye idadisi olan Dersaadet İdadi-i Mülkiye-i Şahane bu binaya yerleştirilerek, adı Vefa İdadisi olarak değiştirilmiştir.

Yapı, 1908 yılında kapsamlı bir onarım geçirmiş ve yeni adı Vefa Sultanisi olmuştur. 1910 yılında çıkan büyük yangın sonrası, Mütercim Rüştü Paşa Konağı, mağdur ailelerin kullanımına verilmiş, eğitim Vezneciler'deki Saffet Paşa Konağı'nda devam

[15] www.tgc.org.tr
[16] Sedad Hakkı Eldem ilk kargir konağın 1855 tarihli Abdüllatif Suphi Paşa Konağı olduğunu belirtmektedir. Bu nedenle, Mütercim Rüştü Paşa Konağı üzerindeki 1850 tarihinin doğruluğu kesin değildir.

etmiştir. 1912 yılında ise, Balkan Savaşı sırasında Hilal-i Ahmer Hastanesi (Kızılay) olarak kullanılmıştır. 1917'de tekrar eğitim işlevine dönen yapı, 1924 yılında Vefa Lisesi adını almıştır. 1984 yılında Vefa Lions Kulübü tarafından onarılan konak, 1999 depreminde hasar görmüştür. Konak 2001–2002 yıllarında IMKB ve MEB tarafından restore edilmiştir ve halen Anadolu lisesi statüsündeki Vefa Lisesi tarafından kullanılmaktadır[18].

Tanzimat Dönemi'nin ilk kargir konaklarından olan Mütercim Rüştü Paşa Konağı, üç katlı bir yapıdır (Şekil E. 25). Dönem yapılarının genel özelliği olan giriş aksının cephe hareketleriyle vurgulanması bu konakta da görülmektedir. Konakta geriye çekilerek vurgulanan giriş aksını dik kesen aks konağın simetri ekseni olup, bu eksenin güneybatı yönünde üç kollu anıtsal bir merdiven yer almaktadır (Şekil E. 27). Bu merdiven boşluğu, Abdüllatif Suphi Paşa Konağı ve birçok dönem yapısında olduğu gibi yüksek ve kemerli, üçlü pencere grubuyla aydınlatılmaktadır (Şekil E. 28). Orta sofalı plan tipindeki konağın dört köşesinde yer alan odalar, günümüzde derslik olarak kullanılmaktadır (Şekil E. 30). Orta sofa ise üst katlarda kapatılarak kütüphane ve seminer odası olarak işlevlendirilmiştir (Şekil E. 29).

Mütercim Rüştü Paşa Konağı'nın cepheleri, Tanzimat Dönemi kargir konaklarının pek çok ortak özelliğini taşımaktadır. Abdüllatif Suphi Paşa Konağı'yla benzerlik gösteren cephede kat hizaları silmelerle, cephe hareketleri ise köşelerdeki pilastırlarla vurgulanmıştır. Cephede görülen üçlü pencere gruplarına ek olarak, kemerli ve düz atkılı pencerelerin beraber kullanılması da Abdüllatif Suphi Paşa Konağı ile benzerlik gösteren özellikleridir.

5.3 Yapıdaki Restitüsyon Sorunları

Konağın kendisinden elde edilen veriler ile yazılı ve görsel kaynakların değerlendirilmesi sonucu yapıda üç farklı dönemin izleri olduğu belirlenmiştir. Birinci dönem; konağın ilk yapıldığı dönemden itibaren başlamakta ve içinde Suphi Paşa ailesinin yaşadığı dönemi kapsamaktadır. İkinci dönem ise, paşanın en küçük

[17] Bu bilgi, konağın bugünkü kullanıcısı olan Vefa Lisesi'nin müdürü Sakin Öner ile yapılan görüşmeden elde edilmiştir.
[18] http://tr.wikipedia.org/wiki/Vefa_Lisesi

oğlu Hamdullah Suphi Tanrıöver'in konağı diğer varislerden satın alarak Ekrem Hakkı Ayverdi'ye restore ettirdiği 1950 yılından başlamaktadır. Bu dönemin sonu ve üçüncü dönemin başlangıcı olarak ise yapının İstanbul Üniversitesi'ne geçtiği 1970 yılı kabul edilmektedir ve günümüze kadar olan zaman aralığını kapsamaktadır. Rölövede günümüzdeki hali belgelenen konağın, hazırlanan restitüsyon önerisinde ilk inşa edildiği dönem aydınlatılmaya çalışılmıştır.

5.3.1 Restitüsyon Önerisi

Abdüllatif Suphi Paşa, konağın bulunduğı araziyi içindeki ahşap konakla beraber Sadaret Kethüdası Hadi Efendi'den satın almış, bu konağı harem dairesi olarak İtalyan bir mimara yaptırmıştır. Konağın yapım tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte; Terzioğlu tarafından 1854, Eldem tarafından ise 1855 yılı belirtilmektedir. Bu tez kapsamında hazırlanan restitüsyon önerisi, bu tarihten başlayarak konağın Hamdullah Suphi Tanrıöver'e geçtiği döneme kadar, yani ilk yapım dönemini kapsamaktadır. Plan ve cephe çizimlerini içeren bu restitüsyon önerisi, yapının kendisinden elde edilen verilere ek olarak yukarıda anlatılan araştırmalara dayanılarak hazırlanmıştır. Aşağıda diğer dönemlerde yapılan değişim ve eklemelere kısaca değinilmekte, ardından restitüsyon önerisi detaylandırılmaktadır.

Yapının ikinci dönemi, Tanrıöver'in 1940'lı yıllarda konağı diğer varislerden satın almasıyla başlayan dönemdir. Bu dönemde konak, 1949–1950 yıllarında kapsamlı bir onarım geçirmiştir. E. H. Ayverdi'nin yaptığı restorasyonda konağın döşeme sistemi betonarme olarak yenilenmiş, özgün tavanlar korunarak bu yeni sisteme asılmıştır. Ayrıca tüm doğramalar yenilenmiş, pencerelerin düşey kayıt oranları değişmiştir. Sedad Hakkı Eldem'in 'Türk Evi' adlı yapıtındaki dış cephe fotoğraflarından özgün pencereler ve günümüze ulaşmayan kuzeybatı cephesi kepenkleri görülebilmektedir (Şekil B. 18). Islak hacimler ve tüm döşeme kaplamaları yenilenmiş, özellikle hamamın kubbe örtüsü betonarme döşemeye çevrilmiştir. Bunun gibi kalıcı değişikliklerin yanı sıra, bu dönemde bazı ek bölücü duvarlar eklenmesi gibi geri dönüşebilir müdahaleler de yapılmıştır.

Konaktaki son dönem ise daha önce de belirtildiği gibi İstanbul Üniversitesi'nin konağı kullanmaya başlamasından günümüze kadar olan dönemdir. Bu dönemde de yapıda bazı değişimler olmuş, bu değişimler dönem analizi paftalarına işlenmiştir.

5.3.1.1 Vaziyet Planı Restitüsyonu

Vaziyet planı restitüsyon önerisi, Abdüllatif Suphi Paşa Konağı'nın ilk dönemini aydınlatmak üzere hazırlanmıştır. Daha önce 5.1.1 numaralı bölümde anlatılan eski bölge haritalarına ek olarak, Günersu ve Terzioğlu'ndan elde edilen bilgiler öneri çizimlerin temelini oluşturmaktadır. Söz konusu döneme ait haritalar, çoğu zaman sadece çevre hakkında veri sağlamakla kalmıştır ve bu haritalarda konak detaylandırılmamıştır. 1934 tarihli Pervititch haritası, konak ve çevresi hakkında en detaylı bilgi veren harita olup, bu tarihte konak yaklaşık 80 yaşında olmasına rağmen restitüsyon önerisinde ağırlıklı olarak bu harita kullanılmıştır. Günümüzde çok katlı betonarme apartmanlarla kaplı konak çevresi, 2–3 katlı ahşap yapıların bulunduğu bir konut alanı olarak görülmektedir. O tarihte konağın yarı harap olduğunu belirten Pervititch, haritada Suphi Paşa'nın selamlık binasını da işlemiştir. Bu haritaya göre konak kompleksinin bulunduğu arazi selamlık, harem ve bostan olmak üzere üç bölüme ayrılmıştır. Yüksek duvarlarla çevrelenmiş olan bu üç bölümün sokaktan ayrı girişleri bulunmaktadır. Arazinin batısında yer alan bostana Kırık Tulumba Sokak'tan, doğu yönündeki selamlık bölümüne Lütfü Efendi Sokak üzerindeki iki kapıdan ulaşılmaktadır. Tez konusu olan taş harem binasına giriş ise Horhor Caddesi üzerindeki bugün kullanılan büyük cümle kapısından gerçekleşmektedir. Arazi eğimi nedeniyle bu üç bölümün de arasında duvarlar ve kapılar bulunmaktadır. Daha önce de belirtildiği gibi Günersu, konak bahçesinin çeşitli kotlarda bölümlere ayrıldığını ve bu oluşuma 'mehtabiye' adını verdiklerini söylemiştir. Selamlık ve harem bölümleri içinde kuzey yönünde yerleşmiş üç adet küçük yapı yer almaktadır. Bu yapıların, Günersu'nun konak hizmetkarlarının kaldığını belirttiği ya da mutfak, kiler gibi yapılar olduğu düşünülmektedir. Bu yapılardan kargir ve tek katlı olanı harem binasının bahçesinde bulunmaktadır. Ahşap olan diğer iki yapı ise selamlık bahçesindedir. Bostan bölümünde ise girişin hemen yanında, harap kargir bir yapı yer almaktadır. Bostanın batısında kalan ve Horhor Caddesi'ne bakan ahşap yapıların konak kompleksine ait olup olmadığı kesin değildir. Ancak Günersu ile yapılan görüşmede bu yapıların da konak çalışanlarına ait olduğu bilgisi edinilmiştir. Bu yapılardan sadece tek katlı küçük kargir bir yapı konağa bitişik yapılmış, diğerleri ayrık nizamda yerleştirilmiştir. Bu küçük yapının, Sedad Hakkı Eldem'in konağın kuzeybatı cephesini gösteren fotoğrafında devam eden taş duvarın arkasında kaldığı düşünülmektedir (Şekil B. 18). Pervititch haritasında diğer ahşap yapıların ayrık

nizam yerleşmeleri, konağın güneybatısında yer alan ve bugün apartman boşluğuna bakan pencerelerinin özgün yapıda açık alana baktıklarını açıklamaktadır.

Büyük konaklarda olması gereken ahır ve arabalıklar ise Terzioğlu'nun belirttiğine göre sokak aşırı başka bir yapıda bulunmaktadır. Ancak bu yapının yeri hakkında bilgi edinilememiştir. Bahçenin genel düzenlemesinde, Günersu'nun kitabında bahsettiği havuzlar ve çiçek tarhları herhangi bir eski harita ya da fotoğrafta görülmemektedir. Ancak konak duvarlarına paralel ağaçlar Pervititch tarafından gösterilmiştir. 1930'lara ait Sedad Hakkı Eldem'in güneydoğu cephesini gösteren fotoğrafta ise bahçedeki birkaç ağaç ve taş döşeli yollar görülebilmektedir (Şekil B. 19). Pervititch'in haritada göstermediği alt ve üst bahçe arasındaki duvar, yine bu resimde mevcuttur. Günümüzde üstü tamamen bitkilerle kaplı bu duvar, resimde arasında demir korkulukların olduğu taş bloklar olarak görülmektedir.

5.3.1.2 Plan Restitüsyonu

Konak kullanıcılarının değişmesiyle eşleşen farklı dönemlerinde, bazı değişimler geçirmiştir. Bunlardan ilk ve en önemlisi H. S. Tanrıöver'in konağın sahibi olduğu yıllarda geçirmiş olduğu restorasyondur. Bu kapsamlı onarımda taşıyıcı sisteme olan müdahalelerin dışında, eski dış cephe fotoğraflarına dayanılarak pencerelerin değiştirildiği bilinmektedir. Ancak iç mekandaki tüm ahşap kapıların yapının ilk dönemine mi yoksa bu restorasyona mı tarihlendiği kesin olarak bilinememektedir. Bu restorasyonla onarım müdahalelerine ek olarak, özgün yapıya zarar vermeyen uyumlu ekler de yapılmıştır. Yapıya aşırı yüklerin getirildiği ve geri dönüşümü daha zor olan asıl müdahaleler, konağın İstanbul Üniversitesi'ne geçtiği dönemde gerçekleşmiştir. Aşağıda, farklı dönemlerde yapıda yapılan değişimler tartışılmakta ve bununla bağlantılı olarak konağın ilk yapım dönemine ilişkin düşünceler anlatılmaktadır.

Restitüsyon önerisi hazırlanırken, Melek Günersu ile yapılan görüşme de çok önemli bir kaynak olmuştur. Konak içerisindeki yaşamın işleyişi, odaların asıl işlevleri hakkında bilgi edinilen bu görüşmede, özgün malzemelere dair kesin bilgiler edinilememiştir. Tüm kaynaklar ve yapının kendi üzerinden elde edilen veriler ışığında, zemin katı konağın servis mekanlarının yer aldığı kat olarak değerlendirmek uygundur. Misafirlerin ve aile fertlerinin arabalarıyla girip, merdivenle üst kata

çıktıkları geniş taşlık, 3. dönemde sunta bir duvarla iki bölüme ayrılmış, bu bölümlerden güneydoğu yönündekinin döşemesi yükseltilmiştir. Günersu'nun seyislerin bulunduğu oda olarak belirttiği Z03 de, yine 3. dönemde ahşap bölücü bir duvarla kapatılarak güvenlik odasına dönüştürülmüştür. Ahşap kaplamanın mekanın güneybatısında devam eden kısmının arkasında ise kadın hizmetkarların, servis odasından gelen yemekleri aldıkları söylenen dolap günümüze ulaşmamıştır. (Günersu ile görüşme) Güneydoğu yönünde taşlığın her iki yanında yer alan odalar, ilk dönemde konak hizmetkarlarının kullanımında olup 3. dönemde depo odalara çevrilmiştir. Bu odalardan döşemenin yükseltildiği Z04, iki farklı kottan taşlığa açılan iç pencerelere sahiptir. Üst kottaki pencerelerin ve odada üst kotta yer alan nişin kullanım amacı hakkında bilgi edinilememiştir. Ancak bu yapı elemanları, odadaki ahşap bir asma katın varlığını düşündürmektedir. Konağın güneybatısında yer alan ve bugün özgünlüğünü büyük ölçüde yitirmiş olan bölümler ise konağın selamlık binasıyla servis ilişkisinin bu bölümde yer alan kapıyla gerçekleştiği düşünüldüğünde konağın ıslak hacimleri ve servis mekanları olarak değerlendirilmiştir. Günersu'nun belirttiğine göre bu bölümdeki tonozlu mekan konağın çamaşırhanesi olarak kullanılmıştır. 3. dönemde mutfak ve tuvalet hacimlerinin yerleştirildiği kısım ise Pervititch haritasında beşik tonozlu bir mekan olarak gösterilmiştir. Bu bölümün işlevi ise bilinememektedir. Konağın bu bölümdeki restitüsyon sorunlarından biri de tonozlu odanın arkasında yer alan mekandır. Z09 numaralı bölüm olarak isimlendiren tonozlu dar geçitte, kuzeybatı yönündeki duvarda sonlanan dört basamak bulunmaktadır. Cengiz Can'la yapılan görüşmede bu basamakların üst katta bulunan hamamın külhan bölümüne ulaştığı sonucuna varılmıştır. Sedad Hakkı Eldem'in 'Türk Evi Osmanlı Dönemi' adlı yapıtındaki 1. kat plan çiziminde de hamamın arkasındaki mekan belirsiz bir biçimde çizilerek gösterilmiştir (Şekil B. 13)

Konağın 1. katının zemin kata göre daha az restitüsyon sorunu bulunmaktadır. Sahanlık ile orta sofa arasına 2. dönemde eklendiği düşünülen ahşap bölücü duvar, yapıya zarar vermeyen nitelikli, dönüşebilir bir dönem eki olarak karşımıza çıkmaktadır. Konağın haçvari sofasının köşelerinde yer alan odalar, ilk yapım döneminde aile fertlerinin özel odaları olarak kullanılmaktaydı (Günersu ile görüşme). Bugün İstanbul Üniversitesi öğretim üyelerinin odaları olarak kullanılan mekanların ve kattaki diğer bölümlerin ortak restitüsyon sorunu döşeme

kaplamalarının 2. dönemdeki restorasyonda tamamen yenilenmesidir. Özgün malzeme hakkında yapılan araştırmalar sonucu, sadece Melek Hanım'ın vermiş olduğu bilgiler elde edilmiştir. Buna göre yerler 1. katta, bordo taşlarla kaplanmıştı. Bu bilgi konağın ortak mekanlarının terrazzo ile kaplanmış olabileceğini göstermektedir. Yatak odalarının ise bugün olduğu gibi ahşap parke ile kaplı olduğu, fakat bu derece bezemeli bir yapıda daha özel parkeler kullanıldığı tahmin edilmektedir. Bu kattaki en önemli restitüsyon sorunu ise güneybatı yönündeki ıslak hacimlerde karşımıza çıkmaktadır. Bu bölümde bulunan hamamın soyunmalık ile ılıklığı arasındaki geçit, tuğla duvarla kapatılmıştır. Hamamın sıcaklık bölümünün kubbe örtüsü 2. dönemdeki restorasyonda betonarme döşemeye çevrilmiştir. Kubbenin biçimi, büyüklüğü ve geçiş elemanları hakkında bilgi edinilememiştir. Ancak, başka yapılardaki hamamlar incelendiğinde, ılıklığın üzerinin tonoz, hamamın ise tek bir kubbe ile örtülü olduğu düşünülmektedir. Hamamın hemen yanında yer alan hela da değişime uğramış, tüm sıhhi tesisat, kaplama malzemeleri ve kapı doğramaları özgünlüğünü yitirmiştir.

Konağın 2. katı, özgünlüğünü en iyi şekilde korumuş katıdır. Bu kattaki genel restitüsyon sorunu da 1. kattaki gibi döşeme kaplamalarının tamamen değiştirilmiş olmasıdır. Melek Günersu bu kattaki kaplamaların renginin ise beyaz ve bordo olduğunu belirtmektedir. Malzeme belirsizliği dışında, kattaki diğer sorunlu konu 1. katta olduğu gibi hela mekanının değiştirilmesidir. Bu katta giriş holü de helaya katılarak mekanın özgün boyutu değiştirilmiş, özgün duvar ve doğramalar kaldırılmıştır. 2. katın diğer bir restitüsyon sorunu da kuzeybatı cephesi boyunca sıralanmış olan üç oda arasındaki duvarların kaldırılmış olmasıdır. Bu açıklıklar basık kemerlerle geçilmiştir. Bu kemerli bölümün de süpürgeliğin yerde kesintiye uğramaması nedeniyle 1950 restorasyonunda açıldığı düşünülmektedir.

5.3.1.3 Cephe Restitüsyonu

Abdüllatif Suphi Paşa Konağı'nın cephe ile ilgili zorlayıcı bir restitüsyon problemi bulunmamaktadır. Yapının geçirmiş olduğu dönemler boyunca cephelerinde çok değişiklik yapılmamıştır. 1949–50 yıllarında geçirmiş olduğu büyük restorasyonda, pencere doğramaları ahşap malzemeden ve boyut olarak eski ile uyumlu olarak yeniden yapılmıştır. Bu değişimde çift kanatlı pencerelerin düşey kayıt oranları değişmiştir. Sedad Hakkı Eldem'in 'Türk Evi Osmanlı Dönemi' adlı yapıtındaki

cephe fotoğrafları 1940 öncesi kayıt oranlarını göstermektedir (Şekil B. 18; Şekil B. 19). Yine bu fotoğraflarda, kuzeybatı cephesinde pencereler üzerinde günümüze ulaşmayan ahşap kepenkler olduğu da görülmektedir. Pencereler gibi çift kanatlı olan ahşap kepenkler, güneydoğu cephesinde demir parmaklıklara dönüşmektedir. Yine bu fotoğraftan zemin katın sağır duvar yüksekliğinin, bugüne göre daha fazla olduğu anlaşılmaktadır. Konağın kuzeybatı cephesi üzerinde yer alan cümle kapısı büyük restorasyonda onarım görmüş, güneydoğu cephesindeki bahçeye çıkış kapısı ise değiştirilmiştir.

Konağın, günümüzde yanında çok katlı apartmanlar bulunan güneybatı yönünde ise halen mevcut olan pencereler dışında başka açıklıklar olup olmadığı konusunda kesin bir bilgi edinilememiştir. İlk yapım döneminde ayrık nizam yapılmış olan konağın bu cephesi, 1. kattaki hamamın kubbelerinin de görüldüğü bir cephe olup, zemin ve 1. katta sağır duvar olduğu düşünülmektedir.

Kuzeydoğu cephesinde anıtsal merdivenin bulunduğu eğrisel çıkmadaki pencereler, geç dönemde demir parmaklıklarla kapatılmıştır. Bu cephede, zemin katta bulunan yarım daire şeklindeki pencere hem şekil hem de boyut olarak cephenin genel karakterine uymamaktadır. Özgün olmadığı ve değişen ihtiyaçlar gereği sonradan açıldığı anlaşılan bu pencerenin yerine ilk yapım döneminde, eğrisel çıkmanın diğer tarafında yer alan ve boyutlarıyla özgün olduğu düşünülen pencereye benzer bir açıklık olabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle restitüsyonda, 1. kattaki pencere hiza oranları gözetilerek özgün pencere önerisi yerleştirilmiştir.

6. RESTORASYON

Abdüllatif Suphi Paşa Konağı, pek çok özgün detayını koruyarak günümüze ulaşmış özel bir yapıdır. Konağın bu derece iyi durumda bugüne gelebilmesinin en önemli nedeni 1950'de geçirmiş olduğu kapsamlı onarımdır. Döşeme sisteminin yeniden ele alındığı bu restorasyonda, yapı strüktürel olarak sağlamlaştırılırken özgün detaylar mümkün olduğunca korunmuştur. Restorasyon sırasında yapılan değişiklik ve eklerde, özgün yapı elemanlarıyla uyum gözetilmiş, en sade detay ve malzemeler seçilmiştir. Ancak konağın 1970'te konut işlevi dışında kullanılmaya başlamasıyla, yapıda bazı niteliksiz dönem ekleri ve kullanıma bağlı bozulmalar ortaya çıkmıştır. Bu nedenle konakta yapılacak olan onarım müdahalelerine ek olarak, bir işlev değişikliği de öngörülmektedir.

Konağın bugüne ulaşmasında büyük rolü olan İstanbul Üniversitesi'nin ve Deontoloji Kürsüsü'nün yapının kullanıcısı olarak devam etmesi, ancak günümüzdeki kullanımdan dolayı yapıyı olumsuz etkileyen bazı işlevlerin çıkarılması düşünülmektedir. Örneğin, 1. kattaki müze işlevi, üniversite bünyesindeki başka bir yapıya alınarak, hem sergilenen nesnelerin müze ortamının gerektirdiği şekilde sergilenmesi sağlanacak, hem de yapının mekansal düzenine uyarlanamayan bu işlevin çıkarılmasıyla katta etkin bir kullanım alanı oluşturulacaktır. Müze işlevi dışında konaktaki mevcut kullanıma bağlı olumsuzlukların ikincisi, neredeyse tüm odalarda görülen ve yapının aşırı yüklenmesine neden olan kitaplıklardır. Bu kitaplıkların başka bir yapıya taşınması, hem konağı strüktürel açıdan rahatlatacak, hem de her odada dağınık halde bulunan kitaplıklar bir araya getirilerek bir tematik-kütüphane oluşturulacaktır. Kütüphane işlevi için konağın hemen karşısında yer alan Elhac Süleyman Efendi Sıbyan Mektebi düşünülmektedir (Şekil C. 3). Atıl durumdaki mektep, bu şekilde işlev kazanmış olurken, çoğunlukla Deontoloji Kürsüsü'nün kullanacağı bu kütüphane yapıdan uzaklaşmamış olacaktır.

Yapıyı olumsuz etkileyen işlevlerin konaktan uzaklaştırılmasından sonra, konağın mekansal bütünlüğünü bozmayacak ve yapıyı zorlamayacak yeni bir işlev araştırılmıştır. İstanbul Üniversitesi Deontoloji Kürsüsü öğretim üyelerinin yapıda kalmalarına ve bu işleve ek olarak konağın önemli misafirlerin ağırlandığı, özel resepsiyonlara ev sahipliği yapan bir prestij yapısı olarak kullanılmasına karar verilmiştir. Bu nedenle konağın sahip olduğu özgün detayların korunması ve en iyi şekilde kendi kendini sergiler hale gelmesi daha da önem kazanmaktadır. Yapılacak olan her türlü müdahalede en önemli ilke, özgün olanı ödün vermeden titizlikle korumak ve yapıyı geleceğe en iyi şekilde aktarmaktır. Bu ilkenin ışığında, iç mekandaki bezeme ve detayların onarımı ile dış cephedeki müdahalelerde; malzeme, sanat tarihi gibi farklı disiplinlerle birlikte çalışılmalıdır.

Konağın çeşitli dönemlerde el değiştirmesi ve konut işlevi dışında kullanılması, bazı değişimlere neden olmuştur. Bu değişimlerden bazıları konağın mekansal bütünlüğünü bozmuş, bazılarıysa nitelikli dönem eki olarak faydalı olmuştur. Önceki bölümlerde detaylı olarak anlatılan bu değişimlerin restorasyon önerisindeki kalma ya da temizlenme kararı, konağın mimari bütünlüğü ve yeni işlev programının ihtiyaçları göz önünde bulundurularak alınmıştır.

Konakta değişim ve bozulma oranı en üst kattan zemine inildikçe artmaktadır. Dolayısıyla en problemli kat olan zemin katı, restorasyonda en çok müdahaleye maruz kalacak olan kattır (Şekil F. 31a). Bu müdahaleler kapsamında giriş sofasındaki tüm ek duvarlar ve kaplamaların kaldırılması, mekanın eski görkemine kavuşmasına yardımcı olacaktır. Yeni işlev önerisinde de anlatılacağı gibi; sekretarya, danışma, güvenlik, vestiyer gibi karşılama işlevleri kapının her iki yanındaki mekanlarda çözümlenecektir. Bu nedenle Z03 ve Z07 numaralı bölümler, giriş holündeki ahşap kaplamanın çıkarılmasından sonra kullanılır hale gelecek, yeniden düzenlenecektir. Mekanı kesintiye uğratan sunta duvarların kaldırılması da, Z02 veZ05A numaralı mekanları giriş holüne bağlayacak ve sofa eski boyutlarına ulaşacaktır. Z02 numaralı tesisat odasında yükseltilen döşemenin eski kotuna düşürülmesi öngörülmektedir. Özgün kaplamaya ulaşılırsa, malzemenin durumuna göre korunacak ya da yeni malzeme ile kaplanacaktır. Konakta kullanılacak olan bütün malzeme ve detaylar öncelikle yapının özgün detaylarıyla yarışmama, yapısal ya da görsel olarak zarar vermeme ve hafif olma kriterlerine göre seçilecektir. Tesisat yükünün buradan kaldırılması ile tavanlardaki tesisat boruları ve onu gizleyen

alçıpan elemanlardan da kurtulan mekan, doğramaların da onarılmasıyla aktif olarak kullanılabilir hale gelecektir. Bu mekanla beraber, her iki yanında yer alan Z04 ve Z06 numaralı odalar da kapsamlı bir onarımdan geçirilmelidir. Özellikle Z04 numaralı odanın döşemesi özgünle uyumlu olarak değiştirilmeli, kapı ve pencereleri onarılmalıdır. Zemin katın güneybatısındaki mekanlar, konakta en fazla değişime uğrayan mekanlar olup, görsel olarak çok kötü durumdadır. Onarım sonrasında küçük bir kitaplık ve okuma odası olarak değerlendirilmesi düşünülen tonozlu mekanların yanı sıra, tamamen yenilenmiş olan batı köşesi de, tesisat odası ve tuvalet olarak düzenlenecektir. Bu mekanlar günümüz teknolojisi ve malzemeleriyle yeniden yapılacak ve aynı zamanda tesisat, tuvalet gibi bölümler konağın en bozulmuş bölgesinde çözülmüş olacaktır.

Konağın 1. ve 2. katları zemin kata göre özgünlüklerini çok daha iyi koruyarak günümüze ulaşmıştır. Bu nedenle minimum müdahale ile yeni işleve göre düzenlenecek olan katlardaki ortak problem, ıslak hacimlerin kötü durumda olmasıdır. Bu bölümlerde kapı ve pencerelerde yapılacak olan onarım dışında, kötü görünümdeki sıhhi tesisatın da yenilenmesi gerekmektedir. Her iki katta da pencere ve kapı doğramalarında ya da sıvada görülen problemler ileride anlatılacak olan yöntemlerle çözülecek, kattaki mekanlar yeni işlev önerisi dahilinde yeniden düzenlenecektir. Bunun dışında 1. katta orta sofayı merdiven sahanlığından ayıran ahşap bölücü duvarın kaldırılması öngörülmektedir. Böylece ferahlık kazanacak olan mekan, anıtsal merdivenin görüntüsüyle daha özel bir karşılama holüne dönüşecektir. 2. katta ise ıslak hacimlerin dışında, bezeme temizliği ve çatıdan gelen suyun etkilerinin ortadan kaldırılması gerekmektedir. Aşağıda anlatılacak olan tekniklerle yapılması öngörülen temizlik ve onarımlar, konağın yeni işleviyle aktif olarak kullanılmasını sağlayacaktır (Şekil F. 31b, Şekil F. 31c).

6.1 Onarım ve Müdahale Kararları

Bu bölümde yapının özgün elemanlarının en iyi şekilde geleceğe aktarılabilmesi için, yapılması gereken müdahaleler anlatılmaktadır.

6.1.1 Çatının Onarılması

Abdüllatif Suphi Paşa Konağı içindeki onarım müdahalelerinden önce bozulma sürecinin durdurulması gerekmektedir. Bu da öncelikli olarak yapının en önemli sorunlarından biri olan çatıdan yapı bünyesine giren suyun engellenmesiyle sağlanacaktır. Özellikle 2. katta oluk hizalarında görülen rutubet ciddi boyutlardadır. Yapının durumunun iyileştirilmesi için örtüde kapsamlı bir onarım yapılmalıdır. Çatı konstrüksiyonunda problemli noktalar varsa sağlamlaştırılmalı, kiremit tahtaları ve üzerindeki yalıtım katmanları elden geçirilmelidir. Suyun hareketinin yoğunlaştığı dere ve oluklar temizlenmeli, gerekli bölgeler onarılarak işlevlerini tam olarak yerine getirmeleri sağlanmalıdır. Zaman içinde onarım görmüş olan çatıda sağlam kalan kiremitler tekrar tekrar kullanılarak bugüne ulaşmıştır (Şekil D. 171, Şekil D. 172). Bu çatı onarımında da sağlam özgün kiremitler tekrar kullanılmalı, eksik kalan bölümler özgünle uyumlu kiremitlerle tamamlanmalıdır.

6.1.2 Eksik Bölümlerin Bütünlenmesi

Konağın çatıdan giren su nedeniyle hasar görmüş olan yapı elemanları, çatı onarımı bittikten sonra özgün malzeme ve yapım tekniği ile onarılmalıdır. Özellikle duvarlarda rutubetten dolayı görülen malzeme kayıpları ile parke gibi döşeme kaplamalarının hasarlı bölümleri özgünle uyumlu olarak bütünlenmelidir. Konağın ahşap doğramalarının çoğu iyi durumda günümüze ulaşmıştır; ancak ıslak hacimlerdeki kapı ve pencerelerin kimisi mekandaki su, kimisi de dış hava koşulları nedeniyle kötü durumdadır. Doğramaların tümünü değiştirmek yerine hasarlı bölümlerin bütünlenmesi uygun olacaktır. Dış cephede ise temizlik yapıldıktan sonra, gereken bölgelerde eksik kısımlar plastik onarıma tabi tutulmalıdır. Cephenin ana malzemesi olan kireç taşı üzerindeki küçük aşınmalar olduğu gibi kalabilir. Kopan denizlik ve silme parçaları, eksik bölümün büyüklüğüne göre ya uzmanlarca laboratuvar ortamında test edilmiş kireç taşı tozları ile oluşturulan harçlarla plastik onarıma tabi tutulmalı ya da uygun ocaktan alınan taşlarla bütünlenmelidir. Bu bütünlemede eklenecek parça, kendi kendini taşıyamayacak nitelikte ise paslanmaz donatılar yardımıyla desteklenmelidir.

6.1.3 Dış Cephenin Temizlenmesi

Hava kirliliğini oluşturan gazlar cephe üzerinde, özellikle yağmur suyuyla yıkanmayan bölümlerde siyah kabuk oluşturmuştur (Şekil D. 1). Taşın karakterizasyonu yapıldıktan sonra, yapıya zarar vermeyecek uygun temizleme yöntemi seçilmelidir. Daha sonra taşın tuz oranı araştırılıp, temizleme yönteminde su kullanılıp kullanılmayacağı belirlenmelidir. Taş bünyesinde tuz bulundurmuyorsa, kontrollü bir yıkama ile temizleme yapılabilir. Sisleme sistemi kurularak, suyun taş içine girmesi engellenebilir. Su tek başına yeterli gelmediğinde bir fırça yardımıyla temizlemeye devam edilmelidir. Bu yöntem de kiri çıkaramazsa, su içine non-iyonik deterjan katılabilir. Taş bünyesinde tuz bulunduruyorsa, kumlama ile temizleme tercih edilmelidir. Normal kumlama ile taş yapısı zarar göreceği için, mikro-kumlama yapılmalıdır. Böylece normal kuma göre, daha yumuşak malzeme kullanılan ve bezeme elemanları gibi hassas onarım gerektiren parçalarda rahatlıkla uygulanan bu yöntemle taş yüzeyi zarar görmeyecektir.

Dış cephede taş temizliği dışında metal elemanların temizliği yapılmalıdır. Pencerelerin demir parmaklıklarındaki pas dikkatli bir biçimde alınmalı ve pasın tekrar oluşmasına karşı koruyucu boya ile boyanmalıdır. konağın giriş cephesinde var olduğu bilinen ve restitüsyon önerisinde de çizilen ahşap kepenklerin, restorasyon projesinde yeniden yapılması öngörülmemektedir. Ancak konağın yeni işleviyle birlikte bir güvenlik sorunu ortaya çıkması durumunda, bu kepenklerin özgünle uyumlu biçimde yeniden yapılması önerilmektedir.

6.1.4 Bezeme Onarımları

Günümüze ulaşmış olan değerli sivil mimarlık örnekleri üzerinde onarım adı altında yapılan işler, çoğu zaman özgün kalan detayların da kaybolmasına neden olmuştur. Etüt edilmeden yanlış renk ve malzeme kullanılarak yapılan bu onarımlar birçok yapıda uygulanmıştır. Abdüllatif Suphi Paşa Konağı özellikle iç mekanda yoğun bezemeleri olan bir yapı olup, bezeme niteliğinin korunması bakımından şanslı bir örnektir. Özellikle tavanlardaki kalemişi bezemeler dikkat çekicidir (Şekil F. 4b). Bezemelerde yapılacak olan detaylı ve titiz bir temizleme, konaktaki çoğu tavanda yeterli olacaktır. Bezemelerin rutubetten etkilenmiş olan bölümlerinde ise onarım yapılmalıdır. Suyun yapı bünyesinden uzaklaştırılmasından sonra yapılacak bu

müdahalelerde, sanat tarihçisi ve malzeme konusunda uzman kişilerle birlikte çalışılmalıdır. Yapılacak tüm onarım işlerinde, özgün bezeme ile uyumlu malzeme kullanılmalıdır.

6.1.5 Sıva ve Çatlak Onarımları

Duvarlarda görülen sıva problemlerinin en önemli nedeni rutubettir. Bu sorunun çözümünde öncelikle özgün sıva örnekleri incelenmelidir. Özellikle 2. katta kuşaklama hizasında görülen sıva dökülmeleri için uygun bir sıva karışımı hazırlanmalıdır. Taş yapısına zarar vermeyecek, çimento bazlı malzeme kullanmadan hazırlanan bu sıva uygulamasından sonra, duvarlar yapı karakterine uygun renklerde boyanmalıdır.

Yapıda sıva çatlakları dışında ciddi bir yapısal çatlak gözlemlenmemektedir. Ancak bu çatlaklar yakından incelenmeli ve müdahale gerektirenler için yapı bünyesine zarar vermeyen bir onarım yöntemi geliştirilmelidir.

6.2 Yeni İşlev Önerisi

Konağa gerekli onarım müdahaleleri yapıldıktan sonraki kullanımı için, yeni bir işlev programı öngörülmektedir. Bu programla mevcut kullanıcı değiştirilmemektedir; ancak yapıyı zorlayan müze, kütüphane gibi bölümler yapıdan uzaklaştırılmıştır. Konağın daha aktif olarak kullanılan bir mekan olması için Deontoloji Kürsüsü'nün kullanımına ek olarak, üniversitenin önemli misafirlerinin ağırlandığı bir prestij yapısı olarak kullanılmasına karar verilmiştir. Söz konusu işlevlere ait mekanların, konağın mekansal bütünlüğünü bozmayacak şekilde yerleştirilmesine özen gösterilmiştir.

Zemin kat, günümüzdeki kullanımından çok farklı olarak ele alınan ve yeni işlev için ortak mekanların toplandığı kattır (Şekil F. 31a). Günümüzde yapılmış olan eklerle mekansal bütünlüğünü büyük ölçüde yitirmiş olan giriş sofası, fazlalıklarından temizlenerek, Z03 ve Z07 numaralı odalarda danışma, sekretarya, güvenlik ve vestiyer işlevlerinin düzenlendiği bir giriş ve aynı zamanda bir sergi mekanı olarak kullanılacaktır. Bu sergide konak içerisindeki değerli resimler sergilenebileceği gibi, üniversitenin öngöreceği başka nesneler de sergilenebilir. Sergi işlevi için,

günümüzde bölücü bir duvarla Z02 numaralı tesisat odasına ayrılan mekan ve onunla bağlantılı olan Z04 numaralı oda önerilmektedir. Bu sergiyle giriş holünde bekleyen misafirlerin ilgisi çekilirken, niteliksiz bölücü duvarların kaldırılmasıyla giriş sofası eski mekansal bütünlüğünü geri kazanmış olacaktır. Orta sofadan ayrılmış diğer bir mekan olan Z05A da tekrar sofaya katılacak ve burası pişirme olmayan bir kafeterya olarak hizmet verecektir. Konağın güneybatı bölümünde yer alan tonozlu odalardan büyük olanı deontoloji kürsüsünün demirbaş kitaplarının bulunduğu küçük bir kitaplık olarak düzenlenecektir. Kitaplıkla doğrudan bağlantılı ve aynı zamanda üst kottan bahçeye bakan Z10 numaralı oda ise okuma odası olacaktır. Z08 numaralı geçitten geçilerek ulaşılan Z09 numaralı bölüm kilitli durması gereken evrakların bulunduğu bir mekan olarak kullanılacaktır. Z06 ise öngörüşmelerin ya da küçük toplantıların yapıldığı bir oda olarak düzenlenecektir. Bu oda yaz aylarında, bahçede yapılacak olan resepsiyonlara hizmet eden bir servis odası olarak da kullanılabilecektir.

Konağın üç kollu anıtsal merdiveniyle ulaşılan ilk katında, Deontoloji Kürsüsü bulunacaktır. 2. kattaki öğretim üyelerinin de bu kattaki odalara yerleştirilmesiyle kürsü tek katta hizmet vermeye devam edecektir (Şekil F. 31b). Haçvari planın dört köşesinde yer alan odalar öğretim üyelerine tahsis edilecek, orta ve iç sofa ise gerektiğinde öğrenci projelerinin sergilendiği bir sirkülasyon alanı olarak bırakılacaktır. Orta sofanın Horhor Caddesi'ne bakan kolunda öğretim üyeleri için ortak bir dinlenme mekanı oluşturulacaktır. Gerektiğinde seminer holü olarak kullanılması planlanan güneydoğu kolu, hafif kaldırılabilir ve yapıya zarar vermeyen elemanlarla orta sofadan ayrılabilecektir. Üç birimli hamamın soyunmalık kısmı iki öğretim üyesine tahsis edilecek, ılıklık ve soyunmalık arasındaki tuğla duvarla kapatılan geçiş açılacak, şeffaf, kayıtsız ve hafif malzeme ile kapatılacaktır. 1K11 numaralı sıcaklık ise toplantı odası olarak düzenlenecek, Deontoloji Kürsüsü doktora ve yüksek lisans görüşmeleri de bu odada yapılacaktır. Hamam bölümünde yapılacak olan en büyük değişiklik ise üstünü kapatan betonarme döşemenin değiştirilmesi olacaktır. Özgün kubbeleri hakkında görsel bir veri bulunamayan hamamın üzerinin şeffaf bir kubbe ile örtülmesi planlanmaktadır. Bu şekilde hem özgün olana atıf yapılmış olacak, hem de yeni kullanımdaki doktora odası daha aydınlık ve özel bir mekana dönüşecektir. Konağın ıslak hacimlerinin bulunduğu alan yeni sağlık gereçleriyle yeniden yapılacaktır. Konağın özgün kullanımında önemli evrakların

depolandığı bir hacim olan 1K12'de Deontoloji Kürsüsü'nün önemli evrakları saklanacaktır. Güneydoğu yönündeki merdiven, Deontoloji öğretim üyelerinin üst kattaki kafeterya için kullanacakları servis merdiveni olacaktır. Büyük resepsiyonlarda misafirler ana merdiveni kullanarak bahçeye ya da diğer katlara ulaşırken, servis bu merdivenden yapılacaktır.

Konağın 2. katı İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü'nün kullanımına geçecek, özel resepsiyonlar bu katta birbiriyle bağlantılı hale gelebilen mekanlarda verilecektir (Şekil F. 31c). Rektörlüğe bağlı sekretarya, kattaki 2K04 numaralı odada bulunacaktır. Hemen yanındaki başoda, büyük resepsiyonlar dışında kapalı büyük bir toplantı odası olacaktır. 2K07 belli bir kişiye tahsis edilmeyecek, gelen misafirler ya da üniversite mensupları için toplantı öncesi çalışma odası olarak işlevlendirilecektir. 2K09 numaralı oda ise uzun yoldan gelmiş olan misafirler için dinlenme odası olarak düşünülmektedir. Kattaki kafeterya 2K05B ve 2K05C numaralı bölümlerde yer alacaktır. Bu açık mekanlarla bağlantılı olan 2K05A bölümünde ise konaktan çıkarılmış olan müze işlevine gönderme yapan bir mini-müze alanı düzenlenecektir. Burada en nadide eserler bulunacak, asıl müze başka bir yapıda olacaktır. Kattaki ıslak hacimler yenilenecek, değiştirilmiş olan helanın boyutları, özgün haline getirilecektir. Kattaki küçük bir mutfağa çevrilmiş olan önemli evrak odası ise, yeni işlevde resepsiyonlara kullanılan eşyaların depolandığı alan olarak değerlendirilecektir.

Yeni işlev programıyla daha aktif olarak kullanılacak olan yapının bahçe düzenlemesi de özel bir tasarım gerektirmektedir. Anıtsal ağaçlar korunurken, bahçe yabani bitkilerden arındırılacaktır. Gereken yerlerde sert zemin ve yürüme yolları yapılan bahçe ağırlıklı olarak yeşil alan olarak kalacaktır. Yaz aylarındaki resepsiyonlarda da kullanılacak olan bahçenin düzenlenmesiyle, konak çevresiyle yaşar hale getirilecektir. Bu programla hem yapıya ağır yükler getiren işlevlerden kurtulunacak, hem mevcut kullanıcılar yapıda kalacak, hem de konak yeni işleviyle eski prestijine kavuşacaktır.

7. SONUÇ

19.yy'a ait günümüze ulaşmış sivil mimarlık örneklerinden kimileri kaderine terk edilmiş, kimileri ise bilinçsizce yapılan onarımlarla özgünlüklerini kaybetmiştir. Çok az bir kısmı sürekli bakım ve onarım sayesinde daha iyi durumda kalabilmiştir. Abdüllatif Suphi Paşa Konağı da İstanbul Üniversitesi'ne ait bir eğitim yapısı olarak kullanıldığından nispeten iyi durumda günümüze ulaşmıştır. Tanzimat Dönemi ilk kargir paşa konaklarından olan konak, devlet işlerinin de görüşüldüğü bir yapı olarak ayrı bir önem kazanmaktadır. Yapı, dönemin mimarlık üslubunun, yapım tekniklerinin seçkin bir örneği olarak ayakta kalabilmiştir. Bu nedenle yapının belgeleme çalışmaları ve korunması için önerilerin geliştirilmesi, yapının geleceğe daha sağlam aktarılması açısından önem taşımaktadır.

Bu çalışma ile yapının bugünkü durumu belgelendikten sonra yapının özgün durumunu gösteren restitüsyon projesi hazırlanmıştır. Sedad Hakkı Eldem'in 1940 öncesinde çizmiş olduğu rölöve dışında yapıyı görsel olarak belgeleyen bir dokümana ulaşılamadığı için konakla çağdaş binaların da incelenmesi gerekmiştir. Tüm bilgiler harmanlanarak bir restitüsyon projesi önerisi getirilmiştir.

Günümüzde İstanbul Üniversitesi'nin kullanımında olan yapının kullanım sorunları ve ihtiyaçları tespit edilmiştir. Öncelikle yapının bozulma sürecinin durdurulması hedeflenmiş ve sonrasında diğer onarım kararları verilmiştir. Yapının bugüne ulaşmasında büyük rol oynayan İstanbul Üniversitesi'nce daha verimli kullanılabilmesi için yeni işlev önerisi de restorasyon müdahaleleriyle birlikte düşünülmüştür. Dolayısıyla bu tezle, Abdüllatif Suphi Paşa Konağı'nın belgeleme ve tanıtımının yanı sıra, onarım sonrasında yeni işlev programıyla aktif şekilde kullanılan, yaşayan bir dönem yapısı olarak geleceğe aktarılması hedeflenmektedir.

KAYNAKLAR

[1] **Bektaş, C.**, 1996. Türk Evi, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

[2] **Can, C.**, 1999. Tanzimat ve Mimarlık, *Osmanlı Mimarlığı'nın 7 Yüzyılı 'Uluslarüstü Bir Miras'*, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul, 130-136.

[3] **Can, C.**, 2008. Kişisel Görüşme.

[4] **Çelik, G.**, 2007. İstanbul'un Tarihi Yarımadası'nın Tanzimat Dönemi İdari Yapıları, *Doktora Tezi,* İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

[5] **Ekdal, M.,** 2005. Kapalı Hayat Kutusu Kadıköy Konakları, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

[6] **Eldem, S. H.,** 1968. Köşkler ve Kasırlar, İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Mimarlık Bölümü Rölöve Enstitüsü, İstanbul.

[7] **Eldem, S. H.,** 1954. Türk Evi Plan Tipleri, İTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, İstanbul.

[8] **Eldem, S. H.,** 1984. Türk Evi Osmanlı Dönemi I, Taç Vakfı Yayınları, İstanbul.

[9] **Eldem, S. H.,** 1986. Türk Evi Osmanlı Dönemi II, Taç Vakfı Yayınları, İstanbul.

[10] **Eldem, S. H. ve Soygeniş M.,** 2005. Yapı 1-2-3-4, Birsen Yayınevi, İstanbul.

[11] **Eyice, S.,** 2006. Tarih Boyunca İstanbul, Etkileşim Yayınları, İstanbul.

[12] **Genim, M. S.,** Konstantiniye'den İstanbul'a-XIX.yy Ortalarından XX.yy'a Boğaziçi'nin Rumeli Yakası Fotoğrafları, İstanbul.

[13] **Günersu, M.,** 2004. Abdüllatif Suphi Paşa Konağı'nda Aşk ve Tarih-Nevbahar, Chiviyazıları Yayınevi, İstanbul.

[14] **Günersu, M.,** 2008. Kişisel Görüşme.

[15] **Haskan M. N.,** 1995. İstanbul Hamamları, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, İstanbul.

[16] **Kayra C.,** 1990. İstanbul'un Eski Haritaları, İBB Kültür İşleri Dairesi Başkanlığı Yayınları, İstanbul.

[17] **Kuneralp, S.,** 1999. Son Dönem Osmanlı Erkan ve Ricali (1839-1922) Prosopografik Rehber, s. 4,6,12,38,54, İsis, İstanbul.

[18] **Ödekan, A.,** 1997. 'Kalemkari' maddesi, Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, c. 2, s. 933-934, Yapı endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul.

[19] **Öztuncay, B.,** 2003. Dersaadetin Fotoğrafçıları, Aygaz Yayınları, İstanbul.

[20] **Pervititch, J.,** 2001. Sigorta Haritalarında İstanbul, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul.

[21] **Raymond, A.,** 1908. Notes Pratiques et Résumés sur L'art du Constructeur en Turquie, s.192, Typo-lithographie Centrale I. Dellarocca, İstanbul.

[22] **Robertson, J.,** 1991. İstanbul Fotoğrafçısı, British Council Yayınları, İstanbul.

[23] **Süreyya, M.,** 1996. Sicil-i Osmani Osmanlı Ünlüleri, c. 5, s. 1519, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul.

[24] **Tanman, B.,** 1994. 'Basın Müzesi' maddesi, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, c. 2, s. 73, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul.

[25] **Tanman, B.,** 1994. 'Subhi Paşa Konağı' maddesi, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, c. 7, s. 51-52, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul.

[26] **Tanman, B.,** 1994. 'Zeyneb Hanım Konağı' maddesi, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, c. 7, s. 549-550, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul. Horhor-Fatih

[27] **Terzioğlu, A.,** 2007. Abdüllatif Suphi Paşa ve Konağı, *Türk Dünyası Tarih Kültür Dergisi*, **248**, 11-15

[28] **Yılmazkaya O.,** 2002. Aydınlık Kubbenin Altındaki Sıcaklık Türk Hamamı-İstanbul Hamamları Rehberi, Çitlenbik Yayınları, İstanbul.

[29] **Anonim,** 1997. 'Mehtabiye' ve 'Kameriye' maddeleri, Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, c. 2, s. 939, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul.

[30] **Anonim,** 1968. Rölöve I, Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Mimarlık Bölümü Rölöve Kürsüsü Yayını, İstanbul.

[31] http://www.kubbealti.org.tr/DesktopDefault.aspx?tabid=348

[32] http://www.bilimtarihi.org/bilimadamlari/terzioglu/biyografi.html

[33] http://www.biyografi.net/kisiayrinti.asp?kisiid=2411

[34] www.tgc.org.tr

EK A: Eski Haritalar

Şekil A. 1 Tarihi Yarımada'nın Hava Fotoğrafı

Şekil A. 2 Babahasan Alemi Mahallesi'nin Hava Fotoğrafı

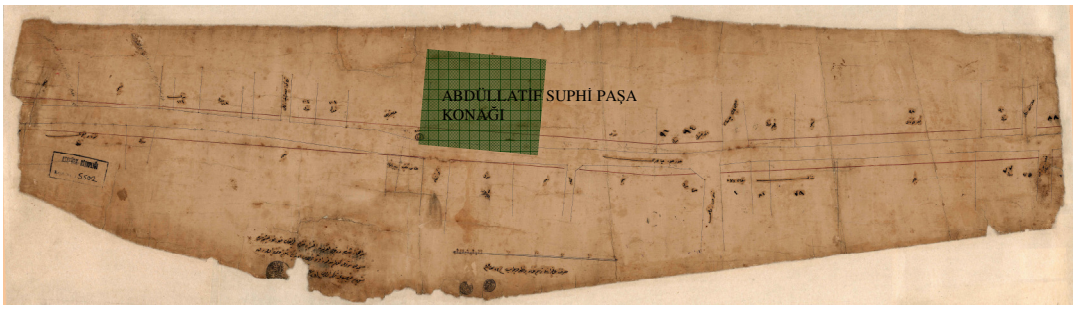

Şekil A. 3 1870 Tarihli Fatih Horhor Caddesi İstikamet Planı

Şekil A. 4 1874 Tarihli Ayverdi Haritası'ndan Detay

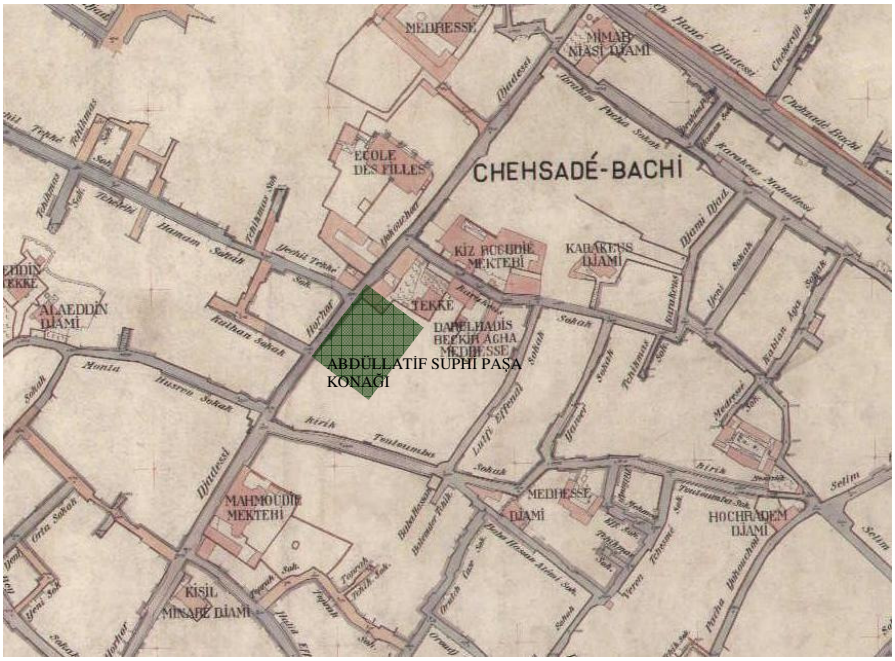

Şekil A. 5 1914 Tarihli Alman Mavileri Haritası'ndan Detay

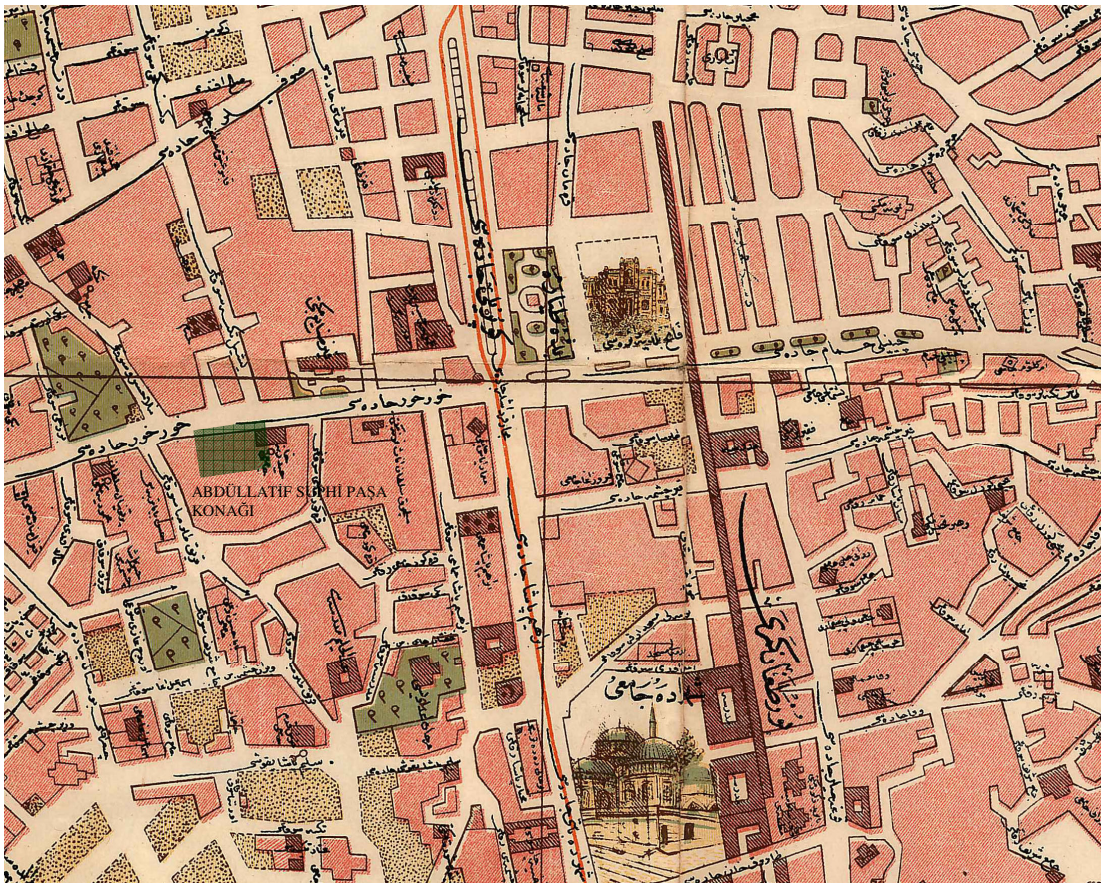

Şekil A. 6 1918 Tarihli Necip Bey Haritası'ndan Detay

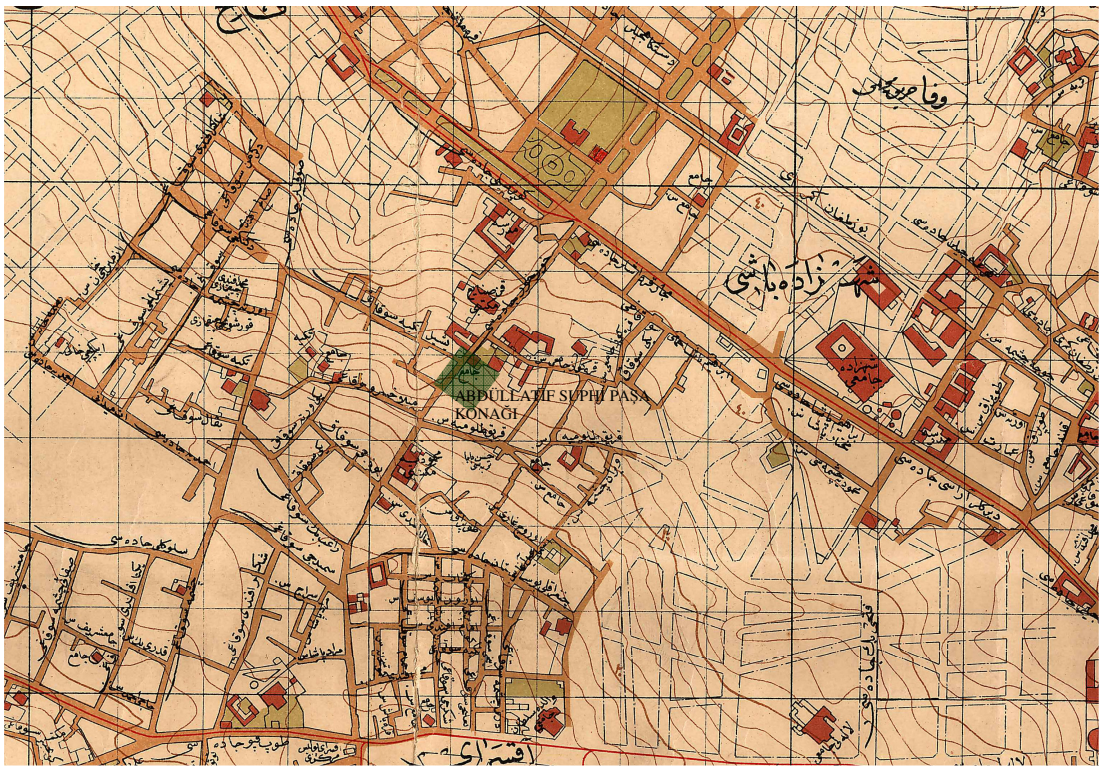

Şekil A. 7 1923 Tarihli Şehremaneti Haritası'ndan Detay

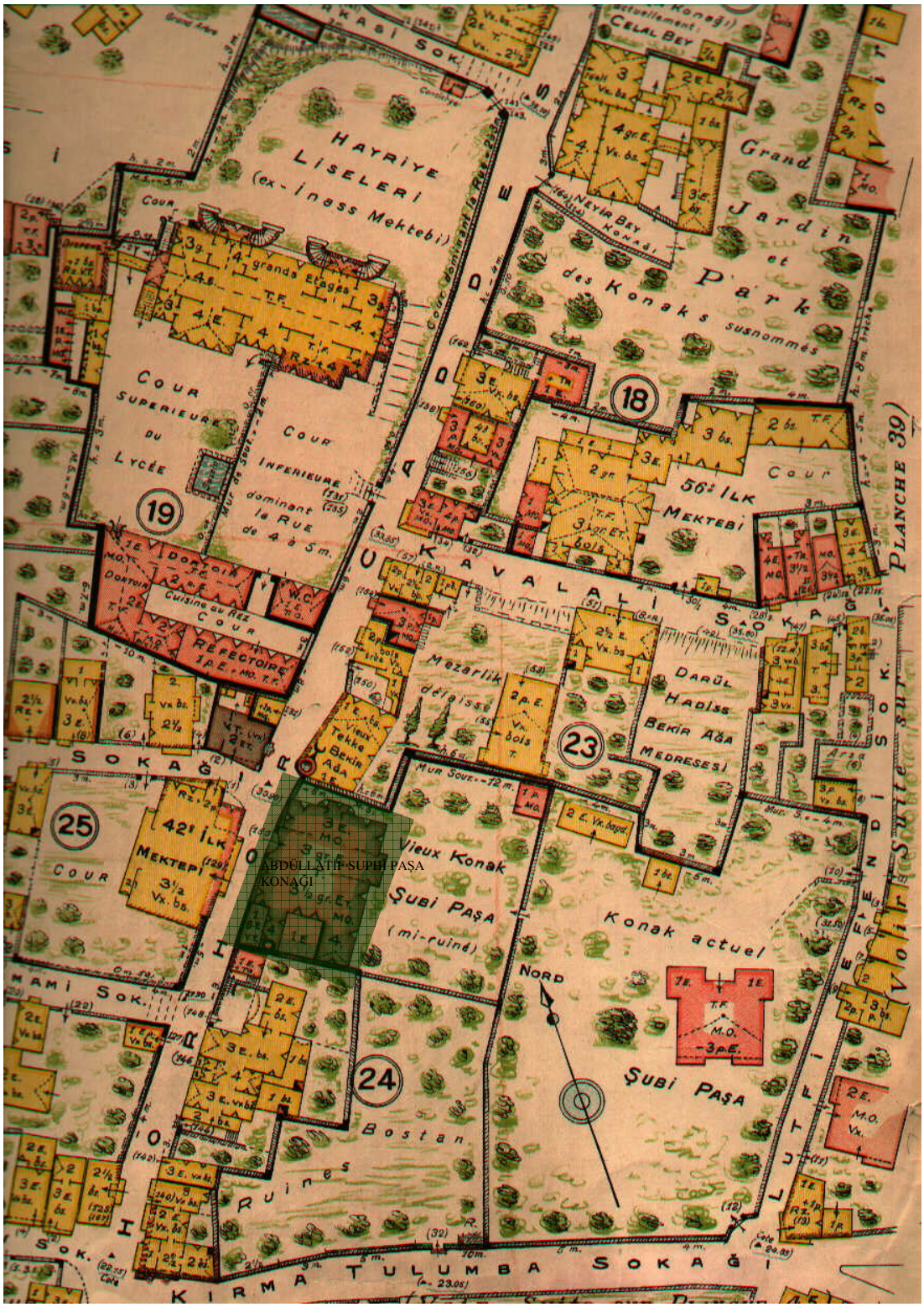

Şekil A. 8 1934 Tarihli Pervititch Haritası 44 nolu Paftadan Detay

EK B: Abdüllatif Suphi Paşa Konağı ve Aileye ait Eski Fotoğraf ve Belgeler

Şekil B. 3 Sami Paşa (1795–1879)

Şekil B.2 Suphi Paşa (1818–1886)

Şekil B. 3 H. Suphi Tanrıöver (1885–1966)

Şekil B. 4 Konağın Selamlık Bahçesi

Şekil B. 5 Konağın Bahçesinde Aile Yemeği

Şekil B. 6 Konağın Selamlık Girişinde Nevbahar Hanım

Şekil B. 7 Konağın Giriş Kapısı ve Melek Günersu (2003)

Şekil B. 8 Konağın Güneydoğu Cephesi ve Melek Günersu (2003)

Şekil B. 9 II. Mahmud Türbesi

Şekil B. 10 Suphi Paşa'nın Mezarı

Şekil B.11 Sami Paşa'nın Mezarı

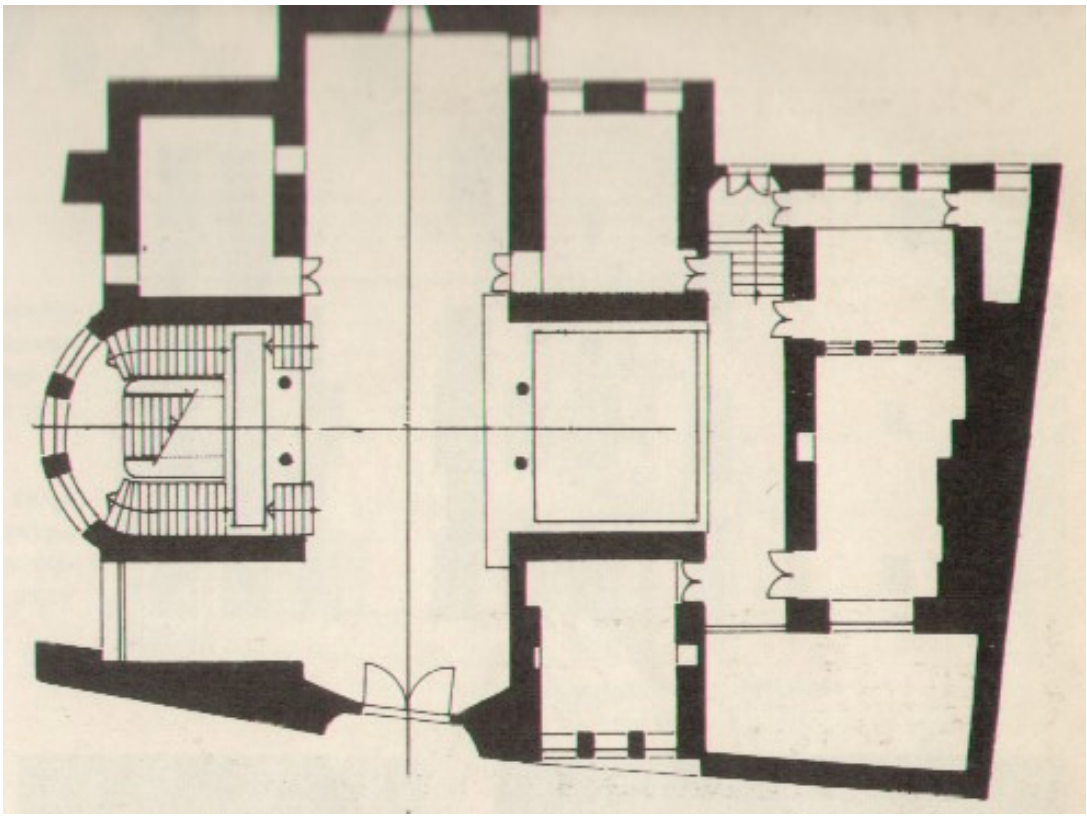

Şekil B. 12 Zemin Kat Planı (S. H. Eldem-Türk Evi Osmanlı Dönemi c.2 s.264)

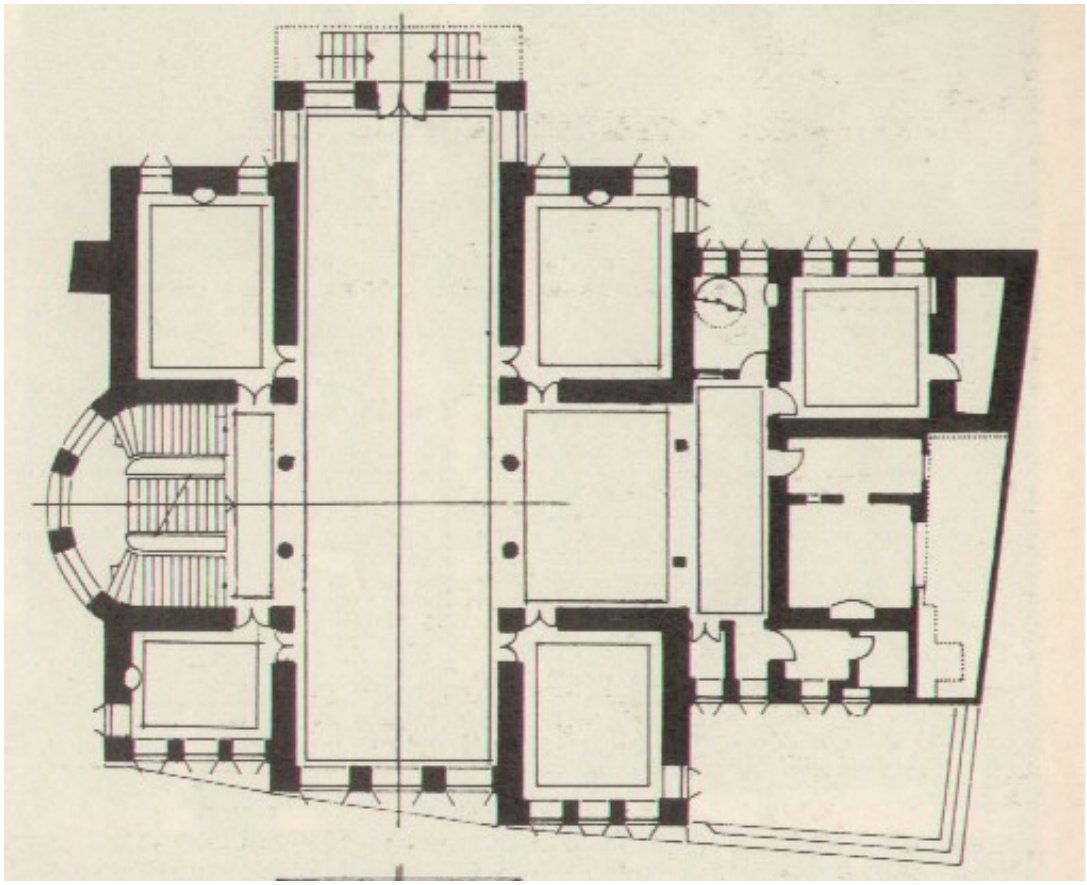

Şekil B. 13 1. Kat Planı (S. H. Eldem-Türk Evi Osmanlı Dönemi c.2 s. 264)

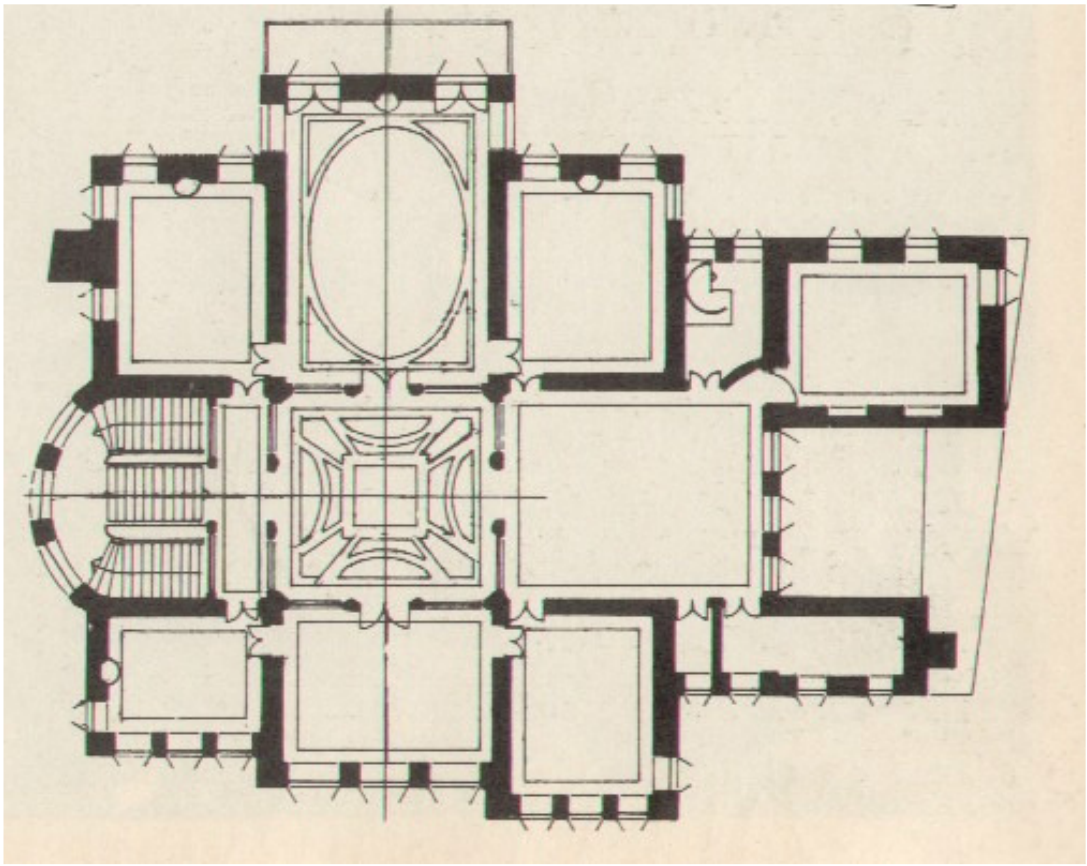

Şekil B. 14 2.Kat Planı (S. H. Eldem-Türk Evi Osmanlı Dönemi c.2 s.264)

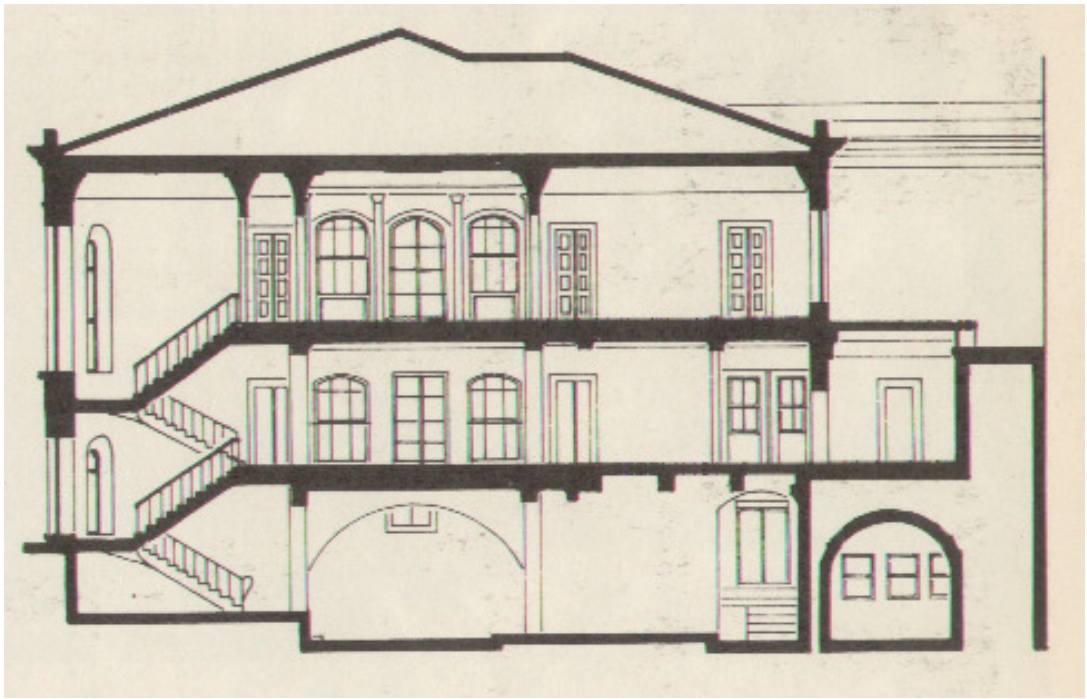

Şekil B. 15 Kesit (S. H. Eldem-Türk Evi Osmanlı Dönemi c.2 s.265)

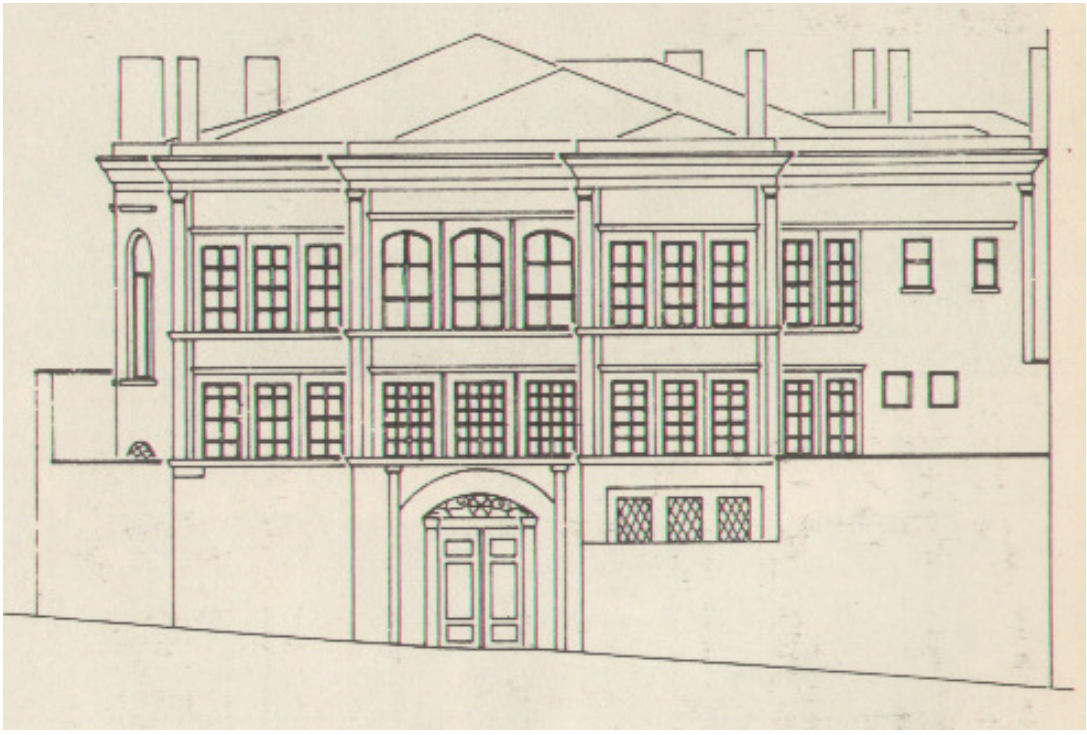

Şekil B. 1 Kuzeybatı Görünüşü (S. H. Eldem-Türk Evi Osmanlı Dönemi c.2 s.265)

Şekil B. 17 Güneydoğu Görünüşü (S. H. Eldem-Türk Evi Osmanlı Dönemi c.2 s.265)

Şekil B. 18 Kuzeybatı Cephesi (S. H. Eldem-Türk Evi Osmanlı Dönemi c.2 s.266)

Şekil B. 19 Güneydoğu Cephesi (S. H. Eldem- Türk Evi Osmanlı Dönemi c.2 s.266)

Şekil B. 20 2. Kat Orta Sofa (S. H. Eldem-Türk Evi Osmanlı Dönemi c.2 s.267)

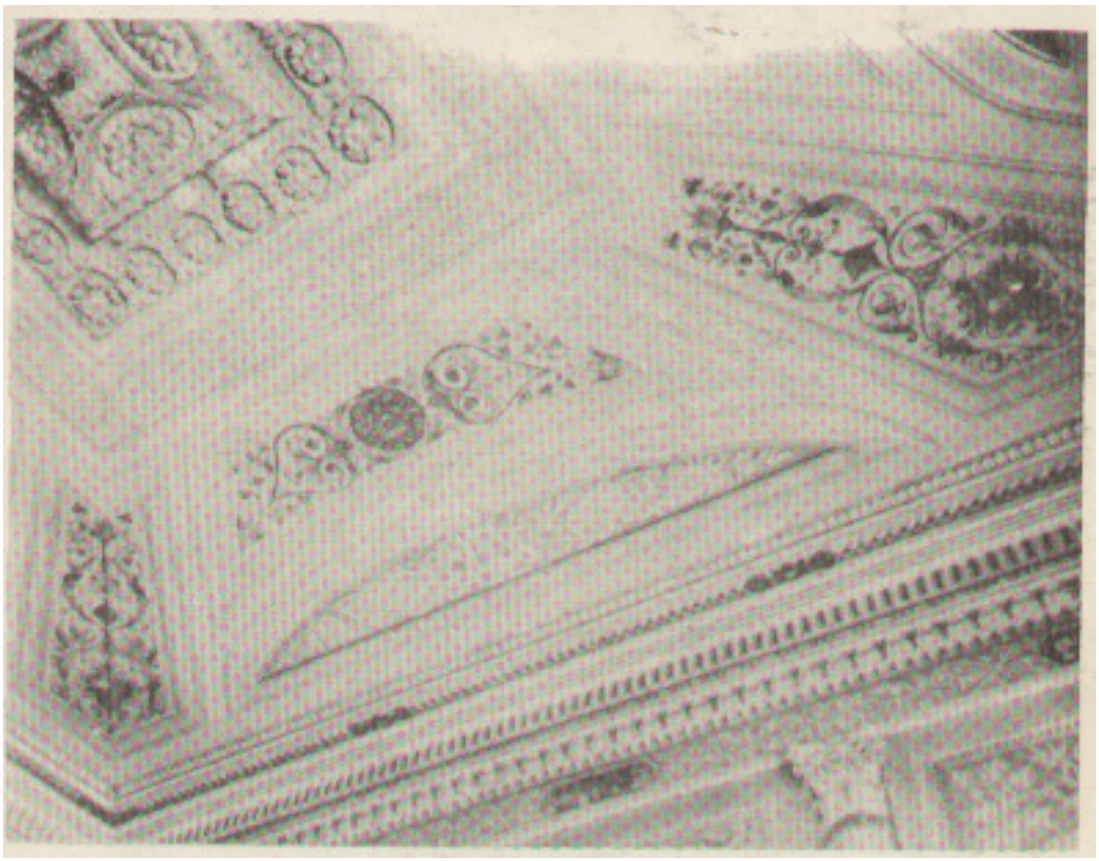

Şekil B. 21 2. Kat Orta Sofa Tavan (S. H. Eldem-Türk Evi Osmanlı Dönemi c.2 s.267)

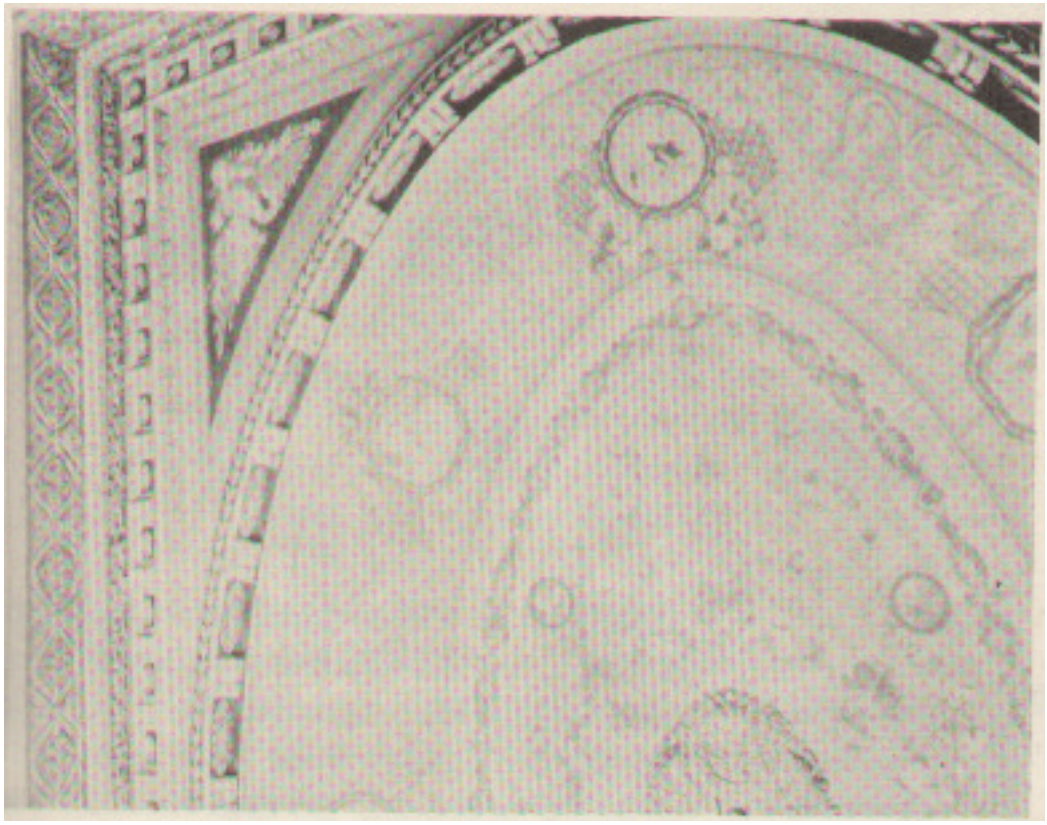

Şekil B. 22 2. Kat Başoda (S. H. Eldem-Türk Evi Osmanlı Dönemi c.2 s.267)

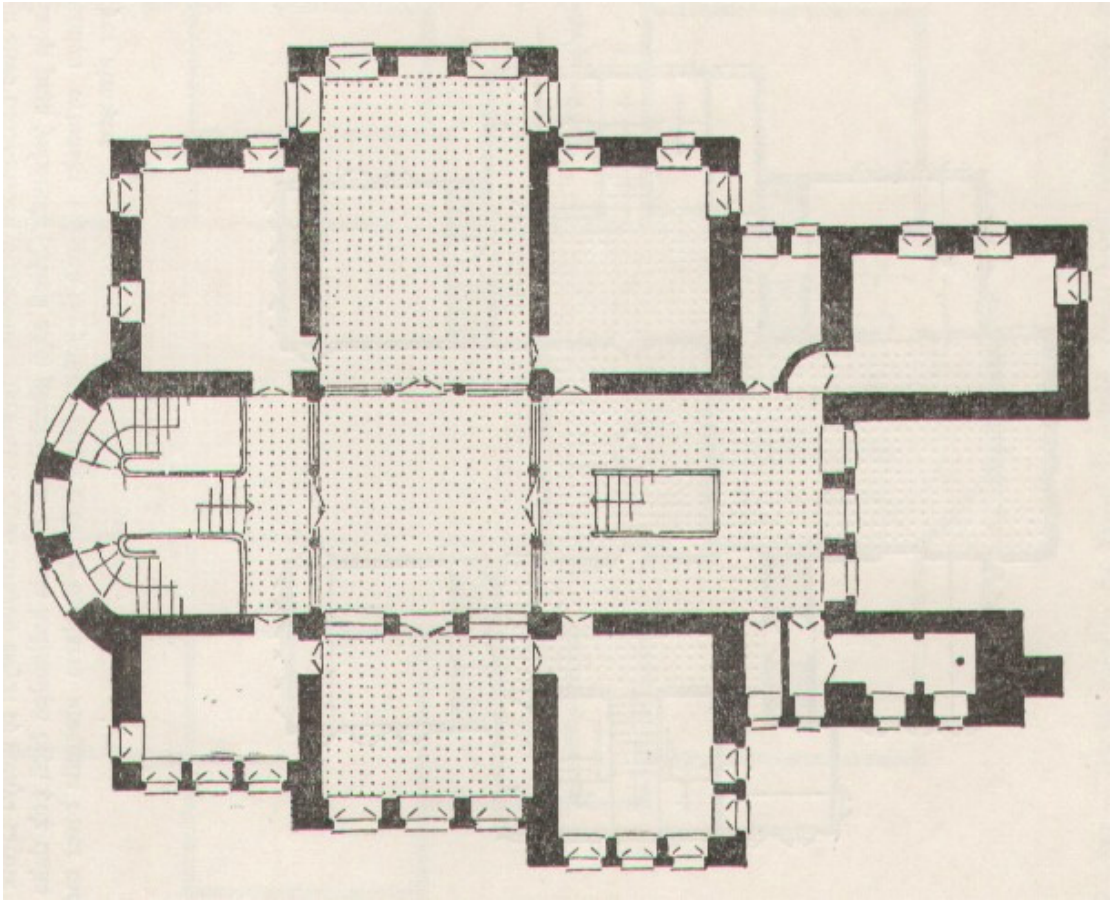

Şekil B. 23 2. Kat Planı (S. H. Eldem-Türk Evi Plan Tipleri s.164)

EK C: Abdüllatif Suphi Paşa Konağı'nın Çevresine ait Fotoğraflar

Şekil C. 1 Yeşil Tekke Sokak'tan Konağa Bakış

Şekil C. 2 Horhor Caddesi'nden Vatan Caddesi Yönüne Bakış

Şekil C. 3 Horhor Caddesi ve Elhaç Süleyman Efendi Mektebi

Şekil C. 4 Horhor Caddesi ve Kırık Tulumba Sokak Köşesindeki Çeşme

Şekil C. 5 Kırık Tulumba Sokak Üzerinde Kalan Duvar Yıkıntıları

Şekil C. 6 Konağın Eski Giriş Kapısının Yerindeki Yapı Yıkıntıları

Şekil C. 7 Yakın Çevredeki Bizans Kalıntıları ve Bozdoğan Kemeri

Şekil C. 1Kavala Sokak ve İstanbul Üniversitesi Binaları

Şekil C. 9 Horhor Caddesi'ne Bakış

Şekil C. 10 Fatih İlçesi'nin En Önemli Ulaşım Aksı-Fevzipaşa Caddesi

EK D: Abdüllatif Suphi Paşa Konağı'nın Bugünkü Halini Belgeleyen Fotoğraflar

Şekil D. 1 Kuzeybatı Cephesi ve Giriş Kapısı

Şekil D. 2 Kuzeybatı Cephesi Geriye Çekilen Kısım

Şekil D. 3 Kuzeybatı Cephesi Testeredişi Çıkma

Şekil D. 4 Giriş Kapısı Horhor Caddesi Görünüşü

Şekil D. 5 Kuzeybatı Cephesi Çıkma Görünüşü

Şekil D. 6 Kuzeybatı Cephesi Çıkma Görünüşü

Şekil D. 7 Kuzeybatı Cephesi Duvar İç Kısım

Şekil D. 8 Kuzeydoğu Cephesi

Şekil D. 9 Güneydoğu Cephesi

Şekil D. 10 Güneydoğu Cephesi Orta Çıkma

Şekil D. 11 Güneydoğu Cephesi Detay

Şekil D. 12 Güneydoğu Cephesi Geri Çekilen Kısım

Şekil D. 13 Güneybatı Cephesi Çıkma Görünüşü

Şekil D.14 Bahçe Kapısı Dış Görünüş

Şekil D. 15 Arka Bahçe-Üst Kısım

Şekil D. 16 Arka Bahçe-Alt Kısım

Şekil D. 17 Giriş Kapısı İç Görünüş ve Danışma

Şekil D.18 Z01 Giriş Holü-Orta Sofa

Şekil D. 19 Üç Kollu Ana Merdiven

Şekil D. 20 Z02 Tesisat Odası ve Kitaplıklar

Şekil D. 21 Z02 Mekanı

Şekil D. 22 Z02 Mekanı ve Kitaplıklar

Şekil D. 23 Z03 Mekanı-Kuzeydoğu Duvarı

Şekil D. 24 Z03 Mekanı-Güneybatı Duvarı

Şekil D. 25 Z04 Mekanı-Güneydoğu Duvarına Bakış

Şekil D. 26 Z04 Mekanı Kuzeydoğu Duvarındaki Pencere

Şekil D. 27 Z05A Mekanı Kuzeydoğu Duvarına Bakış

Şekil D. 28 Z05A Mekanı

Şekil D. 29 Z05A Mekanı-Tavan

Şekil D. 30 Z05B Mekanı Kuzeybatı Duvarına Bakış

Şekil D. 31 Z05B Mekanı Güneydoğu Duvarına Bakış; Bahçe Kapısı

Şekil D. 32 Z06 Mekanı Güneydoğu Duvarına Bakış

Şekil D. 33 Z06 Mekanı Güneybatı Duvarı; Giriş Kapısı

Şekil D. 34 Z07 Mekanı Kuzeybatı Duvarına Bakış

Şekil D. 35 Z07 Kuzeydoğu Duvarı

Şekil D.36 Z07 Giriş Kapısı

Şekil D. 37 Z08 Mekanı Güneybatı Duvarına Bakış

Şekil D. 38 Z08 Mekanı Kuzeydoğu Duvarına Bakış

Şekil D. 39 Z09 Mekanı Güneydoğu Duvarındaki Pencere

Şekil D. 40 Z09 Mekanı, Merdivenler

Şekil D. 41 Z09 Kuzeybatı Duvarı

Şekil D. 42 Z10 Mekanı Kuzeybatı Duvarındaki Açıklıklar

Şekil D. 43 Z10 Mekanı Kuzeydoğu Duvarına Bakış

Şekil D. 44 Z11 Mekanı Güneydoğu Duvarındaki Açıklıklar

Şekil D. 45 Z11 Mekanı Kuzeybatı Duvarına Bakış

Şekil D. 46 Z12 Mekanı Kuzeydoğu Duvarına Bakış

Şekil D. 47 Z12 Güneydoğu Duvarı

Şekil D. 48 Z12 Güneybatı Duvarı

Şekil D. 49 Z13 Mekanı Güneybatı Duvarına Bakış

Şekil D. 50 Z13 Mekanı Kuzeydoğu Duvarına Bakış

Şekil D. 51 Z13 Mekanı, Ara Bölme

Şekil D. 52 Z14 Mekanı, Tavan

Şekil D. 53 Z15 ve Z16 Numaralı Mekanlara Bakış

Şekil D. 54 Z16 Numaralı Heladan Kuzeydoğu Yönüne Bakış

Şekil D. 55 Z01A Mekanından Z01B Numaralı Merdiven Holüne Bakış

Şekil D. 56 Merdiven-Sahanlığa Bakış

Şekil D. 57 Dövme Demir Korkuluk

Şekil D. 58 Sahanlık Pencereleri

Şekil D. 59 Merdivenler

Şekil D. 60 1K01 1. Kat Merdiven Sahanlığı

Şekil D. 61 Sahanlıktan 2. Kata Bakış

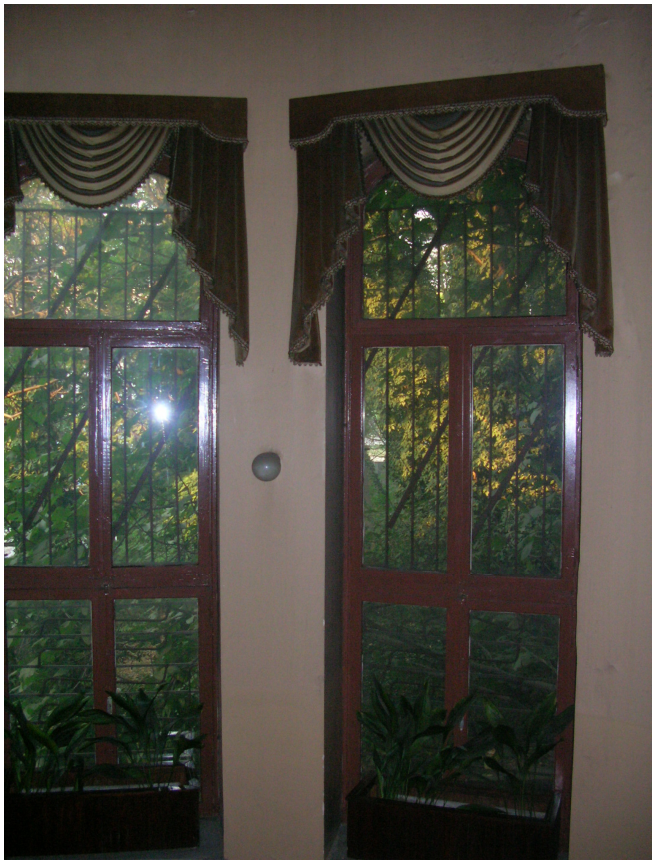

Şekil D. 62 Sahanlık Pencereleri

Şekil D. 63 Merdiven Boşluğunun Tavanı

Şekil D. 64 1K02A Kuzeybatı Duvarına Bakış

Şekil D. 65 1K02 Güneydoğu Duvarına Bakış

Şekil D. 66 1K02A ve 1K02 Numaralı Mekanın Tavanı

Şekil D. 67 Orta Sofadan 1K02B Numaralı Mekana Bakış

Şekil D. 68 1K02A-Pencere Detayı

Şekil D. 69 1K02-Pencere Detayı

Şekil D. 70 1K02B Numaralı İç Sofadan Güneybatı Duvarına Bakış

Şekil D. 71 1K02B Mekanından Kuzeydoğu Duvarına Bakış

Şekil D. 72 1K02C Güneydoğu Duvarı

Şekil D. 73 1K02C Kuzeybatı Duvarı

Şekil D. 74 1K03 Mekanı Kuzeydoğu Duvarına Bakış

Şekil D. 75 1K03 Mekanı Güneydoğu Duvarına Bakış

Şekil D. 76 1K03-Kapı

Şekil D. 77. 1K03-Pencere

Şekil D. 78 1K03-Çıtalı Tavan

Şekil D. 79 1K04 Numaralı Oda-Kuzeybatı Duvarına Bakış

Şekil D. 80 1K04 Numaralı Oda-Giriş Kapısına Bakış

Şekil D. 81 1K04 Numaralı Oda-Şömine

Şekil D. 82 1K04 Numaralı Oda-Çıtalı Tavan

Şekil D. 83 1K04- Pencere

Şekil D.84 1K04-Kapı

Şekil D. 85 1K05 Numaralı Oda-Güneydoğu Duvarına Bakış

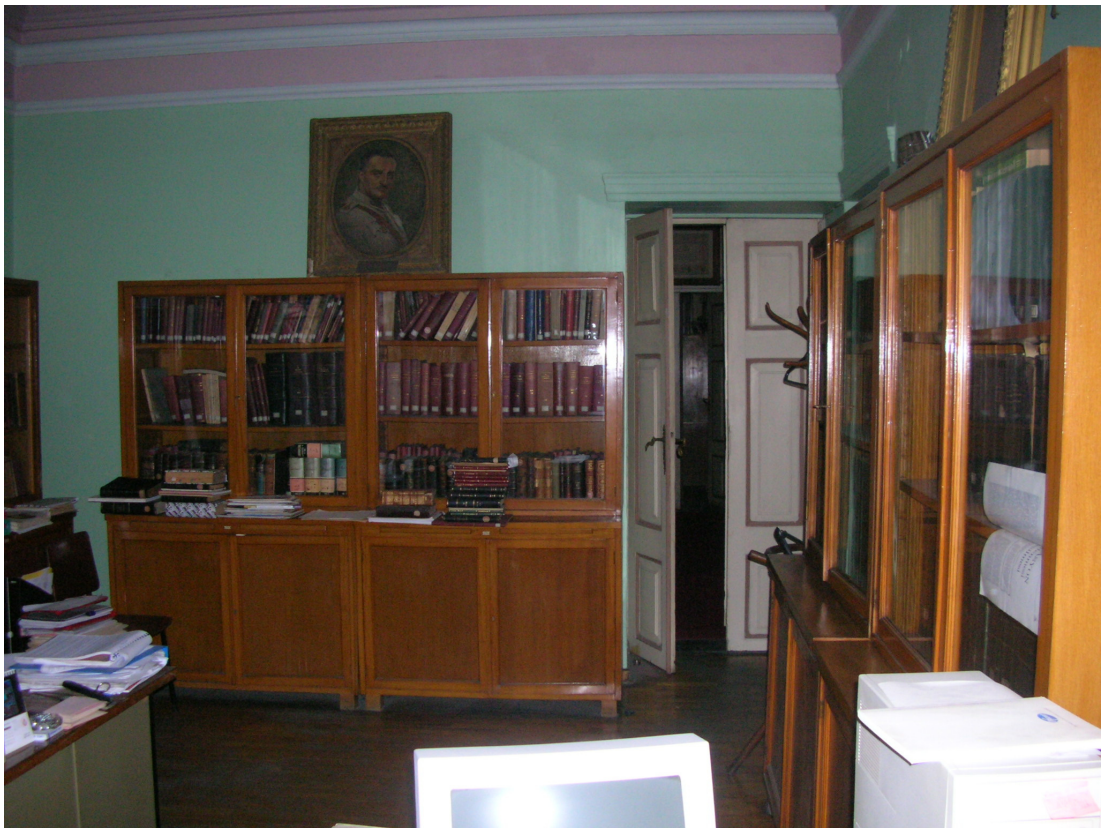

Şekil D. 86 1K05 Numaralı Oda-Kuzeybatı Duvarına Bakış

Şekil D. 87 1K05 Numaralı Oda-Şömine

Şekil D. 88 1K05-Güneybatı Duvarı

Şekil D.89 1K05-Tavan

Şekil D. 90 1K06 Numaralı Oda-Kuzeybatı Duvarına Bakış

Şekil D. 91 1K06 Numaralı Odanın Girişine Bakış

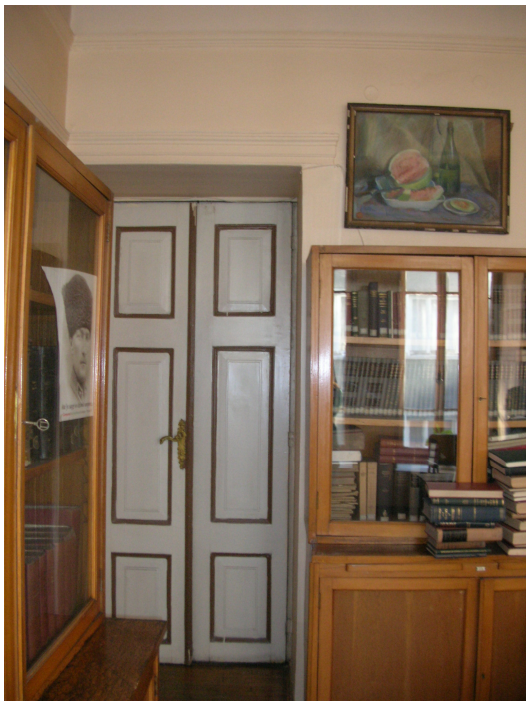

Şekil D. 92 1K06-Kapı

Şekil D. 93 1K06-Tavan

Şekil D. 94 1K07-Kapı

Şekil D. 95 1K07-Pencere

Şekil D. 96 1K07-Merdivenden Kuzeybatı Duvarına Bakış

Şekil D. 97 1K07-Merdiven

Şekil D. 98 1K07 Merdiven-Detay

Şekil D. 99 1K07 Merdiven-Detay

Şekil D. 100 1K08 Mekanı Güneybatı Duvarına Bakış

Şekil D. 101 1K08 Mekanı Güneydoğu Duvarına Bakış

Şekil D. 102 1K08-Tavan

Şekil D. 103 1K09-Güneydoğu Duvarı

Şekil D.104 1K09-Kuzeybatı Duvarı

Şekil D. 105 1K10 Mekanı

Şekil D. 106 1K10 Mekanı Giriş

Şekil D. 107 1K11 Mekanı-Pencere

Şekil D. 108 1K11-Depo Olarak Kullanılan Hamam Odası

Şekil D. 109 1K12-Depo Olarak Kullanılan Bölüm

Şekil D. 110 1K13-Kuzeybatı Duvarına Bakış

Şekil D. 111 1K14 ve1K15'e Bakış

Şekil D. 112 1K15 Numaralı Hela

Şekil D. 113 Sahanlık Pencereleri

Şekil D. 114 2K01-Tavan

Şekil D. 115 2K01-Kuzeybatı Duvarı

Şekil D. 116 2K01-Güneydoğu Duvarı

Şekil D. 117 Orta Sofa Kuzeydoğu Duvarı

Şekil D. 118 2K02-Orta Sofa

Şekil D.119 Orta Sofa Güneybatı Duvarı

Şekil D. 120 Orta Sofa-Tavan

Şekil D. 121 2K03 Numaralı İç Sofa

Şekil D. 122 İç Sofa Güneybatı Duvarı

Şekil D. 123 İç Sofa-Tavan

Şekil D. 2 İç Sofa Kuzeydoğu Duvarı

Şekil D. 3 2K04 Numaralı Oda Güneydoğu Duvarına Bakış

Şekil D. 126 2K04 Numaralı Oda Giriş Kısmı

Şekil D. 4 2K04-Tavan

Şekil D. 128 2K04-Şömine

Şekil D. 5 2K05A Numaralı Mekandan 2K05C'ye Bakış

Şekil D. 130 2K05A-Şömine

Şekil D. 131 2K05A-Pencere

Şekil D. 6 2K05C Numaralı Mekandan 2K05A'ya Bakış

Şekil D. 133 2. Kat Kuzeybatı Cephesi Üçlü Pencere Grupları

Şekil D. 7 2K05A-Tavan

Şekil D. 135 2K05B-Tavan

Şekil D. 8 2K05C-Tavan

Şekil D. 137 2K06 Numaralı Başoda-Güneydoğu Duvarı

Şekil D. 9 2K06 Numaralı Başoda-Kuzeybatı Duvarı

Şekil D. 10 2K06-Şömine

Şekil D. 11 2K06-Beyzi Kubbe

Şekil D. 121 Beyzi Kubbedeki Kuş Figürleri

Şekil D. 13 Beyzi Kubbedeki Kuş Figürleri

Şekil D. 143 Beyzi Kubbedeki Kuş Figürleri ve Tavanın Köşesi

Şekil D. 14 2K07 Numaralı Oda-Güneydoğu Duvarı

Şekil D. 15 2K07 Numaralı Oda-Kuzeybatı Duvarı

Şekil D. 146 2K07-Şömine

Şekil D.147 2K07-Tavan

Şekil D.148 2K08-Güneydoğu Duvarı

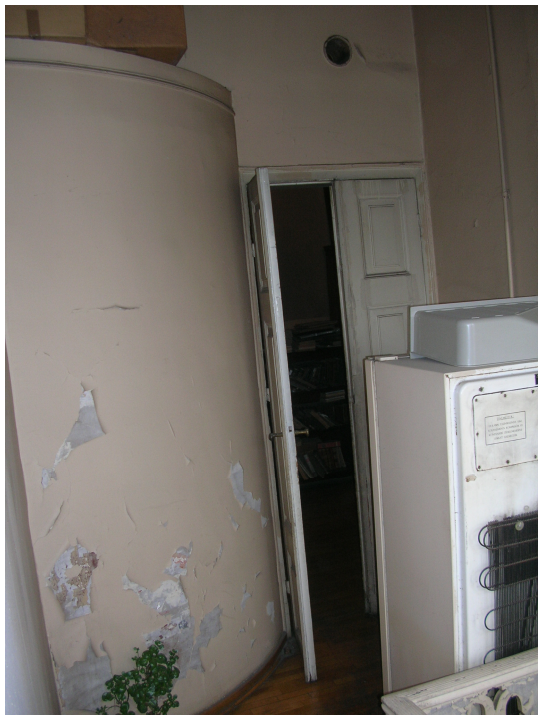

Şekil D.149 2K08-Kuzeybatı Duvarı

Şekil D.150 2K08-Tavan

Şekil D.151 2K09-Yüklükler

Şekil D.152 2K09-Kuzeydoğu Duvarı

Şekil D.153 2K09-Tavan

Şekil D.154 2K09-Pencere

Şekil D.155 2. Kat Korkuluk Detayı

Şekil D. 16 2K10-Kuzeybatı Duvarı

Şekil D.157 2K10-Güneydoğu Duvarı

Şekil D. 158 2K10-Tavan

Şekil D. 159 2K11-Güneybatı Duvarı

Şekil D.160 2K11-Kuzeydoğu Duvarı

Şekil D. 17 2K11-Su Deposu ve Tavan

Şekil D. 18 2K11-Kuzeybatı Duvarı

Şekil D. 163 2K11-Kapı

Şekil D. 164 İç Sofa Güneybatı Pencereleri ve Çatıya Çıkış Merdiveni

Şekil D. 165 Hamamın Betonarme Örtüsü

Şekil D. 19 Hamamın Pencereleri

Şekil D. 167 Külhanın Bacası

Şekil D. 168 Zemin Katın Sağır Duvar Arkasında Kalan Bölümü

Şekil D. 169 Çatıya Çıkılan Bölüm

Şekil D. 170 Parapet Duvarı

Şekil D. 171 Özgün Kiremit-Detay

Şekil D. 172 Özgün Kiremit-Detay

Şekil D. 173 Çatı Arasına Giriş

Şekil D. 174 Kırma Çatı ve Bacalar

Şekil D. 175 Özgün Yer Süzgeci

Şekil D. 176 Karo Mozaik

Şekil D. 177 Mermer Kaplama

Şekil D. 178 Karo Mozaik

Şekil D. 179 Altıgen Tuğla

Şekil D. 180 Zemin Kat Metal Kapı

Şekil D. 181 Zemin Kat Ahşap Kapı

Şekil D. 182 Üç Aynalı Camlı Kapı

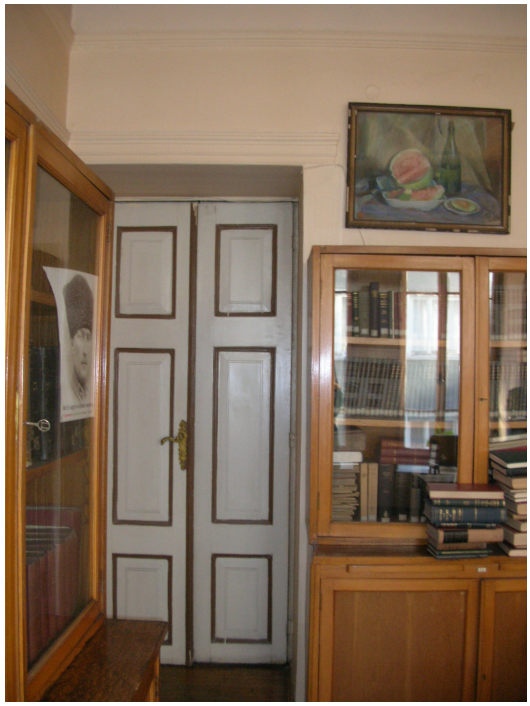

Şekil D. 183 Üç Aynalı Kapı

Şekil D. 184 1. Kat Kapı Detayı

Şekil D. 185 Mermer Hamam Kapısı

Şekil D. 186 Beş Aynalı Kapı

Şekil D. 187 2K09 Kapısı

EK E: Abdüllatif Suphi Paşa Konağı'yla Çağdaş Benzer Yapılara Ait Fotoğraflar ve Çizimler

Şekil E. 1 Zeynep Hanım Konağı Giriş Cephesi

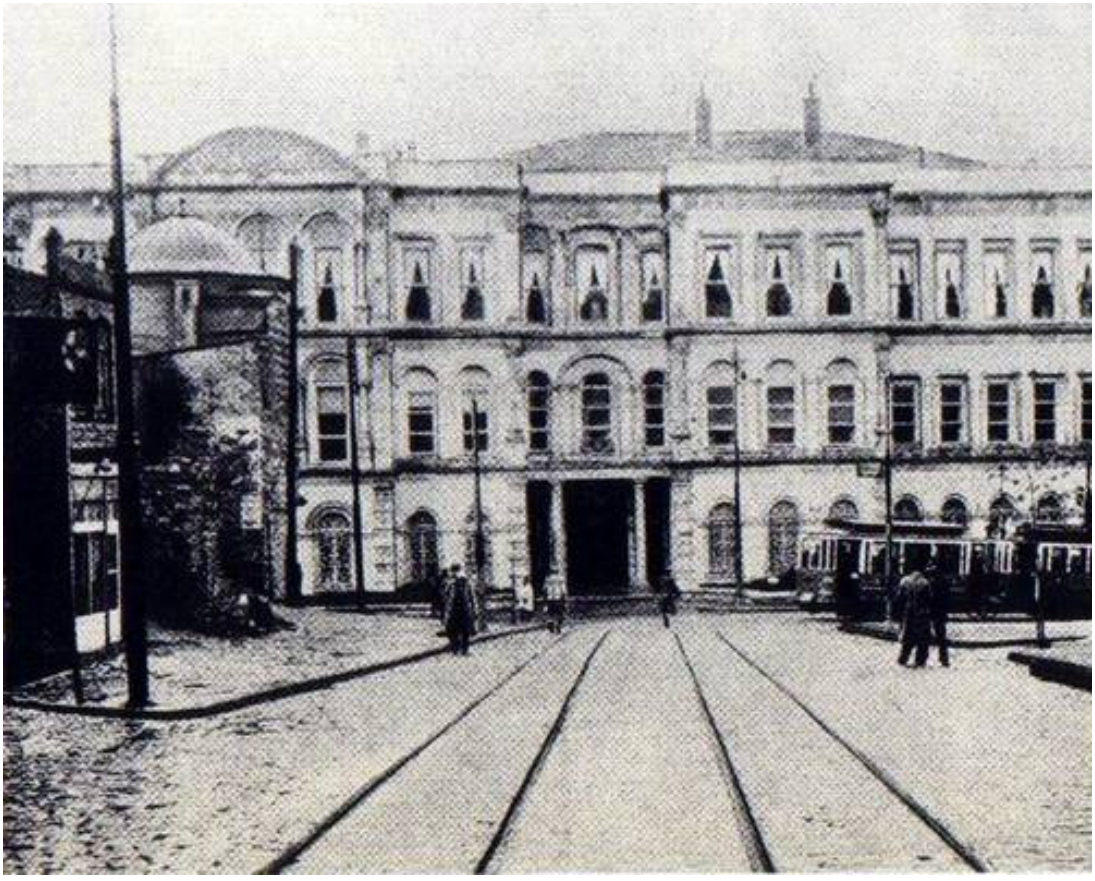

Şekil E. 2 Zeynep Hanım Konağı (Çelik 2007)

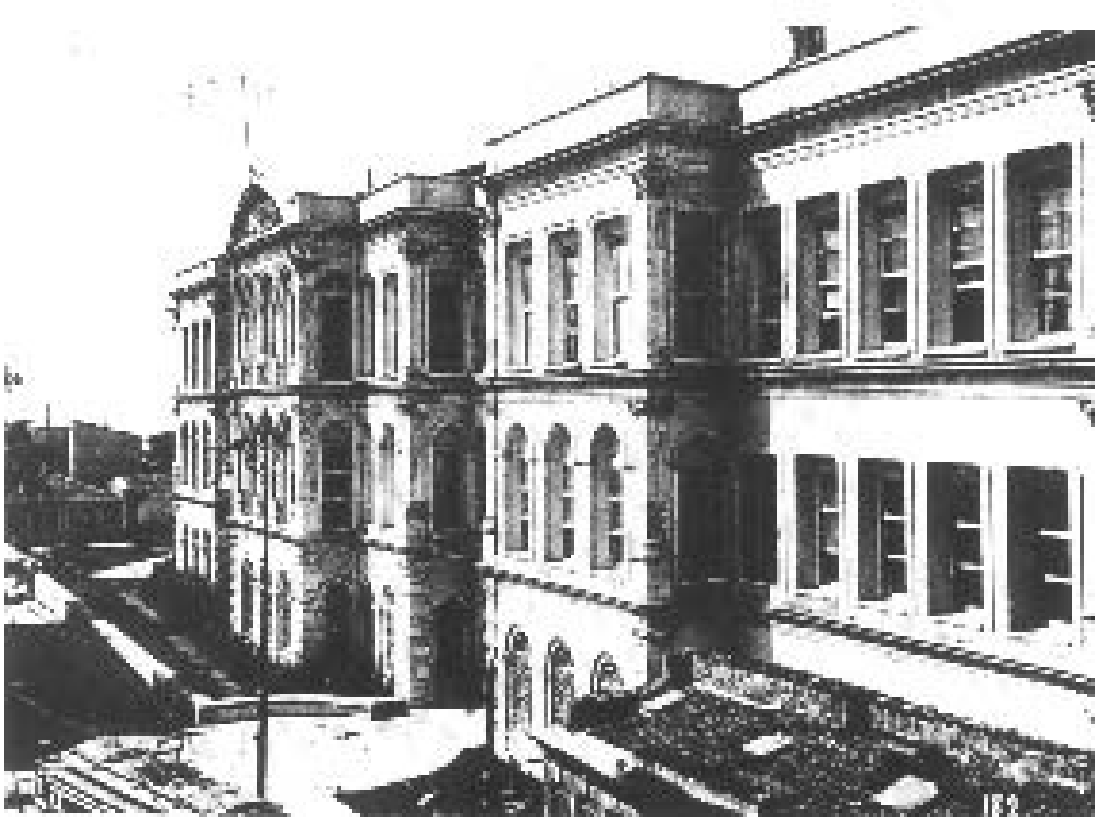

Şekil E. 3 Zeynep Hanım Konağı (http://www.istanbul.edu.tr/tarihce.php)

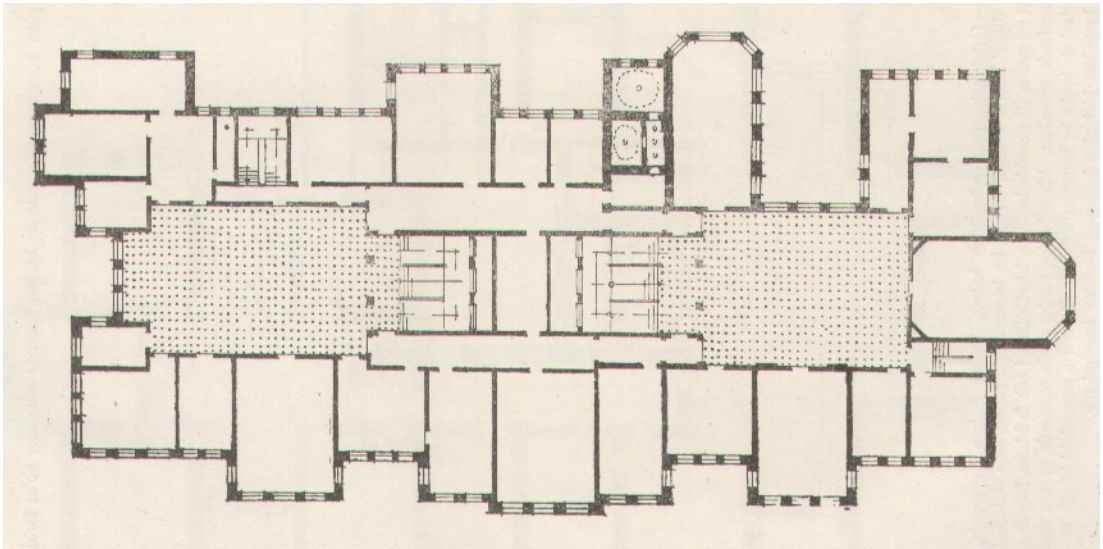

Şekil E. 4 Zeynep Hanım Konağı Kat Planı (S. H. Eldem, 1954)

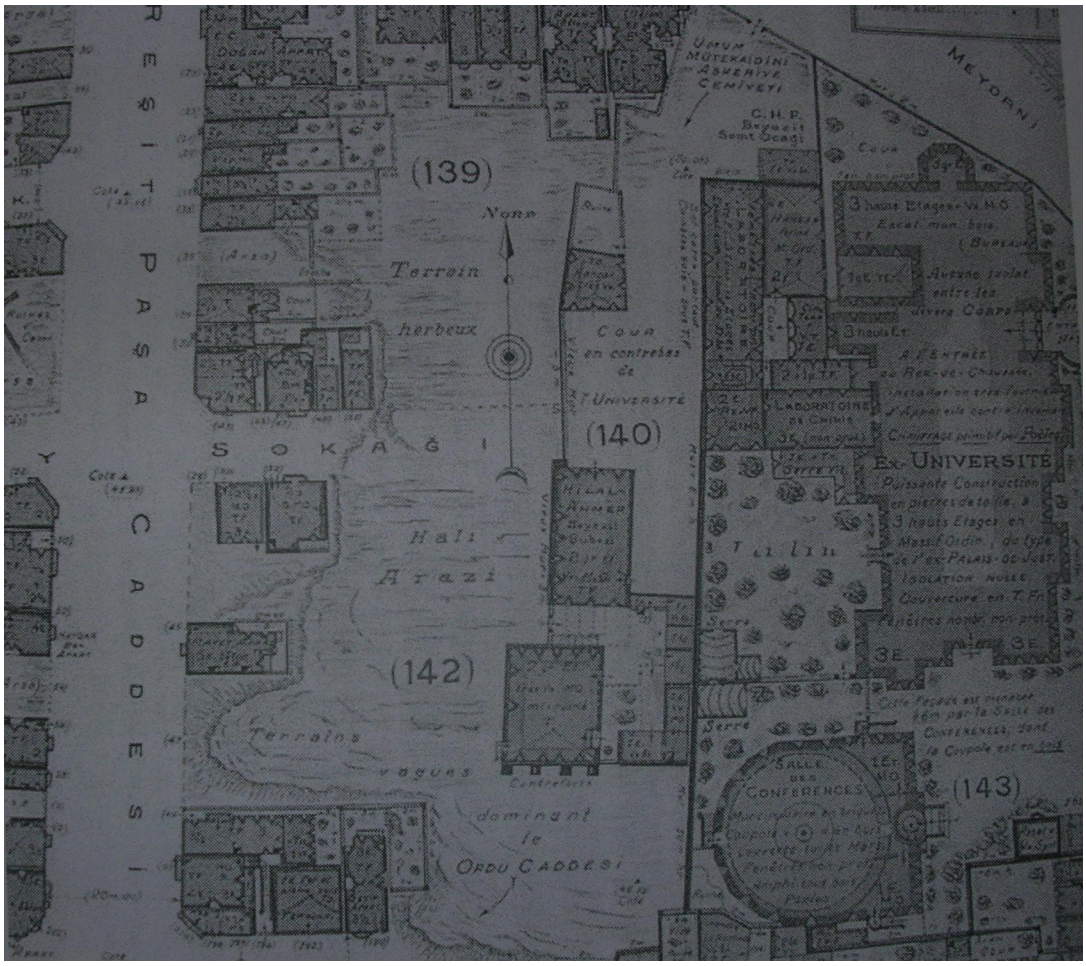

Şekil E. 5 Zeynep Hanım Konağı Vaziyet Planı (Pervititch-P51, 1934)

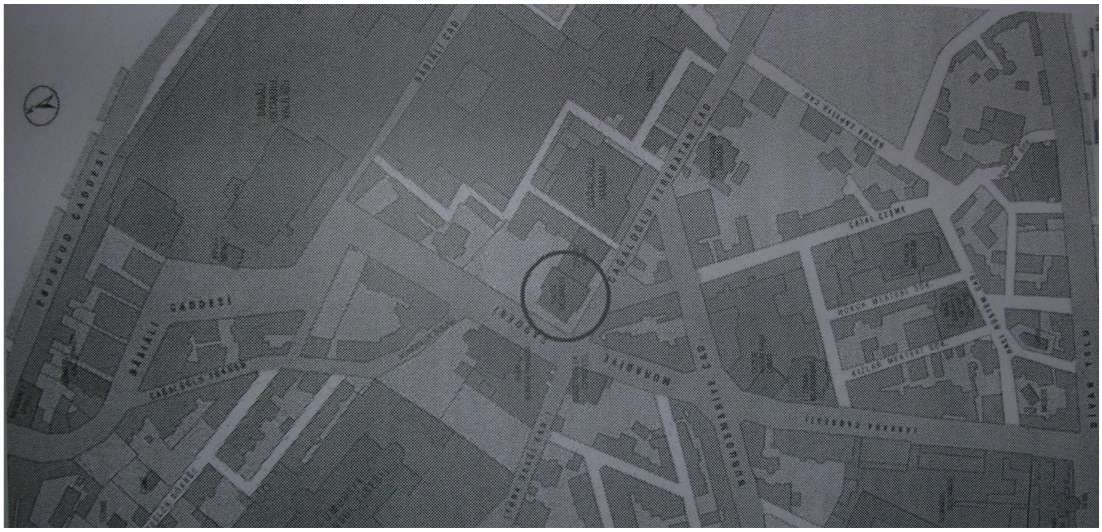

Şekil E. 6 Rauf Paşa Konağı Vaziyet Planı (D.B.İ.A. c1, s525)

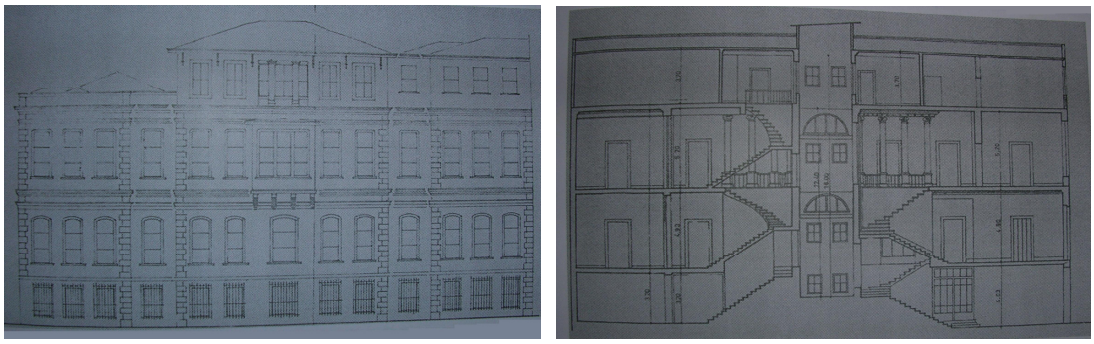

Şekil E. 7 Rauf Paşa Konağı Görünüş ve Kesiti (Anıtlar Kurulu)

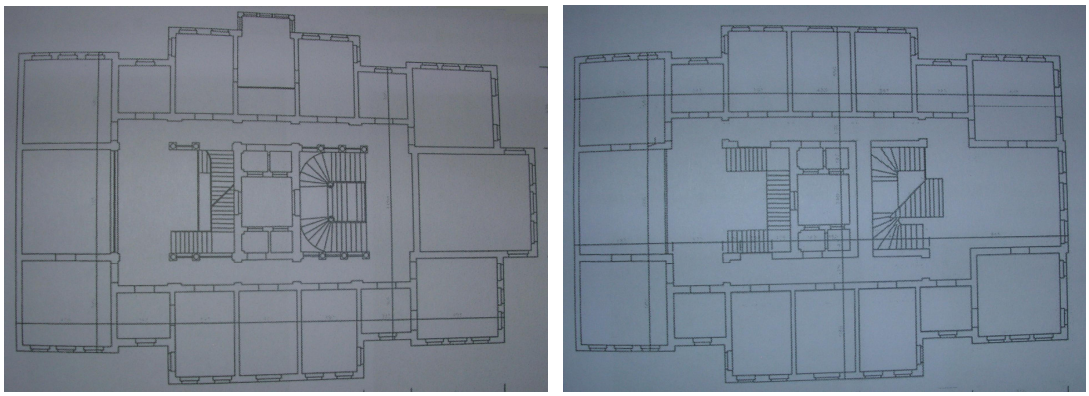

Şekil E. 8 Rauf Paşa Konağı Planları (Anıtlar Kurulu)

Şekil E. 2 Rauf Paşa Konağı Eski Hali (II. Abdülhamid Fotoğraf Albümü A.Freres, 1880-1893, http://lcweb2.loc.gov/pp/ahiiquery.html)

Şekil E. 10 Rauf Paşa Konağı (2008)

Şekil E. 3 Rauf Paşa Konağı Sütunlu Orta Sofa

Şekil E. 12 Rauf Paşa Konağı Giriş Sofası

Şekil E. 13 Zemin Kat-Koridor

Şekil E. 14 2. Kat Odalarından Bir Örnek

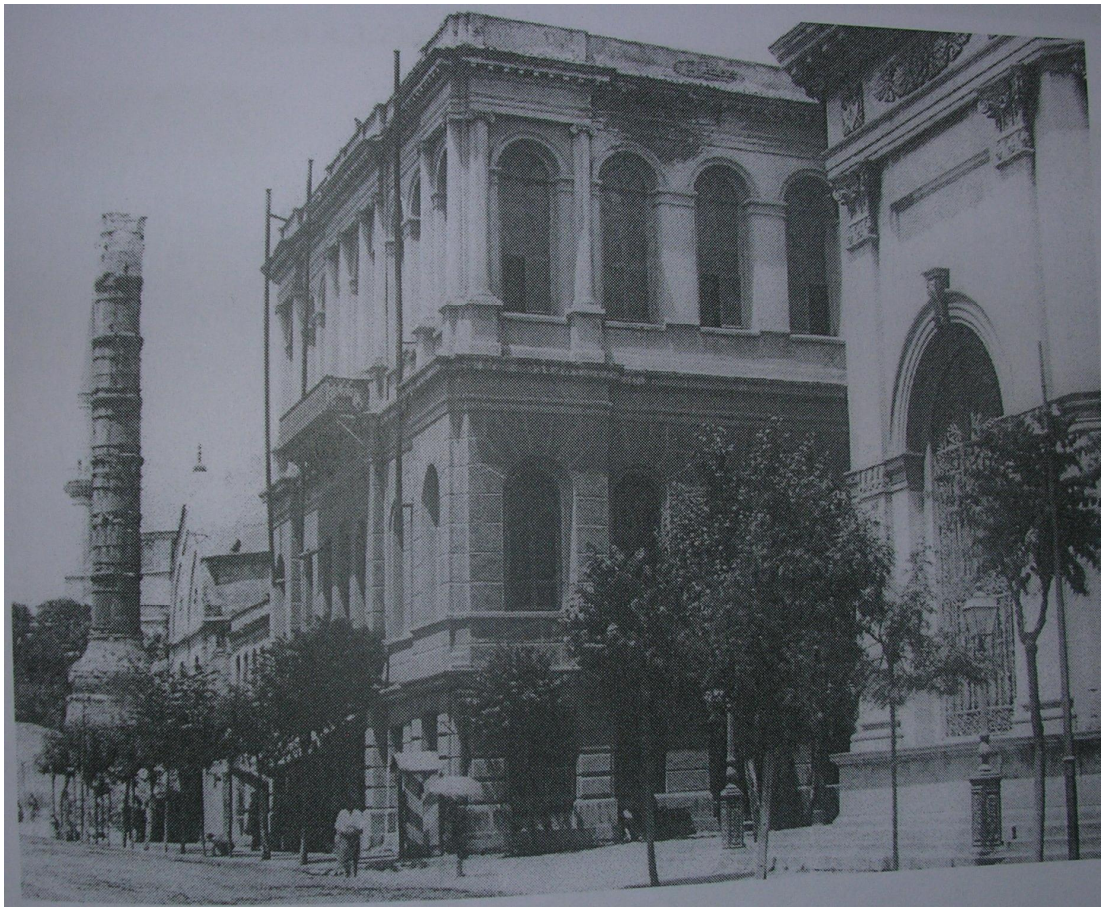

Şekil E. 15 A. Freres-AAEFA-Negatif No:24870

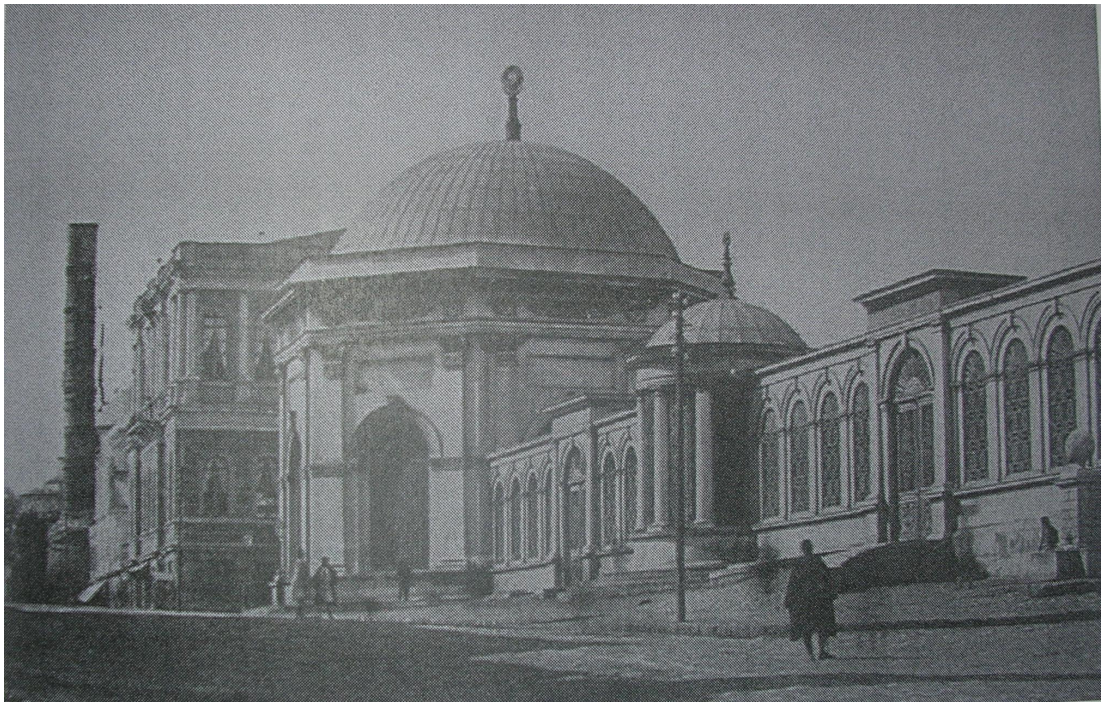

Şekil E. 16 A. Freres-Özendeş 185

Şekil E. 17 II. Darülfünun Binası Restorasyon Sırasında İç Mekanda Sütunlu Bölüm (Basın Müzesi Fotoğraf Sergisi)

Şekil E. 18 II. Darülfünun Binası Restorasyon Sırasında İç Mekandan Görünümler (Basın Müzesi Fotoğraf Sergisi)

Şekil E. 19 II. Darülfünun Binası (Saffet Paşa Konağı) 2008

Şekil E. 20 İç Mekan-Merdiven

Şekil E. 21 Giriş Sofası

Şekil E. 22 Sütunlu Bölüm

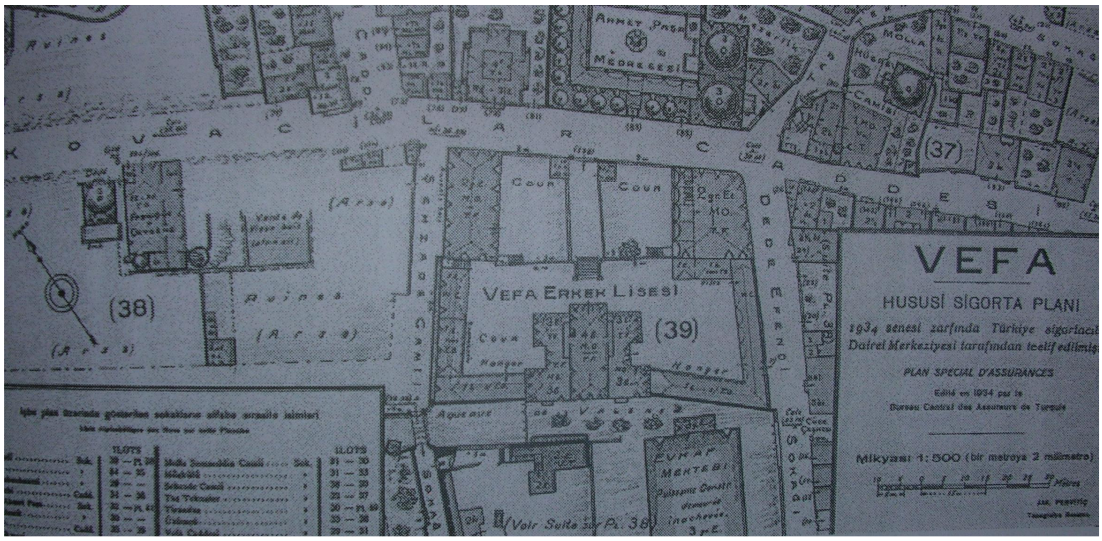

Şekil E. 23 Mütercim Rüştü Paşa Konağı Vaziyet Planı (Pervititich 1934)

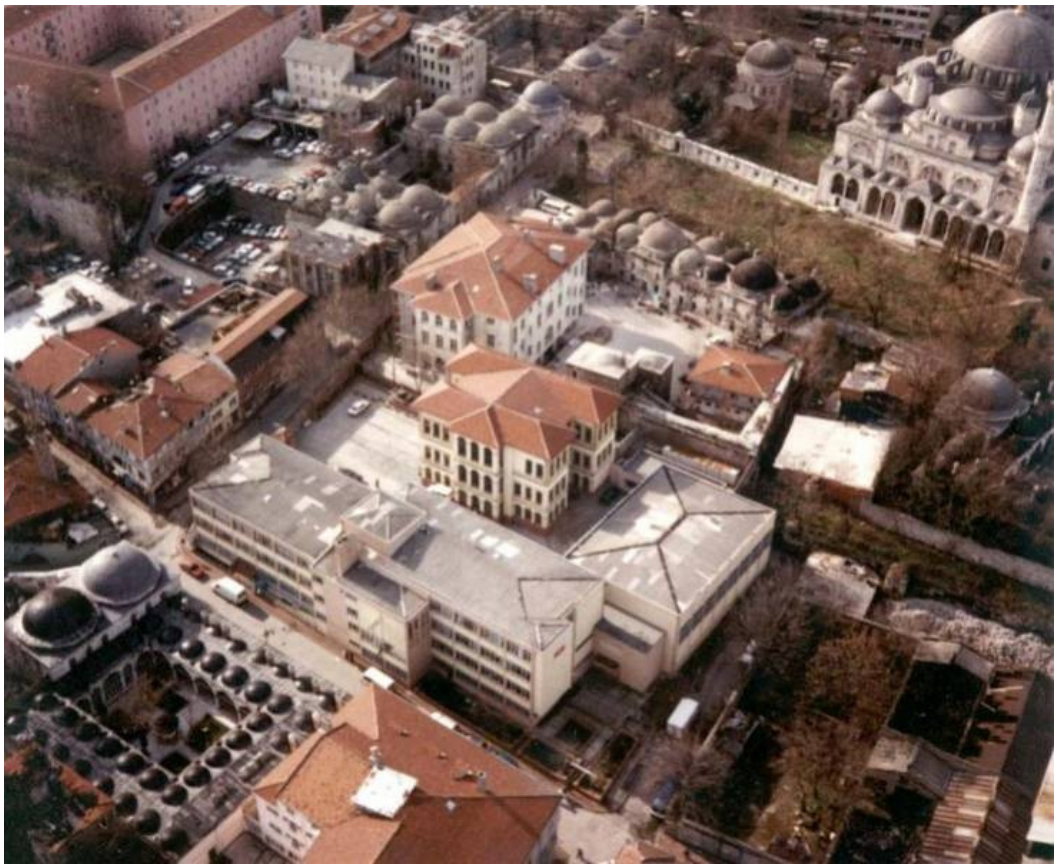

Şekil E. 24 Vefa Lisesi Kompleksi İçinde Mütercim Rüştü Paşa Konağı (http://tr.wikipedia.org/wiki/Vefa_Lisesi)

Şekil E. 25 Mütercim Rüştü Paşa Konağı (2008)

Şekil E. 26 Mütercim Rüştü Paşa Konağı Güney Cephesi (2008)

Şekil E. 27 Üç Kollu Merdiven

Şekil E. 28 Üç Kollu Merdiven Pencereleri

Şekil E. 29 Kapatılan Orta Sofa

Şekil E. 30 1. Kat Sınıftan Görünüm

Şekil E. 31 Tuvalet

Şekil E. 32 Giriş Sofası

EK F: Çizimler

ÖZGEÇMİŞ

Selin Gener Deniz, 1982 yılında İstanbul'da doğmuştur. 2000 yılında Vefa Anadolu Lisesi'ni bitirmiştir. Mimarlık eğitimini 2000-2004 yılları arasında İstanbul Teknik Üniversitesi'nde tamamlamıştır. Yüksek Lisans eğitimine 2004 yılında İTÜ Mimarlık Fakültesi'ne bağlı Restorasyon Anabilim Dalı'nda başlamış, halen sürdürmektedir.

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

ABDÜLLATİF SUPHİ PAŞA KONAĞI
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN
YRD. DOÇ. DR. DENİZ MAZLUM

HAZIRLAYAN
MİMAR SELİN GENER DENİZ

PAFTA ADI:
2. KAT PLANI-AÇIKLAMALI

PAFTA NO:
009

ÖLÇEK:
1/100

RÖLÖVE ■
RESTİTÜSYON □
RESTORASYON □

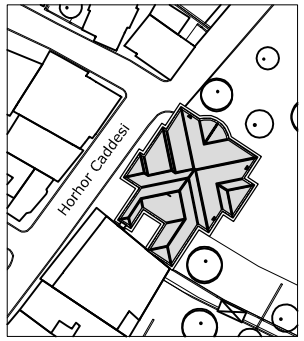

0 1 2 3 5M

ŞEKİL F.4 2. KAT PLANI

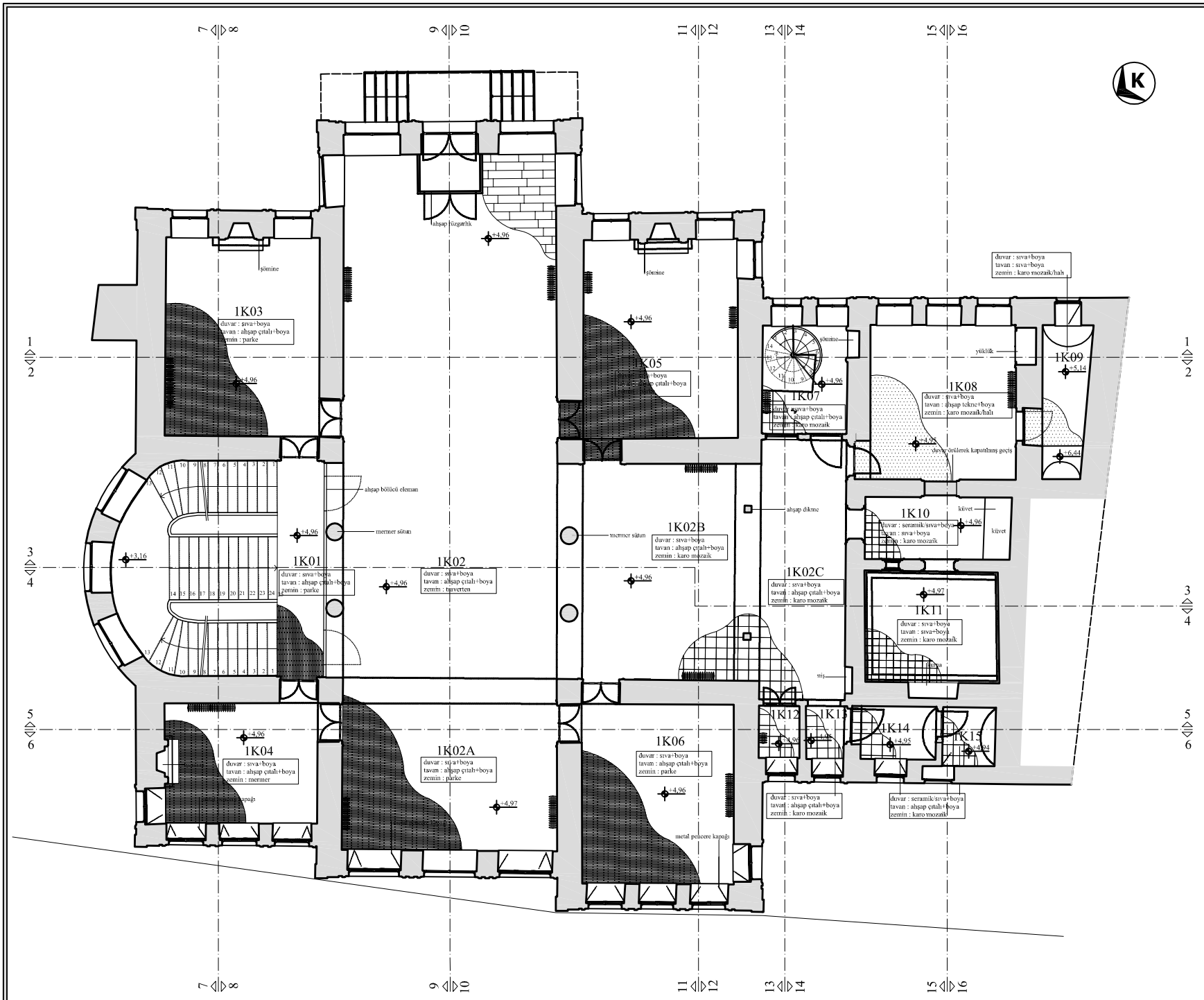

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

ABDÜLLATİF SUPHİ PAŞA KONAĞI
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN
YRD. DOÇ. DR. DENİZ MAZLUM

HAZIRLAYAN
MİMAR SELİN GENER DENİZ

PAFTA ADI:
1. KAT PLANI-AÇIKLAMALI

PAFTA NO:
006

ÖLÇEK:
1/100

RÖLÖVE ■
RESTİTÜSYON □
RESTORASYON □

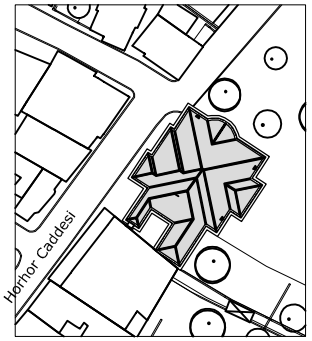

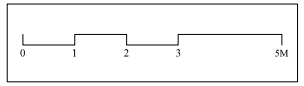

ŞEKİL F.3 1. KAT PLANI

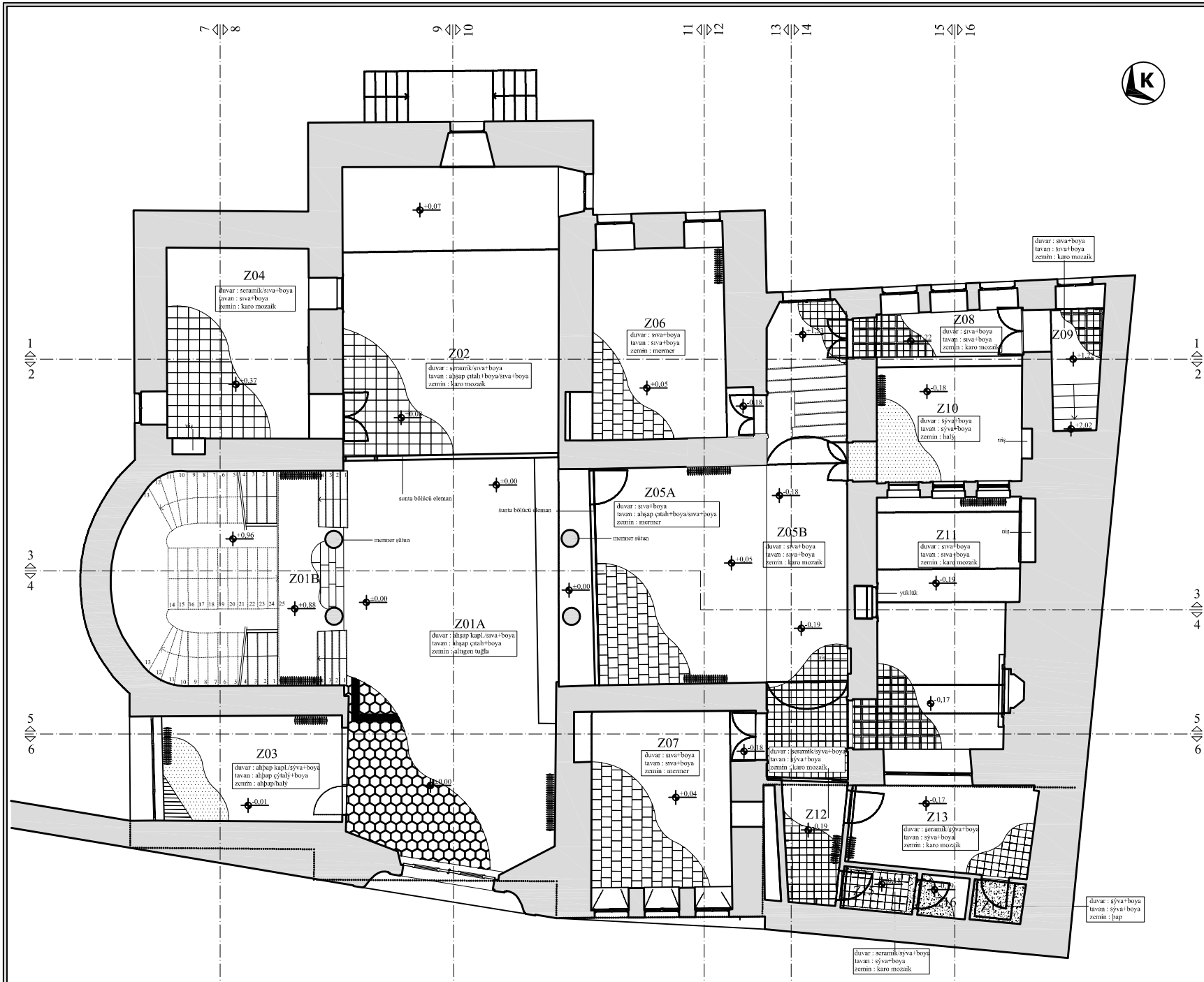

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

ABDÜLLATİF SUPHİ PAŞA KONAĞI
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN
YRD. DOÇ. DR. DENİZ MAZLUM

HAZIRLAYAN
MİMAR SELİN GENER DENİZ

PAFTA ADI:
ZEMİN KAT PLANI-AÇIKLAMALI

PAFTA NO:
003

ÖLÇEK:
1/100

RÖLÖVE ■
RESTİTÜSYON □
RESTORASYON □

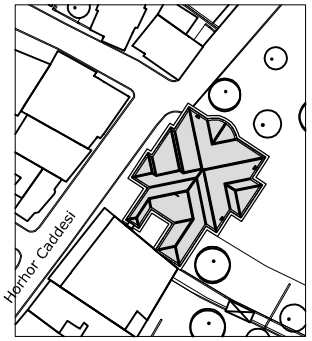

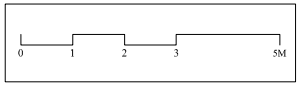

ŞEKİL F.2 ZEMİN KAT PLANI

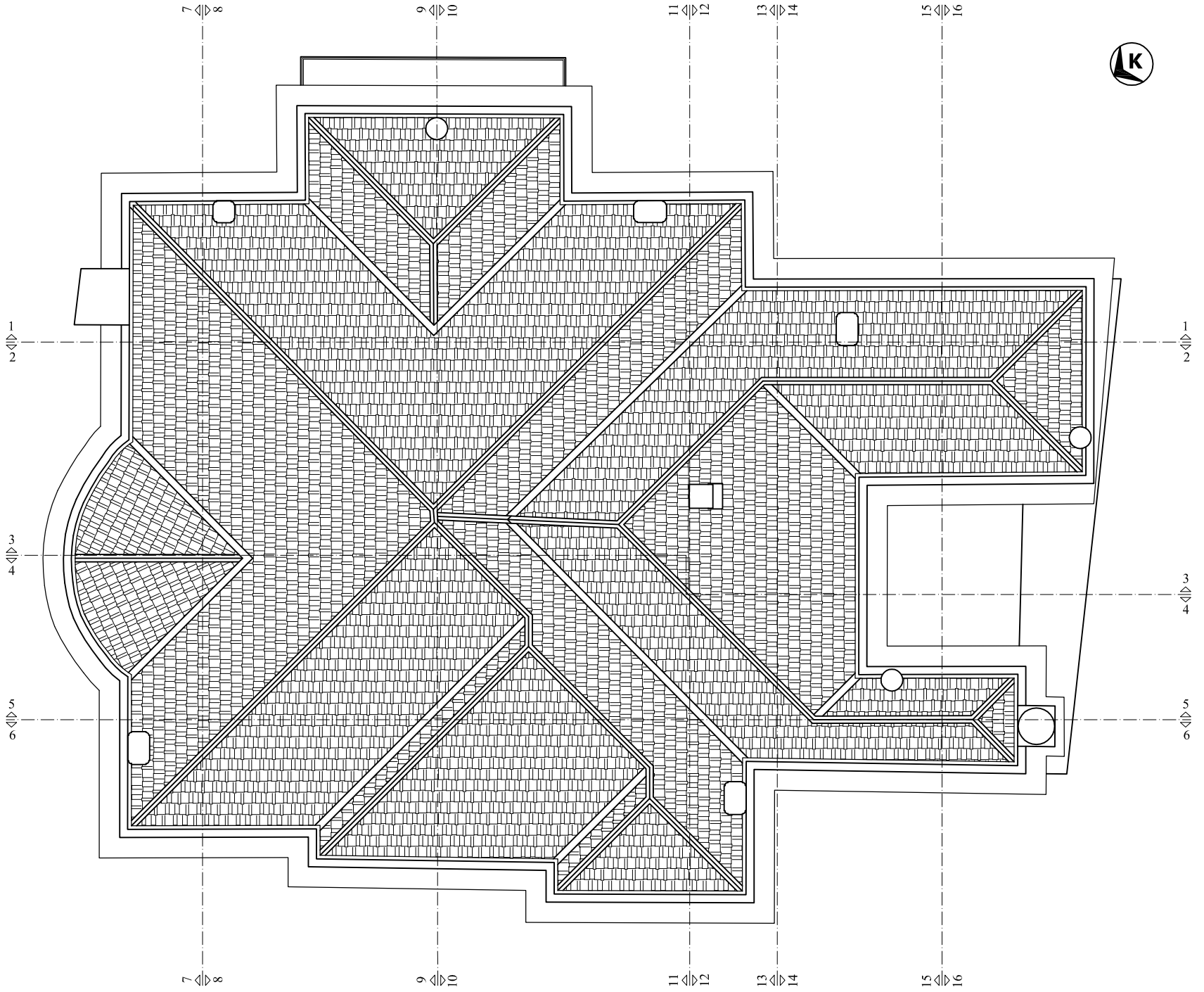

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

ABDÜLLATİF SUPHİ PAŞA KONAĞI
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN
YRD. DOÇ. DR. DENİZ MAZLUM

HAZIRLAYAN
MİMAR SELİN GENER DENİZ

PAFTA ADI:
ÇATI PLANI

PAFTA NO:
012

ÖLÇEK:
1/100

RÖLÖVE ■
RESTİTÜSYON □
RESTORASYON □

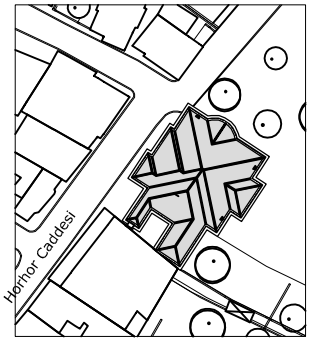

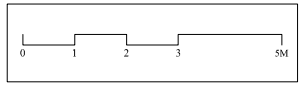

ŞEKİL F.5 ÇATI PLANI

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

ABDÜLLATİF SUPHİ PAŞA KONAĞI
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN
YRD. DOÇ. DR. DENİZ MAZLUM

HAZIRLAYAN
MİMAR SELİN GENER DENİZ

PAFTA ADI:
KESİT 11-11

PAFTA NO:
023

ÖLÇEK:
1/100

RÖLÖVE
RESTİTÜSYON
RESTORASYON

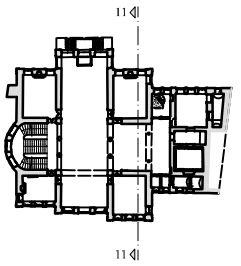

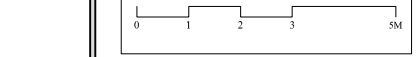

ŞEKİL F.16 KESİT 11-11

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

ABDÜLLATİF SUPHİ PAŞA KONAĞI
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN
YRD. DOÇ. DR. DENİZ MAZLUM

HAZIRLAYAN
MİMAR SELİN GENER DENİZ

PAFTA ADI:
KESİT 14-14

PAFTA NO:
026

ÖLÇEK:
1/100

RÖLÖVE ■
RESTİTÜSYON □
RESTORASYON □

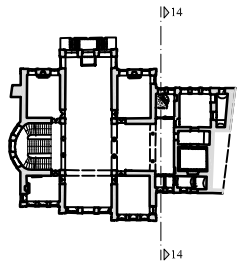

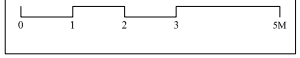

ŞEKİL F.19 KESİT 14-14

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

ABDÜLLATİF SUPHİ PAŞA KONAĞI
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN
YRD. DOÇ. DR. DENİZ MAZLUM

HAZIRLAYAN
MİMAR SELİN GENER DENİZ

PAFTA ADI:
KUZEYBATI GÖRÜNÜŞÜ

PAFTA NO:
029

ÖLÇEK:
1/100

RÖLÖVE ■
RESTİTÜSYON □
RESTORASYON □

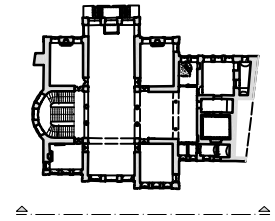

0 1 2 3 5M

ŞEKİL F.22 KUZEYBATI CEPHESİ

KESİT 9-9

KESİT 10-10

TAŞ - TUĞLA / KARGİR
MERMER
TRAVERTEN
AHŞAP
TAŞ
ALTIGEN TUĞLA
KARO MOZAİK
DÖKME MOZAİK
ŞAP
BETONARME
CAM
METAL
PVC - PLASTİK
SIVA + BOYA
SERAMİK
ÇİNKO
MARSİLYA KİREMİTİ
TUĞLA
ALÇIPAN

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

ABDÜLLATİF SUPHİ PAŞA KONAĞI
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN
YRD. DOÇ. DR. DENİZ MAZLUM

HAZIRLAYAN
MİMAR SELİN GENER DENİZ

PAFTA ADI:
KESİT 9-9/KESİT 10-10_MALZEME ANALİZİ

PAFTA NO:
043

ÖLÇEK:
1/200

RÖLÖVE
RESTİTÜSYON
RESTORASYON

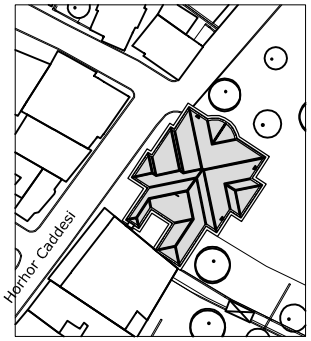

0 2 4 6 10M

ŞEKİL F26d KESİT 9-9/KESİT 10-10 MALZEME ANALİZİ

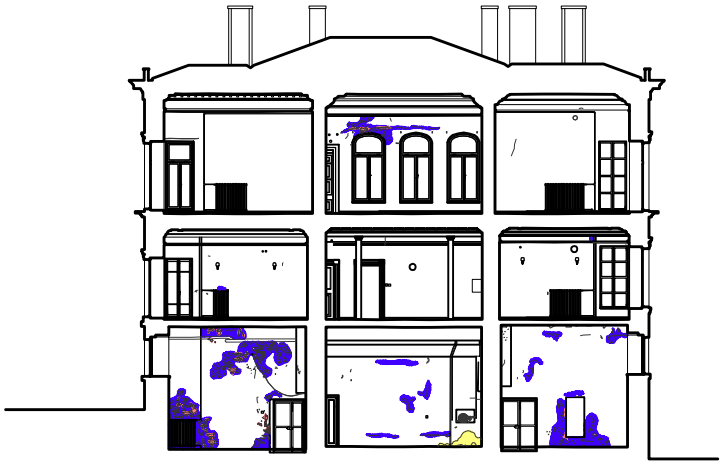

KESİT 12-12

KESİT 16-16

TUZLANMA
SIVA DÖKÜLMESİ
SIVA KABARMASI
KİR TABAKASI
AŞINMA
YÜZEYSEL ÇATLAK
PASLANMA
PAS LEKESİ
RUTUBET İZİ
YOSUNLANMA
MALZEME KAYBI

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

ABDÜLLATİF SUPHİ PAŞA KONAĞI
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN
YRD. DOÇ. DR. DENİZ MAZLUM

HAZIRLAYAN
MİMAR SELİN GENER DENİZ

PAFTA ADI:
KESİT 12-12/KESİT 16-16_HASAR ANALİZİ

PAFTA NO:
047

ÖLÇEK:
1/200

RÖLÖVE ■
RESTİTÜSYON □
RESTORASYON □

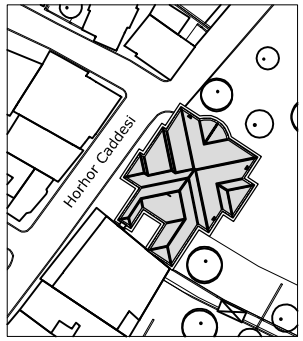

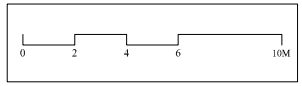

ŞEKİL F27d KESİT 12-12/KESİT 16-16, HASAR ANALİZİ

KUZEYBATI CEPHESİ

GÜNEYDOĞU CEPHESİ

1. DÖNEM
(1860-1950 arası)

2. DÖNEM
(1950-1970 arası)

3. DÖNEM
(1970 ve sonrası)

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

ABDÜLLATİF SUPHİ PAŞA KONAĞI
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN
YRD. DOÇ. DR. DENİZ MAZLUM

HAZIRLAYAN
MİMAR SELİN GENER DENİZ

PAFTA ADI:
CEPHELER_DÖNEM ANALİZİ

PAFTA NO:
050

ÖLÇEK:
1/200

RÖLÖVE
RESTİTÜSYON
RESTORASYON

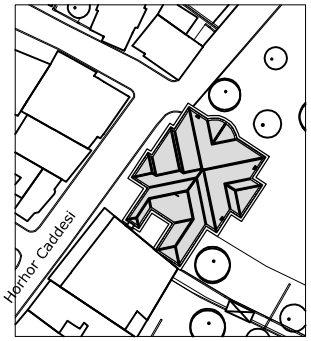

0 2 4 6 10M

ŞEKİL F28b CEPHELER, DÖNEM ANALİZİ

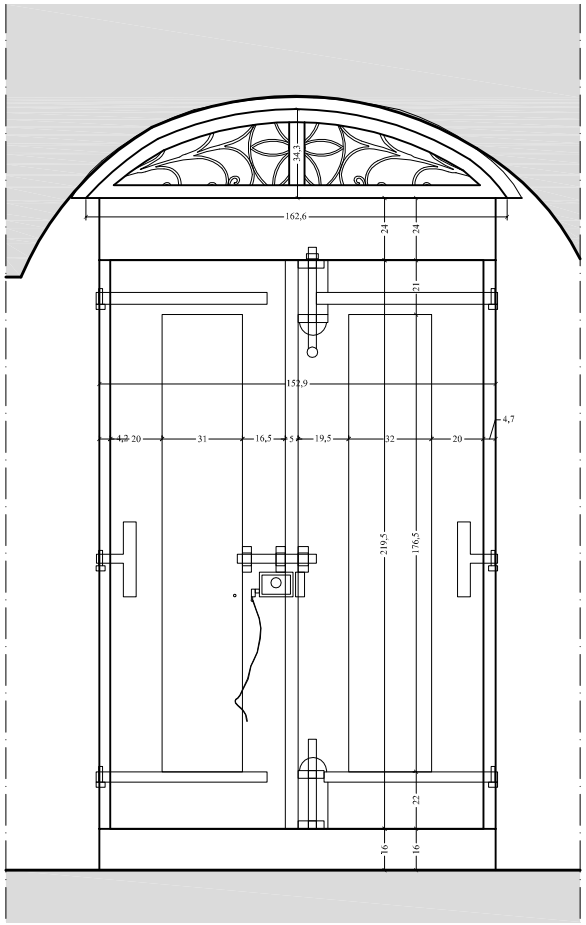

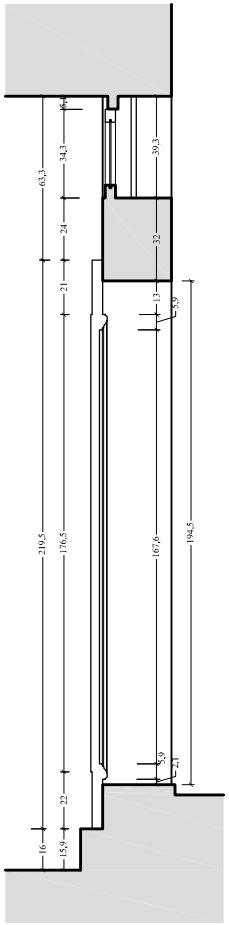

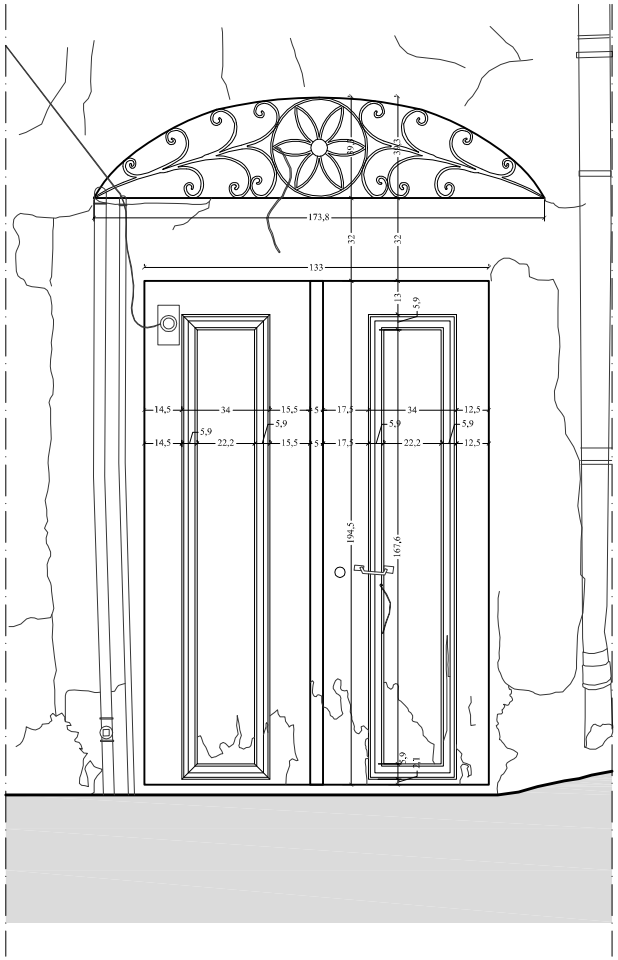

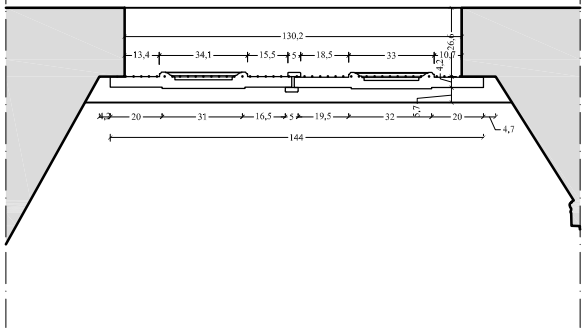

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

ABDÜLLATİF SUPHİ PAŞA KONAĞI
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN
YRD. DOÇ. DR. DENİZ MAZLUM

HAZIRLAYAN
MİMAR SELİN GENER DENİZ

PAFTA ADI:
BAHÇE KAPISI DETAYI

PAFTA NO:
037

ÖLÇEK:
1/20

RÖLÖVE
RESTİTÜSYON
RESTORASYON

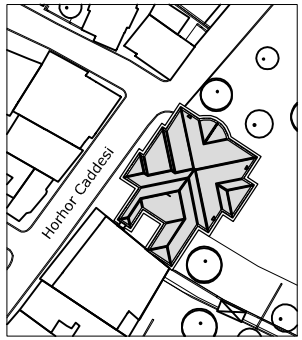

0 20 40 60 100CM

ŞEKİL F.25f BAHÇE KAPISI DETAYI

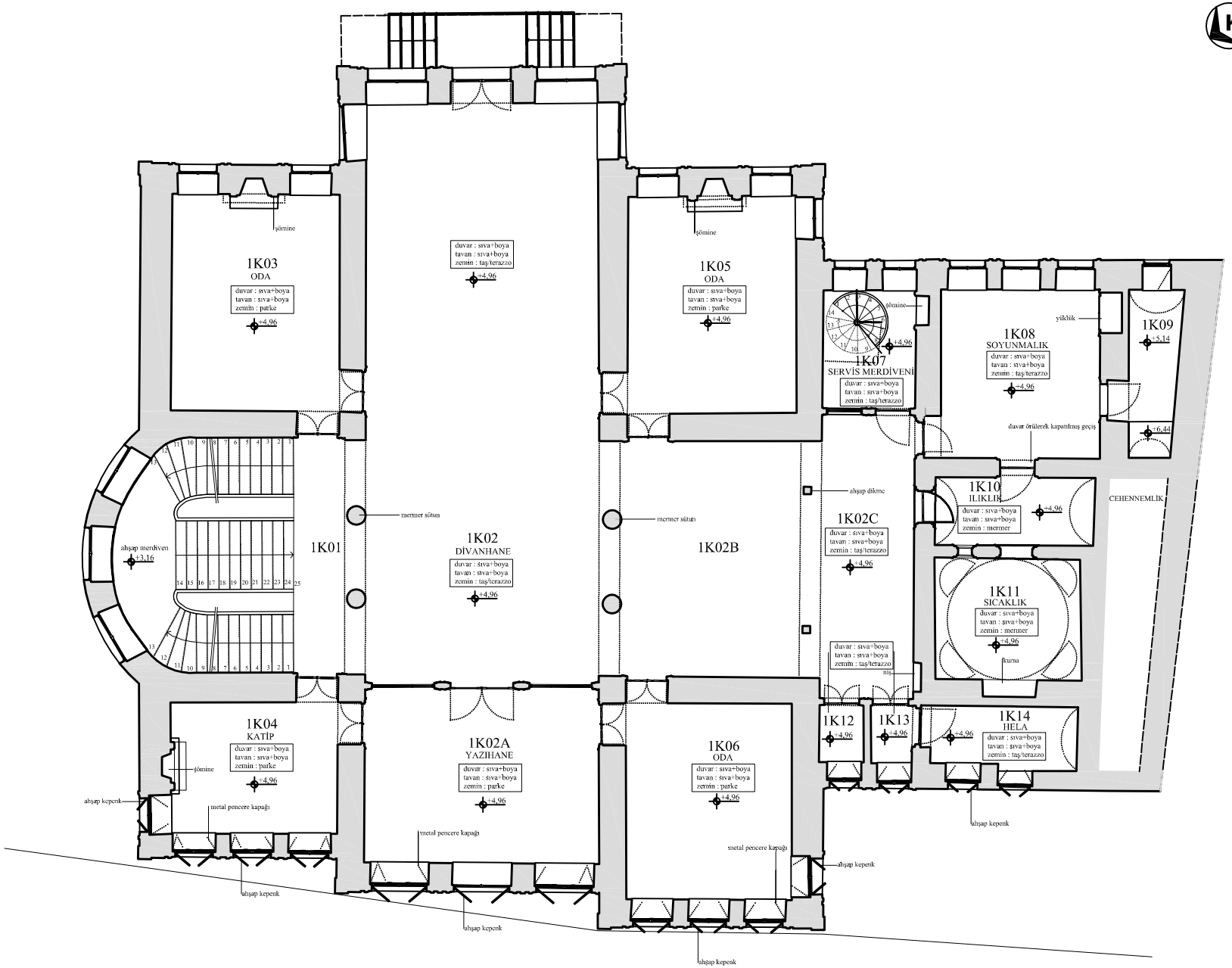

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

ABDÜLLATİF SUPHİ PAŞA KONAĞI
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN
YRD. DOÇ. DR. DENİZ MAZLUM

HAZIRLAYAN
MİMAR SELİN GENER DENİZ

PAFTA ADI:
1. KAT PLANI-AÇIKLAMALI

PAFTA NO:
056

ÖLÇEK:
1/100

RÖLÖVE
RESTİTÜSYON
RESTORASYON

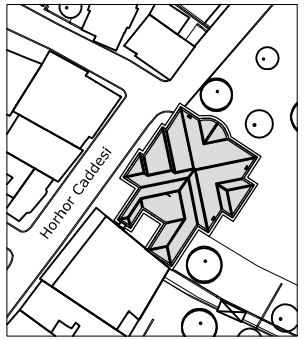

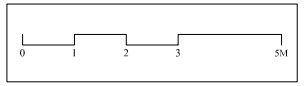

ŞEKİL F.30c 1. KAT PLANI

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

ABDÜLLATİF SUPHİ PAŞA KONAĞI
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN
YRD. DOÇ. DR. DENİZ MAZLUM

HAZIRLAYAN
MİMAR SELİN GENER DENİZ

PAFTA ADI:
GÜNEYDOĞU GÖRÜNÜŞÜ

PAFTA NO:
059

ÖLÇEK:
1/100

RÖLÖVE
RESTİTÜSYON
RESTORASYON

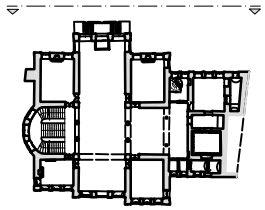

ŞEKİL F.30f GÜNEYDOĞU CEPHESİ

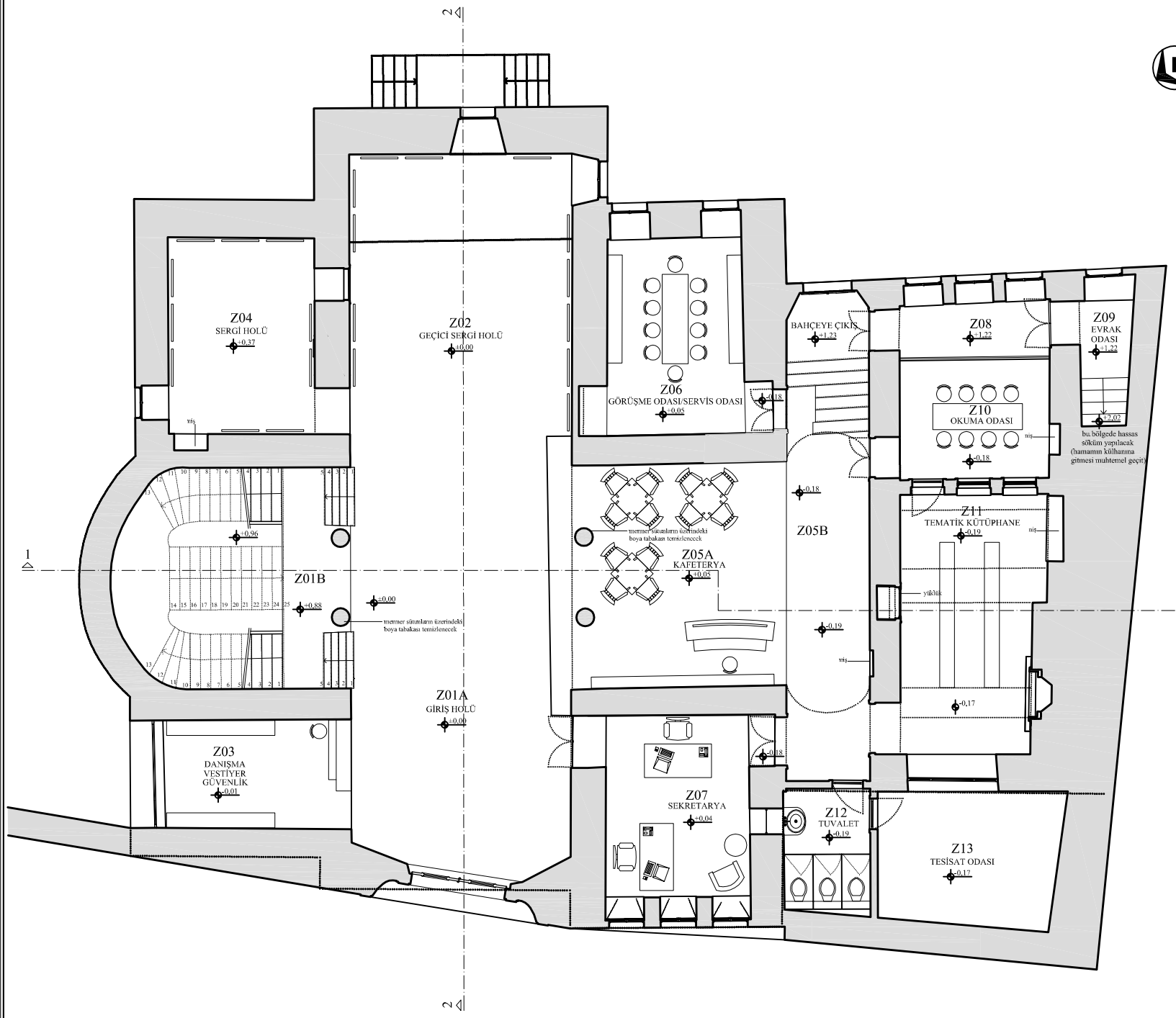

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

ABDÜLLATİF SUPHİ PAŞA KONAĞI
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN
YRD. DOÇ. DR. DENİZ MAZLUM

HAZIRLAYAN
MİMAR SELİN GENER DENİZ

PAFTA ADI:
ZEMİN KAT PLANI-AÇIKLAMALI

PAFTA NO:
061

ÖLÇEK:
1/100

RÖLÖVE
RESTİTÜSYON
RESTORASYON

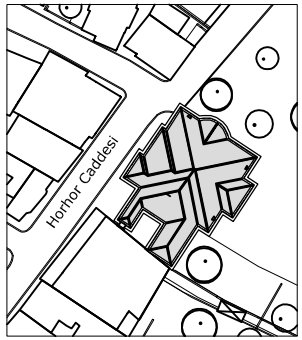

0 1 2 3 5M

ŞEKİL F.31a ZEMİN KAT PLANI

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

ABDÜLLATİF SUPHİ PAŞA KONAĞI
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN
YRD. DOÇ. DR. DENİZ MAZLUM

HAZIRLAYAN
MİMAR SELİN GENER DENİZ

PAFTA ADI:
KUZEYBATI GÖRÜNÜŞÜ

PAFTA NO:
064

ÖLÇEK:
1/100

RÖLÖVE
RESTİTÜSYON
RESTORASYON

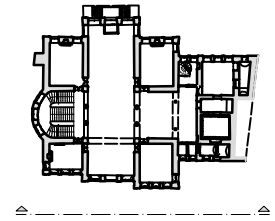

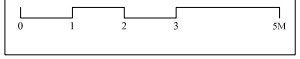

ŞEKİL F.31d KUZEYBATI CEPHESİ

ÖZGEÇMİŞ

Selin Gener Deniz, 1982 yılında İstanbul'da doğmuştur. 2000 yılında Vefa Anadolu Lisesi'ni bitirmiştir. Mimarlık eğitimini 2000-2004 yılları arasında İstanbul Teknik Üniversitesi'nde tamamlamıştır. Yüksek Lisans eğitimine 2004 yılında İTÜ Mimarlık Fakültesi'ne bağlı Restorasyon Anabilim Dalı'nda başlamış, 2008 yılında tamamlamıştır.